LILY ALLEN • MERCURY REV • THE ROGERS SISTERS • PORTECHO • EVERETT TRUE: KURT COBAIN'İN NEFRETİ

ORHAN GENCEBAY & ARİF SAĞ: 40 YILIN MUHASEBESİ • OLE REITOV VE MÜZİKTE SANSÜR • HASAN MUTLUCAN

ROLL 10 yaşında

ROLL

beirut

112480 kasım 2006/11 5 YTL

selim sesler

tony gatlif transylvania

İLLE DE ROMAN OLSUN

gogol bordello

ROLL 112

bob dylan

DAĞDA GÖKGÜRÜLTÜSÜ

Dağda gökgürültüsü, ay alev alev • Sokakta kargaşa, çıkar birazdan güneş • Tam vaktidir, üflüyorum trombonuma • Her yerde kol geziyor heyecan, telaş •• Alicia Keys'i düşünüyorum, mani olamıyorum gözyaşlarıma • O taraflardaydım ben de, o doğduğunda Hell's Kitchen'da • Nereye kayboldu Alicia Keys, kapıldım fena bir meraka • Aradım onu her yerde, altüst ettim Tennessee'yi bile •• Ruhum genleşiyor sanki • Gel bak kalbime, o zaman anlarsın belki • Beni buralara getiren sensin, gitmemi istiyorsun şimdi de • Gel bak duvardaki yazıya, gel bak ne dediğine •• Dağda gökgürültüsü, gümbürdüyor davul gibi • Yatağımı buraya sereceğim, müziğin geldiği yer burası zira • Yolu biliyorum, ihtiyacım yok kılavuza • Unutmayın sakın, amadeyim hizmetinize gece gündüz •• Silahlar patlıyor, tepetaklak olmuş iktidar • Bir şeyler yapmak isterdim, ama uzaktayım çok • Güneş parıldıyor, iyice şiddetleniyor rüzgâr • Kendimi unutup biraz, gidip bakacağım başkaları neye muhtaç •• Çalışıyorum dersimi, öğreniyorum aşk sanatını • Uyacak bana galiba, elimdeki eldiven gibi • Gerçek bir iyi kadın istiyorum, sözümden çıkmayacak birini • Dünya niye bu kadar acımasızlaştı, herkes bunu sormalı •• Bir ordu kuracağım, aman vermez kabadayı tiplerden • Devşireceğim neferlerimi yetimhanelerden • Aziz. Hernan kilisesine gidip yemin verdim • Sütünü emdim bin ineğin •• Bendeki pirzola, ondaki pasta • Ne o melek, ne de bendeniz • Yuf olsun açgözlülüğünüze, yuf olsun aşağılık tezgahlarınıza • Budur diyeceğim, hiç umurumda değil hayalleriniz •• Dağda gökgürültüsü, ağırlaşıyor iyice • Kaşarlanmış rezil dolandırıcı taşırıyor sabrımı • Washington'un hanımefendileri şehri terkediyor alelacele • Kötü bir şey olacak gibi, yelkenleri indirmenin zamanı •• Herkes kaçıp gidiyor, kalacak değilim ben de • Yeni biriyle şansımı denemenin mânâsı yok elbette • Ben elimden gelen her şeyi yaptım şahsen, gerektiği yerde ve zamanda • Nedamet getirdiydim evvel zamanda, gerek yok tekrarlamaya •• Bol para kazanıp vuracağım kuzeye • Ekip biçeceğim toprak ne verdiyse • Çekiç masada, tırmık rafta • Acıyın kendinize tanrı aşkına

MUKAVELE FESHEDİLİNCE

Sükûnetinde gecenin, kadim ışığında dünyanın
Mücadeleden doğuyor erdem
Çabalıyor umarsızca pusulasını şaşırmış beynim
Karanlığında hayatın patikalarının
Gözle görülmeyen her dua havada asılı bulut gibi
Her gün yarın oluyor her daim
Yaşıyoruz ve ölüyoruz, vakıf değiliz nedenine, niçinine
Ama kavuşacağım sana, mukavele feshedilince

Yiyoruz, içiyoruz, hissediyoruz ve dalıyoruz tefekküre
Dolanıp duruyoruz sokak köşelerinde
Gülüyorum, ağlıyorum ve üşüşüyor zihnime
Kastetmediğim ve keşke etmeseydim dediğim sözler
Treni takip ediyor geceyarısı yağmuru
Hepimizin başında aynı dikenli taçlar
Ruh ruha karşı, gölgelerimiz yuvarlanıyor içiçe
Kavuşacağım sana mukavele feshedilince

Geceyi aydınlatıyor ayışığı
Güçbela hissediyorum o parıltıyı
Yaşamayı öğreniyoruz, sonra da bağışlamayı
Yürürken malûm menzile
Bizi birbirimize kenetleyen bu kıymetli saatler
Daha kırılgan çiçeklerden bile
Gökyüzündeki bir hayal gibi geliyorsun gözümün önüne
Kavuşacağım sana mukavele feshedilince

Bir gül kopardım, artık giysimin parçası
Takip ettim ırmağın kıvrımlarını
Sağır eden gürültüyü duydum, gelip geçici zevkler tattım
Farkındayım göründükleri gibi olmadıklarının
Dünya işleri hayal kırıklığı ve acı dolu
Hiç göremeyeceksin yüzümü buruşturduğumu
Kalbim sana ait, hakikat böyle
Kavuşacağım sana mukavele feshedilince

UFKUN ÖTESİNDE

Ufkun ötesinde, güneşin berisinde • Hayat daha yeni başlıyor gökkuşağının bitiminde • Yıldız tozlarının altında, alacakaranlığın uzun süren saatlerinde • Sevmek kolaydır ufkun ötesinde •• Arzuyla hisleniyorum • Yapmayacağım ne var ki? • Geçerek alevlerden ve ateşten • Bir dünya kuracağım etrafında senin •• Ufkun ötesinde, ister bahar olsun ister güz • Aşk bekler ebediyyen her birimizi ve hepimizi •• Ufkun ötesinde, semanın bölündüğü noktada • Aynı safta olacağız geceyarısı sularında • Soğuk pınarlar var aşağıdaki vadide • Dua eden birileri var ruhun kurtulsun diye •• Gümbürdüyor virane kalbim • Hissediyorum bir meleğin öpüşünü • Dibe çöküyor hatıralarım • Ölümcül bir saadetle •• Ortalık karanlık ve hazin • Yalvarıyorum çaresizce • Yaralıyım, bitkinim • Tövbekârlığım gayet sade •• Ufkun ötesinde, ihanet denizinin üstünde • İnanamıyorum hâlâ aşkını bana vermene •• Ufkun ötesinde, kızıl gökyüzünde • Sabahın yumuşak ışığında, izliyorum seni gözlerimle • Ülkeler, krallıklar ve taştan tapınaklar güzergahında • Ufkun ötesinde, tepeden tırnağa •• Ufkun ötesinde öyle mavi ki sema • Seni sevmek için birkaç ömür lâzım bana

MODERN TIMES ŞARKILARI

Türkçesi: Hapavko Kazım

KONUŞMUYORUM

Mistik bahçede dolaşırken geceleyin
Yaralı çiçekler sarkıyordu salkımlardan
Geçerken önünden serinlik veren kristal çeşmenin
Biri gelip vurdu bana arkadan

Konuşmuyorum, yürüyorum sadece yolumda
Bu elem dolu bitap dünyada
Kalbim sancıyor, hasret çekiyorum hâlâ
Kimsenin ruhu duymasa da

Denir ya iyileştirirmiş dua
Öyleyse esirgeme duanı n'olur anne
İnsan kalbi meskenidır şerrin de
Çabalıyorum komşularıma ve başkalarına iyilik etmeye
Vaziyet hiç de iyi gitmiyor ama anne

Konuşmuyorum, yürüyorum sadece yolumda
Yakacağım o köprüyü sen geçmeden önce
Kalbim sancıyor, hasret çekiyorum hâlâ
Mağlup edilmeden merhamet yok sana

Yorgun düştüm ağlaya ağlaya
Gözlerim yaşlı, dudaklarım kupkuru
Yakalarsam düşmanlarımı uykuda bile
Canlarına kıyacağım döşeklerinde

Konuşmuyorum, yürüyorum sadece yolumda
Geçiyorum esrarengiz ve tarifsiz alemlerden
Kalbim sancıyor, hasret çekiyorum hâlâ
Yürüyorum vebalı şehirlerin içinden

Dünya alavere dünyası
Yuvarlak dedikleri bu dünyada
Düşünmekten alıkoymak için, paramparça ederler aklını
Talihin yaver gitmez de düşersen yere, tepinirler üstünde

Ezerler insanı zenginlikle ve güçle
Çatlayabilirsin her an ortadan ikiye
Çıkaracağım bahşedilen ilâve saatlerin tadını
Geri çekileceğim alınca babamın intikamını

Sadık ve çok sevgili yoldaşlarımın tamamı
Onaylıyorlar ve paylaşıyorlar tavrımı
Mensubum çoktandır terkedilmiş bir inanca
Hiçbir mihrap yok bu uzun ve yalnız yolculukta

Konuşmuyorum, yürüyorum sadece yolumda
Katırım hasta, atım âmâ
Kalbim sancıyor, hasret çekiyorum hâlâ
Geride bıraktığım kadın hep aklımda

Konuşmuyorum, yürüyorum sadece yolumda
Kalkanını taşıyorum ölmüş bir adamın
Kalbim sancıyor, hasret çekiyorum hâlâ
Yürüyorum topuğumda diş ağrısıyla

ROLL 112
kasım '06

11 Selim Sesler
14 Tony Gatlif
18 Beirut
20 Gogol Bordello
25 Mercury Rev
30 The Rogers Sisters
33 Portecho
36 Lily Allen
39 Hasan Mutlucan
42 Ole Reitov
46 Everett True
50 Korsan şarkıları
65 Gencebay & Sağ

04 Ajans
09 Gaipten Sesler (7)
38 Halkla ilişkiler
52 Kıraathane
54 Gayd
57 ÖSS
58 Kısa dalga

The Killers, Juliette Lewis & The Licks, Black Heart Procession, The Charlatans, The Faint, Camera Obscura, Seth Lakeman, The Organ

60 Albümler
64 Liste
70 Ansiklopedi

Abdurrahim Soğan, Ahmet Eken, Ali Kesgin, Ali Yıldızalp, Alican Tayla, Alişan Çapan, Amy Spangler, Arslan Eroğlu, Ayşegül Oğuz, Baran Özdemir, Başar Uğur, Berkant İncesaraç, Bilge Ceren Şekerciler, Cem Sorguç, Cüneyt Cebenoyan, Çağdaş Önder, Çiğdem Öztürk, Derya Bengi, Defne Çorbacıoğlu, Deniz İpek, Donat Bayer, Emin Ekşi, Ender Ergün, Ender Özkahraman, Eray Makal, Erdir Zat, Fatih Özgüven, Gökhan Akçura, Gökhan Pamuk, Gülüş Gülcügil, Hakan Lokanoğlu, Halil Kılıçoğlu, Harun İzer, Haziran, HknKrtsh, Hilmi Tezgör, İlker Aksoy, Kaan Pamuk, Mehmet Ali Meram, Melih Katıkol, Merve Erol, Muhsin Akgün, Murat Meriç, Neslihan Say, Nevzat Çalışkan, Ogan Güner, Özay Selmo, Pelin Batu, Pelin Özer, Pınar Öğünç, Reha Öztunalı, Salih Nâzım Peker, Sarp Keskiner, Serdar Beyaz, Serdar Karataş, Sinan Kolat, Siren İdemen, Sungu Çapan, Şahan Nuhoğlu, Şule Camadan, Tacide Kaya Güner, Tolga Yağlı, Ulaş Özdemir, Ümit Bayazoğlu, Yasemin Avdan, Yiğit Atılgan, Yücel Göktürk, Zeki Coşkun, Zeynep Nuhoğlu **baskı:** Stampa Basım San. Paz. ve Tan. Hiz. AŞ [Eburnza Dergahı Sok. no.27 (34440) Dolapdere - İstanbul Tel: 0212 235 98 95] **basım yeri ve tarihi:** İstanbul, Kasım 2006 **dağıtım:** Doğan Dağıtım A.Ş. **yönetim yeri:** Abdullah Sok. No. 9 Beyoğlu - İstanbul **tel-faks** 0.212.251 87 67 **e-mail** rolldergisi@yahoo.com **abonelik** expressroll@gmail.com **yıl** 10 **sayı** 112 **kasım** '06 **imtiyaz hakkı:** Bilge Ceren Şekerciler **sorumlu yazişleri müdürü:** E. Derya Bengi **ilan irtibat:** Şahan Nuhoğlu (0535 576 21 11)
YEREL SÜRELİ YAYINDIR
AYDA BİR YAYINLANIR

Ding-a-dong

Enki Bilal'in "Soğuk Ekvador"undan

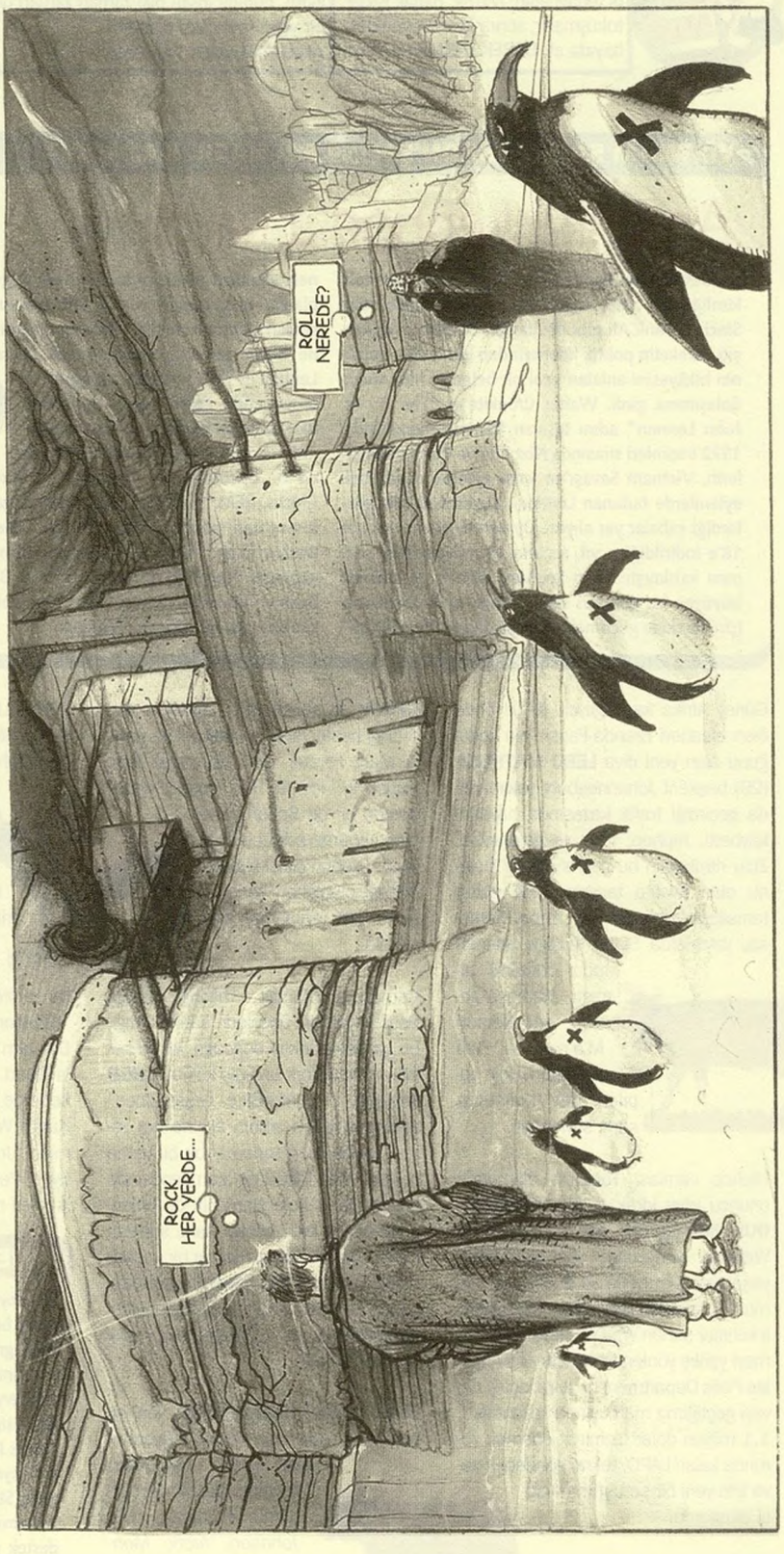

Romen rakamıyla X: Roll on yaşında! Kasım 1996'dan bu yana tam on sene oldu. Dylan'ın "rock her yerde, roll nerede" deyişiyle yola koyulmuştuk, onuncu seneyi kutlamaya "Modern Times"la başladık...

Ara istasyonlardan birinde, Mart 2005'teki Roll kapağında Dylan vardı, hatıratından yaptığımız "Ben Başka Biridir" başlıklı derleme dolayısıyla. O sayının arka kapağında Mehmet Güreli'nin resmettiği Frank Zappa, Can Yücel'e eşlik ediyordu: "Hep bir penguen olmak isterdim / Muammalarla açık konuşan."

Onuncu penguen senesindeyiz, kulağımızda Dylan'ın "Ain't Talking"i:

"Sadık ve çok sevgili yoldaşlarımın tamamı
Onaylıyorlar ve paylaşıyorlar tavrımı
Mensubum çoktandır terkedilmiş bir inanca
Hiçbir mihrap yok bu uzun ve yalnız yolculukta..."

On senedir, Ali Ekber Çiçek'ten Zil İzzet'e, Abba'dan Zappa'ya, açık konuşuyoruz bilumum muammayla.

Ve Onuncu Yıl Marşı niyetine, bir mutluluk şarkısı çalıyoruz. 1970'lerden bir muamma, Hollandalı grup Teach-In söylüyor: "Ding-a-dong".

Orhan Pamuk'u eğitmeliyiz. O bizim çok işimize yarayacak.
ŞÜKRÜ ELEKDAĞ *("Ceviz Kabuğu" programında)*

Saatler zamanı öldürür. Saatler ancak durduğunda zaman hayata döner. **WILLIAM FAULKNER**, Ses ve Öfke

Bir bahar dalı
ömrünü tamamlıyor
soğuk vazoda.
MELİSA GÜRPINAR

Hastalığımı çarpışan otomobiller gibi tedavi edin: Müzik, parlak ışıklar, tokuşmalar, sonra kendini yeniden hayata at. **DEREK JARMAN**, Mavi

Zaten Boğaz'da her şey bir akisti. Işık akisti, ses akisti; burada insan bile zaman zaman bilmediği bir yığın şeyin aksi olabilirdi.
AHMET HAMDİ TANPINAR, Huzur

Saatimi çıkardım ve suya attım.
Zaman onu alsın.
JEANETTE WINTERSON, Dizüstü

VİETNAM ŞAHİNİ NIXON SEÇİMLERİ NASIL KAZANDI?

Amerika Lennon'a karşı

Beatles-sonrası John Lennon'ın sempatik aşk idolü kimliğinden çıkıp, Angela Davis, Bobby Seale, John Sinclair, Tarık Ali gibi dostlarıyla birlikte savaş karşıtı hareketin politik liderlerinden biri haline gelişinin hikâyesini anlatan yeni bir belgesel film dünya dolaşımına girdi. Walter Cronkite'ın "The US vs. John Lennon" adını taşıyan filminin merkezinde, 1972 seçimleri sırasında Nixon'ın ve Cumhuriyetçilerin, Vietnam Savaşı'na karşı giderek daha etkili eylemlerde bulunan Lennon'ı susturmak için gösterdiği çabalar yer alıyor. Oy verme yaşının ilk kez 18'e indirildiği o yıl, seçime 11 milyon genç seçmen katılmıştı. John Lennon, Beatles şarkılarıyla büyüyen bu gençleri savaşa karşı oy kullanmaları için harekete geçirmek amacıyla büyük bir ABD turnesi yapmayı planlıyordu. Ama hayat gene planları boşa çıkardı: Nixon, Britanya yurttaşı olan Lennon'ı sınırdışı etme emri verdi. Turne hiçbir zaman gerçekleşemedi. Ama Lennon'ın rock müziğini ajitasyon ve propaganda gereci olarak kullanma fikri sonraları birçok defa hayata geçirildi. En son 2004'te Bruce Springsteen'in öncülüğünde toplanan Dixie Chicks, REM, Pearl Jam gibi isimler Afganistan'dan sonra Irak'ı da işgal eden Bush'a karşı "Vote For Change" turnesi yapmıştı. Ne var ki bu turne, 1992'de Baba Bush'un kuyusunu kazan "Rock The Vote" kampanyası gibi başarılı olamadı.

Güney Afrika kan ağlıyor. İki yıl önce ölen efsanevî Brenda Fassie'nin koltuğunu alan yeni diva **LEBO MATHOSA** (29) başkent Johannesburg yakınlarında geçirdiği trafik kazasında hayatını kaybetti. Hiphop, funk ve geleneksel Zulu ritmlerinin bu coğrafyadaki füzyonu olan Kwaito tarzının önde gelen temsilcilerinden biri olan Lebo Mathosa, yakınlarda Siyah müziğe adanan Mobo ödülünü almıştı. Mathosa geçen yıl Nelson Mandela'nın 85'inci yaşgünü için yapılan dev konserde şarkı söylemişti.

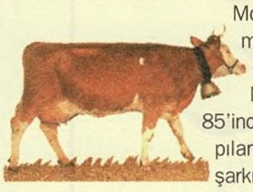

Hiphop camiası Tupac'ın ölümünün onuncu yılını idrak ederken, **NOTORIOUS BIG** (gerçek adıyla Christopher Wallace) cinayetinde yeni gelişmeler yaşanıyor. Cinayetin iki eski polis memuru tarafından işlendiğine dair geçerli kanıtlar sunan Wallace ailesi, mahkemeyi yanlış yönlendirdiği için Los Angeles Polis Departmanı'na karşı açtığı davayı geçtiğimiz mart ayında kazanmıştı. 1.1 milyon dolar tazminat ödemek zorunda kalan LAPD, tekrar görülecek dava için yeni bir soruşturma ekibi oluşturdu.

Göğüs kanseri teşhisiyle tedavi altına alınan **MARIANNE FAITHFULL**, ekimde başlaması planlanan dünya turnesini iptal etmek zorunda kaldı. 59 yaşındaki Faithfull, kanseri yenip önümüzdeki yıla ertelenen turneyi büyük bir kutlamaya dönüştüreceğini söyledi.

1994 yılında VHS formatında basılan **NIRVANA** konseri "Live! Tonight! Sold Out!" DVD'ye aktarılarak bu ay yayınlanıyor.

SPOON'un solisti Britt Daniel'in film müziği bestecisi Brian Reitzell ile yaptığı Marc Forster filmi "Stranger Than Fiction"ın –içinde "The Book I Write" adında bir de Spoon şarkısı olan– soundtrack'i bu ay çıkıyor. Grubun çıkışı ilkbahar olması planlanan kendi albümü ise yarılanmak üzereymiş.

Ramones, Blondie, Talking Heads, Patti Smith gibi öncülerin sahne aldığı, bu yüzden punk'ın doğduğu yer olarak bilinen New York'un ünlü kulübü **CBGB** kapandı. "Country-Blue Grass-Blues" anlamına gelen adının aksine her zaman gelenekleri zorlamış bir buluşma noktası olan CBGB'nin son gecesinde aralarında Debbie Harry'nin de bulunduğu birçok eski punkçı şarkı söyledi, Patti Smith dört başı mamur bir konser verdi. Mal sahibinin istediği kirayı ödemekte zorlanıldığı için kapandığı belirtilen mekânın Las Vegas'da tekrar açılma ihtimali var.

BUENA VISTA SOCIAL CLUB, yeni albümünde "dünyanın ritmleri"ni yorumluyor: Kübalı üstadların "Rhythms Del Mundo" albümü, Coldplay, Jack Johnson, Arctic Monkeys, U2, Maroon 5, Kaiser Chiefs, Sting, Franz Ferdinand, Radiohead gibi zamane isimlerinin yorumlarına ve şarkılarına ev sahipliği yapıyor; rock'çular arkalarında dünyanın en güzel Latin bandosuyla kendi şarkılarını söylüyor. Güneydoğu Asya'da yaşanan tsunami, depremler ve Katrina felâketinin ardından bir çevre ve iklim bilinci uyandırmak amacıyla düzenlenen projede, Ibrahim Ferrer'in son kaydı ("As Time Goes By") da var.

JOHN LENNON'ın katili Mark Chapman'ın iki yıl aradan sonra yaptığı son şartlı tahliye isteği de reddedildi. Chapman, daha önce üç defa daha tahliye başvurusunda da bulunmuştu.

Geçtiğimiz aylarda şarkı sözlerinde yoğun argo kullanımı yüzünden Çin hükümeti tarafından Şangay'daki konseri iptal edilen **JAY-Z**'nin yeni albümü "Kingdom Come" kasımda, **NAS**'in Def Jam'de çıkacak ilk kaydı "Hip-Hop Is Dead... The N" aralıkta müzik marketlerde olacak. Nas, bu albümünde Kanye West, Dr. Dre, The Game, Damian "Jr. Gong" Marley ve The Black Eyed Peas'den will.i.am gibi önemli isimleri misafir ediyor.

ROBBIE WILLIAMS'ın yeni albümü "Rudebox" yayınlandı. Albümde yer alan **MANU CHAO** cover'ı "Bongo Bong and Je ne t'aime plus"yü **LILY ALLEN**'la birlikte seslendiren Williams, Pet Shop Boys'dan William Orbit'e, kalabalık bir prodüksiyon ekibiyle çalışmış.

FOO FIGHTERS, Los Angeles'da verdikleri üç konserden seçtikleri şarkıları "Skin And Bones" adı altında bir konser albümünde topluyor. Grup, kasım başında çıkacak albümü takiben şarkı takviyeleri ve ekstralarla dolu bir de DVD çıkaracak.

İki yıllarını turnede geçirdikten sonra yeni bir **DINOSAUR JR.** albümü yapmaya karar veren J. Mascis, Lou Barlow ve Murph işlerini neredeyse tamamladılar. "By The Fire", "This Is All I Came To Do", "Back To Your Heart", "Stop" gibi şarkılar içeren albüm 2007 baharında bizimle birlikte olacak. Bu yeni kaydı grubun geçen turnesine ait bir konser DVD'si takip edecek.

1973 tarihli "Raw Power"dan sonra yeniden bir araya gelen **IGGY POP** ve **THE STOOGES**, bu uzun aradan sonra yapacakları ilk tam albümün hazırlıklarını sürdürüyor. Steve Albini'yle birlikte çalışarak "Trollin'", "Greedy Awful People", "Claustrophobia", "Mexican Guy", "I'm Fried", "ATM", "O Solo Mio", "She Took My Money", "End Of Christianity" gibi şarkıları şimdiden bitiren yaşlı kurtların albümüne Brendan Benson da misafir olacak.

SWEET PETE DOHERTY

Sevmeyenlerin dizine dursun, Pete Doherty bomba gibi geliyor inşallah. Evvela, grubu Babyshambles'la, bir vefa borcunu ödedi: Carl Barât, Rakes, Mystery Jets, We Are Scientists, Kooks gibi isimlerin eşliğinde The Clash'in "Janie Jones"unu okudular, single olarak yayınladılar. Buradan elde edilecek gelir, Strummerville'e (Yeni Müzik İçin Joe Strummer Vakfı) aktarılacak. Vakfa destek verenlerden biri de Lily Allen: Sanatçı datingdirect.com sitesinde bir sayfa açtı, kendisiyle tanışmak isteyenleri vakfa bağış yapmaya çağırıyor. Şimdiden kasaya 2350 pound konmasına vesile olmuş...

Babyshambles cephesinden ikinci haber: Rough Trade'le yollarını ayırıp Parlophone'a bağlı Regal Records'a taşınan grup (burada da Lily Allen'la yan yanalar), "Blinding" isimli EP'lerini bitirmek üzere. Muhtemelen beş şarkının yer alacağı EP bu ay yayınlanıyor...

Bir de gönül haberi: Bir dargın bir barışık Pete Doherty - Kate Moss çifti, dünya evine girme sinyalleri veriyor. Doherty ve halihazırda hamile olan Moss, planlarını tabloidlerden saklamaya gerek duymamışlar. Hadi hayırlısı!..

EFES PİLSEN BLUES FESTİVAL'17

blues

Şehre renk geliyor. 19 şehir. 22 konser.

9 KASIM · 20 ARALIK 2006

9 Kasım 2006 SAMSUN Büyük Samsun Oteli • 11 Kasım 2006 TRABZON Zorlu Grand Hotel • 13 Kasım 2006 ERZURUM Polat Renaissance Hotel • 15 Kasım 2006 DİYARBAKIR Demirok Tesisleri • 21 Kasım 2006 KAYSERİ Hilton • 22 Kasım 2006 KONYA Rixos Hotel • 24-25 Kasım 2006 ANKARA HiltonSA • 28 Kasım 2006 ESKİŞEHİR 222 Park • 29 Kasım 2006 BURSA Almira Hotel • 1-2 Aralık 2006 İSTANBUL Lütfi Kırdar Uluslararası Kongre ve Sergi Sarayı/Rumeli Salonu • 5 Aralık 2006 EDİRNE Orange 22 • 6 Aralık 2006 ÇANAKKALE Kolin Hotel • 8-9 Aralık 2006 İZMİR Hilton • 12 Aralık 2006 KIBRIS Jasmine Court Hotel-Disco • 14 Aralık 2006 DENİZLİ Richmond Pamukkale SPA Hotel • 15 Aralık 2006 ANTALYA The Marmara Antalya • 17 Aralık 2006 GAZİANTEP Kalender Plaza • 19 Aralık 2006 MERSİN Mer-Yat Armada Center • 20 Aralık 2006 ADANA HiltonSA

18 yaş sınırı vardır. Gece boyunca fast-food servisi vardır. Salona içecek ve yiyecek getirilmemesi rica olunur. Konser düzeni ayaktadır. Kapılar, konserden 1 saat önce açılacaktır.

İletişim Hattı: 444 33 37

EFES Pilsen

www.efeskeyfi.com

NTV www.ntvmsnbc.com

NTV Radyo

biletix Eğlenceye giriş bileti

Organizasyon pozitif

www.pozitif.info

Ana babanıza gerçekten acı vermek istiyorsanız, eşcinsel olacak cesaretiniz de yoksa, en azından sanat ve edebiyatla ilgilenebilirsiniz.
KURT VONNEGUT, Ülkesi Olmayan Adam

Size duyduğum aşk, aşk değil. Kaybedilmiş bir savaş.
YVES SIMON, Duygu Sapması

Serseri iki âşık – sokak ve oda
Ne ölçüler yetiyor
Ne yargılar ilişkilerini açıklamaya
Yine de oradalar işte
Her biri kendi katında
AHMET GÜNTAN

Dünya rekorunu kırdın. Kimsenin bu kadar yükseğe sıçradığını görmemiştim. Ağaca filan tırmandığını sandım ulan. Ağaç mağaç da göremiyordum ama bir şeylere tırmanıyor olmalıydın. Koca ayaklarını havada tutan bir şey olmalıydı, çünkü zenciler havada yürüyemez.
JOHN EDGAR WIDEMAN,
Dün Sana Haber Gönderdim

Geceye küssem,
sabahla barışırım
çayı demlerken.
MELİSA GÜRPINAR

İrlandalı folk rock'çu **DAMIEN RICE**, ilk albümü "O"yu takip eden ikinci albümünü kasım ortalarında çıkarıyor. İlk single olarak açılıştaki "9 Crimes"ın seçildiği "9" adındaki albümde toplam on şarkı var.

On sene önce Sidney Opera Binası'nda bir çocuk hastanesi yararına verdikleri konserden sonra bir daha sahne almayan **CROWDED HOUSE**, çift DVD'lik bir konser kaydı yayınlıyor. "Farewell To The World" adındaki sette grup üyeleri Neil Finn ve Nick Seymour'la yapılan söyleşiler, grubun tarihçesi ve konserden perde arkası görüntüler de yer alıyor.

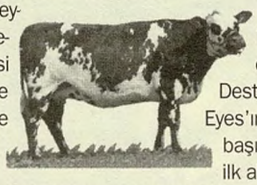

Public Enemy'nin **FLAVOR FLAV**'i kendi adını taşıyacak ilk solo albümünü bu ay yayınlıyor. Rap'çi, son üç sezondur sunduğu VH1'ın en tutan programlarından "Flavor Of Love"ıysa bu sezon bitirme kararı almış.

JACK JOHNSON'ın geçen sene çektiği ve DVD olarak yayınladığı sörf belgeseli "A Brokedown Melody"de kullandığı şarkılardan oluşan albüm kasım ortasında çıkıyor. Sinemalarda da gösterime girmesi beklenen filmin soundtrack'inde yer alan isimler arasında Johnson'ın kendisiyle daimî ortaklarından Matt Costa'nın yanında, Eddie Vedder, Kings Of Convenience, Beta Band, Astor Piazzolla gibi önemli isimler var.

11 yıl önce şarkıcıları Shannon Hoon'u turne otobüsünde yüksek doz uyuşturucudan ölü bulduktan sonra kendine gelemeyerek dağılan **BLIND MELON**, genç vokalist Travis Warren'ı aralarına alıp yeni bir albüm yapmaya karar verdi.

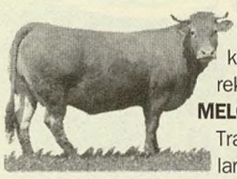

STEVIE WONDER Amerika Millî İnsan Hakları Müzesi tarafından daha önce Bill Clinton ve Oprah Winfrey'e de verilen İnsan Hakları Ödülü'nü aldı.

TOM MORELLO mülteci otel çalışanlarının haklarını savunmak için düzenlenen bir gösteride gözaltına alındı. 28 Eylül'de gerçekleşen gösteride Los Angeles havayoluna giden Century Bulvarı'nı trafiğe tıkadığı ve uyarılara rağmen bulunduğu yerden ayrılmadığı için tutuklanan Morello, yürüyüş sırasında **BEN HARPER**'ı da yanına alıp Nightwatchman kod adı altında üç şarkılık mini bir konser vermeyi de ihmal etmemiş.

COURTNEY LOVE, 2004 tarihli "America's Sweetheart"ı takip eden albümünü bitirdi, adını koymadan önce Linda Perry ile birlikte son rötuşlar üzerinde çalışıyor.

Kaliforniyalı grup **RILO KILEY**, prodüktör Jason Lader eşliğinde, 2007'nin ilk yarısında çıkacak dördüncü albümü üzerinde çalışmayı sürdürüyor.

Uzun süredir arkadaş olan Wolf Parade/Sunset Rubdown'un Spencer Krug'u, Destroyer'ın Dan Bejar'ı ve Frog Eyes'ın Carey Mercer'ının bu sene başında kurdukları **SWAN LAKE**'in ilk albümü "Beast Moans", muhtemelen bu ay sonu çıkıyor.

SCARLETT JOHANSSON bir plak anlaşmasına imza attı. Şimdilik adı "Scarlett Sings Tom Waits" olan albümde, güzel sinema yıldızından, adı üstünde, sadece Waits şarkıları dinleyeceğiz.

J.J. CALE ve **ERIC CLAPTON**, son dönem ortaklıklarının ürünü olan, rock, blues ve country sularında gezinen "Road To Escondido"yu kasım ayında yayınlayacaklar.

YAZ GAZETECİ YAZ

"Sadece '70'lerde yapılabilecek, psikedelik, tribal bir progressive müzik..." Caspar Llewellyn Smith, The Observer'daki yazısında, "Anadolu'nun Joan Baez'i" olarak tanıttığı Selda'nın müziği için böyle söylüyor. "Nihayet" nidalarıyla yol alan yazı, Selda'nın ilk albümünün İngiltere'deki yeni baskısı için bir kutlama gibi adeta. Meğer 1976 tarihli "Selda" oralarda çoktan kült olmuş. Albümdeki şarkıların birçoğunda Moğollar'ın desteğini alan, kapağın içinde elektro-gitarla pozlar veren Selda, bu albümde "Kızıldere", "Yaz Gazeteci Yaz", "Mehmet Emmi" gibi şarkıları yorumlamıştı. İngiliz baskısına bir sonraki albümden iki Ecevit'e destek şarkısı ve 45'liklerden "Anayasso" ve "Nem Kaldı" eklenmiş.

George Martin ve oğlu Giles, ellerindeki daha önce yayınlanmamış **THE BEATLES** kayıtlarından "Love" adında bir albüm oluşturdular. CD/DVD formatında yayınlanacak albüm tam 78 dakika uzunluğunda olacak ve dinleyicileri "I Want To Hold Your Hand"den "I Am The Walrus"a yepyeni The Beatles yorumlarıyla tanıştıracak.

NINE BLACK ALPS, Oasis ve Jet'le de çalışan Dave Sardy ile ikinci albümlerini kaydetmek için stüdyoda.

COWBOY JUNKIES, tek mikrofon ve basit bir DAT-kaydedici eşliğinde bir gecede kaydettikleri albümleri "The Trinity Session"ın 20. yıldönümünü Toronto'daki Kutsal Trinity Kilisesi'nde kutlamayı planlıyor. Albümü kilisenin etkili akustiğinde, tıpkı o geceki gibi baştan sona çalmayı planlayan grup, ses ve görüntü kaydı yapmayı da ihmal etmeyecekmiş.

METALLICA tüm video-kliplerini aralık başında çıkacak "2 Of One" adlı DVD'de bir araya getirecek.

28 yaşındaki Def Jam rap'çisi **FABOLOUS**, Manhattan'da Sean "Diddy" Combs'a ait bir restoranın yanındaki otoparkta silahlı dört kişinin saldırısına uğradı. Yaralanan müzisyen hastaneye kaldırılırken, saldırganlar yakalandı. Bir başka rap'çi **SNOOP DOG**, California'da bir havaalanında esrar ve silah bulundurmak suçuyla tutuklandı, mahkemesi bu ay görülecek.

Wilco'nun vokali **JEFF TWEEDY**'nin solo performanslarından oluşan "Sunken Treasure: Live In The Pacific Northwest" geçtiğimiz ay yayınlandı. Bu arada 2002 tarihli "Yankee Hotel Foxtrot"un ardından gruptan ayrılan **JAY BENNETT**'in yeni solosu "The Magnificent Defeat" bu ay içinde yayınlanacak.

WE ARE SCIENTISTS, "Crap Attack" adı altında Sigur Rós, Art Brut, The Ronettes cover'ları, B-side ve remikslerden oluşan bir CD çıkarıyor. CD'nin DVD versiyonundaysa "With Love And Squalor" albümündeki şarkılar için çektikleri kliplerle Shepherds Bush Empire konserinin tamamı bulunuyor.

PAVEMENT üçüncü plakları "Wowee Zowee"yi onlarca şarkı ilave ederek yeniden basıyor. Çift CD olarak basılacak albüm, "Wowee Zowee –Sordid Sentinals" olarak yeniden adlandırıldı.

BİR HÜZZAM ŞARKI

Türk sanat müziğinin üç büyük yorumcusu, üç gülü, üç bülbülü: Müzeyyen Senar, Hamiyet Yüceses, Behiye Aksoy... Güçlü repertuarlarından, EMI koleksiyonunda yer alan seçkin örnekler, CD formatında yeniden yayınlandı: Sırasıyla "Ölürsem Yazıktır", "Makber", "Gözlerin" adını taşıyan albümler, '50'li yıllardan '80'lere toplumsal yaşantımızın, aşklarımızın, dostluklarımızın fotoğrafını çekiyor çaktırmadan. Bir zamanlar radyolarda, plaklarda, gazino sahnelerinde çınlayan bu seslere hayatımızda tekrar yer açmak için ne güzel bir fırsat... Teoman Alpay'ın hüzzam şarkısı ne diyordu: "Bir ömür böyle geçti, olamadık farkında..."

KILLERS'ın şarkıcısı Brandon Flowers'dan **GREEN DAY**'e taş! Flowers, Green Day'in "American Idiot" gibi bir albüm yapmasına, ifade özgürlüğü adına bir şey diyemeyeceğini, fakat o şarkıları Avrupa'da, İngiliz ve Alman çocuklarla bir ağızdan söylemelerinden rahatsızlık duyduğunu beyan etti. "Hayatında tanıdığı en müthiş insanların Amerikalı olduğunu söyleyen" Flowers, ABD'yi doğru düzgün tanımak isteyenlere de son albümleri "Sam's Town"ı önerdi.

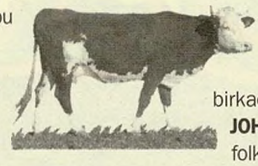

Hot Hot Heat'den ayrıldıktan sonra Wolf Parade'a katılan Dante DeCaro'nun birkaç arkadaşıyla kurduğu **JOHNNY AND THE MOON** adlı folk topluluğunun aynı adlı debut'leri yayınlandı bile.

GORILLAZ, grupla yapılan röportajlardan ve fotoğraflardan oluşan bir kitap ve bir dizi EP'nin yanında, "Phase Two –Slowboat To Hades" adında bir de DVD yayınlayacağı hayli yoğun bir sonbahar geçirecek.

John Peel'ın efsanevî radyo programında yaptıkları kayıtları yayınlayan gruplar kervanına **MÚM** de katılıyor. Múm, kısmetse albümü 2007 ilkbaharına yetiştirecekmiş.

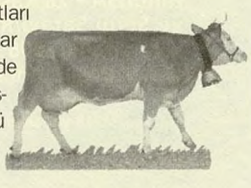

Björk, 20. doğumgünü için **SUGARCUBES**'u tekrar bir araya getiriyor. Grup, 17 Kasım'da Reykjavik'de bir konser verecek.

Müzik edebiyat olduğunda, kötü edebiyattır. Sözcüklerin bittiği yerde başlar müzik. Müzik sona erdiğinde ne olur? Sessizlik. Bütün diğer sanatlar müziğin durumuna özlem duyarlar. Müzik neye özlem duyar? Sessizliğe. O halde, başarmışım demek. Eskiden müziğimle olduğu kadar şimdi uzun sessizliklerimle ünlüyüm. **JULIAN BARNES**, Sessizlik	Bir eli karıda, bir eli rakıda bir adamım ben. *("The Last Waltz" filminin altyazılarında, "I'm a hoochie koochie man" dizesinin çevirisi)*	Ölüm, bedeni değiştirebilir ama yüreğe ilişemez. **JEANETTE WINTERSON**, Dizüstü	Dönüşünce ben küçücük bir bahçeye, sen de serçe ol. **MELİSA GÜRPINAR**
	Savaş alanı, insanların aptallıklarının ve hayal kırıklıklarının ortaya çıktığı yerdir. zafer ise filozofların yanılsamalarıdır. WILLIAM FAULKNER, Ses ve Öfke	Ondan uzun yaşar mıyım? diye düşünüyor, her yeni ilaç kutusuna bakıp. **DOĞAN YARICI**, Gece Kelebekleri	

"Billy Bragg Volume 2" adındaki boxset'ini geçtiğimiz günlerde yayınlayan **BILLY BRAGG**, yıllar önce çıktığı meşhur turnesi "Hope Not Hate"i tekrarlamaya karar verdi. Bragg, "Hope Not Hate Tour Part II" için aralık başında yollara dökülecek ve şarkılarını Britanya'da yükselen faşizm ve ırkçılığa karşı söyleyecek.

GENESIS, Phil Collins, Mike Rutherford ve Tony Banks tarafından tekrar toplanıyor. Peter Gabriel ise "onlar adına mutlu olduğunu, ancak üçlüye katılmak gibi bir niyeti olmadığını" açıkladı.

Snoop Dogg, Ludacris ve T.I.'ın yardımlarıyla **TUPAC SHAKUR**'un daha önce yayınlanmamış materyallerinden bir albüm yayınlanacak. 20 Kasım çıkışlı kaydın ismi: "Pac's Life".

DAVID LEE ROTH'un girişimleri galiba sonuç veriyor ve **VAN HALEN** yeniden bir araya geliyor. Grup, en son Sammy Hagar'ın solistliğiyle iki sene önce Amerika turnesine çıkmıştı.

MADONNA'nın Malawi'den bir çocuğu evlat edinmesine yönelik tepkiler sürüyor. Çeşitli insan hakları örgütleri olayı protesto ederken, yabancı uyrukluların evlat edinmesini yasaklayan Malawi mahkemeleri de davayı önümüzdeki ay ele alacak.

Yeni Zelandalı eski toprak rocker **DAVID KILGOUR**'un Nashville'e giderek kaydettiği 2004 tarihli "Frozen Orange" albümünün hikâyesini anlatan "Far Off Town –Dunedin To Nashville"in ilk gösterimi Raindance Film Festivali'nde yapıldı. Filmde gözükenler arasında Kurt Wagner, Yo La Tengo elemanları, Will Oldham gibi pek çok önemli isim var.

ELVIS COSTELLO ve **ALLEN TOUSSAINT**'in teşrik-i mesaileri, bir DVD'yle taçlanıyor. "Hot As A Pistol, Keen As A Blade" bu ay yayınlanacak.

Orijinal kadroda yer alan, ama sanki gruba hiç ısınamayan gitarist Andy Taylor, Amerika turneleri sürerken **DURAN DURAN**'i yine bıraktı.

THE RACONTEURS, iki yıl önce vefat eden **JOHN PEEL** için düzenlenen anma gecesinde sahne aldı ve konseri, radyocunun en sevdiği şarkı olan "Teenage Kicks"le bitirdi. Damon Albarn'ın yeni grubu **THE GOOD, THE BAD AND THE UGLY** ilk konserlerini geçtiğimiz ay verdi ve Albarn, "Behind The Sun" isimli şarkılarını John Peel'a ithaf etti.

Geçtiğimiz sene en çok kazanan müteveffa ünlüler arasında birinciliği 50 milyon dolarla **KURT COBAIN** aldı. Sıralamada müzisyenlerden Elvis Presley ikinci, John Lennon dördüncü sırada.

MASSIVE ATTACK KALESİNE KONTRATAK

Massive Attack'in "Blue Lines" ve "Protection" albümlerinde çeşitli bölümleri sample olarak kullanılan, kısacası maharetle cımbızlanan parçaların orijinalleri "Massive Classics vol.1" albümünde toplandı. Billy Cobham, Mahavishnu Orchestra, Tom Scott, Al Green, Isaac Hayes ve diğerleri... Modernizm ve postmodernizm karşılıklı kozlarını paylaşıyorlar. Bize sorarsanız, öyle de güzel, böyle de.

SONIC YOUTH, önümüzdeki ay B-side'lardan, az bulunur ya da hiç yayınlanmamış şarkılardan oluşan bir toplama yayınlayacak. "The Destroyed Room" adını taşıyan albüm, 16 yıldır beraber çalıştıkları Geffen şirketiyle son işleri olabilir.

NEIL YOUNG son albümü "Living With War"u yeniden remiksledi. Albüm, her bir şarkı için Irak'tan görüntülerle, ABD'den savaş karşıtı gösterilerle oluşturulan kliplerin yer alacağı bir DVD'yle beraber yeniden piyasaya verilecek.

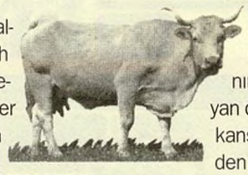

JOHN MELLANCAMP'in yeni albümü "Freedom Road"un ilk single'ı "Our Country" yayınlandı. 1960'ların garage rock'undan ilham aldığını söyleyen Mellencamp, "Jim Crow" adlı şarkıda da Joan Baez'le düet yapmış. Albüm, önümüzdeki aylarda raflardaki yerini alacak.

BLACK SABBATH'çılar yeni grup hazırlığında. Gitarist Tony Iommi, basçı Geezer Butler, davulcu Bill Ward ve şarkıcı Ronnie James Dio'nun oluşturacağı grup, adını esas grubun 1980 süksesinden alıyor: Heaven and Hell.

RUNAWAYS'in kurucularından **SANDY WEST**, 21 Ekim'de öldü. Grubun 1979'da dağılmasının ardından solo kariyerine başlayan davulcu, 47 yaşındaydı ve akciğer kanserinin yanısıra, beyin tümöründen mustaripti.

NINA SIMONE'un disko pistlerine uygun funk'lı şarkıları Coldcut, Groovefinder, François K. gibi isimler tarafından elden geçirildi ve "Nina Simone: Remixed and Reimagined" adıyla yayınlandı.

King Crimson'ın ardından Bad Company'de konaklayan ve asıl marifetlerini burada gösteren basçı **BOZ BURRELL**, 21 Eylül'de bir kalp krizi sonucu hayata gözlerini yumdu.

GILBERT ACHBAR'IN KALEMİNDEN
DİN VE SOL: DÜN VE BUGÜN

HAKKARİ MEKTUBU
DÜNYADAN HABERİNİZ YOK!

TÜRKİYE VE LİNÇ
TEHDİT ALGISI VE OMURİLİK TEPKİSİ

ART SPIEGELMAN'IN GÖZÜYLE
MUHAMMED KARİKATÜRLERİ VE İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ

BREZİLYA SEÇİMLERİ VE LULA
KADERİ MARKSİSTLER ÇİZECEK

ÜRETİCİLER ÖRGÜTLENİYOR
FINDIKTA KUTSAL ANTİBİYOTİK

ORIANA FALLACI'NİN ARDINDAN
İSYANKARLIKTAN BAĞNAZLIĞA

DAHA İYİ BİR GELECEK İÇİN
YAVAŞ YEMEK VE YAVAŞ HABER

sayı 65

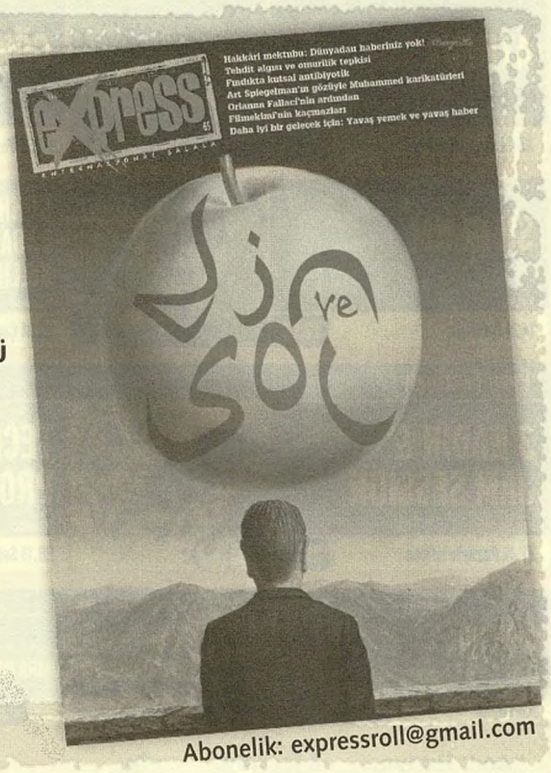

Abonelik: expressroll@gmail.com

babylon

www.babylon.com.tr

BABYLON TURNS ISTANBUL ON

Şehbender Sok. No:3
Asmalımescit, Tünel/Beyoğlu
Tel:(212) 292 73 68

Babylon bir Pozitif Titreşim'dir.
www.pozitif.info

KASIM 2006

Garanti Caz Yeşili

HORACIO "EL NEGRO" HERNANDEZ

Havana

15.11 Çarş/Wed 16.11 Perş/Thu 21:30

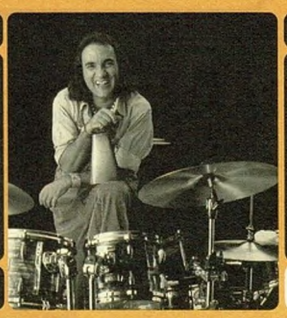

Mavi Müzik

SENOR COCONUT AND HIS ORCHESTRA/ ARGENIS BRITO

Santiago

17.11 Cuma/Fri 18.11 Cumartesi/Sat 23:00

Phonem by Miller

THE WHITEST BOY ALIVE/ HIGHFISH

Berlin

03.11 Cuma/Fri 23:00

FENNESZ

Viyana

08.11 Çarşamba/Wed 21:30

SPEKTRUM/ PORTECHO

Londra-İstanbul

10.11 Cuma/Fri 22:30

EL PLUMA BAND 'WILLIAM CARDOSO PROJECT'

İstanbul-Havana-Philedelphia

04.11 Cumartesi/Sat 23:00

YILDIZ İBRAHİMOVA & SERKAN ÇAĞRI

İstanbul

07.11 Salı/Tue 21:30

A'dan Z'ye Roman

SHANTEL (DJ SET)

Frankfurt

11.11 Cumartesi/Sat 23:00

ATHENA

İstanbul

25.11 Cumartesi/Sat 23:00

GÖKSEL

İstanbul

02.11 Perşembe/Thu 21:30

HÜSNÜ ŞENLENDİRİCİ

İstanbul

09.11 Perşembe/Thu 21:30

SIFIR KM

İstanbul

14.11 Salı/Tue 22:00

GÖKHAN AKÇURA & BABAZULA SUNAR: KILLING İSTANBUL'DA

İstanbul

22.11 Çarşamba/Wed 21:30

AYHAN SİCİMOĞLU & LATIN ALL STARS

İstanbul

30.11 Perşembe/Thu 21:30

Pera Festivali

3 KADIN & JAM SESSION

İstanbul

27.11 Pazartesi/Mon 21:30

TECHNO ROMAN PROJECT

İstanbul

28.11 Salı/Tue 21:30

A'dan Z'ye Roman

ESMA REDZEPOVA & ENSEMBLE TEODOSIEVSKI

Üsküp

29.11 Çarşamba/Wed 21:30

GEVENDE

Eskişehir-İstanbul

21.11 Salı/Tue 21:30

Naim Dilmener Sunar

DÜNDEN BUGÜNE, BUGÜNDEN SONBAHARA POP

01.11 Çarşamba/Wed 21:30

OLDIES BUT GOLDIES

24.11 Cuma/Fri 22:00

Açık Radyo Sunar

SENSEE REGGAE PARTİSİ

23.11 Perşembe/Thu 21:30

–"Açık Radyo." 94.9

–"Açık Radyo." 94.9 ARGOS İLETİŞİM HİZMETLERİ kurumsal POINT HOTEL Radikal RADIO EXI-GEN FM 95.9 İSTANBUL S'NEK MATBAACILIK Wall

Biletler babylon ve biletix şişelerinde.

GAIPTEN SESLER

7. kısım

Ender Özkanraman

?

Sevdiğimii alaamadım vay anam ölsün sari geliin amaan saari geelin amaan der-tli yariim...

Dıt..dıt..dıt

NE İŞİNİZ VAR SİZİN YOĞUN BAKIM ODASINDA? BU SESLER DE NE?..

HEMŞİRANIM BAKIN BİR MUCİZE OLDU; BABAMIN DURUMU TEKRAR NORMALE DÖNÜYOR...

Babamın durumu gerçekten de iyiye doğru bir seyir arzediyordu artık!..

TAHİRCİM?.. O SES HANGİNİZDEN ÇIKIYORDU ALLAHINI SEVERSEN?..

Evet, bizi asıl şaşırtan konu buydu işte: Sesiyle bu sağaltıcı etkiyi yaratan adam kimdi, neciydi?.. Karısının katili olması dışında, geçmişinde gerçekleşen son derece dokunaklı bir hikâyenin varlığını ve bunu anlatmaya meyilli olduğunu biliyorduk...

GİDELİM?..

İSTANBUL RADYOSUNUN GENİŞ BİR YURTTAN SESLER KADROSU VARDI SENELER EVVEL...

İŞTE; ONLARDAN BİRİNDE SES SANATÇISIYDIM BEN!..

DERİKO SAÇIN ÖRMEZLER..♫♪ DEERİKO SAÇIN ÖRMEZLER..♫♪

Şarkı nakaratlarının nöbetleşe okunuşu, dizelerin kadınlardan erkeklere; sonra erkeklerden kadınlara geçişindeki biteviyelik filan.. bunların hiçbirisine itirazım yoktu, ama yine de benim için yolunda gitmeyen bazı şeyler vardı...

İyi bir şarkıcı olmak için yabancılaşmak şart derler.. ama.. beni 'paylaşmak' vurgusunun bu kadar çok yapıldığı bir toplulukta karım ile birlikte sahne alıyordum... Yani, bir nebze olsun beni gerçeklikten soyutlayan şarkıları bile ortaklaşa söylemek zorundaydık!..

İCRADAN SONRA?..

NE OLMUŞ İCRADAN SONRAYA?

NE ÇABUK UNUTTUN!..

KORODAKİ USÛLE UYGUN KONUŞMA ALLAHAŞKINA, NE DİYECEKSEN DOĞRUDAN SÖYLE ŞUNU...

SİNEMAYI DİYORDUM?

SÖYLE İŞTE; SİNEMAYA GİDECEKTİK DE..

HAYATIM YEMEK HAZIR; SALATAYI HAZIRLADIN MI?..

BOŞVER SALATAYI ŞİMDİ, GETİR YEMEĞİ!..

AMA HAYATIM...

BAK; YİNE KORODAYMIŞ GİBİ YAPIYORSUN...

SENİ DE BANA VERMEZLER..♫ SENİ DE BANA VERMEZLER..♫

DEERİKO KAŞLAR KARAA.. DERİKO GÖZLER ELA HEEEY...♫

Birbirini tamamlama üzerine kurulu anlayış, koroda olduğu gibi; işte böyle evde de söz ve davranışlarımıza hakim olmaya başladı:

BİRKAÇ SAYFA DA BANA VERSENE!

Karımı seviyor olmama rağmen, bazı anlarda hayatımın parça parça koparıldığını, benliğimin paralandığını düşünmeye başlamıştım...

Çocuklarımız birbiri peşisıra doğduğu zaman, şu 'ortaklaşa kullanılan hayat' vurgusundan uzaklaşabileceğimi, özgürleşeceğimi zannediyordum. Çünkü karım onlara bakmak üzere koroları istifa etmiş, beni şarkılarla-türkülerle birbaşıma bırakmıştı!..

BENİM ADIM ÇALIKUUŞU..

HA-HA-HA-HAAAY--HA-HA-AA HA-HAAAAY...♫

Bu görece mutluluk hali (Ha.ha-ha.ha..♫ haaay..♫) fazla uzun sürmeyecekti... İşler eskisi gibi gitmediği için Radyodaki bazı topluluklar dağıtılıyor, çoğunun iş anlaşmaları iptal ediliyordu... Bir müddet sonra beni de işsiz kaldım!.. Artık şarkıların kalan nakarat kısımlarını meyhane masalarında okur olmuştum!

İŞİN KÖTÜSÜ.. YARIMYAMALAK BİLE OLSA SÖYLEYECEK SÖZ BULAMIYORDUM ARTIK...

verve

Koroda beni rahatsız eden döngü, katmerlenmiş halde yeniden başlamıştı şimdi:

BANA BAAK!!!

BAKTIM N'OOLACAK? İCMİSSİN YİNE İŞTE!

BIRAK DA SÖZÜMÜ BİTİREYİM...

HA-BUYUR SÖYLE!

Devam edecek...

Selim Sesler

Bu ayki "dosya"mızın marşı dört kıtalı: İlle de Roman olsun / İster çamurdan olsun / O da Allah kuludur / Her kim olursa olsun... Başı elbette ki Selim Sesler ve klarneti çekiyor. Son albümü "Oğlan Bizim Kız Bizim"le dünyayı bir düğün salonuna çevirdi... Kalabalık orkestrasında ud, cümbüş, keman, darbuka, bendir, kanun, kontrbas, bağlama, sipsi fink atıyor, Brenna MacCrimmon ve İlkay Akkaya sesini katıyor, dünya folkundan punk'a her tarakta bezi olan müzisyen/prodüktör Ben Mandelson (3 Mustaphas 3, Billy Bragg, Yat-Kha, Boban Markoviç, daha sayalım mı?) ve kadim dostu Rob Keyloch ise ekibe kol kanat geriyor. Geliyor düğün alayı, kaynanalar çeksin halayı...

Benim sinemam klarnetim

Selim Sesler: Ben Keşan'da yaşadım. Selânik'ten dedemler geliyor İbriktepe'ye. Anam Serezli, babam da Dramalı. Ninemle dedem Drama'da evleniyor. Sonra mübadele muhaciri olarak Türkiye'ye geliyorlar. Anamla babam da burada dünyaya geliyorlar, Keşan'da evleniyorlar. Biz de Keşan'da doğduk, büyüdük. Askerden sonra İstanbul'a geldim. Durmadım Keşan'da. İstanbul'da çalışmaya başladım. Ama İbriktepe'ye hâlâ gidip geliyorum. Bayramda da gideceğim, çok sevdiğim bir arkadaşımın kardeşinin düğünü var. "İllâ ki geleceksin Selim abi, bir gece çalacaksın" diyor, kıramıyorum.

Herkes Roman olsun tabii. Bizde kin yok, yatırım düşünmeyiz. Bugün yedin mi yedin. Varsa yersin, yoksa yemezsin. Gününü gün edersin.

Sık sık mı gidiyorsunuz Keşan'a?

Yazın çoluk çocuk durmuyor, hepsi Keşanlı. Ben de gidip geliyorum, ama bizim mekânımız İstanbul. Bütün çevrem, arkadaşlarım, dostlarım burda. Artık uluslararası bir unvana sahip olduk. Gelen beni burada arıyor; Avrupa'dan, Kanada'dan, Amerika'dan gelen kim olursa olsun beni arıyorlar. Geçen akşam Hollanda'dan geldiler Badehane'ye, dikildiler karşıma. Mahir Günşiray'la bir müzikal oyun yapacaklarmış...

Gençliğinizin Keşan'ıyla şimdiki Keşan arasında çok büyük fark var mı?

Çok büyük fark var. O zaman insanlar arasında büyük bir saygı ve sevgi vardı. Ustalarımız, abilerimiz, büyüklerimiz kahvede otururken biz kahveye giremezdik. Kahvenin kenarında dikilirdik, kapıdan içeri bakardık. Oradan biri bize işaret edecek, "evlâdım Selim, gel çocuğum, bana bir sigara al" diyecek. Bir de "tükürdüm" derlerdi. Kuruyana kadar gelmezsen yanarsın. Kulak kopar! Bizim zamanımızda öyleydi. Öyle olduğu için memnunduk. Saygınlık var, hürmet var büyüğe. Herkesin yaşına göre hürmet var. Şimdi adam görüyor beni, gözümün içine bakıyor, "hoşgeldin" demeye dili gitmiyor. Niçin? Zaman değişti.

Keşan'da kimler yaşıyor?

Her türlü insan var. Romanlar, Pomaklar, Gacallar var, var oğlu var yani. Bu insanlar hep iç içe yaşıyorlar.

Keşan'da kaç Roman mahallesi var?

Dört-beş tane var. Yeni Mecit Mahallesi, Üsküdar Mahallesi, Yörük Mahallesi, yukarı ve aşağı Zaferiye Mahallesi... Bunlar Roman mahallesi, ama çok karıştı artık, Türkler, Romanlar bir arada yaşıyor. Ben de Yeni Mecit'te oturuyordum. Hâlâ da gittiğimde orada kalıyorum. Ben Keşan'ın çocuğuyum, benim toprağım orası. Bir-iki sene içinde oradan bir ev almayı düşünüyorum.

Askerden sonra İstanbul'a gelmeye nasıl karar verdiniz?

Şimdi orda eski işler kalmadı, ama bizim zamanımızda düğünler çoktu, güzel geçiniyorduk. Ama bir bıkkınlık geldi bana. 23 yaşında İstanbul'a geldim. Keşan'da yaz-kış köy düğünlerinde çalıyordum. Çok yorucuydu. Çalmaktan dudağımın kanadığını bilirim. İki gün iki gece, sabahlara kadar çalınıyordu. Çal babam çal.

Dudağınız kanarken bile aralıksız çalmaya devam mı ediyordunuz?

Mecbur çalıyorsun. Ağızlığı bir taraftan bir tarafa gezdiriyorsun, gayret ediyorsun.

O çaldığınız düğünler nasıl düğünlerdi?

Cumadan gidersin, o gece geline kına vurulur. Sabaha kadar çalıyorsun, gençler oynuyor. Bizim Roman düğünlerinde genç kızlar içki içerler. Düğün evinde, kına gecesine gelen kızlar için biralar, şaraplar, rakılar alınır, yemekler yapılır. Biz de yiyip içiyoruz tabii. Kızlar oynuyor, şarkı söylüyor, derdi olan ağlıyor...

Romanların düğünleriyle "gaco"ların (Roman olmayanların) düğünleri arasında çok mu fark var?

Trakya'da aşağı yukarı yok. Eskiyi anlatıyorum: Sabahın köründe gelinin kınasını yıkamaya, kına yıkama yeri diye tabir edilen yere götürürsün. Keşan'da Kayalıdere diye bir yer var, orası kına yıkama yeridir. Sabahın köründe çalgıları çala çala, Kayalıdere'ye gideriz. Uzaktır da. Kar, kış kıyamet gidersin. Gelinin kınası yıkanıyor orada. Adet yerini bulacak.

Bu bir Roman geleneği mi?

Tabii. Ama gacolarda da, yani Türklerde de var bu adet. Bir köy

Foto: Şahan Nuhoğlu

çeşmesi vardır, gelin illâ oraya gidecek. Orada illâ ki elini ıslayacak, kınasından arınacak. Sonra yemeler, içmeler, çalmalar, oynamalar... Gündüz kahvelere çıkıyorsun ve insanları düğüne davet ediyorsun. Bir de sorumlu veriyorlar başına. Kahvede üçbeş hava çalıyorsun. Müzisyenlerin başındaki kofal çıkıp şöyle diyor: "Sayın köy halkı, falancanın düğünü vardır. Bütün köy halkı davetlidir." O kahveden çıkıp diğer kahveye gidiyorsun...

Kim kim çalıyorsunuz?

Klarnet, cümbüş, darbuka ve keman. Buna ince saz denir. Dört kişi sabah namazına kadar çalarız, sonra köyün korucusu gelir, "yeter arkadaşlar!" der. Biz düğün evinde istirahata çekiliriz. Bitmiyor ama. Daha güvey traşı var. Güvey traşına bütün köy halkı geliyor. Çevre köylerden de geliyorlar. Güveyin takısını takan takıyor. Biz yine çalıyoruz. Sonra yine masalar kuruluyor. Bu kez düğün alanındayız. Meydanlarda, bahçelerde, akşam saatlerine kadar yenilir içilir, oynanır. Yedi buçuk gibi de güveye koltuk olunur. Yani halay yaparlar... Gece oluyor, yeme içme gırla. Düğünün idarecileri var, taşıyorlar durmadan. Biz de çalıyoruz. Yine sabaha kadar...

İlk çaldığınız düğünü hatırlıyor musunuz?

13 yaşındaydım. 13 yaşından 23 yaşına kadar da Keşan'da düğün çalgıcılığına devam ettim. 17 yaşında evlendim. Köylerde eskiden erken evlendirilirdi gençler. Örf adet öyleydi. Bir de ben köy düğünü çalgıcısı olduğum için, bana bu çocuğun kolunda altın bilezik var diye bakılırdı. Biz de evlendik. 33 yıldır da beraberiz.

Sizin düğününüz nasıl oldu?

Biz düğün yapamadık. Kaçtık biz, kaçırdım hanımı. İki gün içinde anlaşıldı. O gün düğün olacak, bugün düğün olacak derken bazı anlaşmazlıklar oldu. Öyle kaldı. Düğün yapmadık, zaten hanım hamile kaldı.

Fatih Akın'ın "İstanbul Hatırası" filmi için de Keşan'a bir yolculuk yapıyorsunuz. O yolculuk nasıl geçti?

Çok güzeldi. Keşan'da bir meyhaneyi kapattık. Bütün arkadaşlarımı çağırdım. Yeni yetişenler de geldi, bizden büyükler de. Kalabalık olsun istedim, yenilsin içilsin, neyse masrafı ödeyeceğiz dedim. Meyhane doldu... Filmde tesisatla çaldık. Çekim bittikten sonra da saatlerce çalmaya devam ettik, yeme-içme de bitmedi. Meyhanenin sahibi de kafa dengidir, arkadaşımdır. Ne zaman Keşan'a gitsem, giderim Umut Birahanesi'ne.

Kaç gün kaldınız Keşan'da?

İki gün kaldık. Aslında geciktik. Düğün sezonu da bitmiş sayılırdı, son şanstı o düğün.

Filmde gördüğümüz düğün Roman düğünüydü, değil mi?

Evet. Ben o düğünde çalmadım. Keşanlı müzisyenler vardı düğünde. Ama ahenk olsun diye oynadım. Para yapıştırdık çalgıcılara.

"İstanbul Hatırası"nda görmediğimiz sahnelerde neler yaşandı?

Film ekibi çok eğlendi. Hatta Şermin diye bir kız vardı, düğün sahneleri çekilirken kendini kaybetti, çıktı, oynamaya başladı. *(gülüyor)* Fatih de "çekil çekil" diyor. Öyle bir şeyin olmaması lâzım tabii, çünkü o çekim ekibinden.

Fatih Akın'la nasıl tanıştınız?

Kalan Müzik'ten çıkan ilk albümümü ("Keşan'a Giden Yollar") Almanya'da buluyor ve alıyor. Hep evde o albümü dinliyormuş. Sonradan bana anlatıyor: "Koyuyorum abi, hep sizi dinliyorum. Çok hoşuma gidiyor, kendimden geçiyorum." Sonra "Duvara Karşı" projesini oluşturuyor ve şunu diyor: "Ne olursa olsun Selim Sesler'e çaldıracağım. Brenna MacCrimmon'a da şarkı okutacağım." Gelince beni buldu. The Marmara'nın lobisinde buluşmak üzere karar verdik. Gittim, o beni tanıyor. Çıktım yürüyen merdivenlerden, baktım böyle, çok sıcak bir çocuk, çok sevimli. Tokalaştık, öpüştük. "Buyur abi, ne içersin?" dedi, şarap söyledik. Şaraplar, çerezler... Orada projeyi sundu bana. "Senaryoyu oku" dedi, "ben ne okuyacağım" dedim. Anlattı kısadan, "Brenna'yla türkülerden seçelim, filmde size bir yer vermek istiyorum" dedi. Hesapta önce Brenna gelecekti, ama masraf fazla olacak diye Hamburg'da yaşayan İdil (Üner) diye bir bayan olduğunu söyledi. Türk kızıymış. "Abi, dinle İdil'i, aynı Brenna MacCrimmon" dedi. Geldi, bir prova yaptık. Gözünü kapa, Brenna okuyor sanki. Demek ki Brenna'yı ne kadar dinlemişse artık, aynı taklidi almış. Perşembe pazarı var ya, Tepebaşı'ndan Karaköy'e doğru giderken, sağda bir şantiye var. Çekimleri orda yaptık. Bir gün sürdü. Hava da bir soğuktu o gün! Güneş var ama, açıyor kapıyor. Çekimlerin de güneşli havada olması lâzım. Güneş kapatıyor, Fatih Akın "bekleyin" diyor. Güneş açıyor, "abi, çabuk abi" diyor, geçip çalıyoruz. *(gülüyor)* Öyle dört-beş şarkı çaldık. Bayağı da güzel oldu.

"İstanbul Hatırası"nda Keşan'da çekilen düğün sahnesinde şöyle deniyor: "Cenab-ı Rabbim herkesi Roman yapsın."

O abimiz de keman çalar. *(gülüyor)*

Sizce de herkes Roman olsun mu?

Olsun tabii. Bizde kin yok, yatırım düşünmeyiz. Bugün yedin mi yedin. Varsa yersin, yoksa yemezsin. Gününü gün edersin. Ben yarın ne olacak diye düşünmem.

Siz hiç Roman olduğunuzu saklama gereği duydunuz mu?

Hiç gerek duymadım, gerek de duymam. Saklayan var ama, gereksiz bir şey. Hiç sorun yaşamadım ben. Aksine, Roman olmamı daha çok önemsiyorlar. Bir yere gidince "aa, Selim abi gelmiş" diyorlar. Her yerde tanınıyorum. Nazik, kibar davranıyorlar.

Keşan'da yaz-kış köy düğünlerinde çalıyordum. Çalmaktan dudağımın kanadığını bilirim. İki gün iki gece, sabahlara kadar çalınıyordu. Çal babam çal.

23 yaşınızdan beri İstanbul'dasınız. İstanbul'da ilk nereye yerleştiniz?

İlk olarak Kasımpaşa'da oturduk. Hep bu çevredeydim. Çünkü burası merkezî yerdir. Taksim-Kasımpaşa arası işte. Bizim işimizde merkezde olmak lâzım. Yirmi yıldır buradayım. Kürtler, Romanlar, herkes burada oturuyor. Eskiden çok yoktu Kürtler, birdenbire çoğaldılar, son birkaç yılın hadisesi buraya gelmeleri. Biz memnunuz, bize bir zararları yok. Ben de Kürt kızı Aynur'u çok beğeniyorum.

İstanbul'a geldiğinizden itibaren hep müzisyenlik mi yaptınız?

İstanbul'a ilk geldiğimde Çınarcık'ta iş buldum. O yıllarda Çınarcık'ta çok büyük bir gazino vardı. İlk çocuğum da dünyaya gelmişti. Hanım, ben, oğlan, bir pansiyonda kaldık; hem denize girdik, hem de üç ay orada çalıştım. Kışın döndüm, gene buralarda ev tuttum. O kış da, Üsküdar'da, tam Kız Kulesi'nin karşısında Küçük Ev diye bir yerde çalışmaya başladım. Şirin, deniz içinde bir yer. Şimdi Çakır var ya *(Oktay Kaynarca'nın "Kurtlar Vadisi"nde oynadığı karakter)*, onun babası Halit Bey'in yeriydi Küçük Ev. Orada iki-üç sene geçirdim. Çok güzel bir yerdi. Neden güzeldi? O zaman Çakıl çalışıyor, Maksim çalışıyor, Gar, Caddebostan Maksim, Taşlık Maksim çalışıyor. Bu gazinolar dağıldığı an, oranın müşterisi gelirdi Küçük Ev'e. Küçük Ev, seksen kişilik yerdir. Geliyor müşteri, saat dörde, beşe kadar orda. Eğlendiriyorduk onları. Sonra kulüplerde, pavyonlarda da çok çalıştım. Birde, ikide gazino programı biter, iki buçuk-üçte gelirsin pavyona, sabaha kadar çalarsın. O zamanlar pavyonlar da gazino gibiydi. Çin Pavyon'da uzun zaman çalıştım mesela. Sonra büyük gazinolarda da çalıştım: Çakıl'da, Maksim'de, sonra Caddebostan Maksim'de Muazzez Abacı-Ahmet Özhan programında. Özcan Korkut bey vardı, tanburî, onun şefliğinde bir fasıl çalıyorduk. Pangaltı'da Dergâh Saz vardı, programdan çıkıp oraya çalmaya gidiyordum. Orası da Sibel Turnagöl'ün babasının yeriydi. Dergâh'ta Zeki Müren'e bile çaldım. Fasıl yapıyoruz, Zeki Müren gelmiş, Paşa! Mikrofon kalkardı, onun masasına giderdi, masadan okurdu o.

O yıllarda işleri bulmak için nasıl bir yönteminiz vardı?

O zamanlar evinde telefon olan padişahtı. Benim evimde telefon yoktu. Mecburen kahveye, Beyoğlu'na çıkacaksın. Büyükparmakkapı'da Avrupa Kıraathanesi vardı, şimdi kulüp oldu orası, oraya çıkıyorduk. İş alan gelip kahveden grup yapıyordu, "kim boş" diye soruyorlardı. O zaman adam da kıttı, fazla müzisyen yoktu.

O yıllarda şimdiki gibi düzenli çaldığınız bir grubunuz oldu mu, yoksa hep tek tabanca mı takıldınız?

Grupla çalıyordum, ama grubun bir şefi vardı. O zaman kendi adıma değil, başkasının adına çalışıyordum. Artık ben şefim. O zaman tanınmıyordum.

Mustafa Sağyaşar'la da çalışmışsınız.

Çok uzun süre çalışmadık, bazı konserlerde falan. Süper bir insandır. Gelmiş geçmiş en büyük ustalardan biri. Çok yumuşak bir adamdı. Repertuarı verirdi, çalışırdık. Ben musiki derneklerini çok kovaladım. Musiki derneklerine solistler gelir, Mustafa abi de bize öyle geliyordu. Tertemiz de okurdu. Pırıl. Son olarak da Beşiktaş Musiki Derneği'nde birlikte çalmıştık.

Bugüne kadar hangi musiki derneklerinde çalıştınız?

Üsküdar, Fatih, Aksaray, Beşiktaş, Sarıyer Musiki Derneklerinde çalıştım. Oralarda repertuar geliştirirsin, nota geliştirir-

sin. Bir de çevren olur. Herkesi tanıyorsun, doktoru, savcısı, avukatı, eczacısı...

Sizin bir de Ferhan Şensoy'lu yıllarınız var...

Ferhan Şensoy'la da on yılım var. Onunla tanışmam da şöyle oldu: İstanbul'a ilk geldiğim sene, çalıştığım o Çınarcık'taki gazinoda Burhan Damcıoğlu'na da çaldım. Nurhan Damcıoğlu'nun kardeşidir, zamanın pop şarkılarını okuyordu. İstanbul'da da Ferhan Şensoy'un "Hayrola Karyola" adında bir oyunu çıkacak ve Nurhan Damcıoğlu'yla oynayacaklar. Sonra Burhan bey, Avrupa Kıraathanesi'nden beni buldu, "Selim, böyle böyle bir oyun var, çalar mısın, oynar mısın" dedi. "Tamam" dedim. Ferhan Şensoy'la böyle çalışmaya başladım. Bir sürü oyunda da çaldım.

Oyunlara genellikle son dakikada gidermişsiniz ama...

Evet, öyle olurdu, onlar sahneye girerken giderdim. *(gülüyor)* Ferhan bilirdi ama benim geleceğimi. Alper Maral piyano çalardı, ben de klarnet çalardım. Sonra benim bu albümler falan gündeme gelince, ister istemez tiyatroyu bitirdim. Tiyatroda müzik yapmak her açıdan ayrı bir şey. Bir kere temiz iş. Gazinoda, düğünde çalmak gibi değil. Sonra zevkli de. Tertemiz, gidiyorsun, oturuyorsun, çalıyorsun. Az iş yapıyorsun. Ferhan'ın oyunun içinde de çaldırdığı, ufak tefek roller verdiği de olurdu.

Tiyatroda çalışmaya başlamadan önce tiyatro oyunu izlemişliğiniz var mıydı?

Yok, izlemedim.

Sinemayla aranız var mıdır?

Gençliğimde izlerdim, ama öyle sıkı takip etmem falan söz konusu değildi.

Emir Kusturica, Tony Gatlif gibi yönetmenler Roman kültürünü sinemaya aktarıyorlar.

Benim sinemam, her şeyim klarnetim. Hep klarnet çaldım.

Roman kültürü denince akla Sulukule mahallesi geliyor. Sulukule'de bulundunuz mu hiç?

Müzisyen olarak çalışmadım, eğlenceye giderdik Sulukule'ye. Gazinodan çıkar, sazlarımızla doğru Sulukule'ye giderdik, dansöz oynatırdık. Bir odaya girersin, odaya dansözler gelir, servisçi kadınlar gelir, rakısıydı, mezesiydi, getirir. Başlıyorsun içmeye yemeye, dansözler oynuyor, sazlar da geliyor, sen de dansözlere para yapıştırıyorsun. Ama Sulukule'yi de bitirdiler, Sulukule diye bir yer kalmadı. Çok güzeldi oysa ki. Sulukule, turistik bir yerdi. Yine öyle olması lâzım. İnsanların evlerini yapsalar, oraya da Tarihî Sulukule diye yazsalar, turiste, Avrupa'ya tanıtsalar... Orada binlerce insan ekmek yiyordu. İnsanların ekmeklerini zehir ettiler. Günah!.. Geçen gün bir arkadaşım aradı, Sulukule'deki yıkımı anlattı. Ama ancak devlet kurtarabilir onları. Orası tarih!

Yeni albümünüz "Oğlan Bizim Kız Bizim"e gelelim.

Albüm için repertuarı hazırlamamız altı ay sürdü. İngiliz yönetmenler de (Ben Mandelson ile Rob Keyloch) geldi, onlara da teşekkür ediyorum.

Neden düğün temasını tercih ettiniz albümde?

Mecburen düğün! Çünkü insanlar en çok düğünde eğleniyor.

Albümdeki şarkıları seçerken güzergâhı nasıl belirlediniz?

Bütün yörelerden şarkılar olsun ve düğünleri andırsın istedik. Adamın düğünü vardır, koysun CD'yi, "Kara Üzüm Habbesi"nde, "Kasap Havası"nda oynasın. Her yöreden, taraftan koyduk. Üç tane de kendi enstrümantal parçam var, onlar da çok güzel, düğünlerde oynanacak gibi. Mesela "Yüksek Yüksek Tepelere Ev Kurmasınlar" var, Brenna MacCrimmon okudu. Her yerde kına gecelerinde kız evinde, geline kına yakılırken söylenir. Bu şarkıyı söylüyorlar, hemen ağlıyor millet. Bırak düğünü kınayı, gazinoda çalışıyorum, bunu okusun biri, derdi olan başlıyor ağlamaya. Yaa! Albüm güzel oldu, inşallah hayırlısı olur.

Albümde "Koloz Havası" diye bir Yunan şarkısı da var. Kimden öğrendiniz?

Büyüklerimizden öğrendik. Güzel parçadır. Her zaman da programlarımda çalarım. "Koloz Havası", modern "Kasap Havası"dır.

Trakya düğünlerinin olmazsa olmazı "Kasap Havası", gençler için de bir boy gösterme dansı gibi. Giderek hızlanan, zor bir dans ve sanki davul-zurnaya da iyi gidiyor...

Tabii. Şimdi bak, Kırklareli yöresi başkadır, bizim yöremiz, Keşan başka. Kırklareli'nde hep davul-zurna vardır, ince saz yoktur. Lüleburgaz, Çorlu, hep davul-zurnacıdır.

Eğlenceye giderdik Sulukule'ye. Ama Sulukule'yi de bitirdiler. Çok güzeldi oysa ki, turistik bir yerdi. Yine öyle olması lâzım. Orası tarih!

Siz de zurna seviyorsunuz...

Benim babam zurnacı. Ben de çocukken demci olarak zurnacı giderdim.

Demci ne demek?

Biri çalarken, ona ses veren, kulağını doldurana demci denir. Sonra sonra bizde zurna bitti. Trakya'da, bilhassa Keşan'da zurna bitti. Biz de klarnete döndük. Köylü bıraktı, sevmedi zurnayı. "Çok gürültü yapıyor" diyorlar.

Şarkı da söyler misiniz?

Söylediğim oldu. "Keşan'a Giden Yollar"da "Sarı Yılan"ı ben okudum. Ama tabii ki profesyonel falan olmadım.

Oğlunuz da klarnet çalıyor. Çocuklarınıza müzisyenliği nasıl aşıladınız?

Onlar beni dinledi, müzik eğitimleri bu. Alaylı onlar da. Okul görmediler. İstemediler de. Ramazan'ı istedim ki konservatuara vereyim, o istemedi, gitmedi. Kendi kendine, beni dinleye dinleye öğrendi.

Diğer oğlunuz kanun çalıyor, değil mi?

Evet. İzmirli Şahin vardır, onun Beyoğlu'nda atölyesinde birkaç zaman derse gitti, ondan öğrendi kanunu. Kanun çok güzel sazdır, ben de çok severim. Klarnetin yardımcısıdır da. Dolduruyor onu. Bir piyano düşünün şimdi, kanun da öyle bir şey, sazı dolduruyor, yavan bırakmıyor müziği.

Bir oğlunuz evli, torun da var. Sizin oğlanın düğünü nasıldı?

Bülent'in düğününü İstanbul'da yaptık. Sıraselviler'de, Özgür Düğün Salonu'nda. Güzel bir düğün olmuştu. İstanbul'da tabii geleneklere uygun düğün yapma şansımız olamadı. Evde geline kınası vuruldu, ikinci gün de düğün salonunda sazlar çaldı. Millet gene yedi içti, oynadı.

Haftanın üç günü Beyoğlu'nda çalıyorsunuz: Salıları Araf'ta, çarşambaları Badehane'de, perşembeleri de Feraye'de. Bu mekânlarda çalmakla düğünlerde çalmak arasında nasıl bir fark var?

Bu üç mekâna da hem Türkler, hem de yabancılar geliyor. Çok fark yok aslında. Ama Feraye değişiktir. Mesela Araf'ta, Badehane'de fasıl yapamıyoruz, olmaz. Oraya gelenler genelde gençler. Feraye'ye oturak müşteri gelir, fasıl yapıyoruz yani. Sonra istekler de geliyor. Oynatıyoruz, zıplatıyoruz...

Yabancılar da sizi çok seviyor...

"Duvara Karşı", "İstanbul Hatırası" ve albümlerim sayesinde beni tanıyorlar artık. Onun için de geldikleri zaman beni arayıp buluyorlar. Ben Amerika'ya da gittim. Orada bir kampa katıldım, bir hafta sürdü. *(San Francisco'da, Mendecino Middle Eastern Music and Dance Camp)* İki de küçük konser yaptım. Orası bir müzik kampı zaten; Araplar geliyor, Balkanlar'dan geliyorlar, Ermeni, Yahudi bir sürü müzisyen... Orada eğlence oluyor, bir de ders veriyorsun. 300-400 kişilik bir kamp. Yedi-sekiz kişilik bir talebe grubum vardı. Onlara üç-dört parça öğrettim.

Gogol Bordello'yu duydunuz mu hiç?

Gogol?

Bordello.

Kim bu?

Araf'ta, Badehane'de mutlaka kulağınıza çalınmıştır. New York'ta yaşayan, Ukraynalı bir grup. Çingene punk'ı yapıyorlar. Eylülde İstanbul'daydılar...

Demek bunlar Çingene ve punk müziğini karıştırdılar. Olabilir. Güzel.

Söyleşi: ***Ayşegül Oğuz***

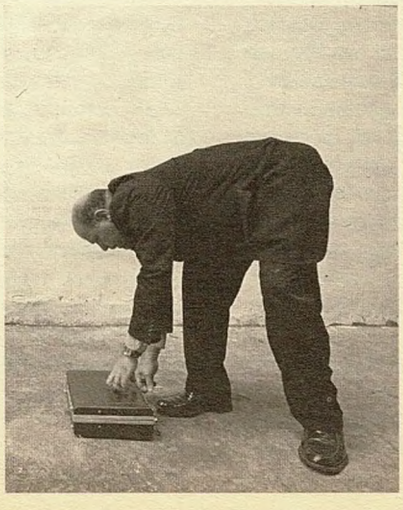

"Transylvania" hatırası: Soldan üçüncü Tony Gatlif, ortada Asia Argento

TONY GATLIF

Transilvanya: Orada, arayan mevlâsını da bulur belâsını da... Zingarina (Asia Argento) müzisyen sevgilisinin peşinden soluğu Transilvanya'da alır, sonunda bir meçhul yabancıyla, Çangalo'yla (Birol Ünel) beraber yollara vurur kendini. Çingenelere ve Çingene ruhlara adanmış yeni bir "belgesel masal" Tony Gatlif'in "Transylvania"sı. Çeşitli söyleşilerinden yaptığımız derlemeyle, Çingene yönetmenin hayatında kısa bir seyahate çıkıyoruz...

ÇANGALO, ZINGARINA, ZANGORA

"Transylvania"nın esin kaynağı ne? Fikir nasıl doğdu, perdeye aktarılması nasıl oldu?

Tony Gatlif: İlk defa, bir etniden ya da bir halktan değil, bir kişiden bahsediyorum. Bir kadını ve onun aşk arayışını anlatıyorum. Sevdiği erkeği bulmak için dünyanın öbür ucuna gitmeye hazır bir kadının hikâyesini çekmeyi uzun zamandır istiyordum. "Transylvania"da kadın aşkına kavuşuyor ama, adam onu reddediyor. Uçurumun karanlığına kendini bırakan bir kadın değil, savaşçı bir kadın karakter istiyordum. Asia Argento, kafamdaki karaktere tam oturuyordu. Zingarina karakteri, tutkulu ve mücadeleci bir kişilikle kırılganlığın bileşimiydi. Uzun süreden beri Asia Argento'yu takip ediyordum; bir gün bir restoranda buluştuk, uzun uzun seyrettim onu ve dinledim, inanılmaz bir manyetizmi var. Tam çalışmak istediğim tarzda bir oyuncuydu. Çok doğal bir karizması var, hiç yalanı dolanı olmayan, aklından geçeni olduğu gibi söyleyen biri. Oyunculuğunda da, hayatındaki duruşunda da en ufak bir sahtelik yok. Bir yönetmen için böyle bir oyuncuya sahip olmak hakiki bir armağan. Filme, profesyonel bir oyuncunun çok ötesinde, kendi kişiliğini vereceğini biliyordum. Oyuncuların yaratıcı olmaya başladıkları ânı, kendilerinden bir şeyleri filme aktarmalarını görmeyi çok seviyorum.

Film, mutlak bir aşkın hikâyesi. Bunun için mi Transilvanya'yı seçtiniz?

Zingarina batıl inançları olan bir karakter, aşklarını da çok uç noktalarda yaşıyor. Aşkında, sevgisinde yolunda gitmeyen şeyleri anlatacak kelimelere sahip değil, onun için de batıl itikatlara, irrasyonel yollara başvuruyor. Dolayısıyla, aşkını irrasyonelin ve batıl itikadın yurdu olan Transilvanya'da araması çok doğal. Orada herkes büyü yapıyor, Asia da yapıyor. O da benim gibi batıl itikatları olan biri; işte bu akrabalık bizi Transilvanya'ya götürdü.

"Transylvania", zihinlerdeki romantik ve gotik Transilvanya manzarasından çok farklı...

Resimli kitaplardan bildiğimiz Drakula şatolarının yerini, komünizmin çöküşüyle birlikte terk edilen fabrikalar almış; açıkçası, bunlar bana Drakula'dan çok daha ürkütücü geldi! İlk başta Meksika'da geçen bir film çekmek istiyordum, çünkü orada "Macarlar" denen Çingeneler var. Bu Çingeneler iki asır önce, ABD'ye gitmek için Transilvanya'dan ayrılmışlar, ama yolda kaybolmuşlar ve kendilerini Meksika'da bulmuşlar. Bu halk, göçerlerin tam bir sembolü, ama İspanyolca konuşmaları önceki filmim "Exils"e ("Sürgündekiler") fazla yakın düşecekti. Onun için filmin hikâyesini Transilvanya'ya taşımaya karar verdim. Ayrıca, Drakula efsaneleri dışında sinemada pek görmediğimiz bir bölge burası.

"Transylvania"da da daha önceki filmlerinizdeki gibi belgesel duygusu veren pek çok sahne var.

Benim hoşuma giden, duygular, yola düşmek, keşifler... Benim için sinema, insanları yolculuğa çıkarmaktır, ama organize olmayan bir yolculuğa. Sürekli olarak, gördüğüm durumları not alırım. Bir yerden geçerim, bir şey görürüm ve bunun hafızama kaydolduğunu bilirim. Günün birinde, bu durumlardan biri filmlerimden birinin içine girer, ama gerçektir, çünkü ben uydurmam. Uydurmayı, "icat etmeyi" sevmiyorum, reddediyorum. Belki biraz ana yapıyı, iskeleti kuruyorum, ama onun etrafını saran, içini dolduran, hayat veren kanı, canı gerçeklikten, yaşanmış, görülmüş hikâyelerden oluşuyor. Mesela bir pagan bayramı olan Hérode Şenliği, Romanya'da kutlanan bir bayram. İnsanlar maskeler takıp şeytan kılığına giriyorlar ve "masumlar"ın katledilmesini canlandırıyorlar. Bu bayram ocak ayının sonunda kutlanıyor, ama ben aralıkta çekimlere başladığım için bir canlandırma yapmak zorunda kaldım. Altı ay öncesinden maskeleri sipariş ettim, zaten maskeleri köylüler yaptılar, şenlik de film için organize edildi. İki bin kişi geldi, oyuncular da aralarına katıldı... Çekimler sırasında meydana gelen "kazaları", sürprizleri çok seviyorum, senaryoda hiç öngörmediğiniz bir karakter ortaya çıkıp kendisini empoze edebiliyor. Mesela, "Transylvania"daki, hayatında bisiklete binen bir Çingene görmediğini söyleyen 75 yaşındaki adam gibi! Hakikaten bana bu cümleyi söyledi! Derme çatma bir evde yaşayan, çok yoksul bir müzisyendi, ona bir iş vermek istiyordum. Fakat berbat bir müzisyendi, fil-

Senaryoda hiç öngörmediğiniz bir karakter birden ortaya çıkabilir. Mesela "Transylvania"da, hayatında bisiklete binen bir Çingene görmediğini söyleyen ihtiyar adam!

Solda "Vengo", sağda "Exils"de Romain Duris ve Lubna Azabal

min bir bölümünü feda edemeyeceğimi, onun olduğu yerleri kesmek zorunda kalacağımı düşündüm ve onu filme dahil ettim, bir hafta bizimle çekimlere katıldı. Bu türden beklenmedik buluşmalar çok hoşuma gidiyor.

Filmlerinize "etnolojik" denmesini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Her film, bir zaman sonra, etnolojik hale gelir. Jean Renoir'ın filmleri '40'lı yılların etnolojisidir. Jean Vigo'nun filmleri de etnolojiktir, çünkü o dönemde insanların nasıl yaşadıklarını görürüz. Ama bu maksatla yapılmamışlardır. Ben de bu zamanın, bugünün hayatını kayda geçiriyorum, bu hayat da ilerde etnolojik olacak.

"Sürgündekiler"in Cannes'da en iyi yönetmen ödülünü alması sizi şaşırtmış mıydı?

Onca dehanın arasında, ödül alma iddiasında olmak için deli olmak lâzım. Dolayısıyla da büyük sürpriz oldu. Seyirciyi olduğu gibi, jüriyi de etkileyen, sanırım, duyguları paylaşmayı, aktarmayı sevmem, onlara tanımadıkları, bilmedikleri atmosferleri, yerleri tanıtmayı sevmem oldu.

"Sürgündekiler" için otobiyografik denebilir mi?

Benimle birlikte sahneye adım atanlardan biri Gérard Depardieu'dür. İlk senaryomla kafa bulmuştu: "Vay vay, genç, parlak senarist! Bana da bir rol verecek misin?"

Film bütün sürgünlerden söz ediyor. Çünkü bütün sürgünler birbirine benzer. Sürgün gidiştir, kopuş, ayrılış, sökülme, yırtılma... Sürgündekiler aynıdır, sürgünün acısı aynıdır. Ama o film bir fikirden doğmadı, kendi yaramın izlerine eğilme arzusunun bir ürünüydü o. Çocukluğumun geçtiği topraklara dönebilecek hale gelmem 43 yıl aldı. Trenle, arabayla, gemiyle yapılan 7 bin kilometrelik bir yol ve 55 bin metre film... Annem Çingene, babam Arap. Cezayir'i terk ettiğimde çocukluktan yeni çıkmış sayılırdım. Bu konuya adanmış bir film yapmaya o zamana kadar hiç yanaşmadım, çünkü yaraların henüz kabuk bağlamadığından korkuyordum, onları deşmeye çekiniyordum. Epey vakit aldı, ama oldu sanırım: Artık geldiğim yerle barış yapabilirim.

Nasıl bir yerdi orası?

Başkent yakınlarında, Endülüs Çingenelerinin mahallesinde doğdum. Nüfus kâğıdındaki adım Michel Dahmani'ydi. Bütün gün sokaktaydık, 400-500 çocuktuk. Sokakta yaşıyorduk, tamamen serbest, kafamıza estiği gibi. Okuldan, parmaklıklardan, sıralardan hepimiz nefret ediyorduk.

Sinemayla ilgilenmeye nasıl başladınız?

Öğretmenlerden biri, 16 mm'lik bir sinema makinesi aldı ve okulu Jean Vigo sinema kulübüne üye yaptı. Her hafta bir film gösteriyordu ve dersi bunun etrafında işliyordu. İşte sinema kültürüm buraya dayanıyor. Bütün sinema kariyerimi o öğretmene borçluyum. Birkaç sene önce tekrar karşılaştık ve sırrını açtı bana: O zamanlar FLN'i (Cezayir'in bağımsızlığı için mücadele eden Ulusal Kurtuluş Cephesi) destekliyormuş.

Fransa'ya gidişiniz ve sinemaya başlamanız nasıl oldu?

12 yaşımdayken, görücü usûlü evlilikten yakayı sıyırmak için evden kaçıp başkente gittim, ayakkabı boyacılığı yaptım. 14 yaşımda kapağı Fransa'ya attım. Sokakta yaşıyordum, uyumak için sinema salonlarına sığınırdım. "Serseri Aşıklar"ın gösterildiği sinemada arka arkaya dört seans külçe gibi uyuduğumu hatırlıyorum. Sık sık ıslahevine düşüyordum. Paris bölgesinde bir ıslahevindeyken bir tiyatro kursuna yazıldım. O zamanlar idolüm Michel Simon'du. Bir akşam –yıl 1966– onun oynadığı bir oyuna gittim. Perde açılıp da ışıklı sahnenin ortasında gerçek Michel Simon'u görünce, tam mânâsıyla bir şok yaşamıştım. Oyundan sonra, bütün cesaretimi toplayıp soyunma odasına girdim. Bütün hayranları gidince,

ZAMAN MAKİNESİ SON DURAKTA

ZAMAN MAKİNESİ SON DURAĞINDA KEMERLERİNİZİ ÇÖZÜN. AYAĞA KALKIN VE DANS ETMEYE BAŞLAYIN. ÇÜNKÜ BU DURAĞIN ADI İSTANBUL TWİST

İSTANBUL'UN DANS ETTİĞİ, DANS ETMEYENLERİN DANS EDENLERE DUDAK BÜKTÜĞÜ, BAZILARININ CAZ KULÜPLERİNİ DOLDURDUĞU, BAZILARININ CAZ YAPMAYIN DEDİĞİ GÜNLERE GÖTÜRÜYOR GÖKHAN AKÇURA BİZİ. ZAMAN MAKİNESİ DİZİSİNİN SON KİTABINDA, İSTANBUL UN EĞLENDİĞİ GÜNLERİ OKUYACAĞIZ. TABİİ BAZEN GÜLEREK, BAZEN ESEF EDEREK. AMA HİÇ CANIMIZ SIKILMAYACAK. ÇÜNKÜ HER ŞEY HAREKET HALİNDE BU KİTAPTA.

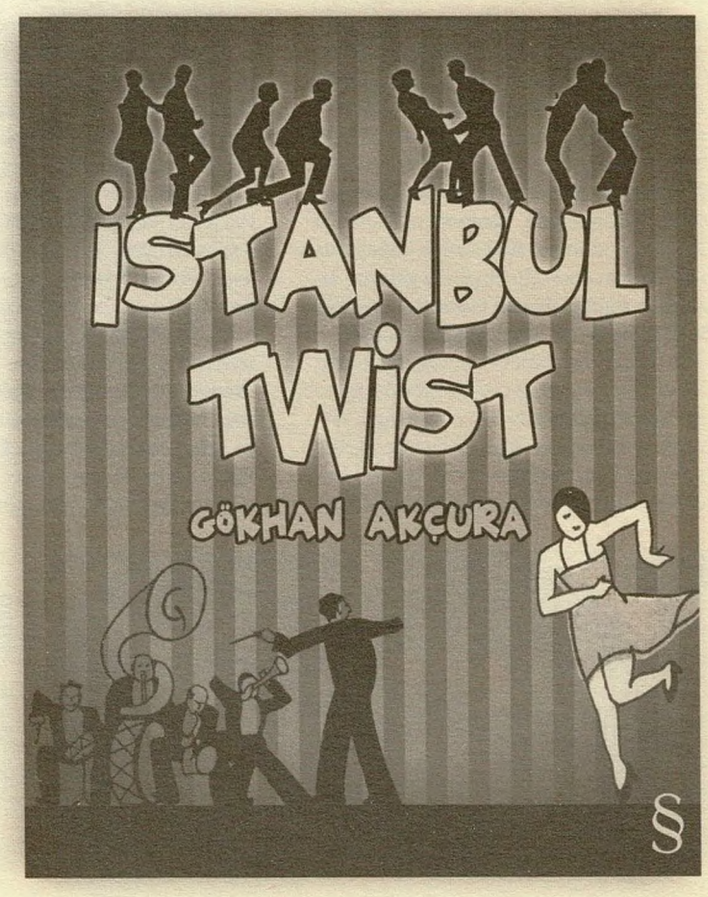

EVEREST YAYINLARI Ticarethane Sk. No: 53 34410 Cağaloğlu/İSTANBUL Tel: 0(212) 513 34 20-21 Faks: 0(212) 512 33 76 E-posta: everest@alfakitap.com www.everestyayinlari.com EVEREST

Michel Simon makyajını temizlemeye başladı ve bana dönüp ne istediğimi sordu. Ben de ona "sinemacı olmak istiyorum, sizce bu mümkün mü?" diye sordum. Uzun uzun beni baştan aşağı süzdü, sonra o güçlü sesiyle, "elbette mümkün" dedi. Ve benim için bir tavsiye mektubu yazdı. Tiyatro kursuna yazılmam öyle oldu. Okuma-yazmam neredeyse hiç yoktu. O yüzden ilk zamanlarda tekstleri fonetik olarak ezberliyordum. Benimle birlikte sahneye adım atanlardan biri de Gérard Depardieu'dür. Metin okumalarında en kötü olan Gérard'dı, hep benim arkama düşmeye çalışırdı. İlk senaryom olan "La Rage au poing"ı yazdığım günlerde, Gérard benimle kafa bulurdu: "Vay vay, çağımızın genç, parlak senaristi! Bana da bir rol verecek misin filminde?" Plastik bir çocuk daktilosuyla yazıyordum; itiraf etmeliyim ki, pek ciddiye alınır bir halim yoktu.

İlk filminiz "Le terre au ventre" (1978), Cezayirli bir Fransız kadın ve dört çocuğunun yaşamını eksen alarak Cezayir savaşını anlatıyordu. İlk filminize o konuyu seçmenizin sebebi neydi?

O dönemde, Andreas Baader'in hikâyesi beni öylesine etkilemişti ki, Cezayir devrimine dair o filmi onu düşünerek çektim.

Onun ardından Granadalı ve Sevillalı Çingenelerle çektiğiniz "Corre Gitano" (1981) geldi. O filmi bugün nasıl buluyorsunuz?

Başarısız bir film olmuştu, çünkü flamenkoya seyirci gözüyle yaklaşmıştım, halbuki onu içerden yaşamak lâzım. Ama Çingeneliğimi dile getirdiğim, hatta haykırdığım, Çingenelerin durumundan söz ettiğim ilk filmim odur. "Ben Çingeneyim. Her şeye rağmen, bütün baskılara, aşağılamalara rağmen, Çingeneyim. Ben varım, biz varız" diyen bir filmdi.

İsminizi duyuran 1982'deki "Les Princes"di; Paris banliyölerinde yaşayan Çingenelerin hayatının, yoksulluklarının ve dışlanmalarının hikâyesiydi. Daha sonra, Çingene dünyasına değinmeyen üç film yaptınız. "Rue de départ" (1985) yollara düşüp babasını arayan bir yeniyetme kızı, Clara'yı anlatıyordu. "Pleure pas my love", (1988) genç bir sinema göstericisinin bir oyuncu kadına aşkına dairdi. "Gaspard et Robinson" (1990) ise bir uzun yol sürücüsüyle yapayalnız yaşlı bir kadının dostluğu etrafında gelişen, arka planında işsizlik olan bir toplumsal komediydi. Bu üçlü içinde en önemsediğiniz hangisi?

"Rue de départ" bir çığlıktı, dostluğa dair bir çığlık. O filmi Guy Debord ve Gérard Lebovici için yaptım. Gérard, Belmondo'nun menejeriydi, Art Média'nın kurucusuydu. "Les Princes"in montajlanmamış halini seyrettikten sonra, o filmin prodüktörlüğünü üstlenmediği takdirde çok mutsuz olacağını söyledi. "Les Princes"i sitüasyonizmin babası Guy Debord'a gösterdi. Debord da "Prensler ihanet etmez" türünden sloganlar yazmıştı, Paris'in duvarlarına yapıştırmıştık.

Kurguyla belgesel arasında gidip gelen "Latcho Drom"la (1992) Çingene temasına geri döndünüz, bir yıl boyunca Mısır, Romanya, Macaristan, Fransa, Endülüs ve Kuzey Afrika'da çekimler yaptınız. On yıl aradan sonra yeniden Çingeneler üzerine film yapmak istemenizin sebebi neydi?

Tony Gatlif

Zingarina müzisyen sevgilisini bulduğunda, adama değil, müziğe aşık olduğunu fark ediyor. O andan itibaren, müzik onun ruhu oluyor, onun yerine konuşuyor.

Çingenelerin durumunu anlatmak, üzerlerine yapıştırılan bütün etiketleri ortadan kaldırmak istiyordum. Bunun için, belgesel gibi, gerçeğe benzeyen kurgular yapmak istiyordum, seyircilerin o insanların hakikaten Çingene olduğunu anlamaları lâzımdı. Filmlerimdekiler, bıyık ve altın diş takılmış oyuncular değil. Hakiki insanlar. İnsanların, Çingenelerin bir kültürü olduğunu, bir yerden geldiklerini, bir ruhları olduğunu, sadece cepçi ya da çocuk hırsızı olmadıklarını öğrenmelerini istiyorum. O zamanlar gazeteciler bile Çingenelerin Hindistan'dan geldiğini dahi bilmiyorlardı. Efsaneleşmiş hikâyeye inanarak, Bohemya'dan ya da Mısır'dan geldiklerini sanıyorlardı. Bence "Latcho Drom" bir marş, kelimenin gerçek anlamıyla bir marş. Müzik aracılığıyla Çingene halkının bütünü arasında bağ kuran bir film.

"Vengo" (2000) ile de "Corre Gitano"nun temasını, flamenkoyu yeniden ele aldınız. Flamenkoyu sizin için bu denli cazip kılan ne?

Flamenko başka yerlerdeki Çingenelerin yaptığıyla aynı müzik değil, ama müziği yapan aynı halk. Değişen, coğrafya sadece. Çünkü Çingenelerin müziğinin kökenleri aynı: Hindistan. Çingeneler geçtikleri, yaşadıkları bütün ülkelerin etkilerini dolaşıma sokuyorlar. Tam mânâsıyla bir karışım bu, bir ülkeye gittiklerinde müzikleri diğer müziklerle, diğer tarzlarla içiçe geçerek zenginleşiyor. Müzik, insanları kaynaştıran çimentodur bence. Ayrıca, yaşayanlarla ölüleri de birbirine bağlar. Neşeyi, acıyı, ıstırabı, aşkı, coşkuyu, melankoliyi taşır. Müziğin varlığı tesadüfî değil, ta en başından beri insanlara şifa veriyor, tıpkı tıbbî ilaçlar gibi. Sonra sonra, bir eğlence aracı olmuş, ama ilk başta öyle değildi.

"Transylvania"nın başrol oyuncularından biri de müzik aslında...

Film üzerine düşünmeye başladığımda, müziği de düşünürüm. Müzik filmin omurgasıdır, senaryoyu yazarken ve çekim mekânlarını saptarken eş zamanlı olarak müziği de tasarlarım. "Transylvania" için bir yıl boyunca bütün köyleri dolaştım ve daha farklı, özgün bir müziğin peşine düştüm, oralı müzisyenlerin yorumlayacağı, başka yerlerde bulunmayan enstrümanların kullanıldığı bir müzik olmasını istiyordum, mesela dört telli bir gitar olan zangora gibi... Yani, geleneksel Transilvanya müziğinden esinlendik ve Delphine Mantoulet ile bu müziğin piyanoyla bir röprodüksiyonunu yaptık. Sonra da çok iyi kulağı olan gerçek virtüoz müzisyenleri toparladım ve alışıldık yöntemin tersine çalıştık. Onlardan çalışmaya tempoyla başlamalarını, sonra, enstrümantasyona ve melodiye geçmeden önce, ritmle devam etmelerini istedim. Normalde, bunun tam tersi bir süreç izlenir. Yani aslında, filme başlamadan önce kafamda müzik vardı, filmi kafamdaki bu müzikle yönettim. Sonra, müziği karakterlere uyarlı olarak çalıştık. Mesela Zingarina müzisyen sevgilisini bulduğunda, adama değil, müziğe aşık olduğunu fark ediyor. O andan itibaren, müzik onun ruhu oluyor, onun yerine konuşuyor.

Çingenelerin günümüzdeki durumunu nasıl görüyorsunuz?

Beni en çok korkutan, Çingene nüfusun yok olması. Bunun nedeni önyargılar ya da ırkçılık değil, televizyon. Bugüne kadar dil ve gelenekler ayakta kalabildiyse, bunun nedeni, bir Çingene ailede kabul görmenin en temel kuralının Çingene dilini konuşmak olmasıdır. Dışarıdan gelen hiç kimse ya da hiçbir şey Çingene geleneğinin içinde erimediği takdirde kabul görmez. Oysa şimdi, dışarısı evlerin içine girdi: Dünyanın neresinde olurlarsa olsunlar, Çingeneler günde 24 saat televizyon seyrediyorlar. Elektrik yoksa, jeneratörle seyrediyorlar... Televizyonla beslenen gençler, gelenekleri saçma, demode buluyorlar, televizyonda Çingenece konuşulmadığı için dillerini de öğrenmiyorlar.

Derleyen: ***Siren İdemen***

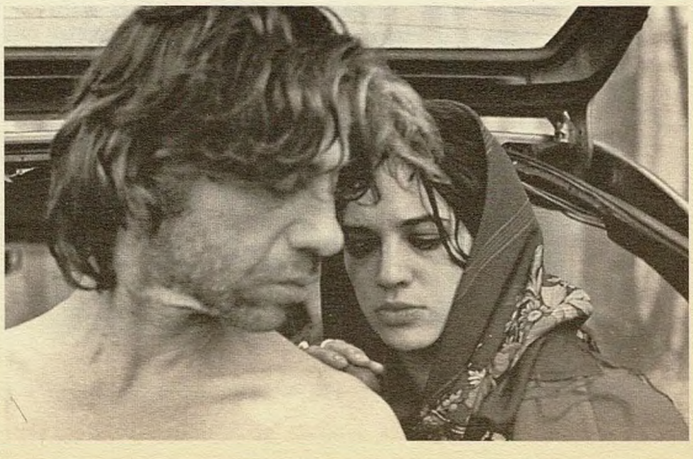

"Transylvania"dan: Sağda Birol Ünel ve Asia Argento

JACK'in ROCK TURU
Kasım'da Başladı.

09 Kasım	KARPUZ MOJO İSTANBUL / Taksim	11 Kasım	ROL-LITYUM EKŞİ LİMON İSTANBUL / Taksim	16 Kasım	SOUL STAFF OVERALL ANKARA
18 Kasım	YENİ HARMAN HAYAL PEREST ESKİŞEHİR	22 Kasım	TÜNEL RESİMLİ BURSA	25 Kasım	ASRIN / RU-GA TIERRA İSTANBUL / Taksim
29 Kasım	DETONE BERI İZMİR / Bornova				

JACK DANIEL'S
OLD No 7 BRAND

MUSIC ROCK NIGHTS
TURKEY TOUR

www.jackdaniels.com.tr

Jack Daniel's alkollü içkilerin aşırıya kaçılmadan tüketilmesini ve bu konuda bilinçli davranılmasını tavsiye eder.

Fender®, TELECASTER® and the distinctive headstock and body design are the trademarks of FMIC. All rights reserved. JACK DANIEL'S, OLD No7 and the JACK DANIEL'S GUITAR LOGO are registered trademarks. Copyright 2006 Jack Daniel's.

BEIRUT "Yirmi yaşındaki Amerikalı bir çocuk neden ihtiyar bir Rus gibi çalıp söylüyor?" diye provokatif bir soruyla başlıyor Beirut hakkındaki bir gazete yazısı. "Gulag Orkestar" adlı ilk albümüyle indie camiasında aniden bir Roman havası estirmeye başlayan Beirut'un yaratıcısı Zack Condon, kendini yanlışlıkla Tony Gatlif filmlerinde buluvermiş bir "gadjo dilo", bir "çılgın yabancı" sanki... Konserlerini bile "Şiki Şiki Baba" cover'ıyla açıyor, düşünün artık. Genç Zack Condon ve Beirut'un macerasını Pitchfork ve Eye başta olmak üzere, çeşitli internet sitelerinden derledik.

Şiki Şiki Baba

Santa Fe gibi küçük ve muhtemelen çok sıkıntılı bir kasabada büyüdün. Ama ilk albümün "Gulag Orkastar"ın şarkılarını da buradaki odanda yazdın. Bu yüzden Santa Fe'den başlayalım...

Zack Condon: Her genç büyüdüğü yerden şikâyet eder, özellikle Santa Fe gibi heyecanın uğramadığı bir yerse burası. Sonuç olarak, ne yaptıysam bu yüzden yapabildim diyebilirim.

Okulu bırakıp Avrupa'yı dolaşmaya çıkmışsın.

Liseyi yarıda bıraktım. Bir süre gece okuluna devam ettim, ama onu da bıraktım. Öğrencilik bana göre değil. Bu hayat biçiminden her zaman nefret ettim. Bir çerçeveci dükkânında çalışıyordum. Para biriktirdim ve Avrupa'ya gittim.

Ailen nasıl karşıladı bu kararı?

Her Katolik Amerikan ailesi gibi. Ama hayata karşı isteksiz olmadığım kesindi. Aptal da değildim. Zaten vaktimin çoğunu odamda müzik yaparak geçiriyordum. Odamın evin öbür ucunda olması ve istediğim kadar gürültü yapabilmek en büyük avantajımdı. Bir büyük piyanom, iki büyük orgum, davul setim ve müzik yapmaya uygun bir bilgisayar vardı odanın içinde. Yatacak yer bulmakta bile zorlanıyordum.

Hangi enstrümanla başladın müziğe?

Babam müzik hastasıdır. Tüm kardeşlerime ve bana gitarı empoze etmeye çalıştı, ama ben gitara ısınamadım. Zaten kolum yüzünden gitar da çalamıyorum. 14 yaşımdayken bir köprüden kurumuş dere yatağına düştüm. Sol kolum, sağ kolumdan daha kısa. Ben trompeti tercih ettim.

Avrupa'ya ilk gidişinde ne kadar kaldın?

Dört ay. Abimle gitmiştik. Çoğunlukla Paris'te kaldık. Paris'te bulunmak, Avrupa'yı dolanmaktan daha cazip gelmişti bize.

"Gulag Orkestar"ın sound'unu keşfettiğin Avrupa gezisi bu muydu?

Tam olarak değil. Ama tohumları bu gezide atılmıştı. Paris'teki tipler Balkan müziği hastası. Air'in "Moon Safari" albümü ve Boban Markoviç Orkestar'ın albümleri vardı herkeste. Bir tür pop müziği muamelesi görüyordu bu müzikler. Amerika'ya dönünce "world music" denen kavramın ilgilenmeye değer bir şey olduğunu fark ettim. Bunu söylemek ayıp belki, ama gözlerim açıldı. Taze ve genç bir müzikti bu. Dedelerimizin dinleyeceği türden safi geleneksel şeyler de değildi.

"Gulag Orkestar"daki şarkılar üzerinde çalışmaya nasıl başladın?

Paris'teyken "Postcards From Italy"nin melodi kısmını yazdım. Eve dönünce Balkan orkestralarının sound'una yakın şarkılar yazmaya devam ettim hemen. "Postcards From Italy"yi dinletmek için abimi çağırmıştım, şarkıyı söyledim, bana "dul kadınlar gibisin" dedi. Ben de "tam üstüne bastın" dedim. Albümün geri kalanında da buna riayet etmeye çalıştım... Gerçek bir brass band dinlemeden önce de aslında bu müziği bilinçdışı olarak dinlemiş olduğumu fark ettim. Mesela Tom Waits şarkılarında. Ve sevdiğim diğer insanların albümlerinde arkada bir yerde hep vardı bu ezgiler sanki. Bu müzik konservatuar müziği değil. Profesyonel müzisyen yaklaşımının olduğu modern world music'lere de benzemiyor. Bu albümü yapmak benim için, kulağa biraz new age'vari gelebilir ama, meditasyon gibiydi. Müzikle ilgili ne kadar az şey düşünürsem, müzik o kadar rahat çıktı.

"Postcards From Italy"yi dinletmek için abimi çağırmıştım, "dul kadınlar gibisin" dedi. "Tam üstüne bastın" dedim. Albümün geri kalanında da buna riayet etmeye çalıştım.

Odandaki kayıtların tamamı albüme girdi mi?

Albümün yüzde sekseni odamda kaydedildi diyebilirim. Stüdyoya girdiğimde vokalleri ve trompetleri bir daha kaydetmek istemediğimi söyledim. Özellikle vokal benim için bir bela. Elimdeki kayıtlar şansımın yaver gittiği anlardı. Şarkıların üzerine şarkı sözleri bindiğinde zaten bana çok banal gelmeye başlıyor, o yüzden aynı belaya bir daha bulaşmak istemedim. Albümü yaparken bol bol Sigur Rós dinliyordum ve şarkılarımda gerçek kelimeler olmasını istemediğime karar verdim. Melodiler o kadar güzeldi ki. Bazıları şarkı sözlerini anlayamayınca rahatsız olur, oysa benim niyetim kelimeleri doğru dürüst telaffuz edemeyecek kadar sarhoş bir sound yakalamaktı. Kulağa biraz yabancı gelmeliydi. Örneğin Serge Gainsbourg'un tribute albümünü dinledim. Normalde onun şarkılarını severim, ama burada hepsi İngilizceydi ve o güzelim şarkılar o kadar sıkıcı olmuşlardı ki.

Enstrümanı kullanma biçimin sözleri ve düşünme biçimini de etkiliyor mu?

Kesinlikle. Sarhoş trompetler kendine uygun sözleri sürüklüyor peşinden. Kusturica filmlerini seyrettiğimde, sürekli sarhoş halde ortalıkta dolaşan ve sağa sola çarpan bandolara bayılmıştım. Kimileri Balkan folku hakkında bu kadar naif düşünmeme kızabilirler. Bu müziklerin nasıl zor koşullar altında üretildiklerini bilmiyorum, sadece bu müziğin ne hakkında olduğuna, bu müziklerde neyi sevdiğime dair genel bir sezgim var. CD dinleyip uçuşa geçmek dışında bir araştırmaya dayanmıyor yaptıklarım. Sonra da, ne yazarsam yazayım, bu etkilenmeler su yüzüne çıkıyor.

Albümdeki müzikal dokuları nasıl elde ettin?

Elimde birkaç kaydedilmiş şarkı vardı zaten, "Mount Wroclai" ve "Postcards From Italy" gibi. Ama ben saf bir üflemeliler şarkısı yapmak istiyordum. Bir gün, bilgisayarımda Pro Tools açıkken Koçani Orkestar CD'sini dinliyordum. Oradaki bas yürüyüşlerini trompetle taklit etme-

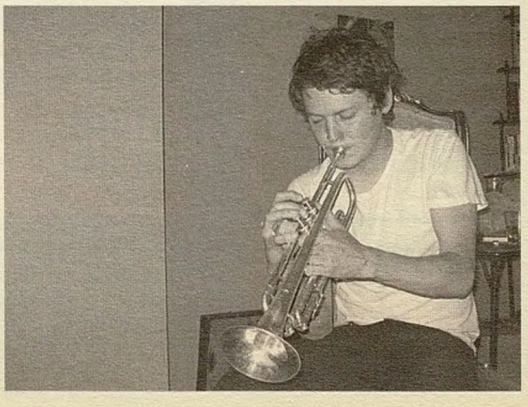

ye başladım. Sonra CD'yi durdurup durdurup kendi çaldıklarımı kaydettim. Giderek fark ettim ki, albümün sound'una yaklaşmışım. İyi bir trompetçi değilim ama, taklit etme yeteneğim var galiba. Kabiliyet olarak beni zorlayan yerlerin etrafından dönebiliyorum... Koçani Orkestar'ın "Şiki Şiki Baba" şarkısını bir dinleyin. "Alone At My Wedding" albümünden. Bugüne kadarki en iyi albüm ismidir bence. Koçani Orkestar, dinlediğim ilk Balkan bandosuydu ve hâlâ favorim onlardır. En esrik ve en enerjik haliyle Çingene müziği. Benim bu müziği dinlerkenki halimi merak ediyorsanız, ilaçlarını almamış dört yaşındaki bir hiperaktif çocuğu gözünüzün önüne getirin. "Şiki Şiki Baba"nın koro bölümü, Esma Redzepova'nın "Chaje Shukarije" şarkısındakiyle neredeyse tamamen aynı. Bu şarkıyı kaydettiğinde Esma Redzepova daha 14 yaşındaymış. Eski Bollywood şarkılarını anımsatıyor, ki bu şarkıları da çok severim.

Paris'te bir gruba denk geldim, trompetin ağzından duman çıkıyordu, öbürü tubanın içine şarap döküp gargara yapıyordu. Onları taklit etmek istedim.

Şu anda Brooklyn'de yaşıyorsun. Ne değişti?

Şimdiden New York üzerine birkaç şarkı yazdım bile. Genelde çevredeki muhitlerin adını taşıyan şarkılar: "Maspeth", "Montauk"... Brooklyn, Amerika'nın Avrupa'ya yaklaşabildiği en uç nokta. Bu yüzden seviyorum. Ama New York indie-rock dünyasına mesafeliyim. Hepsinde stil baskın! Gogol Bordello'yu Gogol Bordello yapan, sonuç olarak şarkıcısının çılgın kıyafetleri ne yazık ki. İndie-rock dinlemiyorum, ama ikisini ayrı ayrı dinliyorum. Fransa'daki gençler de bir yandan Clap Your Hands Say Yeah dinlerken, diğer yandan "Ethiopiques" serisini dinleyebiliyor. Bizse devasa bir homojen toplumuz. İki ayrı damarı aynı anda kabullenemiyoruz.

Senin şöhretin internette başladı. Bloglar seni övmeye başlayınca bloglar arasında bir şöhret oldun zamanla. İnternetin katkısı olumlu mu sence bu tür şeylerde?

İnternet yeni şeyleri öne sürüyor ve onları keşfediyor, ama son sözü büyük abiler söylüyor. Oysa tersinin olması lâzım gibi geliyor bana.

İnternetteki hikâyelerin kaynağı belli olmadığı için seninle ilgili yanlış bir izlenim edinmek de mümkün üstelik...

Örneğin Avrupa seyahatim. Okuduklarına bakarsan, zannedersin ki büyük ve aydınlatıcı bir Avrupa macerası yaşadım. 17-18 yaşında bir velettim ve nehir kıyısında gençlerle içerek, kayda değer bir şey yapmadan geçirdim bu seyahati. Evet, kafamdaki sound'u burada bulmuş olabilirim, ama bunun romantik bir hikâyesi olması gerekmiyor illâ. Yok nitekim... Ailemden, hiç tanışmadığım bir kuzenimin Amsterdam'da yaşadığını öğrendim. Paris'ten bir süreliğine onun yanına gittim. Üst katta sıla hasretiyle yanan Sırp bir çocuk kalıyordu ve bütün gün Balkan müziği çalıyordu sesi kökleyip. Bütün apartman şikayetçiydi, ama ben meraklanmıştım. Bir akşam kapısını çaldım. Sabaha kadar içip bana dinlediği müziklerin neler olduğunu ve Sırbistan'daki güzellikleri anlattı. Bunun gibi şeyler işte...

Şu anda on kişilik bir grubun var. Grup ilk olarak New Mexico'da bir araya geldi, ama şimdi hepiniz New York'tasınız.

Evet, önce ben geldim. Üç-dört ay tek başıma ve yorucu geçti. Sonra diğerleri bana katıldı. Şimdi birlikte takılıyoruz.

Grup nasıl bir araya geldi?

Tamamen toplama. Niyetim de oydu zaten. Biraz romantik bir hikâye gibi gelebilir ama, Paris'te gençlerden kurulma bir gruba denk gelmiştim. Bütün enstrümanları rehin dükkânlarından toparlama, derme çatma, ezik büzük şeylerdi. Çocuklardan biri, dudaklarının ucunda bir sigarayla trompet çalıyordu. Akşamları trompetin ağzından duman çıktığını görüyordunuz. Bir diğeri tuba çalıyordu. İçine şarap döküp gargara yapa yapa çalıyordu. İyi müzisyen falan değillerdi, ama Paris'te dolaşıp müzik yapıyorlardı. Onları taklit etmek istedim. Sonuç olarak biz de amatörüz. Gitar-basdavul üçlüsüyle çalışamam. Bunun için şarkı yazamam. Bu sound'u da çok sevmiyorum zaten. Şimdi yeni bir EP üzerinde çalışıyorum. Son takıntım olan fado etkileriyle dolu bir albüm olacak. Azıcık Portekizce konuşabiliyorum. Ayrılmadan önce üniversitede tek ilgimi çeken dersti. Dağınık, sarhoş ve duygu dolu bir müzik yapmak istiyorum. Aramıza son katılan trompetçi notaları o kadar temiz çalıyordu ki, "hayır, hayır, yutacaksın notaları" diye uyarmak zorunda kaldım.

Grubun adı neden Beirut?

Grubun adını Beirut koymamın nedeni, müziğime iyi bir benzetme olması. Başta tepki almasından çekindim, ama o kadar güzel bir isimdi ki. Beyrut'a hiç gitmedim, ama antik Müslüman kültürle çevrili ve her şeyin üst üste bindiği şık bir kent olarak hayal ediyorum orayı.

Çeviren: **Ogan Güner**

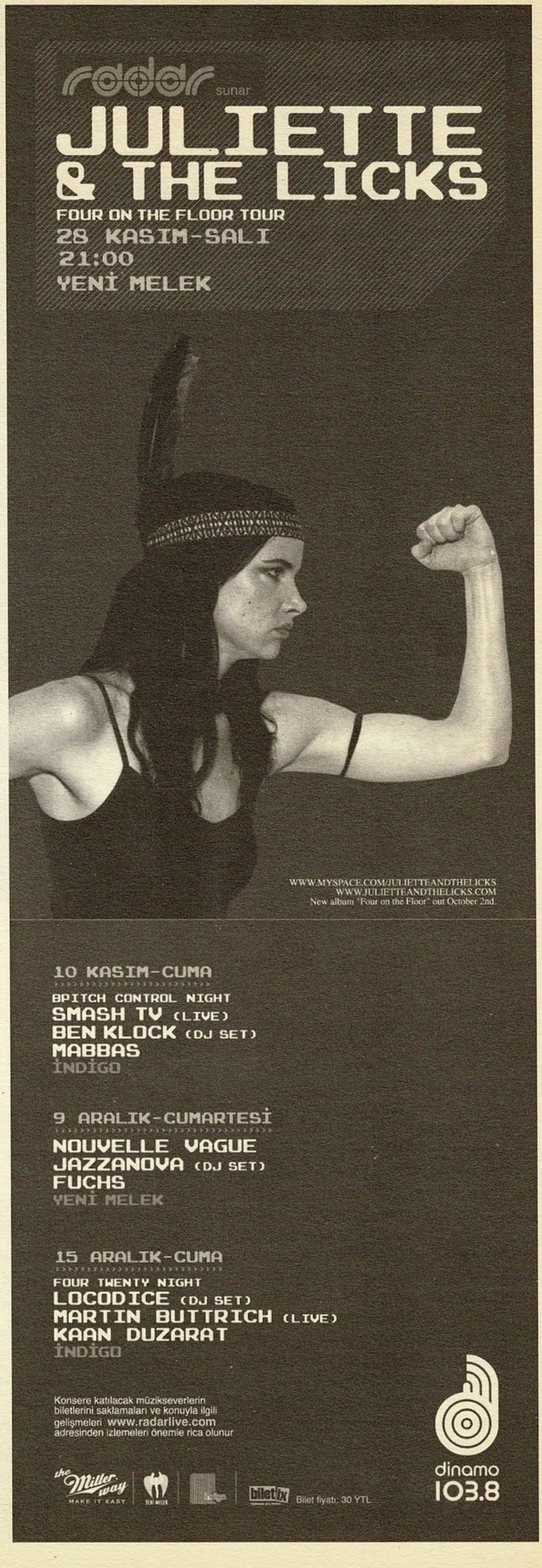

Gogol Bordello

Rock'n Coke'da bu sene "kültürler buluşması" yaşandı, hep bir ağızdan Çingene-punk makamından türküler çığrıldı... Kimse "Transylvania"daki Birol Ünel gibi kafasında şişe kırmaya kalkmadı belki ama, serbest minder pogo güreşlerinde az kalsın kemikler kırılıyordu... Konser sonrası hemen sahne arkasına sızdık, şarkıcı Eugene Hütz'le nefes nefese muhabbet ettik...

DİKKAT BULAŞICI ÖZGÜRLÜK

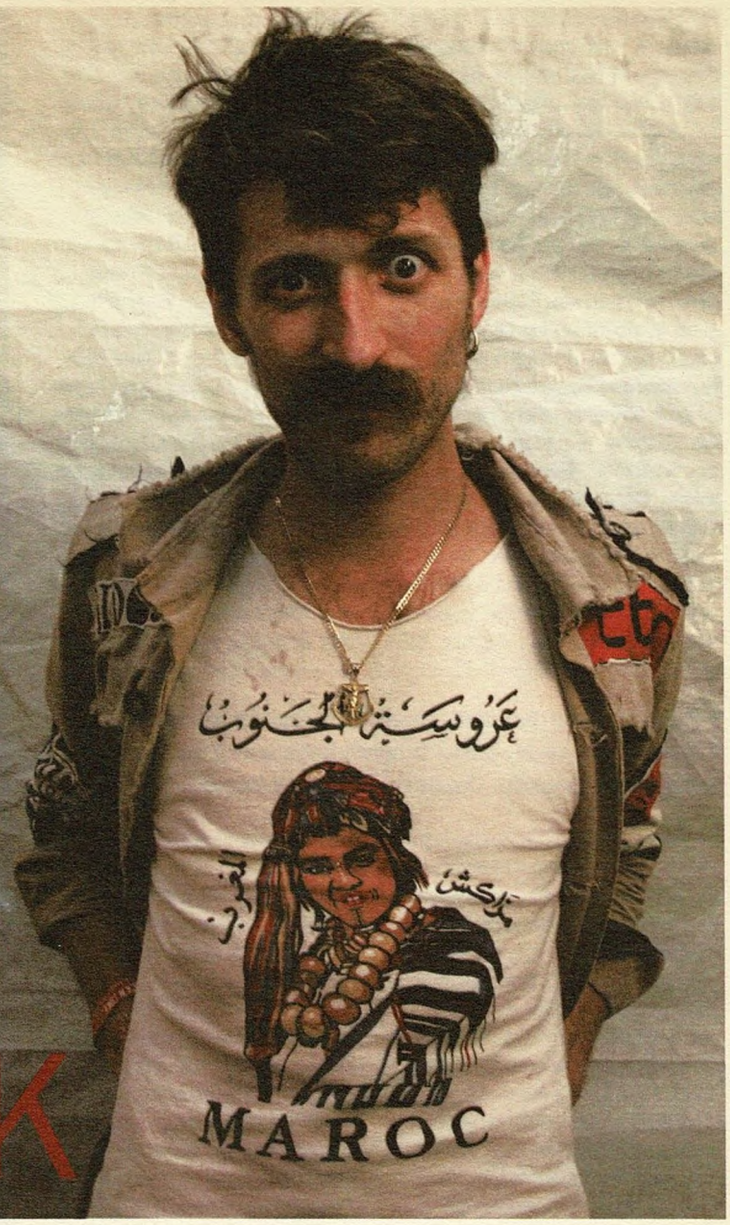

Foto: Şahan Nuhoğlu

Eugene Hütz: Haydi bakalım, başlayalım. Ne şahane bir grubuz, şahane müzik yapıyoruz...

Bunları duymaya alıştınız mı?

Daha çok kendi kendime söylemeye alıştım! Tamam, tamam, artık çok ciddi bir insanım. Söyleşiye başlayalım, gerçek meselelere girelim.

Aslında biz de aynı yerden girecektik. Bu şahane konserden sonra "seviyoruz işte sizi" demezsek olmaz.

Vay, bu büyük bir sorumluluk. Ben de bundan sonra en güzel hareketleri çekeceğimize dair sizi temin edebilirim.

Konserlerde enerji kaynaklarınız arasında seyirci var mı? Yüzleri görür müsünüz, halleri, tavırları ayırır mısınız? Yoksa netice de her konser aynı mıdır?

Yok, seyirciye karşı çok hassasımdır. Hatta konserlerde patlamayı yaratan da bu: Mümkün olduğunca daha fazla insanla tek tek ilişkiye geçebilmemiz. O yüzden herkesi görmeye çalışırım. Zaten sahnede başını gökyüzüne kaldırmış, öyle şarkı söyleyen bir herifin derdini anlamazsın, "siktir git, narsist bok" dersin. Ben böyle "of tanrım, kimse beni anlamıyor" nevinden o inanılmaz hislenmeleri, sahnede o narsist kırıtmaları hiç anlamam. Benim için o kadar net ki: Sahneye çıkıyorsan, insanlara bir şey vermek için çıkıyorsun. İnsanların boktan zırvalıklar için vakti yok. Sahneye çıktığında, elinde neyin varsa, olabilecek en doğrudan yolla seyirciye vereceksin. Benim inandığım bu. Ne hissediyorsan, seni dinleyene onu vereceksin.

Sürekli turne halindesiniz. İstanbul konserinin hemen ardından İtalya var. Sıradan bir sahne performansı da değil sizinki, bu enerjinin kaynağı ne?

Dürüst olmak gerekirse, bilmiyorum. Ama açıklamaya çalışabilirim. Kulağa çok mistik gelecek diye korkuyorum, ama bu benim yaratıcılığımın da haritası aynı zamanda. Geçmiş hayatlarımda ben köle gibi bir şey olduğumu düşünüyorum. O arka arkaya gelen bir sürü hayatta o kadar bastırılmışım ki, şimdiki hayatım böyle olmuş. Benim Çingene geçmişim çok uzak aslında. Ben bir Çingene kampında doğmadım, ama anneannem doğmuş. Ama onun sayesinde her şeyi birinci ağızdan öğrendim. Kitabını okumadım yani. Bütün akrabalarımı, neler yaşadıklarını biliyorum. Çok korkunç şeyler... İşte bu geçmiş hayatlarımdaki bastırılmışlıkla Çingene köklerim bir araya geldiğinde, kendimi ifade edebileceğim bir yol buldum. Bu yol insanların da hoşuna giden bir yol ve aslında sadece bu kadarı da bana yeter. Bu tarz yaratıcılığın, sanatın, insanlara özgürlük duygusu bulaştırdığını düşünüyorum.

Mesajımız Woody Guthrie'yle, John Lennon'la, Bob Marley'le, Joe Strummer'la, Public Enemy'yle, Vladimir Vissotski'yle aynı: Konformizme karşı, evrensel, özgürlükçü bir mesaj bu.

Gogol Bordello sevenler geçmiş hayatlarında neymiş o zaman?

Nasıl geçmişlerden gelirsek gelelim, öyle ya da böyle, hepimizin bir acısı var. Derin bir iyimserlikle buna isyan etmenin yolunu bulmak mühim olan. Temelde bizim insanları teşvik ettiğimiz de bu. Yüz yıl, iki yüz yıl önce insanların hali çok daha boktandı. Her devirde boktan, ama o zaman gerçekten daha boktandı. Kimse tarihe bu şekilde bakmıyor. Bir tepeye çık ve her şeyin birbirine nasıl bağlı olduğunu, yöntemini bulursan her şeyin senin mutluluğuna nasıl karşı olmadığını gör. Bunu yapmak çok zor, çünkü bütün eğitim sistemi korku içinde insanlar yetiştirmek üzere kurulmuş. Başarılı olmak zorundasın, olmazsan sıçarsın, "loser" derler, "hiç kimse" olursun. Külliyen yalan. Başarı ne ki?

Ne?

Şu anda grup olarak başarı gibi bir şeye sahip görülebiliriz, ama ben 13 yaşımdayken de başarılıydım. Kendi ellerimle davul yap- →

KANAT KİTAP

Sonbahar 2006

6. baskı, 464 s.

Osman Necmi Gürmen, parçalanan imparatorluğun altüst olmuş tutucu dünyasında büyüyen, her şeyiyle yeniliğe gebe bir toplumun doğum sancılarında kıvranan, iki dünya arasındaki Râna aracılığıyla, okurunu yakın tarihimizde olağanüstü çekicilikte bir yolculuğa çıkarıyor.

çev. ROZA HAKMEN

240 s.

XIX. yüzyılın sonunda, Doğu Hint Adalarından Cava'nın tropik arka planında, bir adamın trajik çöküşünden sömüren ile sömürülenin esrarlı ilişkisine uzanan *Gizli Güç*, bir Hollandalının gözünden sömürge hayatını betimliyor. Sömürge edebiyatının başyapıtlarından biri.

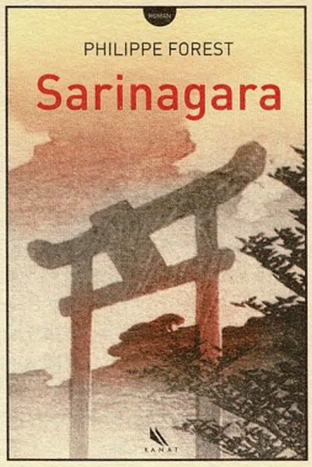

çev. HAKAN TANSEL

256 s.

Fransız yazar Philippe Forest üç Japon sanatçının hikâyesini anlatıyor: Şair Kobayaşi İssa, romancı Natsume Soseki, fotoğrafçı Yosuke Yamahata... Japonya'yı bir başka gözle görmemizi sağlayan, hayata dair sorularla karşı karşıya bırakan, şiirsel bir üslupla kaleme alınmış sorgulayıcı ve zengin bir edebi metin.

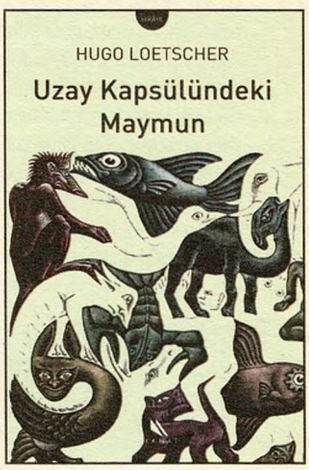

çev. MUSTAFA TÜZEL

116 s.

Loetscher'in kahramanları fabllardaki, "insanbiçimleştirilmiş" hayvanlar değil. İnsanlığın hizmetine sunulmuş makineler de değil, kendi istemleri dışında düştükleri veya düşürüldükleri durumlarda bile hayvan kalmaya çalışan hayvanlar bunlar. İnsanbiçimciliğe ve insanmerkezciliğe indirilmiş sert bir darbe...

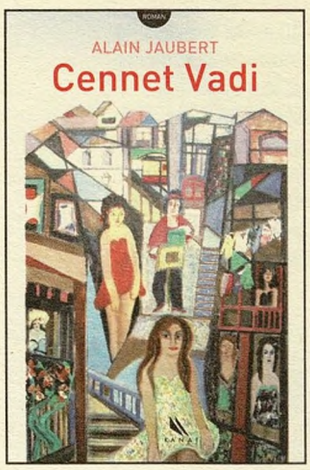

çev. HAKAN TANSEL

440 s.

1950'ler, Valparaíso; Valpo; Cennet Vadi. On sekiz yaşındaki subay adayı Antoine'ın, Şili'nin bu gizemli limanında geçirdiği tek bir gece. Ve onlarca macera, anı, içki, yemek, kadın... Düşle hatıranın, uyumayla unutmanın iç içe geçtiği cennetin vadisinde, bir denizci ütopyası...

çev. RESAN ACAR

160 s.

Sabine Dardenne, her zamanki gibi bisikletiyle okuluna giderken, kaçırılır. Ülke çapında yapılan tüm aramalara karşın, seksen gün boyunca "Belçika canavarı" Marc Dutroux'nun "saçmalıklarına" maruz kalır. Dardenne, yirmi yaşına geldiğinde kaleme aldığı kitabında kaçırılışını, hayatta kalma mücadelesini ve dünyaca izlenen mahkeme sürecinde yaşadıklarını anlatıyor.

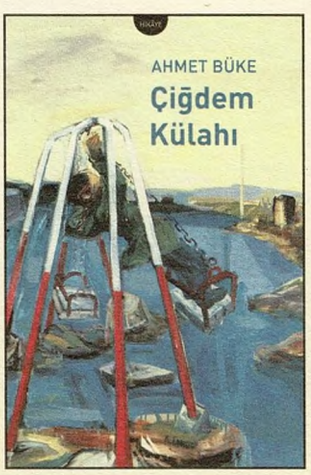

116 s.

Çocukluk ve gençlik yıllarımızdan kalma –geçmek bilmeyen– yaralarımız, deliliklerimiz, sevişmelerimiz... Zamanın nerede ve nasıl kırıldığını soran, "Bizi ne anlatır?" sorusuna "acılarımız ve yaralarımız" yanıtını veren hikâyeler.

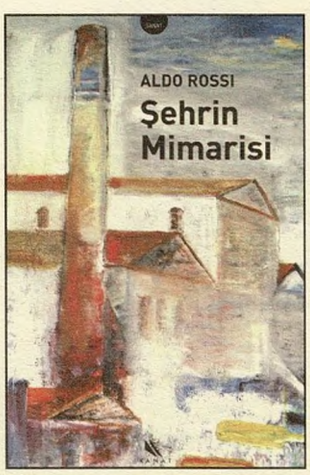

çev. NURDAN GÜRBİLEK

büyük boy, 244 s.

Şehri istatistiklere, grafiklere, arazi kullanımına indirgeyen ve eşzamanlı mekân analizleriyle açıklamaya çalışan modern planlamanın aksine *Şehrin Mimarisi* şehrin morfolojisini eşzamanlı ve artzamanlı bir süreklilik üzerinden okumayı/anlamayı öneriyor.

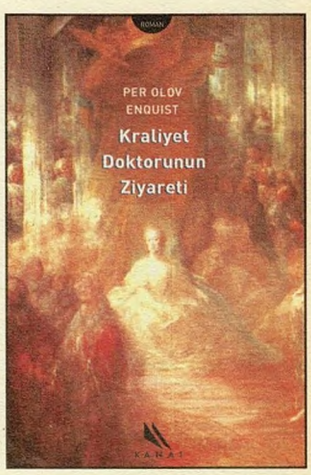

çev. FÜSUN ECE FERAH

324 s.

İsveçli yazar Per Olov Enquist, *Kraliyet Doktorunun Ziyareti*'nde, tarihteki karakterlerin psikolojisini büyük bir başarıyla aktararak onları yalnızca birer isim olmaktan çıkarıp ete kemiğe büründürüyor.

YAKINDA:

PAUL SCOTT
Geride Kalanlar

YAŞAR ÇABUKLU
Bedenin Farklı Halleri

GUILLAUME APOLLINAIRE
İki Kıyının Avaresi

PAUL NIZAN
Aden

www.kanatkitap.com

mıştım, şahane bir davul setim vardı. Çünkü yapmak istediğim buydu. Sikindirik bir avukat, doktor moktor olmak istemiyordum. Bu benim hayatım, kim kıçından benim ne yapacağımı uyduracakmış? Saçmasapan şeyler... Kendimi 13 yaşımda müziğe ne kadar adadıysam, hâlâ da aynı hisle devam ediyorum. Şimdi birileri çıkıp çok sansasyonel bir şeymiş gibi bizden bahsedince uyuz oluyorum. Biz yedi yıldır bu işi yapıyoruz, dört tane albümümüz var. Gruptaki herkes kendini bildiği günden beri müzik yapıyor. Ukrayna'dan ayrıldığım dönemde çok meşhurduk zaten. Ben hep bizi mutlu edecek şeyler yapmanın peşindeydim. Şu anda bizi mutlu eden şeyin kabul görmesi güzel bir şey. Ama hiç ticarî oyunlar oynamadık. Amerika'ya ilk gittiğimizde, "tamam, çok güzel müzik, ama bunu kime satacaksınız" diyorlardı. Klezmer, ska, bilmem ne... Biz de "piyasayı değiştirin o zaman" dedik. Bir kamyonet aldık. Turneye onunla gidiyorduk. 11 kişi bir arada, ki aslında yasak böyle bir şey. İnsanlar yerde uyuyor falan... Yıllarca böyle dolaştık. Şimdi çok profesyonel bir operasyon gibi görünüyor, ama grup bugünlerine böyle ilkel ve zor yollardan geldi. Şimdi bu sahnelere çıkan insanlar, bir zamanlar sevdiği müziği çalabilmek için o kamyonete tıklım tıkış doluşanlar...

Vokal tarzınız Vladimir Vissotski'yi andırıyor. İlham kaynaklarınızdan biri mi Vissotski?

Evet. Rusya'da ondan etkilenmemiş insan yoktur bence. Geçen yüzyılın kesinlikle en önemli şairi, bir kahraman... Johnny Cash, Bob Marley, Joe Strummer, hepsi bir insanda toplanmış gibi. Önemi tartışılamaz bile... Eğer insanların kafasında Vissotski ismini çağrıştırabiliyorsak, bu güzel bir şey. Çünkü özünde mesajımız Woody Guthrie'yle, John Lennon'la, Bob Marley'le, Joe Strummer'la, Public Enemy'yle, Vladimir Vissotski'yle aynı: Konformizme karşı, evrensel, özgürlükçü bir mesaj bu. Bunu biz icat etmedik, sadece bir yerden alıp bir yere uzatıyoruz.

Vissotski'nin Rusya'daki etkisinden bahsediyorsunuz, ama bizim iki arkadaşımız Vissotski'nin şarkı söyleyişini duyduktan sonra Rusya'ya gitti ve sadece Vissotski'nin ne dediğini anlayabilmek için Rusça öğrendi.

Hepsini gördüm, Iggy Pop'unu, Nick Cave'ini, bilmem nesini... Ama köyde bir adam sahneye fırlıyor, "hıığğğaaağğğ" diye bağırıyor ve seni altüst edebiliyor. Deliliğin başka bir boyutu bu.

Ne kadar etkili bir adam, değil mi? İnanırım, Vissotski yapar. Bir kere dünya tarihinde sesli harfleri değil de, sessizleri uzatarak söyleyen başka bir şarkıcı yok. Tam tersini yapıyordu. "Haaaayaaaaat" demiyordu, "Hayyyatttttttt" diyordu. Kimse yapmadı böylesini, tamamen orijinal bir adam.

Gitarınızda bir Türk bayrağı çıkartması var. Nedir?

Gitarın nerelerde bulunduğunu gösterdiği için seviyorum böyle şeyleri. Seyahat hastalığımın bir parçası. Küçükken pul biriktirirdim, böyle nadir ülkelerin pullarını severdim. Sonra az bilinen ülkelerin albümlerini toplamaya başladım. O zamanlardan beri "dışarda, uzakta insanlar ne yapıyor, nasıl takılıyorlar"a meraklıydım. Seyahatlerin bıraktığı izler gibi düşünmek lâzım. Yanlış anlaşılmasın, biri çıkıp "biz bıktık bu bayraktan, ne halt yemeye yapıştırdın!" demesin. Şu anda bir dekorasyon malzemesi yani. Zaten bayraklara genelde bu gözle bakmak lâzım. Milliyetçi boklukla işimiz olmaz yoksa...

Çingene bayrağının Türk bayrağından daha eğlenceli olduğunu söyleyebiliriz ama...

Bak, buna teşekkür ederim. Aslında Çingene bayrağı da tartışmalı. İnsanlar bayraktaki tekerleğin Çingenelerin göçebeliğiyle alâkalı olduğunu sanıyor ya da Hindistan bayrağından uyarlandığını... Gerçek şu ki, Hindistan bayrağındaki tekerlek, sömürge döneminde, dokuma tezgâhlarını simgeliyor. Bütün makineyi çizemeyecekleri için sadece tekerini koymuşlardı. Sonra Çingeneler çıktı ortaya, biz hangi allahın belası yerden geliyoruz diyerek. Baktılar bir tekerlek, tamam, göçebeliğe uyar dediler. Halbuki alâkası yoktu. Ayrıca şahsî bilgilerime göre, Ukraynalı Çingene bir filozof, ki Hindistan'la Çingenelerin ilgisi olmadığını düşünen bir sürü adamdan bir tanesidir, artık varolmayan bir toprak parçasından geldiğimizi söylüyor. Tek bir insanın bile geri dönme arzusu duymamasını da mantıken açıklıyor bu. Çünkü dünya üzerinde böyle davranan başka bir etnisite yok. Moğol musun, Viking misin, her neysen, çıkarsın, oraya buraya saldırırsın, milletin kıçına tekmeyi sallar, tecavüz eder, ganimetini toplar, yüz sene sonra geri dönersin. Ukraynalılar böyle, Yahudiler böyle, bir tek Romanlar var et-

Geçen sayıdaki Gogol Bordello söyleşisinin son soru-cevabını, yeterince tercüme etmeden, gargaraya getirmişiz.
- Size Google Bordello diyen oluyor mu hiç?
- Arada bir öyle akıllılar çıkar. Ama ekseriyetle Gogo Bodega derler ki, bu da İspanyolcada "Strip joint deli" demek. Eh, bu da çok uzak sayılmaz.
(Eugene Hütz, grubun ismine Gogo Bodega [bir tür pavyon / striptizli meyhane] yakıştırması yapıldığını, bunun da "bordello"ya [kerhane] yakın olduğunu söylüyor)

Kemancı, başımın tacı: Sergey Ryabtse, konserde şarkıcı Eugene Hütz'le birlikte harikalar yarattı

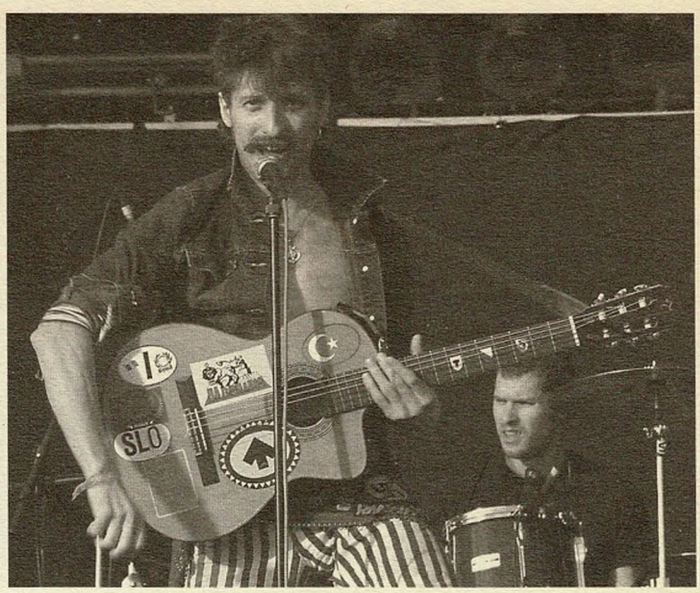

rafta deli gibi dolanan. Çok mantıklı o yüzden bu tez. Biliyorsunuz, dünya haritası birkaç defa değişti, bir şeyler patladı, sular yükseldi. İşte belki volkanik bir hareketten, belki başka bir şeyden bizim geri dönebileceğimiz bir yer kalmadı. Benim için hikâyenin sonu budur. Bunu o kadar çok insanla tartıştım ki... Geçen yaz Ukrayna'da Çingene başkanının seçimi olmuştu. Büyük mesele tabii; orada da bu tartışıldı, herkes sarhoş oldu sonunda.

"Everything is Illimunated"i izledik, çok beğendik.

Gurur duydum şimdi...

Sizi bir de Tony Gatlif filminde görmek isteriz...

Siz benim dilimden konuşuyorsunuz yahu! Benim de istediğim bu zaten.

Yoksa bir teklif mi aldınız?

Yok, daha değil. Beni o tarafa iten birkaç insan var zaten. Tony Gatlif'le uzun süredir ahbabız. Hatta ona Emir Kusturica'ya olduğumdan daha yakınımdır. Onun da Roman kökenleri var, kendimi çok yakın hissediyorum Gatlif'e. Hiçbir şey abartılmamış, "kitsch" bir şey yok... Kusturica şahane bir adam kendi alanında, ama ben tam onun gibi hissetmiyorum. Bütün Tony Gatlif filmlerini bilirim. Parçalar birleştiğinde sizin de haberiniz olur...

Son filmi "Transylvania"yı da seyrettiniz mi?

"Transylvania" mı? Ben son filminin "Exils" olduğunu sanıyordum... Gatlif'in sağlığının pek iyi olmadığını duymuştum, "siktir" demiştim kendi kendime. Sinema dünyası bir tuhaf. Çıkıp aktörleri kötü oynamakla suçluyorlar, ama ortada iyi rol yok ki. Herkes bok gibi şeyler yazıyor. Gatlif gibi makûl işler yapan insan sayısı o kadar az ki...

Sizi İstanbul'da bir daha görecek miyiz? Umarız bu bir "intro"dur...

Kesinlikle. Öyle etrafta dolanıp boy gösterelim diye gelmedik buraya. Zaten bir saat kadar çaldık. Normalde bizim konserler iki saat sürer. Sonra da bitmez, ben DJ'lik yaparım. Umarım böyle bir şeylerle geri geliriz. Küçük bir yer olursa daha iyi ama.

Altın dişiniz var. Ne zamandan beri?

Çok saçma ama, bir film sayesinde yaptırdım. "Ne? Bedava altın diş mi, hemen geliyorum" dedim.

Filmden aldığınız tek şey bu muydu?

Yok, başka bir-iki şey daha aldık tabii.

İstanbul'dan CD almaya fırsatınız oldu mu? Ciguli dışında buralardan birini dinlediniz mi?

Yok, olamadı. Ama Ciguli şahane bir insan. Hele o davul-makinası öncesi dönemi muazzam.

Bakıyorsunuz, tüm dünyada Çingenelerle ilgili kitaplar, albümler, filmler... Çingene modası diye bir şey var. Ne oldu, ne değişti, insanlık neyi anladı? Sonuçta, kaç senedir müzik yaparken, sizin bu kadar popülerleşmeniz de aynı nedenden...

Evet, kesinlikle öyle. Fakat sorun şu ki, biz hep vardık. Sadece dipten yüzeye çıktık. Ben şahsen Çingene müziğinin kendini böyle akıntıya bırakışından o kadar rahatsız değilim. Tamam, biri çıkıyor, bir akordeon, iki tıngır mıngır... Bunlar olacak. Fakat Çingeneler o kadar kolay teslim olacak insanlar değildir. Onların kendi tarzlarını sıkıysa değiştir. Pratik olarak imkânsız bu. Mesela son yedi yıldır İspanya'daki, Fransa'daki büyük Çingene toplantılarına gidiyorum. Bir tür Çingene zirvesi. Onlar çok farklı Roman kollarından geliyorlar, ama hâlâ orijinal Roman dilini konuşabiliyorlar. Tabii ki başka, daha yeni şeyler de dinliyorlar. Raggatone'u seviyorlar, ama hâlâ flamenko geleneğini de yaşatıyorlar. Bir şey dinleyip diğerini unutan, bir dinlediğini iki gün sonra camdan fırlatan gerzek beyaz çocuklara benzemiyorlar. Çünkü direnişin tarihi çok eski. Çok güçlüler. Bir gecede değişmezler. Otantik sanatın ve enerjinin son madenlerinden bir tanesi şu anda yüzeye çıkıyor. Direnişin enerjisi bu. Ben bundan heyecan duyuyorum. Bir defa sesimiz var, sonra da kıçlarına sallayabileceğimiz tekmemiz. Müzikal olarak daha eğitimli olan insanlar bakıyorlar ve "bu ne ya" diyorlar, "nasıl böyle çalıyorlar, nasıl bir müzik bu, anlamıyorum". Kafaları uçuyor, kendilerini hastalıklı hissediyorlar. Benim kafamsa Ukrayna'da ailemin köyüne gittiğimde, hayatta görebileceğim herhangi bir rock konserinden daha fazla uçuyor. Hepsini gördüm, Iggy Pop'unu, Nick Cave'ini, bilmem nesini... Ama köyde bir adam sahneye fırlıyor, "hıığğğaaağğğ" diye bağırıyor ve seni altüst edebiliyor. Deliliğin başka bir boyutu bu, prova yok, prodüksiyon yok, bir adam ve sen bağırıyorsunuz.

İstanbul'da Çingenelerin yaşadığı en eski mahallelerden birini, Sulukule'yi rehabilite ediyorlar şimdi. İnsanları evlerinden çıkarıp başka bir yere yollayacaklar. Buna karşı bir eylem olursa desteğe gelir misiniz? Bunu bir davet olarak sayın.

Tabii ki. Mutlaka haberleşelim.

Web sitenizin forum bölümünde sizin Coca-Cola'nın festivalinde çalmanıza dair bir tartışma çıkmış.

Biliyorum, ben genelde oralara pek dokunma taraftarı değilim. İnsanları manipüle etmek istemiyorum, bırakalım, insanlar istediği gibi düşünsün, yazsın.

Rock'n Coke'ta çalarak yaptığınız şey, aslında Coca-Cola gibi küresel bir aktörü kullanarak, alternatif bir küreselleşmeden bahsetmek mi? Rock'n Coke'a alternatif Barışarock var mesela. Orada çalmayı düşünmez miydiniz?

Evet, duydum o festivali. Şöyle de bir durum var: Biz bir sürü işgal evinde de çaldık, punk rock konserinde de. Oralarda yaşananları çok iyi biliyorum. Tamam, çok eğlenceli, çok mânâlı, ama kendiniz çalıp kendiniz söylüyorsunuz. Müziğinizi sunduğunuz insanlar zaten sizin mesajınızı biliyor, anlatabildim mi? O yüzden biz de sanatçı olarak aslında umulmadık yerlere Truva atı gibi sızabiliyoruz. Bu tür durumları boykot eden idealistlere saygı duyuyorum, ama hakikatte onları boykot ettiğinizde bir fark yaratmıyorsunuz. Ciddi bir alternatif sunmadıkça sıfır değişim... Çocuklar idealist takılacaksa, o zaman idealist çözümlerle gelmeliler. Yoksa sadece idealist tavır bana çok kolay geliyor. Tamam, çok "cool", ama kardeşim, senin durduğun yer neresi, pratik olarak senin yolun ne? Buraya gelmeyi kabul ettik, çünkü bu insanlarla buluşmanın, bu insanların birbirleriyle buluşmalarının yolu buydu. Sıçtığımın grubu 13 kişi. Sırf yol parası dünyalar ediyor. Üç tane laptop'lu herifi çağırmaya benzemiyor ki! Hangi işgal evi bizi buraya getirebilirdi?

Eğitim sistemi korku içinde insanlar yetiştirmek üzere kurulmuş. Başarılı olmak zorundasın, olmazsan sıçarsın, "loser" derler, "hiç kimse" olursun. Külliyen yalan. Ben 13 yaşımdayken de başarılıydım. Kendi ellerimle davul yapmıştım, çünkü yapmak istediğim buydu.

Söyleşi: ***Pınar Öğünç - Çiğdem Öztürk***

“Blue Note etiketi ile eş zamanlı olarak 12 ülkede yayımlanan Yılın Caz Albümü”

www.aysetutuncu.com

THE FINEST IN JAZZ SINCE 1939 BLUE NOTE EMI

EMI Müzik Türkiye Merkez Ofis: İnönü Caddesi Ankara Palas No: 77 D:1-3 Gümüşsuyu - Taksim Tel: 0212 244 58 44 Satış & Dağıtım: İMÇ 6. Blok No: 6202 Unkapanı Tel : 0212 514 16 21 www.emikent.com.tr

[MERCURY REV]

Bu seneki Rock'n Coke festivalinin harala gürelesi arasında kaçmaması gereken gruplardan biri Mercury Rev'di. '80'lerin sonundan beri inişlerle çıkışlarla, hem müzikal değişimler hem de kadro değişiklikleriyle alternatif müzik camiasının en etkili isimlerinden Mercury Rev'i kısacık da olsa sahnede görmek çok keyifliydi. Atlayıp zıplayan, gitarına kanat takıp uçuran, çağdışı fantastik bir filmden fırlamış gibi duran, gümbür gümbür rock'u melankoliyle ustaca birleştiren "karizmatik önder" Jonathan Donahue'yle dostumuz Peter Murphy'nin çöpçatanlığı sayesinde buluştuk, İstanbul'da geçirdikleri dört günün ardından, sabahın köründe Pera Palas'ta muhabbet ettik.

PARALEL DALGALANMALAR

İstanbul'a ilk gelişiniz mi?

Jonathan Donahue: Evet. Çok da memnunuz. Kışın tekrar gelmeyi, konser vermeyi düşünüyoruz.

İyi olur. Festivallerde konserler kısa oluyor...

Hem de günün ortasında...

Okuduğumuza göre, adı "The Essential Mercury Rev: The Weird Years" adında bir toplama albümünüz çıkacakmış.

Doğru, ama ismi "Stilness Breathes" olacak. Ayrıca "Hello Blackbird" adıyla, Fransız filmi "Bye Bye Blackbird"e yaptığımız müzikler piyasaya çıkacak.

Filmin yönetmeni kim?

Robinson Savary. 9 Ekim'de Paris'te yapılacak filmin galası... Bu filmin müzikleri "Essential Mercury Rev" albümüyle aynı gün piyasaya çıkacak. Yine aynı gün "Back To Mine" serisinden, bizim yıllardır dinlediğimiz müziklerden oluşan toplama bir albüm daha çıkacak...

Aynı gün üç albüm!..

Evet. Bayağı heyecanlıyız biz de...

Fim müziği yapmanız nasıl oldu? Yönetmeni önceden tanıyor muydunuz?

Hayır. Yönetmen bize gelip filme müzik yapmamızı istedi. Müzikler oldukça güzel oldu. Hepsi enstrümantal, sözlü/vokalli şarkı yok... Neredeyse tamamı orkestrayla çalındı.

Sinema demişken, sizin "Deserter's Song" albümünüzde beraber çalıştığınız, The Band'den Levon Helm'in oynadığı son filmi, "3 Defin"i gördünüz mü?

Hayır, görmedim. İyi mi peki film?

Çok güzel. "Amores Perros" ve "21 Gram" filmlerinin senaristi Guilermo Arriega'nın senaryosunu yazdığı bir film. Levon Helm oldukça gırgır bir rolde. Âmâ bir münzevi... Onunla görüşüyor musunuz hâlâ?

Arada görüşüyoruz tabii. Evlerimiz yakın. Levon'un kızıyla yakın arkadaşım. Keyfi yerinde Levon'un; evinde büyük partiler veriyor. Çok meşhur isimler geliyor bu partilere. Geliyorlar, beraber çalıp eğleniyorlar.

Hâlâ Catskills'de mi yaşıyorsunuz?

Evet. Orada doğdum ben.

Mercury Rev'i Buffalo'dan zannediyorduk. Yakın mı bu iki şehir?

Yok, altı saatlik yol var arada. New York büyük bir eyalettir! *(gülüyor)* Buffalo daha batıda, Catskills-Woodstock ise daha doğuda...

"Back To Mine" serisinden söz açılmışken, sevdiğiniz grupların sayısı fazladır herhalde. Pek çok grubun şarkısına yorum yaptınız geçmişte. "Peel Sessions"larınızda Black Sabbath, The Specials ve Sly and the Family Stone'un yanında Chopin ve Erik Satie de yorumluyorsunuz. İlk bakışta biraz tuhaf gözüküyor.

John Peel da aynen böyle demişti. *(gülüyor)* Bunların hepsi sevdiğimiz müzikler. "Biz sadece bir rock grubuyuz" demiyoruz. Bu en sevdiğimiz şeylerden biri, mesela Satie ve Black Sabbath'ı, Ramones ve Beethoven'ı art arda dinlemek. Biz rock'n'roll'un böyle bir şey olduğunu düşünüyoruz. Rock'n'roll bunların hepsidir ve olmasını istediğin şeydir. Bizim için rock'n'roll sadece Chuck Berry veya Rolling Stones anlamına gelmiyor. *(gülüyor)* Hepsinden aynı anda, hatta aynı şarkı içinde zevk alıyoruz...

Erik Satie ve Black Sabbath'ı, Ramones ve Beethoven'ı art arda dinlemek en sevdiğimiz şeylerden biri. Rock'n'roll bunların hepsidir ve olmasını istediğin şeydir.

Konserde bir Bob Dylan şarkısı çaldınız: "Gotta

Foto: Şahan Nuhoğlu

Serve Somebody". Bu şarkının sözlerini "Opus 40" şarkınızda kullanmıştınız, konserde de zaten ikisini iç içe yorumladınız. Dylan'dan bu şarkıyı seçmenizin özel bir nedeni var mı?
Bob için de aynı anlamı taşıyor mu, bilmiyorum, ama bizim için bir anlamı var bu şarkının. Son zamanlarda insanlar "Tanrı" fikriyle çok fazla ilgilenir oldular. Sadece inananlar değil, inanmayanlar da. Dünya keskin bir şekilde ikiye bölündü. Bir tarafta çok dindar insanlar, diğer uçta da çok ateistler. Bizim içinse her zaman bir orta yol olmuştur. İki uçtan birini seçmek zorunda değilsiniz. İkisinin birden keyfini çıkarabilirsiniz. "Biri ya da hiçbiri" olmak zorunda değil. Bu aramızda konuştuğumuz, tartıştığımız bir konu. Şarkının da bu konuyu iyi yansıttığını düşündük...
Tesadüf, şarkının bir yerinde "Jön Türkler" sözü geçiyor.
Evet. Tuhaf bir tesadüf. *(gülüyor)*
Levon Helm gibi rock tarihinin emektarlarından biri olan Jack Nitzsche'yle nasıl tanıştınız?
Onun yapımcılığını, müzisyenliğini çok seviyorduk. The Band üyeleriyle, Levon'la sık görüşüyorduk ve çalışıyorduk o zaman. Onlar aracılığıyla tanıştık. O bütün "Deserter's Song" albümüne değil, birkaç şarkıya düzenleme ve prodüksiyon yapacaktı. Bunlar üzerine konuşuyorduk. Onunla en son bir cuma günü konuştum. Pazartesi günüyse ölmüştü. Bizim üzüntümüz, onunla çalışamadığımız için değildi. Çok ani ayrılmıştı aramızdan. Jack'in gidişini görmek üzücüydü, çünkü hayatının o döneminde her şey yolundaydı. Hayatı birçok inişler ve çıkışlarla dolu. Ama o zamanlar mutluydu. Son konuştuğumda Meksika'da tatildeydi, "geliyorum, pazartesi çalışmaya başlarız" demişti...
Bundan sonra da böyle "sürpriz" ortaklıklar olabilir mi?
Hiç bilmiyorum. Çok çılgın bir dünyada yaşıyoruz. Bundan sonra ne olacağını hiç bilemiyorum ve bu durum çok hoşuma gidiyor. Olacak olanlar olur...
Mercury Rev'in eski üyesi Tony Conrad'la görüşüyor musunuz?
Arada sırada. Daha çok Buffalo'ya gittiğimiz zaman. Zamanının büyük kısmını orada geçiriyor. Filmlerini, müziklerini ve diğer işlerini dünyanın dört bir yanında yapıyor, ama hâlâ Buffalo'da yaşıyor. Yanılmıyorsam, orada öğretmenlik yapıyor.
Onunla tekrar çalışmayı düşünüyor musunuz?
İlk zamanlarımızda onunla beraber bir şeyler yapmıştık. Esas olarak Grasshopper, gençken, çok vakit geçirdi Tony Conrad'la. Müzikal olarak nasıl bir etkisi var üzerimizde, emin değilim, ama Grasshopper için bir "hoca" gibiydi... Ayrıca, o yıllarda, beat şairi Robert Creeley'le de çalıştık. Bu isimler biz büyürken etrafımızda olan ve kendi hayatlarında yaptıklarıyla bizi çok etkileyen isimler. Büyük ilham kaynakları.
Grasshopper'ın Tony Conrad'la çalışması gibi, sizin de Mountain Goats'la, Nina Persson'la, Chemical Brothers'la çalışmalarınız var. Ayrıca pek bulunmayan bir sürü EP'iniz, single'ınız var. Bu "zor bulunanlar"ı tekrar piyasaya çıkarmayı düşünüyor musunuz?
Esasında "Essential Mercury Rev"in ikinci CD'sinde bunların bir kısmını bulabileceksiniz. "Peel Session"lardan parçalar, single'lar, Mercury Rev'in ilk zamanlarından, 1987'den, '88'den parçalar olacak. Neredeyse kimsenin daha önce duymadığı şeyler...

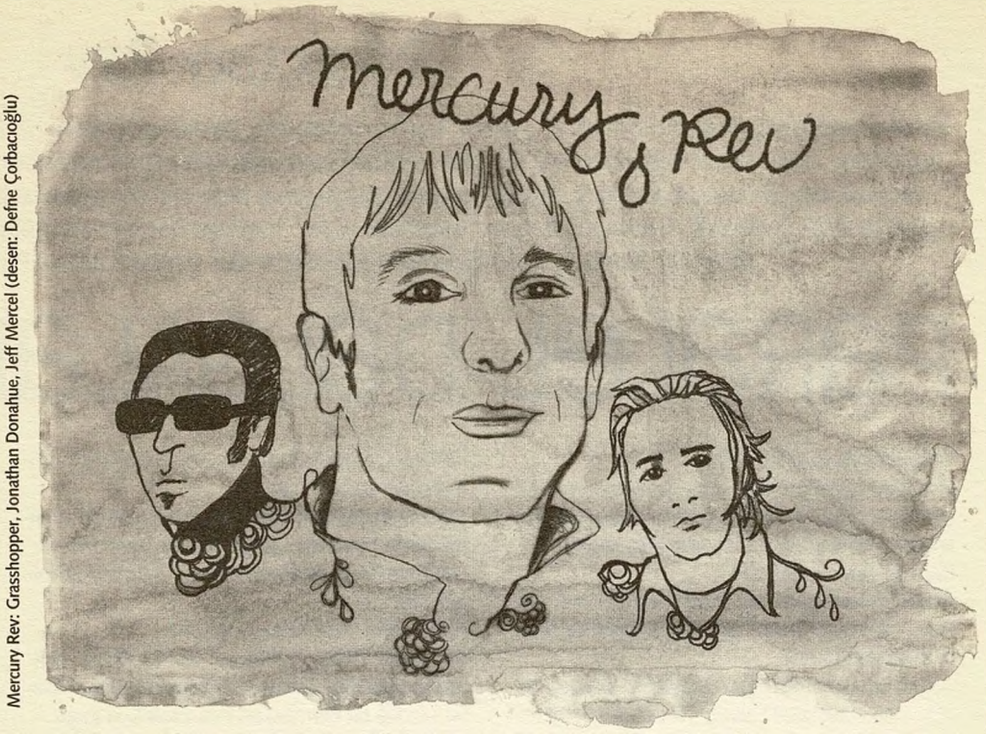

Mercury Rev: Grasshopper, Jonathan Donahue, Jeff Mercel (desen: Defne Çorbacıoğlu)

Parça seçimini yapmak için eski albümleri dinlerken ne hissettiniz?
Eski fotoğraflara bakmak gibi. *(gülüyor)* Bu anlamda oldukça eğlenceli. Grup için de, dinleyiciler için de... Mercury Rev'in, "gelişim"i demek istemiyorum, daha çok "değişim"ini, "evrilmesi"ni görmek hoş. Aynı kalmak, aynı bakış açısını korumak hiç eğlenceli değil. Herkes kendi hayatı içerisinde bu değişimi geçiriyor.
Dün Peter Murphy'ye "sen olsaydın Jonathan Donahue'ya ne sorardın?" diye sorduk. Şimdi bu sorunun zamanı geldi galiba: "Aynı şarkıyı her seferinde aynı duygularla çalabiliyor musunuz, bir şarkıyı yıllar boyu tekrar tekrar çalmaya sizi iten şey nedir?"
Bütün konserlerimizde çaldığımız bir tek veya birkaç şarkı var mı, bilmiyorum. Eğer böyle bir şarkı varsa, muhtemelen "Holes" ve "Dark Is Rising"dir. Sadece insanlar sevdiği için çalmıyoruz bu şarkıları, kendimiz sevdiğimiz için çalıyoruz. Her çalışta şarkılarda yeni bir şeyi keşfediyoruz.

Şehir sokaklarında, ormanda yalnız dolaşmayı seviyorum. İlhamımı müzikten almıyorum. Duyduğunuz şarkılar benim üzerimden gelenlerdir, suyun şelaleden düşmesi gibi...

Esasında şarkılar gruptan daha da büyük. Bunu anlıyoruz...
"Holes"daki "her zaman çok iyi yürümeyen gruplar..." sözü size hâlâ aynı şeyi hissettiriyor mu peki?
O sözde doğruluk payı var elbette. Herhangi bir gruba da sorsanız, aynı şeyi söyler size. Muhtemelen hepsi kariyerlerinin başlangıçta tahmin ettikleri gibi gitmediğini söyleyecektir. Önemli olan, hayatla beraber sizin de değişebilmeniz ve "ne olacağınıza" dair bir fikre saplanıp kalmamanızdır. Aksi halde, insanlar ne oldukları üzerine katı bir şekilde düşündüklerinde, bu korku, stres ve endişe yaratır. Müzik yaptığım ve yaşadığım sürece kim olduğumu daha az biliyorum, Mercury Rev'in ne olduğunu daha az biliyorum. Size şu anda Mercury Rev'in neyle ilgili olduğunu, ne olduğunu söyleyemem. Gençken söyleyebildiğimi zannediyordum, ama şimdi eskisi kadar emin değilim. Artık birçok insan bunun parçası. Dinleyiciler de, bir konseri izlemeye geldiklerinde, o grubun bir parçasıdırlar. Seyirci o gecenin öyle bir parçasıdır ki, o artık bir grubun insanlara şarkı söylemesi değildir. Kimse öyle olsun istemez. Burdan oraya bir iletişim başlar ve dev bir dalga oluşur. Böylece grup ve dinleyiciler aynı "dalga"dadırlar. Bu, iki taraf için de olayı daha muhteşem kılar. Şarkıdaki "gruplar, o gırgır planlar, her zaman yürümeyen..." sözü, değişime, kendimi değişirken görmeye her zaman açık olmaya dair benim minik bir bakış açım. En küçük anlamda bile değişime açık olmak...
Gruptan ayrılan şarkıcı David Baker'la hiç görüşüyor musunuz?
Bazen. O şimdi Chicago'da yaşıyor. Kendi müziğini yapıyor, gerçi hiç dinlemedim ama... *(gülüyor)* Muhtemelen şimdi onunla "Boces" (1993) zamanından daha iyi anlaşırız.
Konserde, "You're My Queen"in ardından bilmediğimiz bir şarkı çaldınız. Doğaçlama gibi duruyordu. Böyle doğaçlamalara eskisi kadar çok yer veriyor musunuz?
Bunlar gelecek şarkıların, albümlerin kırıntıları, parçacıkları. Doğaçlamayı seviyoruz. Elbette hiçbirimiz caz çalamıyoruz. *(gülüyor)* Ama şarkıları genişletmeyi deniyoruz. Evde, stüdyoda yaptığımız bazı şeyleri çalışmak için bir fırsat oluyor. Çalarken şarkının ne hissettirdiğini, seyircinin ne hissettiğini görüyoruz. Bakıyoruz, "o dalga" oluşuyor mu şarkıyla seyirci arasında diye.
Grubun diğer projesi Harmony Rockets hâlâ devam ediyor mu?
Evet. Birkaç ay önce Harmony Rockets çalışmaları yaptık, ama kaydetmedik. Kaydetmiş olmamızı isterdim. Biliyorsunuz, o biraz daha canlı ve doğaçlamaya dayalı bir şey. Harmony Rockets'ın ilk albümü "Paralyzed Mind of the Archangel Void"u (1995) tekrar yayınlamaya çalışıyoruz. Şimdi bakıldığında oldukça etkili bir albüm olduğu görülüyor. Çoğu grup o albümden etkilenmiş. İçinde çok fazla şey vardı, belki biraz zamanının ötesindeydi o albüm...
"Deserter's Song" ve "All Is Dream" albümlerinden sonra dergi kapaklarında boy göstermeye başladınız. "All Is Dream"in hemen ardından Wire'ın kapağındaydınız. "The Secret Migration" bizce iyi bir albüm olmasına rağmen, ondan sonra böyle bir ilgi görmediniz.
Evet, kapaklara çıkmadık. Ama bu da müzik endüstrisinin döngüsü işte... Her zaman yeni bir

şey var ve onlar kapaklara geçiyor zaman zaman. Çok fazla kafaya takmıyorum, kişisel algılamıyorum açıkçası kapakta olup olmamayı. Benim üzerinde çok çalıştığım, yaptığım şey zaten CD'nin içinde. Diğer şeyler, tamam, iyiler ama, onlara çok takarsan çıldırırsın. Bu ülkede kapaktasındır, diğerinde değil. Bu çok değişken bir durum. Eğer U2 her ay kapakta olsaydı, o çok sıkıcı bir dergi olurdu. *(gülüyor)* Hayatın mantığında bu var; hayat da bir dalgalanma, virajlar, düzlükler içeriyor. Bu, hayatın güzelliği. Eğer düz bir çizgi olsaydı, hep yukarı çıkan düz bir çizgi bile olsaydı, çok sıkıcı olurdu. Mercury Rev'in bir ara moda olması, sonra gündemden düşmesi benim için sorun değil... Mesela Bob Dylan. Bazen popüler, bazen değil. Miles Davis öyleydi. Edebiyat öyle, bazı sanatçılar, bazı ressamlar öyle... Ben o yüzden müzik yapıyor değilim. Kapak olmaya kafayı takmış olsaydım, çıldırırdım herhalde. Benim için anlamlı olan, biriyle iletişime geçmek. İster bir muhabbette, ister bir konserde veya sadece müzik dinleyerek. Benim için değerli olan, birisinin "hayatımın bu döneminde bu albümden çok zevk aldım" demesi. Bu yeter. Bu gibi şeyler *(Roll'u gösteriyor)* insanların Janis Joplin'i tanımaları açısından önemli. Ama bu Janis Joplin değil, bu Janis Joplin'in bir resmi. Bazen dinleyicinin kafası karışabiliyor. İnsanların sevdiği Janis Joplin o fotoğrafta değil, hâlâ CD'lerde, albümlerde.

"The Secret Migration"ın Mercury Rev'in en mutlu albümü olduğu söylendi...

Bilmiyorum, gerçekten "en" mutlu o mu? Ama eğer insanlar öyle hissediyorlarsa, bu iyi, benim açımdan bir sorun yok. Ben açıkçası başka albümlerimiz için benzer şeyler söyleyebilirim. Mesela "All Is Dream"de ciddi bir yukarı doğru yükselme, umut vardı bence. Ama herkes onun çok melankolik, karanlık ve korkutucu olduğunu düşündü. İnsanlar öyle düşünüyorsa, onlarla tartışacak değilim. Müziğin sevmediğim yönü, bir sanatçının size "şu albüm için şöyle hissetmelisin" demesidir. "Bu 'Stairway to Heaven'la ilgili hissetmeniz gereken, bu 'Abbey Road'la ilgili hissetmeniz gereken!" "Ben kendi seçimlerimi yaparım, Paul! Bana 'Sgt. Pepper' hakkında ne hissetmem gerektiğini söyleyemezsin!" *(gülüyor)* Hepimiz kendi seçimlerimizi yaparız. Ben de görüşlerimi insanların kafasına kakmayı sevmiyorum. Dinleyiciler, seyirciler müzik şirketlerinin tahmin ettiğinden çok daha akıllıdırlar. İnsanlar, sadece aptalların Limp Bizkit veya Pink dinleyeceğini düşünüyorlar. Bu doğru değil. Onları dinleyenlerin çok fazla seçenekleri olmayabilir. Onlara bir sürü müzik sunulmamış olabilir. Bu az seçeneğin arasında Limp Bizkit veya 50 Cent'i seçiyorlar. Sizin derginiz veya başka bir dergi tarafından bir sürü seçenek verildiği zaman, ana yolun dışındaki müzik projeleriyle ilgileniyorlar, arıyorlar. İnsanlar hep onlarla ilişki kuran şeyleri seçiyorlar. İnsanları olduklarından küçük görmeyi sevmiyorum, çünkü ben "o insanlar"dan biriyim. Hepimiz o şekilde birbirimize bağlıyız. Belirli bir yaştaysan, dinlediğin müzikte farklı enerji biçimleri istersin. Mesela eğer 18 yaşındaysan, muhtemelen *(Roll sayfalarını karıştırıyor)* David Byrne ve Brian Eno'yla ilişki kuramazsın. Aynı şekilde, eğer 45 yaşındaysan, Green Day umurunda olmaz. Müzikteki enerji, insanların deneyimlerine uyum sağlar.

Bob Dylan bazen popüler, bazen değil. Miles Davis de öyleydi. Dergilere kapak olmaya kafayı takmış olsaydım, çıldırırdım herhalde. Benim için anlamlı olan, iletişim.

Müzik dünyasını takip ediyor musunuz? Yeni gruplardan beğendiğiniz var mı?

Hmm, bakalım... *(duraksıyor)* Yeni derken neyi kastediyorsunuz? *(gülüyor)*

Mesela son üç yılda çıkmış gruplar...

Son üç yılda... Hmmm... Urlaub im Polen adında bir grup var. Bir Alman grubu. Seviyorum onları. Esasında bayağı rock'n'roll'lar. *(duraksıyor)* Aslında dinlediğim çoğu şey müzik değil. Özellikle değil. Ama dinlediğim çoğu şeyi seviyorum. Mesela köpeklerimin ormanda, ağaçların arasında koşmasını dinlemeyi seviyorum. İnsanların konuşmasını dinlemeyi seviyorum. Ve sakinliği çok seviyorum. Etrafımda sürekli yüksek sesli müzik olmasını sevmiyorum. O yüzden sakin yerleri seçiyorum. Bu "iyi müzik yok" anlamına gelmiyor, tabii ki var iyi müzik. Ama ben sessizliği tercih ediyorum.

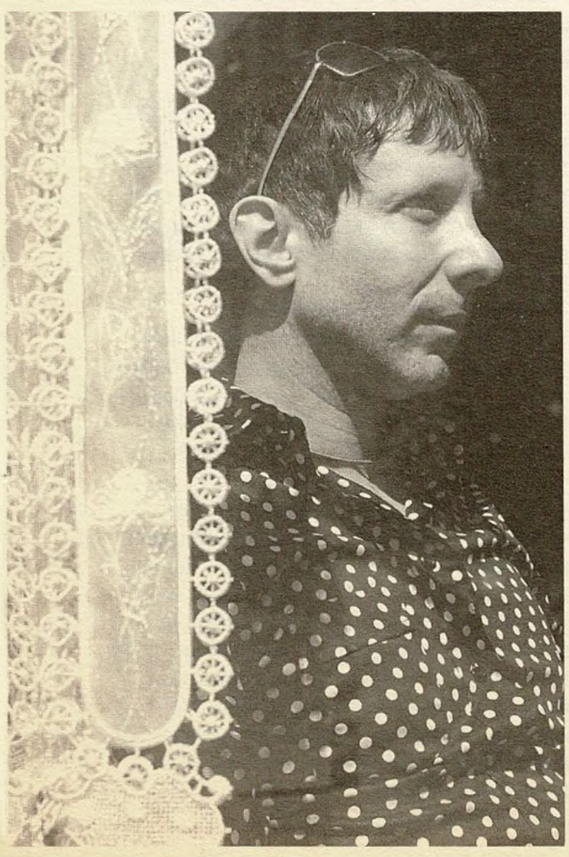

O zaman sahneden indikten sonra kafa dinlemeye ihtiyacınız oluyordur.

(gülüyor) Evet. Sessizliğe, sakinliğe ihtiyacım oluyor. Ama bunun gürültülü amplilerle, gitarlarla alâkası yok. Tamam, oldukça gürültülü çalıyoruz. Bu sadece benim tercihim. Şehir sokaklarında veya ormanda, ağaçların arasında yalnız dolaşmayı seviyorum. Kulağıma yapışık kulaklıklara ihtiyacım yok. Ben ilhamımı müzikten almıyorum. Duyduğunuz şarkılar benim üzerimden gelenlerdir, suyun şelaleden düşmesi gibi... Gelir ve giderler...

Hâlâ resim yapıyor, fotoğraf çekiyor musunuz?

Evet, evet...

Onları görebileceğimiz zaman gelecek mi?

Belki... Bilmiyorum. Onlar sanırım biraz özel şeyler. Bakalım, göreceğiz...

Albümlerinizde testere çalıyorsunuz. Sahnede de çalıyor musunuz peki?

Hayır. Gümrük izin vermiyor. *(gülüyor)* Gümrük

SİYASET >

İsrail anti-Siyonist solunun en önemli simalarından biri olan, barış eylemcisi ve Alternatif Information Center'ın kurucusu Michel Warschawski, bu kitabında Rabin'in öldürülmesi ve Oslo Anlaşması'ndan sonraki süreçte benimsediği politikaların İsrail'i nasıl intihara sürüklediğini ortaya koyuyor...

İSRAİL TOPLUMUNUN KRİZİ
Michel Warschawski

TARİH >

Savaşın ve devrimin damgasını vurduğu bir dönemde, İngiltere ile Sovyeler Birliği'nin birbirlerine karşı sergiledikleri güç ve nüfuz kazanma mücadelesi arasında sıkışan Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş yıllarına dair, ilk defa Sovyet arşivlerinden de yararlanılan önemli bir belgesel kaynak...

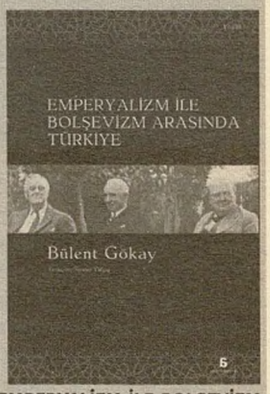

EMPERYALİZM İLE BOLŞEVİZM ARASINDA TÜRKİYE
Bülent Gökay

SİNEMA >

Sovyetler Birliği'nin en büyük sinemacılarından Eisenstein'in, sahne tasarımı tekniklerinden bir kitabın ya da öykünün filme aktarılmasına, çekim teknikleri ve oyunculuk gibi sinemasal sahneleme yöntemlerine dair ders notları...

SİNEMA DERSLERİ
Sergei Eisenstein

POLİSİYE >

Türkçe'de daha önce Saygon'daki Son Ajan ve Mao'yu Öldüreceksin! adlı polisiyeleri yayınlanan Chris Mullin, bu romanında da Soğuk Savaş döneminde İngiltere'de seçimle başa geçen bir hükümete karşı her kamptan güçlerin birleşerek komploya girişmelerini anlatıyor...

PEK İNGİLİZVARİ BİR DARBE
Chris Mullin

www.agorakitapligi.com
tel: 0212 243 96 26-27
faks: 0212 243 96 28

agorakitaplığı

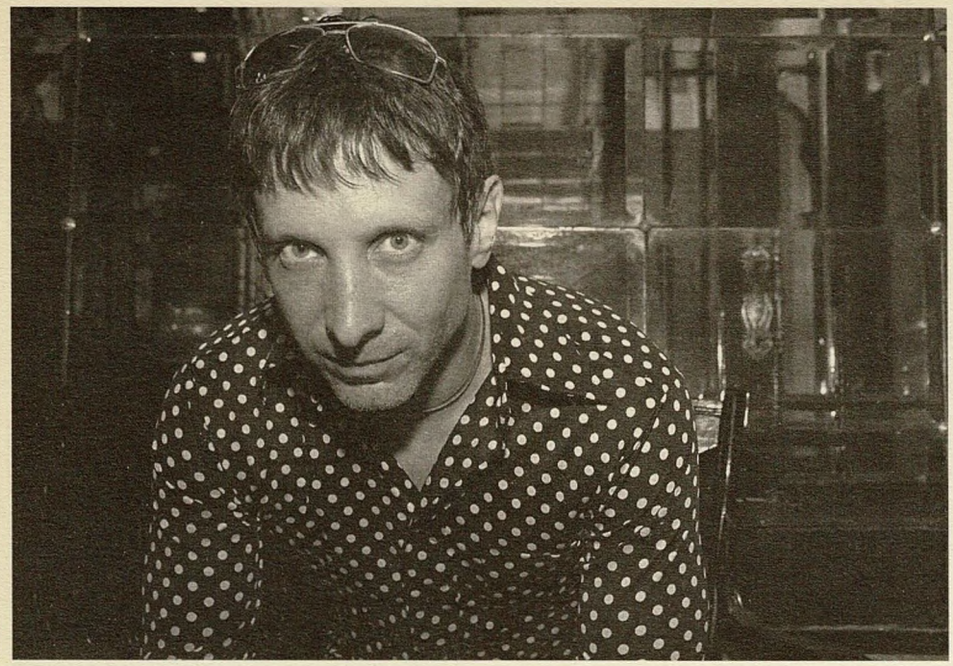

ten geçerken, "testereyi niçin kullanıyorsunuz?" diye sorduklarında, "çalıyorum" cevabı onlar için pek gerçekçi olmuyor. Havaalanlarında bile artık plastik bıçaklar kullanılıyor. Öyle bir yere kocaman bir testere getirmek... *(gülüyor)*

Şarkılarınızın sözleri zaman içerisinde çok değişti. İlk zamanlarda çok saykodeliklerdi. "Deserter's Song"la beraber sanki daha otobiyografik oldular, daha açık oldular. Bu değişim nasıl gerçekleşti?

Bilinçli bir şekilde mi kendimi halka açıyordum, bilmiyorum. Bu, beyinde sadece minnacık bir değişiklik yüzünden olmuş olabilir. Bu herkesin başına gelir. Ne olduğunu bilmezsiniz. Kendinizi bir anda öyle bulursunuz. Bu, kontrol edebileceğiniz bir şey değil. İçinizde kendi kendine gerçekleşiyor. Ta ki biri gelip "hey, sen amma açık biri olmuşsun" deyinceye kadar farketmeyeceğiniz bir şey. Zaten birçok alanda böyledir, sadece sanatta değil. Bir matematik dahisinin başına da gelebilir. İhtiyacı olan denklem oradadır, o zaman oraya bakmamıştır. İster kuantum fiziğinde, ister ruhanî olaylarda gerçekleşsin; Buda'dan daha bir sürü bilgeye, hepsi fikri aramadıklarında bulduklarını, içlerine doğduğunu açıklamışlardır. Şarkı yazmak da aynı şekilde oluyor. Eğer "bugün bir şarkı yazacağım" diye otururum, muhtemelen çok iyi bir şarkı olmaz. Bu yüzden sokaklarda yürüyorum, aklıma bir şey geliyor ve onu hemen bir yerlere yazıyorum. Sürekli bir şeyi denemek, bulmaya çalışmak, onun yoluna girmek oluyor. Halbuki o yolun dışına çıkmak daha iyi. Böylece onun içinize doğmasına imkân verirsiniz. O öylece gelir ve gider. Yapabileceğiniz en iyi şey, o geldiğinde, sizi vurduğunda hazırlıklı olmaktır...

Bu yüzden midir acaba, Mercury Rev'in albümleri arasında üç-dört yıl oluyor?

Hayır. Turneler yüzünden o. Eğer bakarsanız, dinlediğiniz bütün grupların albümleri arasındaki zamanın üç yıl olduğunu görürsünüz, ister U2 olsun, ister Radiohead. Plak şirketleri, siz albümünüzü bitirince iki ay sonraya kadar yayınlayamıyorlar. Onlara albümü ocakta versem, ekimi bulur yayınlamaları. Pazarlama teknikleri yüzünden, turnelerin ayarlanması, klip çekimleri yüzünden, şu veya bu sebepten... Bu süre size üç yıl gözükür, bize üç gün. *(gülüyor)*

İlk iki albümünüzün kenarında "Stereo fucked" ve "Stereo pathic" yazıyor. Oldukça "punk" bir hareket...

Evet, ama sizin dediğiniz anlamda punk değil tam. Küfür etme amacıyla yapılmış bir şey değil. Onları sadece büyük bir plak şirketinin çıkarttığı bir albüme yazdırabilecek olduğumuz için koydurduk. Bu '90'ların başıydı. O zamanlar albüm kapaklarında böyle şeyler göremezdiniz, kimse söyleyemezdi böyle şeyleri. Biz sadece onları zorladık, "evet, oraya 'fucked' yazın", onlarsa "hayır, yazamayız" diye direttiler, ama şimdi elinizde o yazı var. *(gülüyor)* Şimdi yapabildiğiniz çoğu şeyi o zaman yapamıyordunuz. Biz de bu sınırları zorlamak istiyorduk, kendimizce "punk rock" tarzımızla.

Flaming Lips de yakın zamanda, sizin de bazılarına dahil olduğunuz ilk albümlerini topladı, tekrar bastı. Onlarla görüşüyor musunuz? Tekrar beraber bir şeyler yapmanız gibi bir ihtimal var mı?

Wayne'le (Coyne) sürekli temas halindeyiz. Birbirimize noel kartları falan gönderiyoruz. *(gülüyor)* Ama çalışır mıyız, bilmiyorum. Bu bir zamanlama, takvim, program işi. Daha çok stüdyoda görüşüyoruz. Aynı stüdyoyu, Dave'in (Fridmann) stüdyosunu kullanıyoruz...

Flaming Lips ve Mercury Rev'in paralel bir tarihi var gibi gözüküyor; iki grup da aynı zamanlarda daha melodik ve orkestral bir müzik yapmaya başladı...

İşte yine aynı dalgalanmadan, iletişimden bahsediyoruz. Paralel dalgalanmalar bunlar. Bir benzerlik var, doğru. Tabii ki birçok ilgi noktamız aynı. Bu yüzden bir süre beraberdik, ben '80'lerde Flaming Lips'de çalıyordum. Çok şey paylaştık, paylaşıyoruz da hâlâ... Benim dahil olduğum zamandan bugüne çok şey değişti. Wayne de, ben de aynı yerde uzun süre kalmayı seven insanlar değiliz.

Flaming Lips politikayla çok ilgili, Bush'a karşı tavrını hemen koyuyor. Siz de aynı düşünceleri paylaşıyor musunuz?

Muhtemelen politik olarak evet. Ama ben ve Mercury Rev biraz daha bireysel olandan yanayız. Evet, savaşa inanmıyorum ve Amerikan devletinin yaptığını doğru bulmuyorum, ama bu görüşümü başkasının alnına zorla yapıştıramam, kafasına kakamam. Önemli olan, insanların kendilerince bir araya gelmeleri. Bir şeyler değişmeden önce, insanın kendinde değişmesi, bireyin değişmesi gerekiyor. Bu benim minik görüşüm. Dünyadaki bütün savaşlar devam edecek, Irak'ta olmazsa başka bir yerde olacak, ta ki insanlar kendi rızalarıyla bir araya gelinceye kadar. Bizim bakış açımız daha çok zihinlerin değişmesi, bireylerin değişmesiyle ilgili, politik değişim ondan sonra zaten gelecektir. Benim yapmam gereken, kendi hayatımı toparlamak. Ben kimim ki insanlara, "o yola gitmeyin, savaşmayı bırakın, onu yapmayın, bunu yapın" diyeceğim? Yapmazlar ki. Niye yapsınlar? Öncelikle benim öyle yaptığımı görmeleri gerekiyor. "Deserter's Song"da, "All Is Dream"de bunu görebilirsiniz. O albümlerde bir insanın –bu örnekte benim– minik minik değiştiğini, görüşünün değiştini görebilirsiniz. *(duraksıyor)* Bazıları politikayla ilgilenmek istiyorsa, bu benim için sorun değil. Bu da önemli, hatta belki şu anda yeri ve zamanı... Benim için iç politika, zihin yapısı daha önemli. Dış politika, ülkeler, milliyetçilik değil. Milliyetçiliğe inanmıyorum. Ülke fikrine inanmıyorum. Kendinizi bir Amerikalı veya bir Türk olarak tanıtınca, diğerlerinden, insanlıktan ayırıyorsunuz. "Ben şuyum" dediğinizde, bu "öteki" olmadığınız anlamına geliyor ve kendinizi diğerlerinden ayırıyorsunuz. İşte tam bu noktada çelişki ve çatışma başlıyor. Çatışmanın tabiatı bu... Başkası bana bir etiket yapıştırabilir, sen bana bir etiket yapıştırabilirsin. Bu anlaşılır, bunu yapıyoruz. Ama kendimizi etiketlediğimiz, "ben şuyum" dediğimizde çatışmaya doğru gidiyoruz... Politikalar her zaman değişir. Bunu dünyada olmuş bütün devrimlerde görebilirsiniz. Mutlaka birilerinin kafası kesilir, ister Fransız Devrimi'nde Robespierre'in olsun, ister daha sonra başka birisinin. İnsanlara "savaşmayın" demenin bir yolu da, insanların neden üç bin yıldan fazladır savaştıklarını anlamaktan geçiyor. Yani belki özü, insanın içinde aramak lâzım...

James Joyce'la ilgili bir toplama albüme bir iş yaptığınızı duyduk.

Bir şeyler değişmeden önce, insanın kendinde değişmesi gerekiyor. Benim yapmam gereken, kendi hayatımı toparlamak. Özü, insanın içinde aramak lâzım.

Onu Grasshopper yaptı. O James Joyce hakkında çok şey biliyor, ben o kadar bilmem...

Sizin edebî tercihlerinizi sorsak...

Muhtemelen bazı eski metinler. Mesela "Upanishad", eski bir Budist metni... Kuantum fiziğiyle ilgili kitaplar ve "Upanishad", en severek okuduğum şeyler...

Bu binayı, Pera Palas'ı beğendiniz mi?

Kesinlikle. Bu yüzden burada kalıyoruz. Burada bir tarih var. Bu haftasonu festivalde çalan bütün gruplar, yakınlardaki sıradan bir otelde kalmayı tercih ettiler. Bizce bu saçmalık. "Neden İstanbul'da kalmıyorsun? Neden bir havaalanının ortasında, McDonald's'ın yanında kalıyorsun?" *(gülüyor)* Galiba İstanbul'un içinde kalmayı tercih eden biz ve bir-iki grup var sadece. Grasshopper gelmeden önce araştırdı ve burayı buldu. Burada gerçekten büyük bir tarih var, Türk kültürünün yabancı kültürle, uluslararası edebiyatla kaynaştığı bir yer. Ayrıca çok güzel bir otel. Yakında tekrar geleceğiz, tatil için de burada kalacağız.

Meşhur bir Türk ressamı ve heykeltraşı Abidin Dino, "Anlaşılmaz nedenlerle Pera Palas, kendini öldürme girişimlerine yatkın bir mekândır" diye yazmıştı.

(gülüyor) Şimdilik yırttık öyleyse.

Söyleşi: ***Tolga Yağlı***

plan b®
meşrutiyet c. kıblelizade s. tepe han 1/6 şişhane 80050 istanbul tel: (0212) 251 4023 fax: (0212) 251 4024 e-mail: info@planb.com.tr www.planb.com.tr

The Rogers Sisters

Detroit'li iki kızkardeş ve bir Hawaili delikanlıdan müteşekkil Rogers Kızkardeşler: Gitarist Laura, baterist Jennifer, basçı Miyuki Furtado, ki üçü de maşallah şarkı söylüyor... Rock'n Coke'un küçük sahnesinde Amerika'nın bağımsız müzik geçmişini bir anda, genç bir enerjiyle sahneye taşıdılar, gündüz saatlerini hareketlendirdiler, anlamlandırdılar. Yorgun argın sahneden inmelerinin ardından peşlerine düştük, sohbet koyulttuk...

James Brown'lar ölmez

Laura Rogers: *(Roll'un 111. sayısını karıştırıyor)* Güzel dergiymiş. Amma çok Amerikalı isim var burda... *(Adam Green röportajında duruyor)*

Sever misiniz Adam Green'i?

Jennifer Rogers: Onu bir kere bir televizyon programında gördük, müzisyenlerin çıkıp kendi seçtikleri klipleri gösterdikleri bir program. Çok tuhaftı, çünkü sürekli kendi kliplerini gösterip duruyordu. *(gülüyor)*

Miyuki Furtado: Şu eskiden Moldy Peaches'da olan adam değil mi o?

Evet.

Laura: Galiba bizim bara geliyor arada sırada...

Barınız popüler bir yer mi?

Laura: Fena değil. Mahallede sevilir.

Jennifer: Beş blok civarında bayağı popüler. *(gülüyor)* Bir sürü grup üyesi geliyor, arkadaşları çalışıyor çünkü. *(gülüyor)* David Cross müdavim, çok seviyoruz onu...

Laura: J.Mascis geliyor. Biliyorsunuz, Dinosaur Jr. tekrar toparlandı. Çok önemli bir isim bizim için. Bir de Evan Dando! Lemonheads de tekrar bir şeyler yapıyor galiba...

Ne kadar oldu barı açalı?

Laura: Dört yıl. Vay be, epey olmuş.

Üçüncü albümünüz yeni çıktı...

Laura: Evet, "The Invisible Deck"...

Bu albümde meşhur İngiliz şirketi Too Pure'a geçtiniz...

Laura: Evet. Çok önemli gruplar çıkardılar: Jack, Stereolab...

Miyuki: Th' Faith Healers...

Laura: Electrelane... Çok iyi insanlar, çok destek oluyorlar, çok kafa-

> **Bir sürü liseli kız kendini buldu Riot Grrrl akımında. Hâlâ güçlü bir kadın olmanın önemli olduğunu düşünüyorum. Öyle demode gibi anlaşılmak istemem. Ama harikaydılar.**

lar. Onlarla takılmak çok zevkli. İstediğimiz her şeye izin veriyorlar. Bir sürü kız var etrafta. *(gülüyor)*

Miyuki: Esasında bizi İngilize dönüştürmek istediler.

Jennifer: Aslında şu anda İngiliz aksanıyla konuşuyor olmamız lâzım... Burda olsalar canları sıkılır Amerikan aksanımızdan. *(gülüyor)*

Electrelane'le tanıştınız mı?

Jennifer: Galiba kızlardan biriyle...

Electrelane sırf kız grubu. Sizi ilk duyduğumuzda da kızlardan oluştuğunuzu ve bir Riot Grrrl grubu olduğunuzu düşünmüştük...

Laura: Riot Grrrl akımı, '90'ların başında olabilecek en iyi şeylerdendi bence. Bir sürü liseli kız kendini buldu o akımda. Ama şimdi o ruh biraz donmuş gibi. Hâlâ güçlü bir kadın olmanın önemli olduğunu düşünüyorum. Ama öyle anlaşılmak istemem; demode, ruhu geçmiş... Bu biraz korkutucu olur. Ama bence Riot Grrrl'ler harikaydılar...

Kim Gordon'un söylediği "Kool Thing" şarkısının Riot Grrrl'ü tetiklediği söyleniyor. Sizi sahnede izlerken bazı anlarda aklımıza Sonic Youth gelmedi değil...

Laura: Gerçekten mi? Çok güzelmiş. Evet, biraz gürültülü şeyler çaldık... Çok zeki bir müzik yapıyor onlar.

Jennifer: Çok etkili bir grup tabii. Neredeyse üç nesli etkilediler... Tuhaf, kendimizi hiç onlar gibi düşünmemiştik. Gerçi çok dinledik onları ama... Öyle etkili bir müzik yaptılar ki, müzik kültürünün içine işlediler. Onlar başlattı çoğu şeyi...

Başlarda örnek aldığınız isimler kimlerdi peki?

Laura: Ike ve Tina Turner tabii. En çok onlar gibi olmak isterdim.

Miyuki: Daha bir sürü başka grup gibi davranmaya çalıştığımız oldu, mesela The Kinks, The Zombies...

Zombies, sizin müziğinize göre çok daha yumuşak...

Miyuki: Evet, ama onlara bayılıyoruz. Onlardan çok etkilendik. Bu kadar çay-kahve içmeyi kesip onlar gibi daha sakin çalmayı denedik ama, işe yaramadı. *(gülüyor)*

Laura: Şimdiyse Dinosaur Jr. gibi olmayı istiyorum.

Miyuki bir keresinde James Brown'u ve onun hiç ara vermeden, şarkıları birbirine bağlayarak çalmasını çok sevdiğinizi söylemiş. Brown da iki ay önce buradaydı...

Miyuki: Nasıldı konser? "Hot Pants"ı çaldı mı?...

Bilemiyoruz. O akşam Cocorosie'yi izlemeye gittik...

Laura: Ne? Bu çılgınlık! Yakında ölecek, mutlaka görmek lâzım onu...

İzleyenlerin söylediğine göre, çok yaşlanmış.

Jennifer: Bu çok üzücü... Şarkıyı artık "I feel sort of good" (galiba kendimi iyi hissediyorum) diye söylüyordur... *(gülüyor)*

Laura: Veya direkt "I feel bad"... Bir ara denedik şarkıları bağlamayı...

Miyuki: Ama pek olmuyor galiba. Artık şarkıları bağlayarak uzatmak yerine, daha uzun şarkılar yapıyoruz. *(gülüyor)*

Albümlerinizi canlı mı kaydediyorsunuz, yoksa değişik stüdyo teknikleri kullanıyor musunuz?

Laura: İlk albümü tamamen canlı kaydettik, ama sonraki albümlerde farklı yapımcı arkadaşlardan destek aldık. Prodüksiyonda yeni bir şey denemeye çalışıyoruz hep. Mesela ikinci albümde daha çok basa yüklendik. Son albüm daha çok vokal ve gitar düzenlemeleri üzerine oldu.

Hep aynı enstrümanları mı çalıyorsunuz?

Laura: Kendi aletlerimizi çalıyoruz, ama başka şeyler de ekliyoruz. Miyuki bariton gitar çalıyor. Jennifer flüt çalıyor, Euvin perküsyon. Deniyoruz farklı şeyleri...

Davulu marakasla çalmak değişik bir teknik.

Jennifer: Albümde marakas da vardı. Nereye nasıl eklesem diye düşünüyordum. Sonunda bu taktiği geliştirdik. Başkaları da yapıyor galiba...

Başkalarının şarkılarına yorumlar yapıyor musunuz?

Laura: Bir keresinde bir doğumgünü partisi için Ike ve Tina Turner'ın "You Are My Sunshine"ını çalmıştık, o tatlıydı. İlk başlarda bir sürü punk şarkısı çalmıştık... Cure çaldık, Zombies, Buzzcocks çaldık...

Jennifer: Madonna çaldığımızda çok eğlenmiştim ben. *(gülüyor)*

Laura: Bizi esas zorlayan bir kere çaldığımız Captain Beefheart şarkısı olmuştu...

Miyuki: Guided By Voices cover'ı da yaptık. Bir kere Yeni Zelandalı grup Dead C'den bir şeyler çalmıştık...

Tina Turner ve Dead C... Etkilendiğiniz ve çaldığınız isimler çok eklektik esasında...

Laura: Bu iyi tabii. Bir sürü şeyi karıştırmak...

Belli ki çok müzik dinliyorsunuz. Yeni indie grupları hakkında ne düşünüyorsunuz?

Jennifer: Çok sıkıcılar! *(gülüyor)*

Laura: Çoğu aynı şeyi yapıyor. Herkes çok profesyonelleşti, böyle olunca karakterlerini kaybediyorlar. Çoğu bana Duran Duran gibi görünüyor, ben de Duran Duran hayranı değilim. Yeni müzikler, eskiden nefret ettiğim şeylerin iyi gibiymiş gibi durmasını sağlıyor, mesela Pearl Jam'in! *(gülüyor)*

Miyuki: Amerika'da indie grupları bulmak, keşfetmek, radyoda dinlemek çok zor, çünkü bir sürü büyük şirket tarafından yönetiliyor müzik. Bir sürü bağımsız grup, radyoda hiç çalınamayabiliyor.

Laura: Yeni grupları tabii ki dinlemeye çalışıyoruz. Ama son zamanlarda daha sanatsal gruplara takılmaya başladık, mesela Gang Gang Dance. Acayip moda olan ve indie diye sunulan grupların hiçbiri indie değil esasında, mesela The Killers, The Strokes...

Çoğu indie grup bana Duran Duran gibi görünüyor. Yeni müzikler, eskiden nefret ettiğim şeylerin iyi gibiymiş gibi durmasını sağlıyor, mesela Pearl Jam'in!

Detroit'lisiniz, Motown size ne ifade ediyor?

Laura: Orada büyüdük. Bir sürü Motown grubunu çok severim. Ama oradayken radyolarda, her yerde sürekli Motown grupları çalıyor; bu bir süre sonra üstünüze gelmeye başlıyorlar. Ama Smokey Robinson, Four Tops ve Stevie Wonder'ı çok severim.

Miyuki: Bir de Isley Brothers'ı...

White Stripes'a ne diyorsunuz? Onlar da hemşeriniz...

Laura: İlk iki albümlerini seviyoruz. Birkaç iyi şarkı yazdılar, evet. *(gülüyor)* Ama sahnede bir tuhaflar, çok statikler, sadece davul ve gitarla olmuyor. Bir de Jack White'ın tavırları biraz asap bozucu, kendini Robert Plant zannediyor bazen. *(gülüyor)*

Miyuki, sen başka bir sürü grupta çaldın, polkalar çalan gruplarda da. Bu geçmişin gruba ne getirdi?

Miyuki: Hepimizin eklektik bir zevki var. Bir sürü şeyden hoşlanıyoruz... Geçmişte o gruplarda çalmış olmaktan çok mutluyum.

Laura: Miyuki bizi toparlıyor. Çok çabuk öğrenip bir sürü enstrümanı kullanabiliyor. Yapamadığımız bir sürü şeye yardım ediyor. Anlamsız şeylere anlam katabiliyor.

Blonde Redhead'in negatifi gibisiniz...

Laura: Evet. Onlar ikiz erkek kardeşler, bir kız. Biz iki kızkardeş ve bir oğlan... Ama onlarda İtalyanlardan biri Japon kızla evli galiba. *(gülüyor)*

Çoğu kişi sizi politik bir grup olarak tanımlıyor.

Laura: Herhalde bazı zekice sözler yazdık, ama politik miyiz, bilmiyorum. Tabii, "oh bebek, yapma bebek" sözlerine nazaran oldukça politiğiz.

Bir albümünüzün kapağında Bush'u görüyoruz...

Jennifer: Onu komiklik olsun diye yaptık.

Laura: Eğlenmek için eski usûl punk tarzında bir kapak yapalım dedik, mesela Dead Kennedys tarzında. Kimsenin dikkatini çekeceğini sanmıyorduk. Sonra bir şekilde herkes gördü. Biz de kendimizi açıklamak zorunda kaldık.

Meğer onu desteklemek için koymuşsunuz o resmi kapağa.

Jennifer: Evet, bayılıyoruz ona. *(gülüyor)*

Laura: Acaba gerçekten öyle olduğunu düşünen var mıdır? Çok tuhaf olur. Bush'tan nefret ediyoruz.

Buradaki seyirci size nasıl geldi?

Jennifer: Süperdi, bu kadarını beklemiyorduk.

Laura: Bazıları şarkılarımızı söylüyordu. Şarkılarımızın isimlerini bağıranlar vardı.

İnternetin etkisi var herhalde...

Laura: Eğer internetten müzik indirenler sayesinde İstanbul'a geliyorsak, bu harika. O zaman Japonya'dakiler de müziğimizi indirsinler, burdan sesleniyoruz.

Jennifer: Lütfen Hawai ve Peru'dakiler de.

Miyuki: Brezilya'dakiler de!

Bauhaus'u çok sevdiğinizi okumuştuk. Peter Murphy'nin burada yaşadığını biliyor muydunuz?

Jennifer: Evet, demin tam da ondan bahsediyorduk. Sizce buralarda mıdır? Acaba bizi izlemiş midir?

Miyuki: Öyle olsa, etrafta uçuşan yarasalar, boyunlarından asılmış adamlar görebilirdik. *(gülüyorlar)*

(İyi adam lafının üstüne gelir. İçeri Peter Murphy giriyor, bir köşeye ilişiyor. Kızlar onu görünce çok heyecanlanıyorlar.)

Jennifer: *(bağırıyor)* Seni seviyoruz Peter!

(Salata ve sebze dolu tabağından başını kaldıran Peter Murphy önce arkasına bakıyor, sonra "beni mi, niye ben?" deyip gülüyor.)

Söyleşi: **Tolga Yağlı**

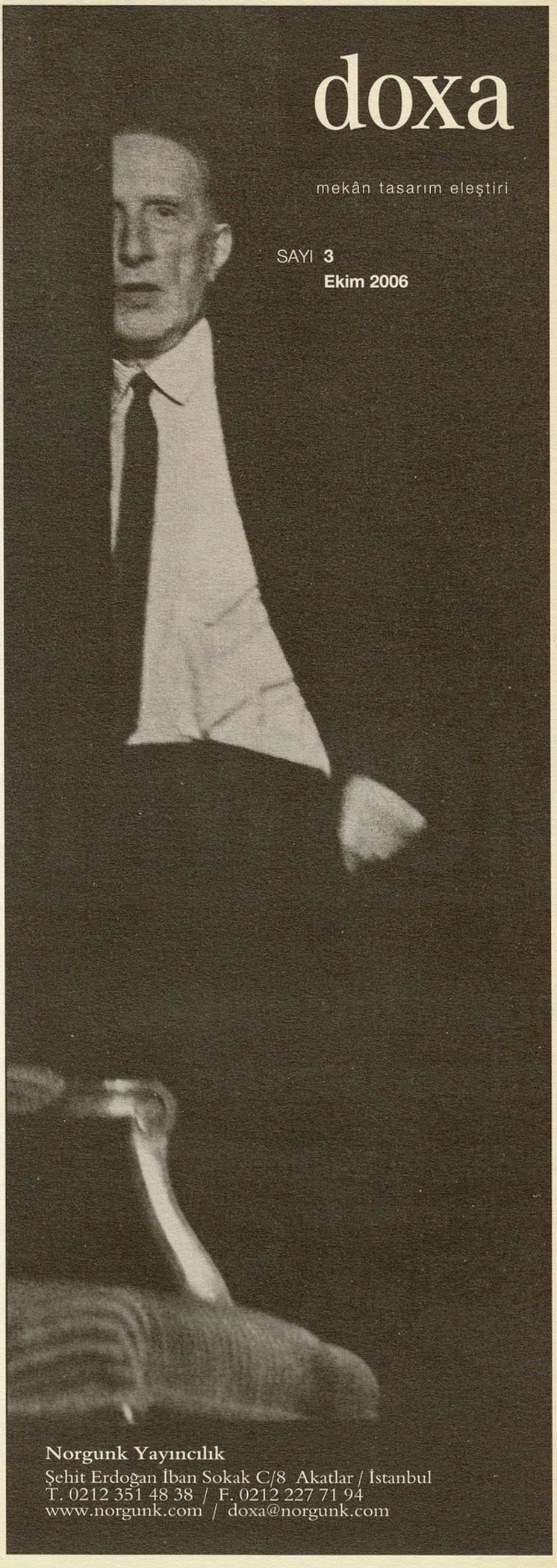

İKSV

PHONEM BY MILLER

Miller GENUINE DRAFT
www.clubeer.com

KODMUZIK ORGANİZASYON
www.kodmuzik.com

28 EKİM - 11 KASIM '06

MOGWAI

THE WHITEST BOY ALIVE FENNESZ
JUNIOR BOYS JUSTUS KÖHNCKE COLDER
SPEKTRUM REPLİKAS KONRAD BLACK PORTECHO

RADYO EKSEN SESSION • KAFABİNDÜNYA • BARIŞ KA • BARIŞ TÜRKER • STYLE-İST • OSMAN KAYTAZOĞLU • TUFAN DEMİR • MO-X • UMUT BAŞ • DIGITAL PLAYGROUND

Bugün İnternet'te, haftaya İstanbul'da!

Phonem by Miller, son dönemin en çok konuşulan, yeni alternatif ve elektronik müzik gruplarını sunar:

28 Ekim Cumartesi, Yeni Melek
MOGWAI / REPLİKAS / KAFABİNDÜNYA / Radyo Eksen Session

3 Kasım Cuma, Babylon
THE WHITEST BOY ALIVE / HIGHFISH / Radyo Eksen Session

4 Kasım Cumartesi, İndigo
COLDER / KONRAD BLACK / Barış Türker / Digital Playground (Miller Music Factory 2006-DJ kategori üçüncüsü)

8 Kasım Çarşamba, Babylon
FENNESZ / Osman Kaytazoğlu

10 Kasım Cuma, Babylon
SPEKTRUM / PORTECHO / Tufan Demir / Mo-X (Miller Music Factory 2006-Elektronika kategori birincisi)

11 Kasım Cumartesi, İndigo
JUNIOR BOYS / JUSTUS KÖHNCKE / Barış Ka / Umut Baş (Miller Music Factory 2006-DJ kategori birincisi)

Ayrıntılı bilgi için: www.iksv.org

biletix

RADYO EKSEN 96.2 · Radikal X.YIL · İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR

PORTECHO

Radio Days'in Tan Tunçağ'ı ve Maya'nın Deniz Cuylan'ı Portecho adı altında tek vücut oldular, dünyaya getirdikleri 11 adet leziz elektronik dans şarkısını bir saati aşkın süreli "Undertone" albümünde topladılar... İster istemez Yazoo, Pet Shop Boys, Soft Cell gibi zengin ruhlu ikilileri akla getiren, ama o kadarla kalmayıp müziklerinde Django Reinhardt'tan Slayer'a kadar bir dolu pencere açan Portecho'yu Roll'da keyifle ağırlıyoruz.

RIHTIMLAR ÜZERİNDE

Trafikten dolayı geç kaldınız. Buraya gelirken, taksi de ne çalıyordu?

Tan Tunçağ: Kenan Doğulu'nun "Çakkıdı" şarkısı. Ben ilk defa dinledim. Altyapıları bayağı başarılı olmuş.

İngiltere taksilerinde müzik yasak mı?

Tan: Şöyle: Bir keresinde bir yere gidecektim ve beni siyah taksiyle aldırmışlardı. Taksici şöyle dedi: "Günaydın! Size iki soru soracağım: Müzik iyi mi?" "Çok güzel" dedim. Sanırım o sırada BBC Radio One çalıyordu. Zaten hep dinlediğim kanal. Ondan sonra da şöyle devam etti: "Bunlar da bugünün bütün gazeteleri. Hangisini istersiniz?" *(gülüyor)*

İstanbul'da taksi de çalan müziklere karşı tepkiniz genelde nasıl oluyor?

Deniz Cuylan: İstanbul'da taksi ve dolmuşlarda nasıl davranmak gerektiği konusunda uzun mesai harcadım. Eğer dolmuştaysak, arkadan biri 50 YTL uzattıysa, onun stresini ben yaşıyorum. *(gülüyorlar)* Arkaya dönüp şöyle diyorum: Lütfen, bozuk verin! Şoförlerin işlerini rahat yapabilmesi bizim için hayattaki en önemli şey. Yeter ki onlar rahat etsinler.

Tan: Hiç konuşmak istemediğin biriyle belki de bayağı bir diyaloğa girmen gerekiyor. Özellikle de taksi de.

Deniz: Büyük gazetelerin köşe yazarları, onları okuyan kitleyle tek karşılaştıkları yer olarak taksileri görürler ve taksiciyle ettikleri muhabbetlerden halkın nabzını falan tuttuklarını zannederler.

Bugüne kadar taksi de çalan müzikleri duyup da büyük şaşkınlık yaşadığınız oldu mu?

Tan: Bir kız arkadaşımla ilk defa yemeğe çıkacaktık. Taksiye bindiğimizde klasik müzik çalıyordu. Balat'a giderken, klasik müzikle, deniz kenarından bir yaz akşamı yolculuk ettik. Sanki ben ayarlamışım gibi.

Deniz: Bir keresinde ben de Açık Radyo'ya denk geldim. Biraz da şaşırarak "Açık Radyo açık" dediğimde, şoför kızdı, "evet, Açık Radyo açık, ne var?" diye. Ben de "özür dilerim" dedim.

Tan, İngiltere'ye gidişini Roll'daki söyleşinde şöyle açıklamışsın: "Taksiye, dolmuşa bindiğim zaman istemediğim müzikler beynimde çalmasın istedim."

Tan: Doğru, o dönem öyle hissetmiştim. Ama '97'de bıraktığım İstanbul'la 2001'de tekrar geri döndüğümde bulduğum İstanbul aynı yer değildi. Daha iyi bir yere döndüm. Tabii o sadece genel bir durumun benzetmesi. Gitme nedenim sadece bu değildi. Eksik olan bir şeyler hissettim kendimde. Konservatuarda tiyatro okumama rağmen, Müşfik Kenter ve Zeliha Berksoy gibi iki insan hocam olmasına rağmen, garip bir şekilde medeniyet içerisinde yaşama ihtiyacı hissettim. Fakat dönerken şöyle bir ruh halindeydim: Taş, yerinde ağırdır. Severek, isteyerek döndüm ve kaldım. Sadece, dört sene Londra'da kalmam ve yapacağımı yapmam gerekiyordu. Yaptım ve döndüm. Diyelim ki, Alman bir şirket albümümüzü yayınlamaya karar verdi ve "Berlin'e yerleşeceksiniz" dedi. "Ne yaparız" diye aramızda konuşuyoruz Deniz'le. Şunu fark ettik: İstanbul bizim merkezimiz. Burada bir konsere çıkarken heyecanlandığımız kadar, Berlin'deki bir konserden heyecanlanacağımızı sanmıyorum. Mesela iki gün önce Ankara'daydık ve gerçekten inanılmazdı. Türk seyircisinin, özellikle bu tarzda bir müziğe duyduğu ilgiyi ve yoğunluğu gördükten sonra –Almanya'da böyle bir müziğe ilgi oranı zaten yüksek– Türkiye'de şu anda bunu yapıyor olmaktan başka bir şey istemem.

Bir derdimiz varsa, müzik yapmaktır. Portecho'nun bir şeyi anlatma amacı ya da bir olayla, bir durumla ilgili bir duruşu yok. Çok kişisel, içe dönük taraftayız.

Ankara, İstanbul'la mukayese edince gitar ağırlıklı müziğe, blues'a, rock'a yatkın bir merkez. İstanbul'daki Kadıköy ve Beyoğlu farkı gibi.

Deniz: Evet, Kadıköy'e benziyor... Portecho'nun müziğinin temelinde de gitar ve vokal var, saf bir elektronik müzikten bahsedemeyiz. Ankara'daki müzik dinleyicisi çok yeni bir şeyle karşılaşmış değil yani. Oradaki ilk konserimiz olmasına rağmen hem çok doluydu, hem de tepkileri çok iyiydi. Bir rock barda çaldık. En azından havası öyleydi.

Sizi bilen, tanıyan dinleyiciler mi geldi?

Tan: "Sympathy"yi söylettim seyirciye. Herkes ezbere söylüyordu.

Deniz: Müzik yaparken politik davranmaktan çok kaçınıyoruz. Müziğin politikasını yaptığınızda, masa başında hayalî kitlelere, hayalî stratejilerle bir şey satma yoluna gidiyorsunuz. Bizse içimizdekini dışavurmak için müzik yapıyoruz. Dolayısıyla ne Tan, ne de ben müziği yaparken herhangi bir coğrafyayı düşünerek müzik yapmıyoruz. O coğrafyaların bizde yarattığı etkileri dışavurarak müzik yapıyoruz.

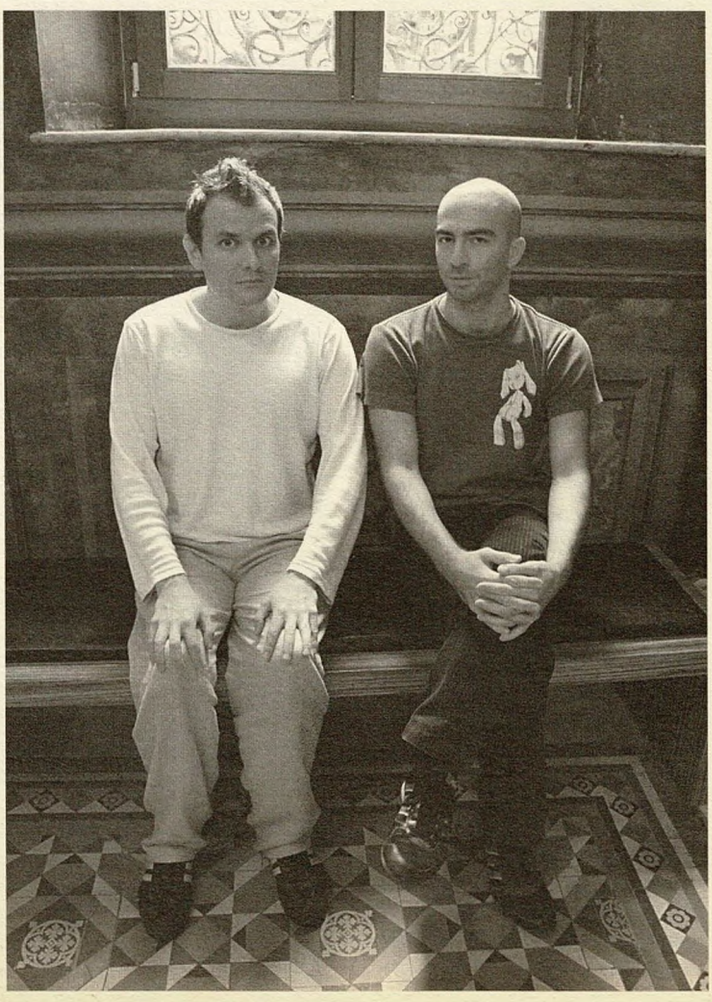

Tan Tunçağ, Deniz Cuylan (foto: Ayşegül Oğuz)

Siz kara çocuğu değilsiniz. İzmirlisiniz, İstanbul'da yaşıyorsunuz. Yaptığınız müzik, su müziği. Albümün kapağı da öyle söylüyor. Akustik taraflarında Akdeniz sedası var. Elektronik kısmı Kuzey Avrupa'ya yaslanıyor. Dolayısıyla kuzeyin soğuk suyu, Akdeniz'in sıcak suyu... Müziğinizin içinde coğrafyalar çok tanımlı. Ankara olunca da başka bir özellik ortaya çıkıyor. Aslında siz su taşıyorsunuz diyebilir miyiz?

Deniz: Şunu diyebiliriz: Ankara'daki büyük binaları Alman bir plancı yapıyor. Onun planları üzerinden yapılan o büyük caddeler, birazcık kuzey etkisini taşıyor. Stockholm'e gittiğinizde de o Alman etkisini bulabilirsiniz. Coğrafyalar çok farklı değil. Hep çok farklıymış gibi ele alıyoruz, öyle konuşuyoruz, ama belli değerler çok birbirinin üzerine oturuyor. Belki de Ankara'dan etkilenmekle kuzeyden etkilenmek arasında çok da fark yok.

Deniz, Stockholm bağlantın nedir? Gidip geliyor musun?

Deniz: Evet, Stockholm'de iki yıldır bir albüm üzerinde çalışıyorum. Hakan Vreskala'yla beraber. Bir de Göteborg'da yaşayan İsveçli bir vokalistimiz var.

Senin gidiş gelişlerin var mı?

Tan: Yok. Ama benim de burada yaptığım bir proje var. Miray Kurtuluş'un vokallerini yaptığı, Türkçe bir iş. Çok daha yumuşak, şiirsel... O da farklı bir tını. Yavaş yavaş, Portecho'dan kalan zamanlarda keyif alarak yaptığım bir iş. Onun meyveleri de baharda çıkacak. Ne Deniz, ne de ben hiçbir aşamada meseleye politik bakmıyoruz ve gerçekten şu anda canımız istediği için ve keyif alarak yapıyoruz işimizi.

Deniz: Yaptığımız bütün işlerde şunu biliyoruz: Biraz şımarık olma lüksüne sahibiz. İstemediğimiz bir müziği yapmak zorunda kaldığımız durumları erteliyoruz ya da yapmıyoruz.

Bu lüksün kaynağı ne?

Tan: Tek çocuk olmak. *(gülüyorlar)*

Deniz: Ailelerin verdiği destekle başlıyor. Hiçbir zaman bize hayatta hemen başarılı olmak yolunda hızlı adımlar atmamızı öğütlemediler. Tan'ın da, benim de ailelerimiz –birbirlerine de çok benziyorlar– her zaman bizim arayışımızı desteklediler. Zaten liseyi bitirdiğim andan itibaren çalışmaya başladım. Kazandığım parayla müzikte şımarma hakkına sahip oldum. Maya'yla yaptığımız "Téléciné" albümü, hepimizin başka yerlerden gelen maddî destekleri olmasa, pek yapılacak iş değildi. Çünkü herkes projesini yaptıktan sonra "tamam, bir yıl içerisinde nasıl para kazanacağım" diye düşünmek zorunda. Bunda da kötü bir şey yok. Ama biz bunu düşünmek zorunda kalmadık. Hâlâ da kalmıyoruz. Öbür türlüsü, arayışlarımıza ihanet etmek gibi olur.

Tan: Hiçbir şey sancısız çıkmıyor. Müzik de böyle. Bizim için iki aşama var: Müziği yaptığımız, yazdığımız anlarda çok eğleniyoruz. Ama özellikle albüm çıkana kadar sancılı bir dönem geçiyor. Eminim Metallica'nın falan da böyledir. Tabii bu seyircinin gördüğü bir şey değil. Zaten görmesine de gerek yok, gösterilmesine de. Ama bu işin bir parçası. Bunu kabullenmek gerekiyor.

Deniz: Tan'ın da, benim de kişiliğimizde disiplin var. Eğer müzik yapmak için kapanmamız ve kimseyle görüşmememiz gerekiyorsa, kapanıyoruz. O zaman da kendi kafamızın içindeki müzik çıkıyor.

Müziğiniz Akdeniz, flamenko, Balkan ve Kuzey Avrupa elektronik müziğinin bir karmasını içeriyor. Üst üste bindirmeler kadar, herhangi birinin öne çıktığı düzenlemeler de var.

Deniz: Doğru, ama asıl kaçırılan, müziğimizdeki heavy metal ruh. Müziğimizde heavy metal var.

Heavy metal anne-babaya, okula, öğretmene karşı bir başkaldırıdan beslenmez mi? Oysa bu albüm, hakikaten efendi bir albüm.

Deniz: Slayer'ın sözlerini 13 yaşındayken annemle beraber okurduk ve annem bana deşifre ederdi. *(gülüyorlar)* Ben hiçbir zaman aileme karşı olmadım. Evet, bir tek Slayer dinlerken içimde o hisleri hissettim. Belki de o hislerin hissedilmesi gerekiyordu ve bu sadece onu dinleyerek oldu.

Tan: Neredeyse 15 yıl öncesi. Bunu yaşadık ve rahatladık.

Deniz: Metalciyken de efendiydik.

Hayatta hiç mi kızgınlığınız olmadı? Varsa da bunu dile getirme yönteminiz neydi?

Tan: Bir kere sözlerde "şöyle bir şeyden bahsedelim" diye bir şey olmuyor. Daha çok şiir gibi olan sözler olduğu için; hep bir durum, bir an, bir ruh hali... Hep bir atmosfer yaratmak üzerine kurulu. Bir derdimiz varsa, müzik yapmaktır. Portecho'nun bir şeyi anlatma amacı ya da bir olayla, bir durumla ilgili bir duruşu yok. Çok kişisel, içe dönük taraftayız. Sözler biraz kırılgan...

İngilizceyi tercih etmenizin nedeni de bu mu?

Deniz: Çıkan melodilere İngilizce daha iyi oturuyor. Müzik önkoşul. Bir parçada Almancayı da o yüzden tercih ettik. O bölüm Almanca daha etkili oluyordu. Bir bölüm Türkçe daha iyi oluyorsa, Türkçe olur.

Tan: İngilizceye hakim olmasak yapmazdık, kullanmazdık... Kızgın olduğumuz değil ama, biraz karşısında durduğumuz bir şey var, o da şu: Türkiye'de bu tarz müzik umutsuzca yapılıyor. Biz bunu kırmak istiyoruz. Şöyle sorular çok geliyor: "Türkiye'de elektronik müzik yapmak nasıl bir şey?" Albüm çıkalı çok olmadı ve gerçekten ilgi çok iyi. Umarız ki, umut olur. İstanbul adına konuşabilirsek, burası bir Avrupa ülkesi ve burada her türlü müziğin üretilebileceğinin anlaşılması gerekiyor. Hem müzisyen bazında, hem de beklenti anlamında. Özellikle yurtdışında Türkiye'den çıkmış bir müziği beklerken birçok insanın önyargısı var. Biraz etnik bir şey bekliyorlar. Bu, İsveç'ten çıkan bir müzikte İsveç halk müziği beklemek gibi. İstanbul bir metropol ve her türlü kültürü içinde barındırıyor. Çok doğal Portecho gibi bir grubun çıkması.

Deniz: Portecho'nun müzik yapması dışındaki yan amaçlarından birincisi, bunun yolunu açabilmek. Türk lokumu satar gibi, turistik bir eşya satar gibi müziklerimizi ortaya koymak değil. Farklı farklı müzikleri karıştırmayı en iyi yapabilecek coğrafyadan geliyoruz. Bunu yapamayacak bir yer varsa, Avrupa veya Amerika'dır. İstanbul kadar kültürlerin kaynaştığı ve her şeyin aslında tolere edildiği bir başka yere rastlamak açıkçası zor. Dansözlerden değil, burada daha derin bir karmaşadan bahsediyoruz. Portecho'nun müziği ne kadar hafif bir müzik gibi görünse de, bu müziğin ortaya çıkmasının nedenleri daha derinde yatıyor.

Grubun adı nasıl çıktı peki?

Tan: Port ve echo kelimelerinin karışımı. Liman yankısı. Suyu ve denizi çağrıştıran bir şey istiyorduk.

Deniz: Bir ihtiyaçtan da doğdu bu isim. Çünkü önceki ismimiz Absent Minded Prospector'dü. Onun değişmesi gerekiyordu.

Tan: Dalgın madenci! *(gülüyor)*

Bant'ın eylül ayında düzenlediği Avrupa Popüler Kültür Medyası Konferansı kapsamında Balans'ta bir konser oldu. Konferansa katılan Avrupalı dergiciler Portecho'nun müziğini nasıl buldu?

Tan: Gerçekten çok şaşırdılar. Çoğu Türk olduğumuza inanmadı.

Deniz: Ben kişisel olarak bu tartışmayı sevmiyorum: Nasıl buldularsa buldular. Geldiler ve İstanbul'da bir grup dinlediler. Onlar da normal insanlar sonuçta. Evleriyle, kendileriyle ilgili sorunlarını düşündüler, uyudular ya da uyuyamadılar. Biz Türkiye'de yaşayan İstanbullular olarak hep şu düşüncedeyiz: Acaba bizi nasıl görüyorlar? Gelen herkes sanki AB'nin temsilcisi gibi buraya geliyor. Bu fikir bize Avrupa'dan ihraç edilen geri bir düşünce. Bizde aslında olmayan bir düşünce. "Biz ve öteki" düşüncesi Avrupa'nın köklerinde var. Ben İsveç'e gittiğimde sanki Türkiye'nin temsilcisi gibi oraya gidiyorum. O insanlar bana o şekilde sorular soruyorlar ve ben bundan hoşlanmıyorum. Ben, Türkiye'de yaşayan, Türk olmaktan da gurur duyan, aynı zamanda Deniz Cuylan olup hayatımı bütün coğrafyalarda yaşamaya çalışan bir insanım. Onların bizi nasıl gördüğünden ve bizim onlara nasıl göründüğümüz fikrinden çıkmamız lâzım. İstanbul'un da avantajı bundan çıkabilmesi olacak.

İşte, kızdığınız bir şeyler varmış.

Deniz: Var, ama bunlar Portecho'nun müziğinin yanında bizim kişisel düşüncelerimiz.

Dinleyiciyle bir mesafeniz var. Kişisel düşüncelerinizi, tavrınızı, hiddetinizi paylaşmıyorsunuz. Mecbur değilsiniz tabii ki.

Deniz: Türkiye'de rock grupları nedense sahnede çok durağandır. Hiç de rock grubu gibi değillerdir. Duman ve Athena gibi grupların konserlerinin çok başarılı diye yorumlanması, biraz da sahnede daha fazla hareket ettikleri için. Portecho sahnede bir rock grubundan daha fazla enerji saçıyor. Herkes çok büyük hareketler yapıyor. Feryin (Kaya) bas çalarken tişörtünü çıkartıyor. Tan sürekli zıplıyor. Ben duramıyorum, elimle tempo tutuyorum. Gerçekten hiç kasmıyoruz.

Tan: Sahnede kafa sallamaktan iki gündür boynum ve omuriliğim ağrıyor. *(gülüyor)*

Farklı farklı müzikleri karıştırmayı en iyi yapabilecek coğrafyadan geliyoruz. Bunu yapamayacak bir yer varsa, Avrupa veya Amerika'dır.

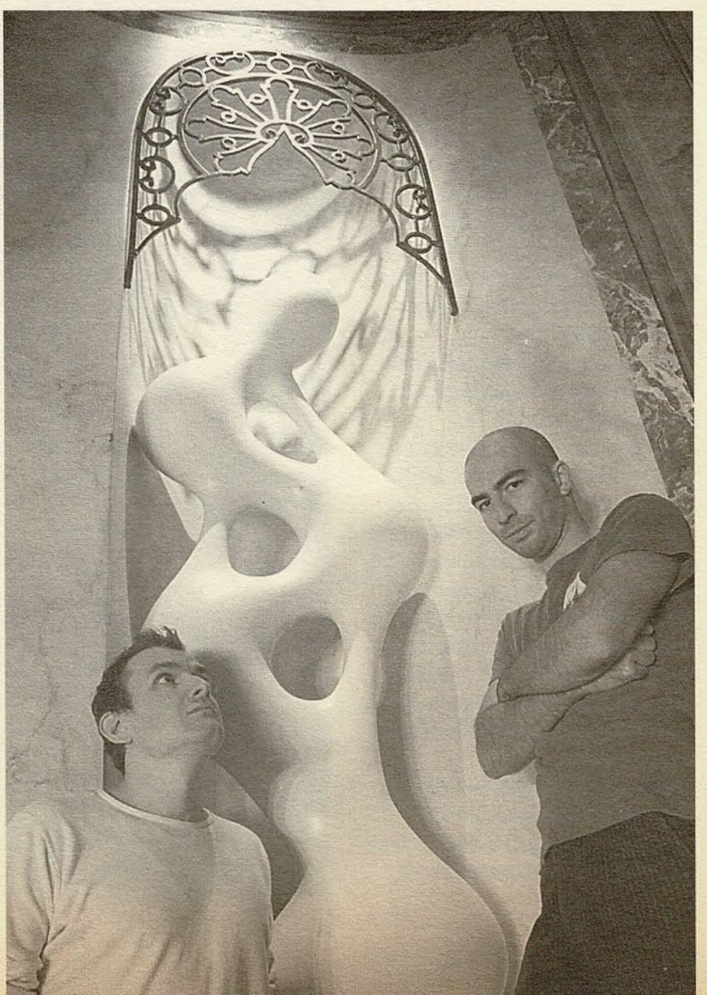

Deniz: Bir işi ortaya çıkarırken çok kontrollü davranıyoruz. Ama paylaşırken, o sınırı mümkün olduğu kadar yıkmaya çalışıyoruz.

Tan: Portecho ilk çıktığı andan itibaren konser vermeye başladığı için zaten konser grubu olduk. Ortada albüm olacak kadar parça yokken, konsere çıkmaya başladık. Albümün sound'unun oturmuş olmasının, her şeyin yerli yerinde olmasının en büyük nedenlerinden biri, seyirciyle ilk andan itibaren buluşmuş olmamız. Portecho'nun müziği bir fanus içinde değil.

Sahnedeki duruşunuzdan, seyirciyle ilişkinizden değil, dinleyiciyle aranızdaki mesafeden bahsediyoruz. Seyirciyle olmasa da, dinleyiciyle aranızda bir mesafe var.

Deniz: Bu gerçekten tartışılabilir ve doğru bir nokta. Maya için yaptığımız Roll röportajında şunun üzerine çok konuşuldu: Soyutlanma. Röportaj yapan arkadaş, Maya'nın müziğinde soyutlanma kavramının çok geçerli olduğunu söyleyerek, bu fikrin üzerine gidiyordu. Çok da haklıydı. Biz gerçekten bir stüdyo kurup, kendimizi bir şekilde bağsız, köksüz hissedip, müziği yaptıktan sonraki zamanlarda köklerimizi aramaya çalışıyorduk. Dolayısıyla, müziği yaparken, gerçekten bağları koparmayı ve bir müzikle yaratım sürecine girmeyi amaçlıyorduk. Biraz Portecho'da da kendiliğinden o oluyor. Bir şeyi yaratırken, onu birisi dinleyecekmiş gibi yaratmıyoruz.

Tan: İlk defa Maya'yı dinlediğimde cesur bulmuştum. Biraz da imreniyordum. Onlarla tanışmak istedim. O sıralarda Açık Radyo'da, Radio Days adında bir program yapıyordum ve Maya'yı programa davet ettim. İlk kez o zaman yüz yüze tanıştık. Evet, biri gerçekten bu cesareti gösterip "Téléciné" gibi bir albümü yaptı. Şu anda böyle bir albüm var.

Deniz: Müzik yaparken, bağsızlaşma, dinleyiciyle aranda kopma isteğinin olması bence çok güzel bir tartışma konusu... "Téléciné" albümü yapıldı ve birkaç şarkı da bayağı orijinaldi. Ama şu anda albüm yok, basılmıyor. Dolayısıyla, bu soyutlanmaları yaşamazsanız eğer, bu tip sorunlara takılıp kalabilirsiniz. O zaman ne yapacağız? Bir şeyler yapmaya devam edelim mi? Yoksa yaptığımız albümler böyle kaybolup gidecek mi? Boşa mı kürek çekiyoruz? Bu hissin gelmemesi için de biraz soyutlanmak gerekiyor. Sanki sonsuza dek müzik yapacakmış, sanki sonsuz bir dinleyicin varmış ya da hiçbir dinleyicin yokmuş gibi davranmak gerekiyor. Yoksa bir şeyler yapmaktan ve üretmekten alıkoyan o kadar çok neden var ki, onları kafandaki soyut problemler haline getirmek zorundasın. Sanki gerçek değillermiş gibi.

Üretimdeki soyutlama başka birşey tabii, ama söz konusu albüm ortaya çıkmış ve kopyaları bir yerlerde hâlâ var, dolaşıyor...

Deniz: Albümün var olmaması sizde öyle bir problem yaratabilir ki, yeni bir şeyler yapmaya yönelik hevesinizi kırabilir.

"Téléciné" albümünü arada sırada da olsa dinliyor musun?

Deniz: Geçenlerde yeniden dinledim. Tan, benim parçalarla ilgili, müzikle ilgili çalışmamda bazı şeyleri kökünden değiştirdi. "Téléciné"de de onların eksikliğini hissediyorum. Ben gerçekten bir şeyleri hemen yapıp sonra da hemen başka bir şeye geçmek istiyorum. Çok uzun süre boğuşmak istemiyorum. Tan'ın o anlamdaki disiplini "Téléciné"de eksik kalmış. Ama albümleri kapatmak ve rafa kaldırıp ona gereken değeri rafta vermek gerek. Onları tekrar ele alıp onları tekrar çalışmak çok yorucu.

Tan: Onu yapana kadar yeni bir şey yaparız.

Deniz: Bazı parçaların üzerinde uzun uzun müziği düşünmek lâzımmış. Portecho'da onun eksikliğini hissetmiyorum. Çünkü Tan var.

Bant'ın düzenlediği o gecede, Baba Zula'dan sonra sahneye çıkmak nasıl bir deneyimdi?

Deniz: Baba Zula'nın müziğini sadece Baba Zula yapsın. Baba Zula dışında kimse yapmasın.

Yapıyorlar mı?

Deniz: Yapıyorlar. İstanbul'da böyle bir ekol var. Onun izinden giden insanlar, Baba Zula'nın orijinalliğine pek ulaşacak gibi gözükmüyorlar. Baba Zula, performans sanatçılarıyla beraber de işler yapıyor. Onların müziği de zaten bir performans, öyle algılamak lâzım... Peki aynı gece Baba Zula ve Portecho olabilir miydi? Şimdi tasarlasak, biraz tartışabiliriz. Ama o gece oldu.

Tan: Gecenin amacına çok uyuyordu. Yurtdışından Türkiye'ye gelen insanlar için yapılıyordu o gece. İlk sahneye çıkan Khan'ınki (Can Oral) çok Avrupalı bir gösteriydi. Ondan sonra Baba Zula'nın buradan çıkan performansını ve öbür tarafta da çok Türk olup Avrupalı müzik yapan Portecho'yu izlediler. Gerçekten üç farklı gece gibiydi o gece... Bu arada, Türkiye'de çıkmış albümler arasında en sevdiklerimin başında Baba Zula'nın Mad Professor'la yaptığı "Ruhani Oyun Havaları" gelir.

Kabaca dans müziği yaptığınız da söylenebilir. Dans müziği aslında politik bir şey. En azından asık suratlılığa falan bir karşı duruş.

Deniz: Dans müziğinin temelindeki şey esrime. Esrime başlı başına birisine karşı duruş veya bir plan dahilinde olan bir şey değil, insanın temelinde olan ihtiyaçlarını koyvermesi. Bütün bir duruş politik olabilir, ama bir bireyin dans etmesi politik bir ihtiyaçtan değil, temel bir ihtiyaçtan geliyor. Politika, bizim bu dünyada yaşamak için bulduğumuz yöntemlerden biri. Bazen başardığımız, bazen de başaramadığımız bir yöntem politika.

Albümün sound'unun oturmuş olmasının en büyük nedenlerinden biri, seyirciyle ilk andan itibaren buluşmuş olmamız. Portecho'nun müziği bir fanus içinde değil.

Tan: Bir film çekip komedi yapmak gibi. Özellikle tiyatroda komedi oynarken, insanları güldürüyor olmak çok hoş bir tatmin. Aynı şey müzik yaparken dans ettirmek için de geçerli. Yaptığım kısa filmlerin hepsinin içerisinde bir mizah olduğunu şu anda düşünürken fark ettim. Gerçekten, çok ciddi, problemli ve karanlık yaptığım hiçbir şey yok. Hatta bazıları bayağı komik. Absürd. İnsanları dans ettiriyor olmak çok keyifli.

Deniz: Dans ve komedi bağlantısı doğru bir bağlantı. Üretim tarzımızın temelinde Monty Python olduğunu düşünüyorum. Onun hayata bakışı ve üretme tarzı, "çok da önemli bir şey yapmıyoruz" deyip aslında çok da önemli bir şey yapıyor olması...

Tan: Deniz'in Bant dergisinde yaptığı fotoroman da çok benzer bir örnek. Hatta Deniz şöyle bir hikâye anlattı: Sadi Güran'la birlikte Koç Lisesi'nde workshop'a gidiyorlar ve biri gelip şunu soruyor: "Fotoroman nasıl yapılır?" *(gülüyor)* Sanki Türkiye'deki fotoromanın temsilcisi Deniz Cuylan'mış gibi davranılıyor.

Deniz: Fotoroman yaptık diye fotoroman otoritesi oluyorsun bir anda. "Fotoroman önemli bir şeydir" diye bunu anlatıyor durumunda olmak istemiyoruz. "Portecho net bir şekilde dans müziğidir" dediğimizde biraz korkmaya başlıyoruz.

Tan: O zaman dans müziği müdürü oluyoruz. Dans müziği bizden sorulur! *(kahkaha atıyor)*

"Undertone" ile Gus Gus'un "Polydistorsion" albümü arasında kâh müzikal, kâh kapaktan duruşa kadar bir paralellik hissettik.

Tan: Gus Gus'un çok ilginç bir hikâyesi var: Onlar yedi ya da dokuz kişi ya, aslında hepsi film yapmak üzere yola çıkıyorlar ve sonunda bir bakıyorlar ki, müzik yapıyorlar...

Siz de sinemayı seviyorsunuz...

Tan: Biz müzik yapmaya başlamadan önce bilgisayar oyunu yapmaya başladık. Oyunda her şey film, grafik hiçbir şey yok. Devamlı açık bir kameradan bakıyormuşsunuz gibi. Bir demosunu yapıp internetten dağıtmayı düşünüyorduk. Tam o sırada Portecho başlayınca kaldı. Oyunun adı "Netame"ydi.

Senin tiyatro geçmişin, senin de şehir planlamacılık geçmişin var. Müziğinizde de çok fazla mekân duygusu var, ucu da açık. Geçmişteki uğraşlarınız şu anki üretimlerinizi epey etkiliyor galiba.

Deniz: Aşırı bir okuma olabilir bu, ama doğru yanları var. Portecho'nun müziğinin daha net bir müzik olduğunu söyleyebilirim. Bir proje grubundan daha çok, bir grubuz. O yüzden de sahnede çok heyecanlanıyoruz. Portecho'nun müziği yüzünüze vurmak, dans ettirmek ve aynı zamanda da kafanızı karıştırmak istiyor. Eğer mekân kurgusu varsa müziğin içinde, yine o amaca dönük. Sizi prototip bir dans müziğinin içine almıyor. Elektronik müzikte tınılarla mekân kurmak diye bir şey vardır. Ondan daha uzak bir yerde duruyor Portecho'nun müziği. Daha net bir müzik yani.

Tan: Esrimeye katkısı olsun.

Portecho'nun müziğini takside duysanız şaşırır mısınız?

Tan: *(gülüyor)* Güzel olurmuş. Ama bu, halkla ilgili sadece bir metafor olarak karşımıza çıkabilir herhalde.

Söyleşi: **Cem Sorguç - Ayşegül Oğuz**

LILY ALLEN

'68 kuşağının çocukları bile yaşlandı, yavaş yavaş sırasını savmaya başladı artık. Rock'ta hakimiyet '78 kuşağının çocuklarına geçiyor. Lily Rose Allen 1985 doğumlu, "iyi eğitimli" (punk'ın, hiphop'un, Britanya reggae ve ska'sının en iyi örnekleriyle yetişmiş), fırlama mı fırlama bir kızcağız. Adeta bir "best-of" hüviyetindeki ilk albümü "Allright, Still", her biri single çapında 11 şarkıdan oluşuyor: Blondie'den The Streets'e, Specials'dan Manu Chao'ya yığınla ismi akla getiren, bol ışık alan, ışık saçan, havadar bir müzik... Liligül'ün öyküsünü Les Inrockuptibles'den aktarıyoruz...

KIR ÇİÇEKLERİNİN İNTİKAMI

Adsız sansız biriyken, birkaç ay içinde, İngiltere'de şöhret oluverdin. Başına gelenleri nasıl yaşıyorsun, dizginleri kaybettiğin hissine kapılıyor musun?

Lily Allen: Benim gibi bir kontrol manyağı için bu çok endişe verici bir durum tabii, her şey kontrolümden kaçıyor. Dün çiçekçiydim, şimdi şarkıcıyım, hayat uzun bir yolculuk ve nihaî varış noktasına geldiğimi düşünmüyorum. Mesleğin kurallarını öğrenecek zamanım olmadı, fazla saf davrandım, alaycılığın ve esprilerin ne kadar yanlış yorumlandığının farkında değildim. Neyse, henüz kendimi kirlenmiş ve aşağılanmış hissetmiyorum. Tek hayıflandığım, plak şirketiyle ilişkimde daha kesin ve kararlı davranmamak oldu: Albümdeki "Take What You Take" adlı şarkıdan nefret ediyorum, kesinlikle konmamalıydı.

Hakkında yazılanları okuyor musun?

Bütün zamanımı, hakkımda yazılıp çizilenleri okumak için Google'a girmekle geçiriyorum. Pek sağlıklı bir durum olmadığının farkındayım, ama tepkileri görmeye ihtiyacım var. Benim üzüldüğüm tek şey, sadece uçarılığımdan, havailiğimden bahsedilmesi. Tamam, büyük bir "songwriter" olduğumu düşünmüyorum, ama biraz da şarkılarımdan bahsedilmesini isterim doğrusu.

Küçüklüğünde, şarkıcı olmayı mı, şöhretli olmayı mı istiyordun?

Önceleri, şöhretli olmayı istiyordum. Sonra, 17 yaşına geldiğimde, şöhretli olmanın ne denli kolay olduğunu fark ettim, bir reality show programına katılmam yeterdi. O zaman, olayı tersine çevirmenin daha doğru olacağını düşündüm: Şöhret kendi içinde bir amaç olmamalı, bir başarının doğal sonucu olmalı. Dolayısıyla, gurur duyacağım şarkılar yazmam gerekiyordu. 11 yaşındayken, şarkı söyleme dersleri almaya başladım. Okulda berbat bir öğrenciydim, öğretmenler hep benden şikâyet ederdi. Bir gün koridorda Oasis'in "Wonderwall"unu söylüyordum, kulak kabartan kadın öğretmenlerden biri şarkı söylemeye bayağı yetenekli olduğumu söyledi. Bütün okul hayatım boyunca, ilk defa hakkımda olumlu bir şey işitiyordum. Sonra, "Dumbo" filminin müziğine çalıştırdı beni ve velilerin karşısında küçük bir konser verdim; herkes gözyaşlarına boğulmuştu. Herkesin sinir olduğu, kızdığı, hiçbir boku beceremeyen bu öfkeli kız çocuğu yapmayı becerdiği bir şey olduğunu kanıtlamıştı. Hayatımda ilk defa gurur duyuyordum.

Yaşıtın diğer kızlardan seni farklı kılan neydi?

Yaşıtlarımla arkadaşlık etmem imkânsızdı. Yetişkin olmayı hayal ediyordum, çocuk olmaktan nefret ediyordum. Annemle babam uyuşturucu kullanıyorlar, müzik dinliyorlar, punk'ın bütün önde gelenleriyle takılıyorlardı... Aslında, o yaşta asla yüklenmemem gereken sorumluluklar üstlenmiştim. Hiç de yaşıma göre olmayan bir sürü şeyin içindeydim: Bunalımlar, sinir krizleri, aşırı dozdan ölümler, fazlasıyla uyuşturucu... Yaşıtım kızlar gelip de ata binmeyi teklif ettiklerinde, bu bana hiçbir şey ifade etmiyordu. Eğer onların yolundan gitseydim, çantasının markasından, aşırı pahalı kokteyllerden başka bir şey düşünmeyen, Soho'nun jet sosyete kulüplerinde kokain çeken hoş ve boş sürtüklerden biri olacaktım... Hep kendimden yaşça çok daha büyük insanlarla takıldım, yetişkinlerin dünyasında yaşıyordum. Sekiz yaşımdayken, babam *(Keith Allen, İngiltere'de ünlü bir komedyen)* yüzünden, sürekli Stone Roses, Oasis, Stranglers, Squeeze dinlerdim... Squeeze'in "Up the Junction"ı bence bütün zamanların en iyi şarkısıdır, bir de tabii Minnie Ripperton'un "Les Fleurs"ü...

O zamanlar da sözünü sakınmayan bir tip miydin?

Köşeme çekilip sessiz sakin durmayı becerebilen bir tip olmadığım için, etrafımdakilerin beni rahat bırakmasının tek yolu, öteki ucu, yani saldırganlığı tercih etmekti. Kasten maraza çıkarıyordum, katlanılmaz biriydim, böylece kimse benimle konuşmaya kalkmıyordu. Okuldan, disiplinden, ahlâktan nefret ediyordum. 14 yaşımdayken heriflerle düşüp kalkıyordum, kafa çekiyordum, uyuşturucu kullanıyordum... 13 farklı okula gittim, dördünden atıldım... Kimse beni anlamıyordu, ama bunu kasten yapıyordum. Arkamdaki bütün gemileri yaktım, "normal" bir hayatı reddediyordum, ne pahasına olursa olsun sanatçı olmak istiyordum. 15 yaşımda, hiçbir becerim, kalifikasyonum olmadan, okulu bıraktım; seçtiğim yolda dip-

Diğer iyi İngiliz sanatçıları gibi, Joe Amca da bana belli bir tarza kısılıp kalmamayı öğretti. Bu sanatçılar gözlemlerini aktarıyorlar. Ben de her zaman bunu yaptım.

36→

lomanın bir faydası olmadığını biliyordum. Annem bir sinema prodüksiyon şirketinin yöneticisi; bugüne kadar kimseyi diplomasına, eğitimine bakarak işe almadı.

Hiç ergen oldun mu, ergenlik krizi denen şeyi yaşadın mı?

İsyankârlık yapma, isyan etme ihtiyacı hiç duymadım: Annemle babam, he zaman ne istiyorsam yapmama izin verdiler. Ekstazi atıp darmadağın bir halde sabaha karşı eve döndüğümde, bunun bir dram yaratmayacağını biliyordum; gençliğinde onca uyuşturucu kullanmış olan annemin bu yüzden bana iki hafta gece dışarı çıkma cezası verecek hali yoktu herhalde! İlk defa ekstazi atmam, 1998'de Glastonbury'deki bir Chemical Brothers konserinde oldu. *(parmaklarıyla sayıyor)* Demek ki 13 yaşındaymışım; hayatımın en güzel konseriydi... Ergenlik krizimi dışavurduğum tek yer, sanırım, erkeklerle ilişkilerim. Hayatım boyunca kendime bir zırh, koruyucu bir kabuk ördüm, ama bir oğlanla yatağa girdiğimde, bana karşı koruyucu olmasını bekliyorum. Belki bir tür ebeveynlik yapmasını, şefkat göstermesini arzuluyorum...

Joe Strummer'ın aile dostunuz olması nasıl oldu?

Babamın en yakın arkadaşlarından biriydi. Bütün tatilleri Joe Amca ve çocuklarıyla beraber geçirirdik. O zamanlar, Clash'ın ve şarkılarının ne denli önemli olduğunun farkında değildim. Şarkı söylemeye bayıldığımı bildiği için, bir gün, 14 yaşımdayken sahnede kendisine eşlik etmemi söyledi. Wembley'de Who'nun öngrubu olarak çıktılar, Paul Simonon ve Mick Jones'la beraber. Ben de çıkıp "White Riot"ı söylemiştim! Ancak cenazesinde, eserlerinin önemini kavradım. Benim için "Joe Amca"ydı işte, viskisini yudumlarken bana ska kasetlerini dinleten iyi adam.

İnsan olarak ya da müzikal açıdan senin üzerinde etkisi oldu mu?

Diğer iyi İngiliz sanatçıları gibi, o da bana belli bir tarza kısılıp kalmamayı öğretti. Bu sanatçılar sadece hikâyeler yazmıyor, gözlemlerini aktarıyorlar. Ben de her zaman bunu yaptım. Bizim evde sürekli bir kargaşa, delilik hüküm sürerdi, ben de köşeme çekilip olan biteni izlerdim. Bu benim işim haline geldi: Olanları izlemek, dönüştürmek, başka bir bağlama oturtmak...

Çok okur muydun?

Müthiş. Yıllarca, sadece İkinci Dünya Savaşı'na dair kitaplar okudum, çocukların yaşadıkları, onların tahliye edilişleri... Daha on yaşındaki çocukların kendi başlarına yaşamaları, kendi kaderlerini belirlemeleri, önemli kararlar almaları, yanlarında bir yetişkin olmadan dünyanın bir ucuna gitmeleri bana güven duygusu veriyordu; ben de kendimi buna hazır hissediyordum. Sekiz yaşımdayken, gerektiğinde tek başıma idare edebileceğimden emindim. Toplumun çocukların önüne koyduğu kısıtlamalardan, engellerden nefret ediyordum. Bugünlerdeyse, daha çok, 16. ve 18. yüzyıl aristokrasisini anlatan kitapları okumaktan büyük zevk alıyorum.

Bir tür uzaklaşma, kendi dünyandan kaçma duygusu mu?

Oldum olası hayalperest, gerçeklerden kaçan bir tiptim. Ve tabii yalancı. Durmadan yalan söylerdim, çoğunlukla insanları etkilemek, onlarla dostluk kurmak için... Onlara konser davetiyeleri sözü verirdim, yaptığım seyahatleri anlatırdım, her şeyi baştan sona uyduruyordum. Bu durum öylesine had safhaya ulaştı ki, 18 yaşımda, kendimi akıl hastanesinde buldum. Doktorların bana söylediği ilk şey, yalan söylemeyi ve gerçekleştirilemeyecek vaatlerde bulunmayı bırakmam oldu. Feci bunalıma girmiştim: İnsanlar benden hoşlanmıyor, beni hakir görüyordu, suçluluk duygusu duyuyordum. Telefonlara bile çıkmaz olmuştum. Ayrıca, sürekli bir şeyler çalıyordum: CD'ler, çoraplar, şu bu... Dikkat çekmek için bulduğum bir yoldu herhalde; içten içe yakalanmak istiyordum sanırım. Bu da defalarca başıma geldi zaten.

Yeni bir uyuşturucu ya da bir ayaklanma gerekiyor, İngiliz müziğinin bütün önemli dalgaları bunlardan doğdu. Yeni bir Thatcher lâzım, sürekli gülen göt lalesi Blair değil.

Evde kendini gösteremiyor muydun?

Kendi arkadaşlarım olmadığı için, annemle babamla çok vakit geçiriyordum. Babamın olduğu bir ortamda, başkasının kendini göstermesi çok zordur; bütün dikkatleri üzerine çeker, herkes onunla konuşmak ister. Çoğu zaman kendimi sanki şeffafmışım gibi, yokmuşum gibi hissederdim. Ama içten içe bu beni motive etti, onun yerini almaya, onun gibi popüler olmaya kamçıladı beni.

Albümde dinlediğimiz, sahnede seyrettiğimiz Lily Allen da senin bir icadın mı?

Hayır maalesef, tamamen benim kendim... Hiçbir şeyi abartmam gerekmedi; ben kendim bir abartıyım zaten. Bu nedenle de fazla kendimden emin olduğumu sanıyorlar. İnsanın gururlanacağı bir şey yapmayı talep edebilmesi için üç albüm çıkarmış olması gerektiğini bilmiyordum doğrusu. Ben çok mütevazı bir sözleşme imzaladım, albümün maliyeti nerdeyse sıfır sayılır, 40 binden fazla bir satış hayatta aklımıza gelmiyordu... Şimdi de sanki her şey bir diva tarafından hesaplı kitaplı yapılmış gibi eleştiriliyorum. Ağzımı açıyorum diye kızıyorlar, pop müzik dünyasında kadınlar mankafa rolünden çıkamaz diye bir kural var sanki.

Annenin, babanın albümlerinden başka şeyler dinlemeye ne zaman başladın?

Jungle, UK garage ve drum'n'bass dalgasıyla birlikte, 13-14 yaşlarındaydım herhalde. Tamamen bana ait bir şey, annemle babamla değil de, erkek kardeşlerimle paylaştığım bir şeydi. Ms. Dynamite'ın bana ilham veren ilk kayıtlarını, asıl önemlisi The Streets'i o zamanlar keşfettim: Ben de Mike Skinner gibi beyazdım, siyahların müziklerini dinliyordum ve kendi gündelik hayatıma dair sıradan şeyler anlatmak istiyordum. Silahlardan, orospulardan söz edecek değildim tabii! *(gülüyor)*

Çiçekçiliğe merak salman nasıl oldu?

İnsanlara katlanamadığım bir dönemimdi. Çiçeklerle konuşmayı tercih ediyordum açıkçası. İki yıl yaptım bu işi, çok "trendy", şık, hatta snob bir mağazaydı, İngiliz kır çiçekleri konusunda uzmanlaşmıştım. Ama bir süre sonra, toptancıdan mal almak için sabahın dördünde kalkmaktan gına geldi. Ayrıca, albüm sözleşmesini de imzalamıştım.

Söylentilere bakılırsa, Myspace'deki internet sayfan sayesinde plak şirketi seni keşfetmiş...

Bu doğru değil: O sayfayı yaptığımda, zaten sözleşme imzalamıştım. Albümü kaydederken, o sitenin bana büyük katkısı oldu; stüdyodan depresif bir halde dönüyordum ve internete koyduğum birkaç şarkıya gelen mesajları okumak iyi geliyordu, boşuna zaman harcamadığımı, insanlara değebildiğimi fark ediyordum... Eskiden, şarkılarımı etrafımdakilere dinlettiğimde, beğendiklerini söyledikleri zaman, ya benimle kafa bulduklarını, aslında hiç umursamadıklarını ya da sırf beni memnun etmek için öyle söylediklerini düşünürdüm. İnternet sayesinde nesnel fikirlerle karşılaştım, kendime inancım arttı. Gece boyunca yeni mesajların yolunu gözler olmuştum. Ama insanın körü körüne kendi aura'sına da inanmaması lâzım, gözünüzün içine sokulan, çok tehlikeli bir ayna.

Londra'ya has sound'lar albümünde öne çıkıyor; bu şehre bir bağlılık, aidiyet hissediyor musun?

Annemle beraber oturduğumuz mahalleye, Islington'a öyle bir bağ hissediyorum. Ama artık ufak ufak uzamam lâzım, odam yaşanır halden çıktı. Ama, şöyle bir sorun var, erkek arkadaşım beraber yaşamayı istemiyor. Aşağılık herif, bana evinin anahtarını bile vermiyor. Ben West End'de büyüdüm. Ama, annem uyuşturucuyu bırakmaya çalışırken oradan ayrılmak zorunda kaldık, yoksa eski alışkanlıkları yakasını bırakmazdı.

Albümünün uçuculukla, hafiflikle eleştirilmesine ne diyorsun?

Her ne kadar politik konularda Joe Amca kadar bilgili ve eğitimli olmasam da, mesela "Everything's Just Wonderful" adlı şarkıda toplumsal konulara değiniyorum. Ama bu benim daha ilk albümüm, biraz çekingen olmam normal. Tutkuları, meselesi olan ve militan kişilikli biriyim; zamanla bu da şarkılara yansıyacak. Sesimi duyurma şansını heba etmeyeceğim. Bence yeni bir uyuşturucu ya da bir toplumsal ayaklanma gerekiyor, İngiliz müziğinin bütün önemli dalgaları bunlardan doğdu. İnsanların öfkelerini boşaltacakları yeni bir Thatcher lâzım, yoksa sürekli gülen göt lalesi bir Tony Blair değil. Kim bilir, okyanusun ortasında belki de bir dalga yükselmiştir de bizim henüz haberimiz yoktur.

Yakaladığın başarıyı bir hınç gibi, rövanş gibi görüyor musun?

Birlikte büyüdüğüm herkese karşı olduğu kadar, kendime karşı da alınmış bir rövanş. Böyle bir olumlamaya, bir işe yaradığıma dair elle tutulur bir kanıta ihtiyacım vardı... Jet sosyete içinde büyüdüm, ve neden bilmiyorum ama, bu alemin kız çocukları hep diğerlerine göre daha eli yüzü düzgün, daha sağlıklıdır... Hepsi çok zengin, çok güzel, çok tanınmış ailelerin kızlarıydı... Habire beni aşağılarlardı: "Ay, yarın Vogue için fotoğraf çekimim var..." Bense kısa boylu ve şişkoydum. Ama bugün, aynı dergilerde sadece fotoğraflarım çıkmakla kalmıyor, üstelik yaptığım iş de övülüyor. O sersem sosyete kızlarından hıncımı çok güzel aldım.

Çeviren: **Siren İdemen**

HALKLA İLİŞKİLER

Hazırlayan:
Ayşegül Oğuz

SULTANAHMET'TE RAMAZAN

Şeref Alparslan, aşçı, 40

Kaç yıldır macunculuk yapıyorsunuz?
30 yıllık aşçıyım, Niğdeliyim. İstanbul'a geleli üç yıl oldu. Macun yapmayı burda öğrendim. Öğrenmenin yaşı yok.
Şu anda tepside kaç çeşit var?
Kivi, çilek, vişne, limon ve muz var.
Tarihî Osmanlı macunu nasıl yapılıyor?

Şeker, meyve ve özel baharatlarla... Şifalı Osmanlı macunu bu! Astıma, bronşite, nefes darlığına, halsizliğe, yorgunluğa birebir.
Sultanahmet'te Ramazan etkinlikleri nasıl geçiyor?
İstanbul'dan tut, dünyanın her yerinden insan geliyor. Bir sürü konser oldu. Latif Doğan, fasıl grupları, palyaçolar...
Görmek istediğiniz başka sanatçılar?
Halk müziği, sanat müziği dinliyoruz. Emel Sayın'ı, bir de İzel'i çok severim. Arabeski pek tutmuyorum. Eskiden Orhan Gencebay, Ferdi Tayfur gibi sanatçılar vardı. Şimdi pek kalmadı.

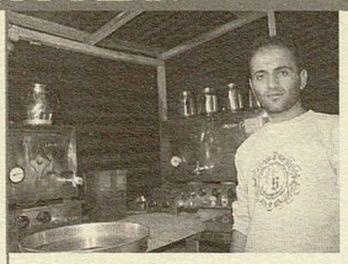

Murat Kemal Poyrazoğlu, 36, ocakçı

Âşıklar Kahvesi'nde kimler çalıyor?
Günde yedi-sekiz âşık çıkıyor.
Gecede kaç çay satıyorsunuz?
Her demlikten 10-15 çay çıkıyor. Kaliteli olarak. Kalitesiz çıkartırsan elli de çıkar! Biz kaliteye önem veriyoruz. 300-400 çay satıyoruz. Hafta sonları 500'e çıktığımız oldu.
Âşık geleneğiyle aranız nasıl?
İyi! En azından poptan daha çok seviyorum. Sivri zeka, sivri dil... O anda tık diye bir şey üretiyorsunuz. Doğaçlama dediklerinden işte.
Çok sevdiğiniz bir âşık var mı?
Ahmet Poyrazoğlu. Benim dedem Ercişli Âşık Emrah. Erzumlu Emrah'tan daha ünlüdür.
Erciş'te kadın âşıklar var mı?
Yaşı büyük annelerimiz de âşık gibi atışırlar, ağıt yakarlar. Almanya'da yaşayan, emekli öğretmen Âşık Sarıcakız dünyada da meşhur bir âşıktır.

Ahmet Poyrazoğlu, halk ozanı, 55

Nasıl oldu da âşık oldunuz?
Soyumuzda var. Ağabeyim Âşık Ummani'dir. Baba tarafım Ercişli Âşık Emrah'a dayanır.
Albüm yaptınız mı?
22 yaşındayken ilk plağım "Gurbet"i yaptım. Daha sonra "Ecel Kuşları"nı. 20-23 tane de kaset yaptım. Şimdi Sinan Çetin'in 1974 yılına dair çektiği bir filmde bir ozanı canlandıracağım.
Âşık olmak için ne gerekir?
Âşıklık bir Allah vergisi, ilham. Ustam anamdır. Eğer anam Tarkan'ın eserlerini okusaydı, ben de öyle bir şey olurdum. Ama anam Emrah'ı, Kerem'i, Karacaoğlan'ı söylüyordu. 3 SSS formülü vardır: Sesi güzel olacak, sazı güzel olacak ve sözü güzel olacak.
Âşık geleneğinin içeceği çay mı?
Öyle. Hatta şöyledir: Toplumda birisi fazla konuşuyorsa, "konuşma" demeyiz de, "o masaya dört çay ver. Parasını da ondan al!" dedik mi susarlar!

Metin Öztürk, 27, finans uzmanı

Neden Sultanahmet'tesin?
İlk kez geliyorum. Ailecek geldik. Camiler var, ziyaret mekânı işte.
Neler dinlersiniz?
Haluk Levent'i, Şebnem Ferah'ı, Düş Sokağı Sakinleri'ni çok severim.
Bu sokakta Âşıklar Kahvesi var. Hiç âşık atışması dinlemişliğin var mı?

Yoo...
Şimdi Mehter Takımı geçiş yapıyor...
Tüylerim diken diken oluyor. İstiklal Marşı da bende bu etkiyi yaratır.
İstiklal Marşı'nın on kıtasını da biliyor musun?
Hayır, ama bilmeyi çok isterdim.
"Mehteran" albümü almak ister miydin?
Bende mp3 olarak zaten var.
Hangi durumlarda dinlersin?
Canım çekerse dinlerim. Her akşam dinlemem, ama bazı akşamlar dinlerim. Haftada iki kere falan işte.

FİLMEKİMİ'NDE "TRANSYLVANIA"

Evrim Sümer, 35, gazeteci

Neden "Transylvania"ya gireceksiniz?
Birol Ünel ve Asia Argento için.
Daha önce Gatlif filmi izlediniz mi?
İzledim, ama neydi hatırlamıyorum.
Çingeneler sizin için neyi temsil ediyor?
Türkiye'nin bir parçası. Çok renkli ve neşeli olduklarını düşünüyorum. Çocukken "hırsızdırlar" diye çok duyduk, ama kötü insanlar olduklarını düşünmüyorum. Göçebe olmalarına rağmen, geleneklerine bağlı insanlar.
Çingene müziğiyle aranız var mı?
Bayılırız! Gogol Bordello şahane!
Gogol Bordello'nun neyi çekiyor sizi?
Deliliği! Çok renkli. Bozuk aksanı da bana çok iyi geliyor.
Bir Romanla hayatınızdaki ilk teması hatırlıyor musunuz?
Burada birebir temasım olmadı. Bir dönem Viyana'da yaşadım, orada çok Roman arkadaşım oldu.

Ezgi Kılınçlar, 19, öğrenci

"Transylvania"yı nasıl buldunuz?
Güzel.
Bu filmi seçmenin nedeni ne?
Sevdiği adamın peşinden giden bir kadın olması çok ilgimi çekti, ama film sürprizlerle doluydu.
Çingenelerle ilgili ne düşünüyorsun?
Türkiye'deki kültürlerini yaşayamadıklarını düşünüyorum. Macaristan'da kültürlerini daha çok yaşayabiliyorlar.

Çingene müziği sever misin?
Severim. Macaristan'a gittiğimde çigan müzikleri hoşuma gitmişti. Türkiye'deki müzikleri hakkında bir fikrim yok. Avrupa'daki Çingenelerle Türkiye'deki Çingeneler çok farklı şeyler ifade ediyor.
Nasıl bir fark var?
Burada varoşlarda kaldıkları için toplumdan dışlanmış insanlar onlar.
Filmdeki Çingeneler de öyleydi.
Evet ama, belli bir kültürleri var ve onu yaşayabiliyorlar. Türkiye'de bastırılıyor belki. Ben tanımıyorum buradakileri.

Yavuz Yıldızhan, 30, akademisyen

Nasıldı film?
Tony Gatlif, Balkanlar'a çok yakından bakan bir yönetmen. Boheme olan saygısı, sevgisi ve onu yeniden üretme isteği çok önemli. Çingene yaşamı tam da kapitalist üretim biçiminin dışında kalma çabası.
Filmde en etkilendiğiniz sahne?
Birol Ünel'in müzisyenleri alıp, biraları içip içip kafasında patlattığı ve dans ettiği bölüm. Filmin özeti gibiydi.
O sahnede müzisyenler Çango'ya şöyle diyor: "Müzik hayat içindir, kendini paralayasın diye değil."
Herhalde bunu da Kurt Cobain'e söylüyor. *(gülüyor)*
Türkiye'deki Çingene müziği nasıl?
Gayet iyi müzik yapıyorlar, ama Balkan Çingeneleri dünya müziğini ziyadesiyle etkiliyor. Son örneği de Gogol Bordello. Çingene müziği punk'ı bile etkileyen bir yapıya dönüştü.

Merve Umutlu, 19, öğrenci

"Transylvania"yı nasıl buldun?
Güzeldi. Birol Ünel'i çok seviyorum. Bir yabancı filmde oynamasından dolayı merak ettim.
Çingene deyince aklına ne geliyor?
Çingeneleri filmlerden tanıyoruz. Türkiye'de gördüğümüz Çingeneler hiç de filmlerde gördüklerimize benzemiyor. Belli kıyafetleri giyenleri Çingene diye nitelendiriyoruz. Çingeneler göçebe yaşar, ama bizde varoşlara Çingene mahallesi deniyor.
Daha önce bir Roman mahallesinin kenarından geçmişliğin var mı?
Açıkçası, bilemiyorum. Buradaki Çingeneler filmdeki kıyafet ve tarzlarda olmadıkları için bilmiyorum. Filmlerde gördüklerimiz zevkli insanlar aslında.
Çingene müziği seviyor musun?
Çok dinlemiyorum, ama mutlulukları hoşuma gidiyor. Gogol Bordello'yu yeni dinledim. Çok da eğlendim.

Hasan Mutlucan

Adı çıkmış dokuza, inmez sekize... Hasan Mutlucan ismi çoğu kişi için "tank sesiyle uyanmak"la bir. '70'lerin başında longplay olarak kaydettiği halk müziği seçkisi "Kahramanlık Türküleri", kendi isteği dışında askeri harekâtlarla, darbelerle özdeşleşiverdi TRT marifetiyle... Oysa o muazzam davudî sesiyle altından kalkamayacağı şarkı, türkü yok. Hamdi Özbay'ın bağlamasıyla okuduğu on türkünün yeniden bir araya getirildiği "Anadolu'dan Türküler" albümü vesilesiyle, ömrünü halk müziğine adamış bu 80'lik delikanlıyı konuşturduk.

Kapanın elinde kaldım

(104. sayımızdaki Muhlis Sabahattin Ezgi yazısını gösteriyoruz)

Hasan Mutlucan: Ooo!.. Öyle bir adamdı ki Muhlis Sabahattin, ben yolda yürümesini bile ondan öğrendim.

Nasıl düştünüz eline?

Tesadüf işte. Şehir Tiyatrosu'nda çalışıyordum, dekoratör muavini olarak. Tiyatronun doktoru Rüknettin beyin evinde badana yaparken bir yandan da bir şarkı tutturmuştum. Muhlis Sabahattin bey, Refii Cevat Ulunay'la beraber bu eve misafir geliyordu. O gün yanıma geldi, "evlat, senin çok güzel bir sesin var" dedi, "seni operete alalım". Aşağıda bir piyano vardı, hiç unutmam, bana ilk geçtiği parça şuydu: "Gökyüzünde tüten olsam / yeryüzünde biten olsam / al benekli keten olsam / yar boynuna sarsa beni". O zaman 15-16 yaşındayım... Tophane'ye inmeden Galatasaray'da, Ova düğün salonunda gündüzleri prova yapıyorlarmış. Gittim, aralarına katıldım...

Neden Şehir Tiyatrolarına girmiştiniz? Nihaî amacınız oyuncu olmak mıydı, yoksa sizin için herhangi bir iş miydi?

Yoo, bir meşgale bulayım diye girmiştim işe. Bir gün kendimi sahnede buldum. Bir çocuk oyununda Mümtaz Ener'in küçük bir rolü vardı, ama o gün gelememiştim. Necdet Mahfi Ayral sahne müdürüydü, "Hasan, sen bu işi yaparsın" dedi. Yukarıdan Ertuğrul Muhsin bey oyunu seyretmiş, "kim bu böyle?" diye sormuş Necdet Mahfi'ye. Ertesi gün tiyatroya tutkal alınacaktı, Ertuğrul Muhsin beyin odasına gittim, "ooo, artist bey" diye karşıladı beni. *(gülüyor)*

Sonra da birdenbire operet artisti oldunuz... Badana yaparken şarkı söylediğinize göre, müzik sevginiz olmalı...

Kulaktan dolma şeyler işte... Çocukken ben mahalleye girerken herkes "hah, geldi" dermiş, çünkü elimi kulağa atıp şarkı söylermişim. İzmir Karşıyaka'da geçti çocukluğum.

Muhlis Sabahattin Ezgi'yle ne gibi anılarınız oldu? Nasıl biriydi?

Provada çıkar sahneye, senin rolünü aynen oynar, sen de mecbur kalırsın oynamaya. Öyle bir adamdı.

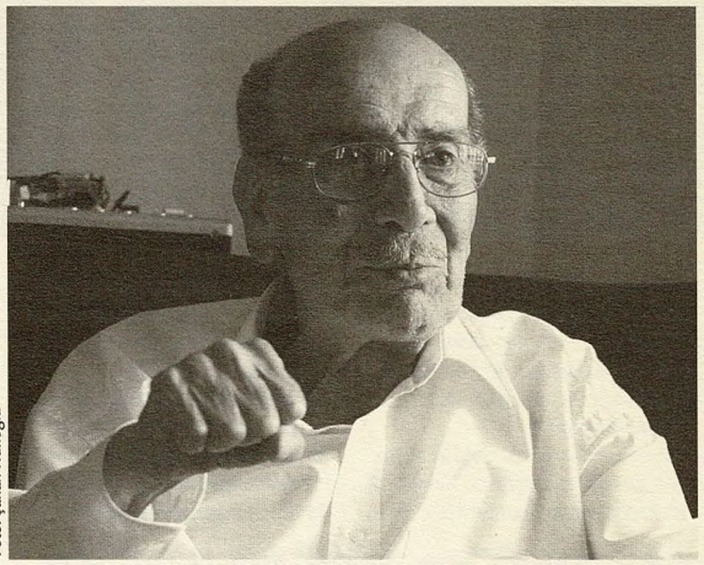

Foto: Şahan Nuhoğlu

Bohem hayatı severdi. Rakıyı portakal suyuyla içerdi... Son İstanbul'a gelişinden evvel beraberdik. Zonguldak'ta turnedeydik. Verem teşhisi konmuş. "Memlekete bu kadar hizmet ettim, 120 liraya ciğerlerimi sattım" dedi bana. 120 lira parası vardı, çıkardı cebinden, gösterdi. Otelde "sana bir telgraf vereceğim, bunu çekeceksin oğlum" dedi. Yolda giderken okudum, ne yazıyordu biliyor musunuz telgrafta: "Emperyal Oteli müdüriyetine, odamı hazırlayın, geliyorum, Muhlis." Kirayla dahi oturduğu bir evi yoktu İstanbul'da. Zonguldak'tan ben geçirdim, vapura bindirdim. "25 kuruşluk zaranın olsun bana" dedi, bir kahve ısmarladı. Böyle bir adamdı işte, ianeyle kaldırıldı cenazesi. Halbuki dünya güzeli Keriman Halis onun yeğenidir. Muhlis bey, Heybeliada'daki verem hastanesindeydi son günlerinde. Arkadaşları bandoyla uğurlamış kabristana... Neler neler yaptı, hep affettim onu. Kötü tabiatı şuydu: Parası oldu mu, hemen kumpanyayı dağıtırdı, "başlarının çaresine baksınlar" derdi. Bir seferinde, turnede, iki arkadaş aynı odada yatıyoruz. Her sabah gürültü patırtı olurdu otelde. Ama o gün hiç ses seda yoktu. Çıktım, "nerede bunlar" diye sorunca, "ohoo, onlar İstanbul'a gitti" demezler mi! Ben o zaman daha amatörüm, esas işine yarayan adamları alıp İstanbul'a götürmüş, biz kalmışız. *(gülüyor)* Param da yok, bavulumdaki bir şeyleri sattım, İstanbul'a geldim, öğrendim ki, Kristal gazinosunda bir revü hazırlıyorlar. Gittim, "hocam, bizi nasıl bıraktınız" dedim. "Ah, iyi ki geldin oğlum" dedi, "ben sana şimdi burada rol vereceğim". *(gülüyor)*

Kaç seneniz geçti Muhlis Sabahattin beyle?

Altı-yedi senem geçti. Anadolu'yu dolaştık. Maalesef cenazesinde bulunamadım... Muhlis beyi İstanbul'a uğurladıktan sonra, Zonguldak'ta kalmadık. Aramızda Kadıköylü meşhur Komik Hüsam (Hüsamettin Seyhan) vardı. Kumpanya onun tulûatlarıyla turneye devam etti.

Operetler döneminde, şarkı söyleme tarafı mı cazipti sizin için?

Oyunları da seviyordum, oyunculuk da cazipti.

İlerleyen yıllarda oyunculuğa devam etmediniz, müziğe geçtiniz.

Neden oyuncu olayım? Kendi kendime dedim ki, Muhlis Sabahattin gibi bir adamın cenazesi bile dostları vasıtasıyla kalkarsa, benim cenazeme kimse bakmaz! Tiyatrodan soğudum Muhlis beyin ölümüyle birlikte. Ama halk müziğinde temelimi kuvvetlendirdim daha sonra... Radyoda Sadi Yaver Ataman'ın korosuna girdim, Belediye Konservatuarı imtihanını da kazandım. Konservatuar Halk Müziği İcra Heyeti üyesi olarak otuz seneden fazla hizmetim var. Oradan emekliyim.

Konservatuarda klasik Türk müziği eğitimi de aldığınız halde, neden halk müziğini tercih ettiniz?

Ben Münir (Nurettin Selçuk) beyin de talebesiydim. Ayla Büyükataman, İnci Çayırlı'yla aynı sınıftaydık. O sırada radyoya da gidiyorum, Sadi Yaver Ataman'ın grubundayım. Mesud Cemil bey de radyo müdürü. Bana dedi ki: "Evlâdım, işittim ki, Münir Nurettin beyin derslerine gidiyormuşsun, ama sen halk türkülerini çok güzel söylüyorsun, kulağını bozarsın." Bak şimdi şu söylediğine! Halbuki Münir beyin beni nasıl sevdiğini size anlatamam. Mesud Cemil bey böyle deyince, radyodaki işime tesir etmesin diye, Münir beyin derslerini boşladım. O günden sonra Münir bey bana ilgi göstermemeye başladı. Aradan zaman geçti, bir gün "hocam, bana eskiden sempati gösterirdiniz, ne oldu" dedim. "Sen benim derslerime neden devam etmedin" diye sordu. Hocam, böyle böyle dedim. "Ah yavrum, bana söyleseydin ya, onun kıskançlığı tutmuş" dedi. Demek ki büyükler de kıskanırlarmış birbirini.

Türk müziği eserlerini kendi kendinize okumayı sever misiniz?

Bu yaz bir köy düğününe gittik. Orada icap etti de, bir tane alaturka parça söyledim: "Dönülmez akşamın ufkundayız, vakit çok geç". Herkes bayıldı. Ben tam Münir beyin istediği tarzda söylerim çünkü.

Kahramanlık türkülerinden gına geldi. Konserlerde filan da söylemedim daha sonra... Siz Lübnan'a askerlerimizin gitmesine razı mısınız? Analar babalar isyanda.

O camiadan başka dostluklarınız oldu mu?

Sadettin Kaynak "Hasanım" derdi bana. Evine çağırırdı, "ama yemek yemeden geleceksin" derdi. O zaman bekârdım. Beyoğlu'nda, İlkyardım Hastanesinin yanındaki Kaynak apartmanı onundu. Karısından ayrıydı, evde hizmetine bakan bir kadın vardı. Zaten Sadettin beyin eserlerini söylerdim, konservatuara girmeden önce. Bir gün "hocam, ben de mevlût okumak istiyorum"

→39

40'lı yıllardan Bafra hatırası: Ortada beyaz ceketli Muhlis Sabahattin, sağ altta oturan Hasan Mutlucan... Sağdaki fotoğraf: Hasan Mutlucan, Sadettin Kaynak'la

dedim. "Ben sana öğretirim, ama rakı içmeyeceksin" dedi. *(gülüyor)* "Cumaları da camiye devam edeceksin." O zaman Sultanahmet Camii'nin imamıydı, düşünebiliyor musunuz? Cumaları Sultanahmet'e giderdim ki, beni görsün diye.

Radyoda ne tip çalışmalar yapıyordunuz?

Sadi Yaver Ataman'ın korosu dışında, pazar günleri 15 dakika solo programım vardı. Konserlere de katılıyordum. Ama konservatuara girince, devlet memuru olduğumuz için, dışarıda çalışamazdık. Ara sıra kaçamak konserlere gidiyordum gene.

Siz çoğunlukla kahramanlık türküleriyle tanınıyorsunuz, bunların yanısıra ne tip türküleri severdiniz?

Ben Anadolu'yu da çok gezdiğim için oralarda çok türkü öğrendim. Sadi Yaver bey de repertuarı geniş bir adamdı. Bu yeni albümdeki türküler, öyle herkesin söyleyeceği türküler değil. Mesela "Aziziye Destanı"nın üç kuplesini söyledim: "Hem okudum hemi de yazdım..." Şemsi Yastıman'dan aldığım Aşık Kerem'in parçası var: "Gökyüzünde bölük bölük turnalar..." Bu kayıtları 15 sene önce başka bir firmaya yapmıştım, ama sonra anlaşamayınca basılamadı. EMI'dan Hakan Kurşun'a dinletince hoşuna gitti, şimdi bastık.

"Topal Koşma"yı söylemek nereden aklınıza geldi?

Enteresan bir Kastamonu türküsüdür: "Sana öğreteyim dağdan aşmayı / Bir sen söyle bir ben topal koşmayı / Dağdan dağa aşmayınan yol olmaz / Altın yere düşmeyinen pul olmaz / Bir yiğit de bir dilberi severse / Bir gececik kalmayınan dul olmaz." Yani o erkekse, sözünün eriyse, kıza bir şey yapmaz demek istiyor. Anlatabildim mi?

"Üryan Geldim"?

"Üryan Geldim"i Ruhi Su'dan aldım. Şan tekniğiyle söylenir bu türkü. "Karacaoğlan'ın Kara Sevdası" diye bir film vardı. Müziklerini Ruhi Su yapıyordu. Sadi Yaver Ataman korosuna misafir gelmişti, oradan beni aldı, Şahin Gültekin'i aldı... Filmde "Üryan Geldim"i bilhassa bana söyletti. Ruhi bey, biliyorsunuz, opera kültürü olan bir adam. Parçanın başında bir "heeeeeey" çekmek şart. "Ben de bu dünyaya geldim geleli, ağır çiftim döner harmanım mı var / Can alıcı gelmiş canım almaya, benim can vermeye dermanım mı var".

Ruhi Su şan tekniğiyle söylediği için eleştiriliyordu...

Ben halk müziğinin değişik tarzda söylenmesini katiyyen arzu eden bir adam değilim. Dökümanter olarak söylenmeli, halktan çıktığı gibi aksettirilmeli. Ama ben Ruhi Su'yu eleştirmem, çok beğenirim. Hatta "benim bıraktığım yerden kızım götürecek" dedim –çok güzel alto bir sesi vardır–, Ruhi Su Korosu'na gitti. Kızım sanatkâr olmadı, ama çok sevdiği için türkü söylemeye devam etti. Sıdıka (Su) hanım çok önemli bir şey olduğunda hâlâ kızımı çağırır, koroda yardımcı olması için.

Bu albümde yorumladığınız "Ne feryad edersin divane bülbül", "Duman duman olmuş karşıki dağlar", "Yaylalar içinde Erzurum yayla" gibi türküler geçmişte radyoda Turan Engin tarafından da çok yaygın söylenirdi. Ama sizin üslûbunuz çok daha farklı.

Ben Turan Engin'i de beğenirim. Baritondur, ama bas bariton değildir. İstanbul'da operayı kuran Aydın Gün beni dinlediği zaman hayran olmuştu. Operaya çok yatkın olduğumu söyledi... Biliyorsunuz, Ruhi bey de benim gibi bas baritondur.

Ruhi Su'yla nasıl tanıştınız?

Ankara'da olması lâzım. O sırada ben Muhlis Sabahattin beyle oyunlar oynuyorum. Tekin Akmansoy beni Ercüment Behzat Lav'a çok methetmiş, gelip seyretmişler. Ercüment bey Halkevlerinin rejisörüydü aynı zamanda, beni operaya almak istediklerini söylediler. Karı-koca eve, yemeğe davet ettiler. Ruhi beyi ve Orhan Veli'yi o akşam tanıdım. Ruhi Su o zaman yedek subaydı. O evde piyano olmadığı için başka birinin evine giderken yolda bir baktım ki, Orhan Veli'nin üstündeki ceketin omuzlarının arkası sökük. Bu da kendine hiç bakmıyor, amma külüstür adam diye düşündüm. *(gülüyor)*

Bu albümdeki türkülerden biri Orhan Veli'nin çok sevdiği bir türkü: "Mezar arasından atlayamadım."

Öyle mi? Onu sonra bir kere daha Beyoğlu'nda gördüm, ama acelem vardı, konuşamadık.

Biraz da kahramanlık türkülerinden bahsedelim. Galiba başınıza işler açtı o türküler.

Başıma iş açmadı, ama o türküleri kullandılar. Türk halk müziğinin kahramanlık bölümünü ilgilendiren örneklerdi onlar. Ama TRT bunu hababam kullandı. Şu adama beş kuruş verelim diyen de olmadı üstelik.

Siz bu türküleri 1973 yılında plak yaptınız. Sizin arzunuz dışında TRT bunları ilk ne zaman kullandı?

Kıbrıs çıkarmasında çok kullanıldı. Hiçbir şey diyemedik.

'80'de de farkında olmadan "askerî darbe türkücüsü" haline geldiniz.

İşte bu beni perişan etti. Ben savaş yanlısı bir insan değilim. Ama antrparantez şunu da söyleyeyim: Bugün mecbur olur da bizim ordumuz harbe girerse, en önde gider, bu türküleri söylerim. Ama lâlettayin bir zamanda çalınmasını istemem. Gına geldi. Konserlerde filan da katiyyen söylemedim daha sonraları... Siz şimdi Lübnan'a bizim askerlerimizin gitmesine razı mısınız? Analar babalar isyan ediyor.

12 Eylül 1980 gününü, Evren'in darbesini hatırlıyor musunuz?

Hep çaldılar işte bu türküleri o günlerde. Ben o adamı da hiç sevmedim. Zararı oldu bize. Dincileri de o getirdi, neyse, fazla kurcalamayalım.

Sağ görüşlü bir sanatçı olduğunuz zannedildi uzun yıllar...

Halbuki ben sağ görüşlü değilim ki. Ben Atatürk ilkeleri doğrultusunda giden bir insanım. Adam bu memleketi düşmandan kurtardı yaa! Ben hep Cumhuriyet Halk Partisi'ne oy attım. Atatürk'ün partisi olduğu için, sosyal demokrat parti olduğu için. Evime Cumhuriyet gazetesinden başka gazete girmez eskiden beri. Kahramanlık türkülerini söyledim diye faşist mi oldum yani? "TRT diye bir kurumu tanımıyorum" diye beyanatlarda bulundum ben. "Halkıma

Sadettin Kaynak bana "Hasanım" derdi. Bir gün "hocam, ben de mevlût okumak istiyorum" dedim. "Ben sana öğretirim, ama rakı içmeyeceksin" dedi.

beni yanlış empoze ettiniz" dedim. Kapanın elinde kalıyorsun. Bu memleket böyle işte.

Kahramanlık türküleriyle ilk ne zaman tanışmıştınız?

Sadi Yaver bey bana şöyle demişti: "Kahramanlık türkülerini senden başka kimse söyleyemez." Çünkü kuvvetli ses istiyor. Türkünün içine girmek lâzım. Mesela "mert dayanır namert kaçar, meydan gümbür gümbürdenir" derken, "Köroğlu'nun narasından, her yan gümbür gümbürdenir" derken hakkını vereceksin. "Heeeeey" dedin mi, ses karşıya çarpıp sana gelecek. Bunları söylerken o cenk havasının içine girmen lâzım ki söyleyesin. Harp eder gibi söyleyeceksin.

Bu türkülerin havasını yansıtmanızda, daha önceki tiyatro tecrübenizin katkısı oldu mu?

İnsan oyun oynarken, kelimenin mânâsını ifade etmesini bilmesi lâzım. Operetlerin çok faydası oldu tabii... Maksim'de "Boğaziçi'nde Bir Mehtap Rüyası" diye bir revü koymuştu Muhlis bey. Ben de sandalcı rolündeyim. Bağırırdım: "Sandaaal, açık geeel". Öyle güzel bağırırdım ki, beni dinlemek için gazinonun assolisti Safiye (Ayla) hanım her akşam erkenden gelirdi... Geçenlerde "Ayşe Opereti"ni oynamışlar, ama gidip izleyemedim. Gülriz Sururi'yle de tanışırım ben. Ama imkânı yok aynısını oynayamamışlardır. Ben de oynadım "Ayşe Opereti"nde. Ayşe'nin sevgilisi Yanaşma Hasan'ı oynardım. "Efenin Aşkı"nda Mehmet Efe'yi, "Kerem ile Aslı"da Kerem'i, "Gül Fatma"da Belalı Kadri'yi oynadım.

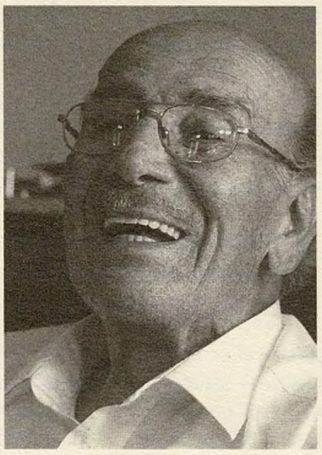

Maksim'deki bir revüde sandalcı rolündeyim. Bağırırdım: "Sandaaal, açık geeel". Öyle güzel bağırırdım ki, beni dinlemek için Safiye Ayla her akşam erkenden gelirdi.

"Gül Fatma"da Belalı Kadri, kızı randevuevinden kurtarıyor. Önce abi-kardeş gibiler. Kadri balığa gidiyor, balıktan dönüyor, Fatma akşam sofrasını hazırlıyor... Fakat Kadri gitgide Fatma'ya yangınlaşıyor. En sonunda bir gece rakısını içiyor, Fatma "daha yatmayacak mısın abi" deyince, "deme be, bana artık abi deme" diyor Kadri. Velhasılkelâm, evleniyorlar.

Sizin de Belalı Kadri gibi balıkçılığınız var.

Var tabii. İngiliz yapısı bir tekne aldım. Adı Barbaros. Seferihisar'da, Sığacık limanında dururdu. Arkadaşımın oteli vardı, orda kalıyordum gittiğimde. Çok güzel bir tekneydi. Bindirme ağaçlı. Ağaçları, Hindistan İngiltere'nin sömürgesiyken, oradan getirtmişler. Maunun daha kuvvetli bir cinsi. Tik falan değil yani. Elli senelik bir tekneydi. Kılıç balığı takımları yaptırdım kendime. Kılıç balığının tutulması, eğer bilirsen, çok kolaydır. İstavrit tutmak kadar kolaydır, ama bilirsen. Şöyle 70-80 kiloluk büyük bir şamandırayı, yüz kulaçtan aşağı olmamak kaydıyla suya atıyorsun, tekneyi demirliyorsun. Şamandıradan dört kulaç aşağı boylama gider. Her 35 kulaçta bir iğne iner aşağı. Ayrıca yukarıya doğru birer mantar koyarsın, o mantarlar aşağıdaki takımları tutar. Rüzgar estikçe bunlar döner. Yem olarak da büyük uskumru veya palamut takarsın. Çelik dövme iğneler kafasından geçer, karnından çıkar, suyun içinde öyle durur balık. Kılıç balığı onu karşıdan gördüğünde, direkt gitmez, kılıcını vurur, döner de alır. Bu durumda imkânı yok kurtulmasına... Ama en sonunda tekneyle başa çıkamadım, suların içinde hasta oldum. Zaten teknenin de çok tamire ihtiyacı vardı. Alaçatı'da bir marangoz çocuk "ben bunu yaparım abi" dedi. "Ben bunu sana vereyim, para istemiyorum" dedim. Ama bir buçuk sene sonra sordum, yapamamış, parçalamış...

Tekneyle kaç seneniz geçti?

Valla, 18-20 senem geçti. O teknede hasta oldum. Çapa Tıp Fakültesi'nde göğüs hastalıkları profesörü Feyza Erkan beni tedavi etmeye başladı. Ama günde iki-üç paket sigara içiyordum. Bugün azaltıyorum, yarın bırakacağım derken, önce bırakamadım. En sonunda kadın bana dedi ki: "Hasan bey, sizi çok seviyorum, çok kuvvetli bir sesiniz var, benim kocam Alman, o da sizi çok seviyor, şu sigarayı bırakın, ben sizi iyi edeceğim, siz bu memlekete lâzım bir insansınız." Arkadaş, ben ondan sonra aniden bıraktım sigarayı. 12-13 sene önce bıraktım, çocuklarım bile inanmadı. Sigara içilen yerde durmak bile ters geliyor artık bana. Yalnız her akşam bir kabadayı duble rakı içerim, doktor ona müsaade etti.

Söyleşi: **Zeki Coşkun - Derya Bengi**

MEPHISTO

MUZIK REYONUNDA UZERINDE ISARETI OLAN BUTUN URUNLERDE YUZDE 50'YE VARAN INDIRIM VAR

BİR ÜRÜN FİYATINA İKİ ÜRÜN ALACAKSINIZ!

MEPHISTO KIŞ KAMPANYASI

BU KAMPANYA EMI KATKILARIYLA YAPILMAKTADIR.

İstiklal Caddesi, No: 197, Beyoğlu- İstanbul
Tel: 0212 2490687 www.mephisto.com.tr

Ole Reitov

Bant dergisi ve Avrupa Kültür Vakfı'nın girişimiyle, 6-9 Eylül arasında Avrupa Popüler Kültür Medya Semineri düzenlendi. Avrupa'nın çeşitli ülkelerinden bağımsız müzik ve kültür dergilerinin konuk olup fikir alışverişinde bulunduğu etkinliğin davetlileri arasında Danimarkalı "müzik insanı" Ole Reitov da vardı. Yakıştırmamız boşuna değil: 1980'lerin başlarından, yani "dünya müziği" diye bir etiket uydurulmazdan evvel dünyanın bütün seslerine açılan bir DJ, kurucularından olduğu Freemuse'la sansüre, ayrımcılığa karşı mücadeleye girişen bir eylemci ve fikir adamı Reitov... Bu ay İstanbul'da düzenlenecek Uluslararası Freemuse Konferansı evvelinde (ayrıntıları Gayd'da) dünya ahvalinden konuştuk...

Şeytan bunun neresinde?

Dünya müziği DJ'liğine nasıl başladınız?

Ole Reitov: Bu merak, 1979-80 senelerinde, Pakistan'da yaşadığım dönemde başladı. Birkaç yıl öncesinde Danimarka'da Ulusal Radyo'daki programım için dünya müziği topluyordum zaten. DJ'ler '70'lerde prime-time'da bile istediklerini çalabiliyorlardı, çok özel bir zamandı. Bir yandan en baba rock şarkılarını çalıp diğer yandan Jon Hassell, Brian Eno gibi müzisyenlerin deneysel müziğine de yer verebiliyorduk. Kulağımız Afrika'ya, Asya'ya da açıktı. Bu bir trend değildi, ama birçok kişi bu işe gönül verdi. Progressive rock'la henüz adı konmamış olan dünya müziğini harmanlıyordum programlarda. Embryo, Can, Gong gibi grupları takip ediyorduk. Bu grupların bir bölümü Virgin ailesine mensuptu. Mike Oldfield'ın "Tubular Bells" albümünden sonra Virgin çok para kazandı ve paranın önemli kısmı Avrupa'da deneysel müzik için kullanıldı. Böylece Magma gibi kült gruplar doğdu. Birkaç yıl Avrupa'daki ulusal radyolarda rock müzik prodüktörleriyle çalıştım. Çeşitli ülkelerde haberleşme ağları oluşturuyor, konserler düzenliyorduk, bu türdeki Anglo-Amerikan hakimiyetinin farkındaydık. Ulusal radyoların şemsiye örgütü olan Avrupa Yayın Birliği'nden, 1986'da Münih'te düzenlenen yıllık Light Music Forum'da konuşmak üzere davet aldım. Hareket noktam şuydu: Avrupa'daki ulusal radyolar Afrika çıkışlı geleneksel müziklere yer veriyordu, fakat bu müzik klasik müzik kanallarının bünyesindeydi, popüler müzik kanallarında çalınmıyordu. Dünyanın geri kalanından gelen popüler müziğin yüzde doksanını duymak mümkün değildi. Ulusal radyolardan altı kişilik bir DJ grubu olarak 1987'de bir araya gelip bir çalışma grubu oluşturduk, ben Dünya Müziği Atölyesi adını alan grubun koordinatörü seçildim. Şu anda bu grup Türkiye dahil Avrupa'dan birçok dünya müziği DJ'inin katılımıyla çalışmaya devam ediyor. O dönemde, buna paralel olarak, Londra'da bir pub'da bir araya gelmiş bir dizi küçük plak şirketi, ortak bir tanım arayışının sonunda bu müziğe "dünya müziği" demeye karar verdiler. Bu, üzerinde anlaşılmış, herkesin kullandığı bir tanım oldu.

Birçok insan, dünya müziği teriminden haklı olarak rahatsızlık duyuyor ama.

WOMEX'te (World Music Expo) en büyük tartışmalardan biri bu. Bu etiket dünyanın çeşitli yerlerinden müziği aldı ve geniş bir pazara yaydı. Ama mesela Arjantinli bir caz müzisyeniyseniz, dünya müziği etiketi altında yer almak istemezsiniz. Bence hiç şansı olmayacak sanatçılara fırsat veriyor olması açısından önemli bu terim. Çözümün ne olduğunu bilmiyorum. Aslında biraz da caz gibi: Caz birçok değişik alt türe sahip ve radyoda hepsi üzerine değişik programlar var. Bence bir "klasik dünya müziği" var, bir de "dünya müziği". Hibrid müzik ya da "klasik dünya müziği", çeşitli müzik kültürlerinin öğelerini bir araya getiren müzikal karışımlar için kullandığım terimdi. Bunun önde gelen isimleri Oregon, Shakti, Don Cherry gibileri. Bunu yaratanlar bir yandan da hükümetlerle çalışan insanlardı. Mesela bugün Paul Winter'ı kim hatırlar? Oregon, Paul Winter'ın grubundan çıkmıştı. Winter, ABD hükümeti tarafından kültür elçisi olarak Latin Amerika'ya gönderilmişti. '60'larda birçok sanatçı gönderildi, hepsi Latin Amerika'dan çok etkilendi. Hem kültürel diplomasinin parçasıydı bu, hem de, mesela Brezilya'da bossa nova'yla tanışanlar müzik sahnesinde yepyeni bir dinamik yaratıyordu. Stan Getz bu dinamiğin içinde yer alıyor mesela. Bu hadise Amerika'nın kuzeyini ve güneyini bir araya getirip harmanlayan ilk örneklerdendi. Dünya müziğinin dipteki köklerine inersek Paul Winter gibi figürlerle karşılaşıyoruz, onun orkestrasında tabla, sitar gibi enstrümanlar vardı; bu '70'lerin başında gerçekleşiyor, Shakti'den bile önce.

Dünya müziği birçok radyo tarafından dışlanıyor. Biçimsiz saatlerde ve akademik bir tarzla sunuluyor, bizse bunu hayatın içinden bir şey olarak sunmaya çalışıyorduk.

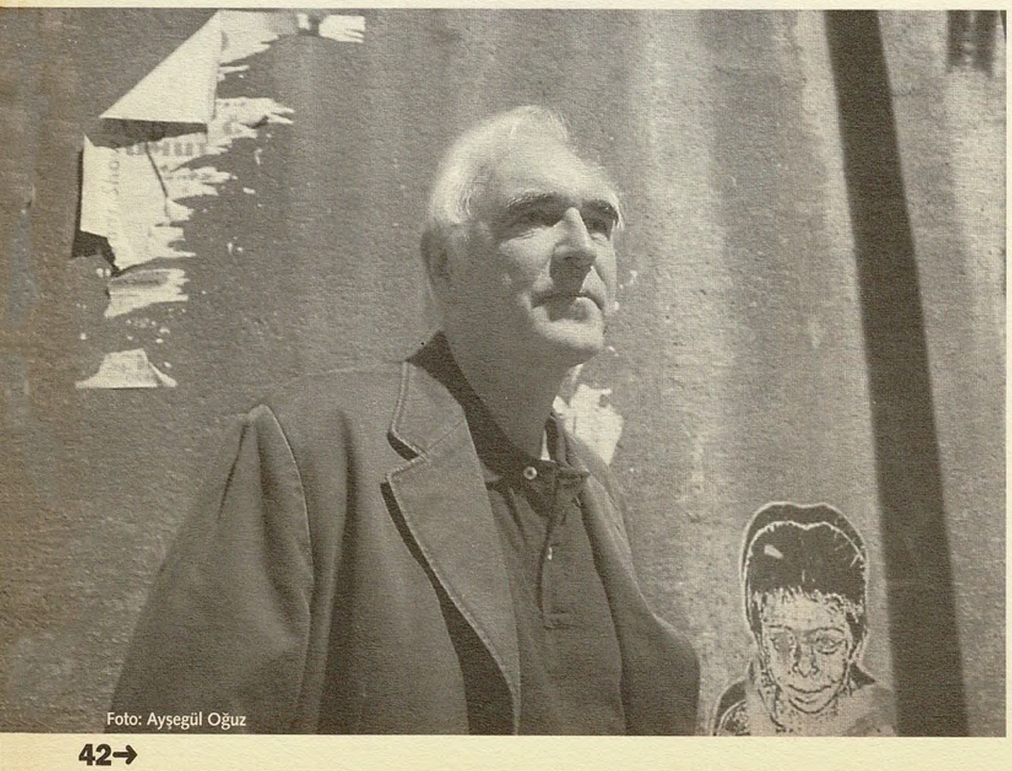

Foto: Ayşegül Oğuz

Otuz yıllık çabanız aslında büyük bir akıma da sebep oldu, dünya müziği büyük ölçüde yaygınlaştı. Dünyanın çeşitli yerlerindeki müziklere ulaşmak da eskisinden daha kolay...

Bu müzik, birçok ulusal kanal tarafından büyük ölçüde dışlandı, hatta bugün daha çok dışlanıyor. Çok biçimsiz saatlerde ve akademik bir tarzla sunuluyor, bizse bunu hayatın içinden bir şey olarak sunmaya çalışıyorduk. Bu müzik gittikçe daha fazla marjinalize ediliyor. Ama öte yandan izleyici de büyüyor, yani bir paradoks var...

Bugün birçok melezlemeye de rastlıyoruz. Peter Gabriel, David Byrne, Ry Cooder bu işi yapıyor. Ayrıca Mano Negra, Manu Chao, Gogol Bordello gibi isimlerin sayısı da artıyor.

David Byrne demişken, Brian Eno'yla yaptığı "My Life in the Bush of Ghosts" albümleri CD olarak yayınlandığında "Qu'ran" adlı şarkı listeden çıkarıldı, sadece orijinal plakta var. Plak şirketini arayıp neden böyle yaptıklarını sormuştum, hiç cevap vermediler. Eno ve Byrne, Tangent Records tarafından yayınlanan altı plaklık "İslâm Dünyasında Müzik"ten çok etkilendi. Plaktaki orijinal kayıt, bir Sufi grubundan alınmış bir sample'dı; kaydı Birleşik Krallık'tan Jean Jenkins ve Danimarka'dan Povl Rovsing Olsen yapmıştı. Brian Eno'yla tanıştığımızda ona bundan bahsetmiştim, çok ilgilenmişti, kayıtları dinlemek istedi, fakat Rovsing Olsen ölmüş olduğu için Danimarka'daki arşivleri açmak istemediler. Brian Eno Tangent şirketinden bütün kayıtları kullanmak için izin al-

Soldan sağa: Matoub Lounès, Laibach, Ferhat Tunç, Paul Robeson ve Junoon (altta)

maya çalıştıklarını ve hatta şirketin bu izni onlara verdiğini söyledi, ama bu muhtemelen sample yapma işinin ilk zamanlarına rastlıyor, Tangent o zamanlar hadisenin tam olarak ne olduğunu anlamamış olabilir. Bazı müzikologlar, "araştırma" için yapılan kayıtlara, yayınlanmış olsa bile, özel izin alınan durumlar dışında asla dokunulmaması gerektiği fikrinde. Sonuçta bu ahlâkî bir mesele, etik bir ikilem, ki bence David Byrne bu konuda gayet açık görüşlü ve tartışmaya hazır. Bir de Amerikalı araştırmacı Steve Feld bu işin peşinde senelerdir. Geçen yıl Danimarka'daydı, Brian Eno, Rovsing Olsen'in karısı ve benim yazışmalarımızı arıyordu. Sonuçta Brian Eno Arap müziğine hayrandı, fakat Tangent çok kötü bir anlaşma yapmıştı. Bu yüzden bence Eno'yu ya da Byrne'ü suçlamak doğru değil. Eno, "benim müziğimi alıp başka bir şeye çevirseler onur duyardım" diyor. Ama eğer şimdi Lübnan'dan bir şirket onun müziğinden sample yapsa ve milyonlar satsa, bence plak şirketi pek de memnun olmazdı. Bu durumda bir yanda sanatsal düzey, diğer yanda da ticarî düzey olduğunu söyleyebiliriz. Çok karmaşık bir dünyada yaşıyoruz... Manu Chao'dan bahsettiniz, Amadou & Mariam'la yaptığı iş çok ilginç. Bence Manu Chao bunu gerçekten gönül verdiği için yapıyor, kalkıp Mali'ye gidiyor, çöl festivalinde insanlarla tanışıyor. Her kuşakta o kuşağın bütününü etkileyen işler yapan insanlar var. Benim gibi eski zırtapozlar daha önce bunları gördüklerini söylerler, ama hayır, hiç de öyle değil. Çok değişik, yeni bir yaklaşım bu. Böyle kişiliklere ihtiyaç var. "İstanbul Hatırası" bu bağlamda çok önemli bir film bence, çünkü insanların mevcut fikirlerinin ötesinde bir şey koyuyor ortaya. Büyük bir aşkla yapılmış bir iş.

Filmin bir güzelliği de, burada her gün duyduğumuz bir sürü farklı müzik arasında hiyerarşik bir ayrıma gitmemiş olması...

Evet, bu önemli. "İstanbul Hatırası"nda Orhan Gencebay'dan gerçekten çok etkilendim, daha önce duymadığım muhteşem bir sanatçıyı keşfettim. Dünya müziği üzerine çalışmaya başladığım zaman, Türkiye hakkında pek de fikir sahibi değildim. Dağıtım başlı başına bir sorun. Bazı ülkeler için ancak oraya gidip müziğin peşine düşerek mümkün oluyor bir şeylere ulaşmanız.

Sömürgeci geçmiş de önemli herhalde. Dil ve tarih birliği olunca, Batılılar daha fazla ilgilenebiliyor dünyanın geri kalan bazı kısımlarıyla.

Kesinlikle. Paris dünya müziğinde çok önemli mesela, çünkü Jack Lang Kültür Bakanı olduğu zaman vize ve çalışma izni almak çok kolaydı. Mali'de 1986-89 arasında çalıştığım zaman, pek çok yeni sanatçı Fransız Kültür Merkezi'nden destek alıyordu. Salif Keita ve Habib Koité mesela. Koité'yle ilk tanıştığımda Simon & Garfunkel çalan bir bar müzisyeniydi. Şimdi "bunu ağzından sakın kaçırma" diye tembihliyor. *(gülüyor)*

Orhan Gencebay demişken, Freemuse meselelerine gelelim. Nazi Almanyasının "Entartete" (yozlaşmış) müzik terimi Türkiye'de de arabesk için kullanıldı. Kendisi de bir müzisyen olan Esin Afşar vaktiyle arabesk için şöyle söylemişti: "Sallandıracaksın bir-iki tanesini Taksim'de, bak bir daha yapabiliyorlar mı!" Müzikte ayrımcılığı müzisyenler de yapıyor galiba...

Hatta Sovyetler Birliği'nde ve Nazi Almanyasında bunun ileri örnekleri de var. Nazi Almanyasında Reichsmusikkammer gibi enstitüler vardı, kimlerin besteci olduğuna diğer besteciler karar veriyordu, bu kurumdan onay almadığınız takdirde kimse sizin müziğinizi kullanamıyordu. Müzik tarihinde pek çok müzisyen olumsuz rol da oynadı. Benim ülkem de bunlara dahil; '60'larda bir grup insan oturup "bu garip müzik türlerini istemiyoruz" dediler. Bunu asla sansür olarak görmediler, "siyasal kontrol" olduğunu söylediler. Ama ikisi arasındaki sınır çok belirsiz.

Aslında kendisi de bir füzyon olan arabesk çeşitli düzeylerde hakir görüldükten sonra, poptaki etkisiyle de, Türkiye'de hakim müzik oldu. Ahmet Kaya da, hem arabesk, hem sol eğilimlerinden dolayı hor görüldü, ki başarısının sırrı da belki burada yatıyordu. Kaya, Kürtçe söyleyeceği bir şarkıya klip çekeceğini açıklamasıyla yaşanan bir linç girişiminin ardından, Paris'te, sürgünde öldü. Herhalde dünyada fanatik, milliyetçi bir dışlanmaya maruz kalan sadece o değil.

En belirgin örneklerden biri Lounés Matoub'un hikâyesi. Matoub, Cezayir'de Berberi kültürünün ve dilinin temsilcisiydi. Berberilerin Cezayir'le ilişkisi, Kürtlerle Türkiye'nin ilişkisini andırıyor. Matoub İslâmcılar tarafından kaçırıldı, ordu tarafından tehdit edildi ve Paris'e sürgüne gitti. Geri döndüğünde vurularak öldürüldü. Hâlâ öldürenin kim olduğu bilinmiyor; İslâmcılar da olabilir, ordu da. Teptikleştirme hareketleri, "tek ülke, tek dil" meselesi düşünüldüğünde, gerçekten çok tehditkâr bir figürdü. İslâmcıları, İslâm'ın tek din olmasını dayatanları eleştiriyordu;kendisi inanç sahibi değildi ve sonuna kadar inanç özgürlüğünü savunuyordu. İslâmcılar iki nedenle rahatsız oldular: Biri din meselesiydi, diğeri de müzik... Başka birçok ülkede de dil nedeniyle baskı altında olan azınlıklar var. Mesela Uygur Türklerinin yaşadığı Doğu Türkistan'dan Sultan Kurash, Çin'den kaçarak Türkiye'ye geldi, şimdi İsveç'te yaşıyor. Çin resmî olarak "azınlık hakları"nı koruyor, fakat bunu Sovyetler Birliği'nin yaptığı gibi yapıyor, yani resmî bir folklor oluşturuyor. Bu folkloru üreten kurumlarda ilginç olan şu ki, neredeyse hepsi Doğu Avrupa'dan gelmiş uzmanlarla çalışıyor. Mesela Tunus'ta hükümete resmî bir folklor oluşturma konusunda danışmanlık yapan Balkanlar'dan gelmiş biri vardı. Çeşitli elbiselerden bir harman yaparak bunu yerel kıyafet olarak sunmuşlardı. Aynı şeyi folk şarkıları için de yaptılar ve yarışmalar düzenlediler. Müzik tarihi, hükümetlerin müziği kullandığı, bu tür iktidar oyunlarıyla dolu... Müziğe bakıp toplumu görebilirsiniz. Şunu fark ettim ki, "modern görünümlü" birçok Türk, konu Kürt meselesine geldiğinde çok farklı görüşlere sahip olabiliyor. Bir bölümü Kürt sorununun varlığını tanıyor, tartışılması gerektiğini düşünüyor. Ötekilerse, "sorun Kürt olmaları yüzünden değil, teröristler yüzünden" diyor. Bu, dünyanın birçok yerinde rastlanabilecek bir durum. Mesela, biz hâlâ Danimarkalıların Grönland'ı tahrip ettiğini kabul etmiyoruz. Çok büyük bir müzik kültürleri yoktu, ama birçok Afrikalı kabile gibi dinî törenlerin bir parçası olarak davulları vardı. Bu, kolonizasyonun ilk yıllarında yasaklandı, hâlâ üstü örtülü bir konu. Kuzeyde Sami kabileleriyle de pek ilgilenmiyoruz, onları resmî politikaya dahil etmek ya da marjinalize etmek istiyoruz.

"İstanbul Hatırası" büyük aşkla yapılmış bir iş. Filmde Orhan Gencebay'dan gerçekten çok etkilendim, daha önce duymadığım muhteşem bir sanatçıyı keşfettim.

Enstrümantal ve sözlü müzik arasında, maruz kaldıkları ayrımcılık açısından bir fark var mı?

Kesinlikle farklı. Ayrıca işin bir boyutu da söyleme tarzı; insanların tavrı da sansüre neden olabiliyor. Mesela trans dans müziği İngiltere'de birçok sorunla karşılaştı. Heavy rock da tipik bir örnek. Doğrudan tavırla ilgili olarak, şeytan işi olarak görülüyor heavy rock. Bugün İstanbul'dan da bir hikâye duydum. Genç, eğitimli bir çocuk intihara teşebbüs etmiş. Polis, Kurt Cobain albümlerine rastlamış incelemede ve intiharın nedenini müziğe bağlamış. Klasik müzikle ilgili bir örnek: Arjantinli, tanınmış solcu piyanist Miguel Angel Estrella, diktatörlük zamanında klasik müziği yerli halkların köylerine götürdü ve bu, iktidar tarafından komünist, terörist bir eylem olarak görüldü.

AFSGD SUNAR!

FEST-İ KÜLT

Afsgd Ankara Kültürlerarası Amatör Film Festivali

24-30 KASIM

24-27 KASIM
BÜYÜLÜ FENER SİNEMALARI
KIZILAY

WORKSHOP

25-26 KASIM
FİLM NASIL ÇEKİLİR?
YER : FSA (BÜYÜLÜ FENER SİNEMASI KARŞISI)

27-30 KASIM
ANKARA KÜLTÜR AVI
YER : ANKARA SOKAKLARI

FOTOĞRAF SERGİSİ

ankara kültürlerarası amatör film festivali

afsgd

* Workshop Başvurulari Web Sitesinden Yapılacaktır.

filmfestivali.afsgd.org

AFS GÖNÜLLÜLERİ DERNEĞİ

Estrella hapsedildi, işkence gördü. Klasik müziği köylere götürmek istiyordu, belki aptalca bir projeydi, ama sonuçta müzik çalmak istiyordu.

Beethoven da Türkiye'de, laik-Kemalist bir propaganda unsuru olarak çalınıyor.

(gülüyor) Mesela meşhur Amerikalı siyah şarkıcı Paul Robeson'un hikâyesi var. Resmî olarak sansürlenmedi belki, fakat Amerika'dan çıkmak için vize alamadı, çünkü Komünist Parti üyesiydi. Vizeyi alamayınca, İngiltere'deki sendikalar konseri telefondan gerçekleştirmeye karar verdi. Bu, sansüre karşı modern teknolojinin ilk defa kullanıldığı projelerden biriydi. Böylece izleyiciler İngiltere'deki büyük konser mekânında oturup telefondan Paul Robeson'u dinlediler. *(gülüyor)* Bugün de internetten bahsediyoruz, her zaman bir yol bulunuyor aslında... Sansürün sadece sözlerden kaynaklandığı pek çok örnek de var. Bu özellikle kriz zamanlarında ortaya çıkıyor, mesela 11 Eylül'de ya da Falkland Adaları'ndaki savaş döneminde BBC ya da Clear Channel çalınmaması gereken şarkılar listesini yayınladığında sorun müzik değildi, sadece "insanları rahatsız edeceğine inandıkları" sözlerdi. Listede "Bridge Over Troubled Water", "Imagine" gibi şarkılar görmek çok ilginçti. *(gülüyor)* Einstürzende Neubauten'dan Alexander (Hacke) da, 11 Eylül'de bir albüm yayınlamak üzere olduklarını, ama şirketin gruptan adını değiştirmesini istediğini söyledi. Çünkü Einstürzende Neubauten, "yıkılan binalar" demek! Burada da mesele, sadece grubun adı. Bu nedenle de albümün çıkışı altı ay kadar ertelenmiş. Batı dünyasındaki belirli mekanizmalar çok ilginç. ABD'deki patırtı, büyük oranda sözlerden kaynaklanıyor. Ortadoğu'da çok daha karmaşık bir durum söz konusu; başlı başına müzik, insanların başının belaya girmesi demek. Pakistan'ın ilk rock gruplarından biri olan Junoon'la çalıştık. İlk yasaklanma nedenleri, Hindistan'da turneye çıkmalarıydı. Bu, her iki ülkenin de nükleer denemeler yaptığı döneme rastlıyor. Hindistan gazetelerine söyleşiler verdiler ve aç-susuz insanlar varken, her iki devletin de nükleer bomba patlatmasının çok aptalca olduğunu söylediler. Geri döndüklerinde, Pakistan medyası tarafından hemen yasaklandılar. Dışişleri Bakanı tarafından vatan haini ilan edildiler ve hedef gösterildiler... Taliban, Pakistan'ın kuzeybatı sınırında seçimle başa geçti ve bölgedeki bütün müziği yasakladı. Buna karşın Müşerref müzik hakkını savundu ve seçimleri kazandı. Bütün mesele sadece müzikti. Sansür her zaman siyasete, dine, iktidar oyunlarına ya da müzik hiyerarşisine bağlı. Mesela okulda müzik eğitimine bakalım, ne tür müzikler öğretiliyor. Elbette ki, "asla bu müziği çalmayız, tanıtmayız" demiyorlar, ama karar bazı müziklerin "yanlış" olduğu yönünde. Genellikle birçok ülkede ulusallaştırılmış, kırma bir müzik sunuluyor gençlere.

Slovenyalı endüstriyel rock grubu Laibach'ın yeni albümü "Volk", 14 ülkenin millî marşlarının yorumlarından oluşan provokatif bir albüm, aralarında Türkiye'nin "İstiklal Marşı" da var. Bu albümün Türkiye'de çalınması biraz zor. Fransa'da Serge Gainsbourg "La Marseillaise" yorumu yüzünden linç ediliyordu az kalsın. Sex Pistols'ın "God Save The Queen"ini de unutmamak gerek.

Evet, böyle örnekler çok. Güney Afrika'da apartheid rejimi sırasında ulusal marşla herhangi bir şey yapmak yasaktı. Apartheid'dan sonra bile muhalif sayıldı bu hareket. Genç bir grup bunu yaptı, ama bir satış numarası da olabilir. *(gülüyor)* Çünkü her şey bir yana, müzik bir taraftan da iş!

Norveç'teki en büyük tartışma, bir metal grubunun üyelerinin eski bir kiliseyi ateşe vermelerinden doğdu yanılmıyorsak. Şiddeti ve ayrımcılığı öven müzikler için ne diyeceğiz?

İskandinav ülkelerinde şöyle bir inanış var: Hıristiyanlık 11. yüzyılda geldiğinde eski İskandinav insanlarının kültürü ve dini baskı altına alındı, ki doğru. ASA tarikatına inanan çok çok küçük ve marjinal grubu ele alırsak, kendi İskandinav mitolojileri, kendi tanrıları var. Fakat işin içine neo-milliyetçilik girince durum biraz karışıyor. Bu eski İskandinav tanrılarına inanan insanlar göçmenleri düşman olarak görenlerle bir araya gelince, iş son derece rahatsız edici bir hal alıyor. Avrupa ve ABD'deki neo-faşist gruplar müziğin gücünün farkındalar ve bunu kullanıyorlar. Ben de gençken okulda savaş karşıtı simgeler taşıyordum ve bunun okul müdürünü provoke ettiğini biliyordum. Bazıları için faşist simgeler de sadece provokasyon, ama bazıları için bunun ötesinde, iyi örgütlenmiş bir stratejinin parçası. Genç insanları, göçmenlerin, sarışın olmayanların ve "saf kan" taşımayanların kovulması ya da öldürülmesi gerektiği yönünde ikna etmeye çalışıyorlar. İşte bu noktada tehlikeli oluyor iş. Müzik de bunu gerçekleştirmek için kuvvetli bir araç. Genç şarkı yazarları, şarkıcılar var, Joan Baez'in gençliğine benziyorlar, ama yolları faşizm.

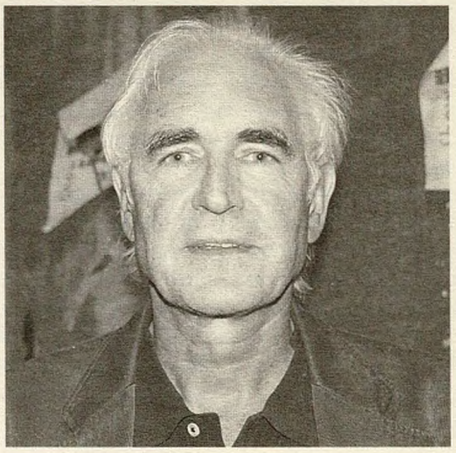

Alexander Hacke, 11 Eylül'de şirketin gruptan adını değiştirmesini istediğini söyledi. Çünkü Einstürzende Neubauten, "yıkılan binalar" demek!

İnsanın kendini müzikle ifade etmesinde bir sınır var mıdır?

Net sınırları İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi gayet iyi açıklıyor. Cinsiyetçilik, ırkçılık gibi sınırlar var. Hiçbir zaman "ötekini öldürmeye hakkımız var" diyen biri için mücadele etmem.

Sansürden konuşurken evrensel prensipler var mı, yoksa bazı ülkelerin özel koşullarını göz önüne almalı mıyız?

İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi ilan edildiğinde açık bir Batı hakimiyeti olduğunu elbette herkes biliyordu. Bu noktada Batı değerlerini tartışabiliriz, fakat bence elimizdeki en iyi araç hâlâ bu sözleşme. Uluslararası yasal bir sistem olmasaydı, Ruanda'daki Hutu iktidarının kalbi olan, belki de Tutsi soykırımını meşrulaştırmak için bir araç olarak kullanılan besteci Simon Bikindi'yi ne yapardık?! Böyle bir yasa olmasaydı, Ruanda'daki savaş suçlularını yargılamak mümkün olmazdı. Herhangi bir uluslararası yasa elbette mükemmel değildir, ama elimizdeklerin en iyisi bu. Peki uygulama sözleşmenin uluslararası eğilimleri doğrultusunda mı, yoksa ülkenin "özel durumu" göz önünde bulundurularak mı yapılıyor? Bugünün en büyük tartışması bu. Özellikle İslâm ülkeleri ve kuzey arasındaki sözde "çatışma" açısından çok önemli bir mesele. Ama bence dinin üst yasa olması kabul edilemez. Eğer bütün ülke bunu istiyorsa kabullenmeliyim belki, ama bence delilik.

Demin internetten bahsettiniz. İnternet, pekâlâ bir devrim olarak kabul edilebilir. Sessizlerin sesini duyurmak için nasıl kullanılabilir bu mecra?

İran örneğini ele alalım. İran'da Sufizmle ilgilenen rock grupları var, şarkılarında Hafız'ın şiirlerini kullanmayı seviyorlar. Hafız, Humeyni'den sonra muhalif bir sese dönüştü. Bir yandan bütün İranlılar onunla gurur duyuyor, diğer yandan da muhalif kimliği var. Fakat şimdiki rejim asla Hafız'ın şiirlerini kullanan bir rock grubunun albüm yapmasına izin vermez. İran'da sıkı bir denetim var: Önce bütün yapım aşamasını gerçekleştiriyorsunuz; eğer tek bir şey beğenilmezse, eseri tamamen unutun! Fakat bu gruplar interneti kullandı, böylece müzik İran'la da sınırlı kalmadı. Bu, İran'da albümü alabileceğiniz anlamına gelmiyor elbette, ama erişim şansı olanlar neredeyse her istediğine ulaşabiliyor. Teknolojik bölünme çok önemli ve endişe verici. Dün buradaki atölyede Polonya'daki Eksklusiv dergisinden gelen editör, bu ikilem için ilginç bir örnek verdi. Bir yanda komünizmle büyümüş yaşlı yönetici sınıf var, bildikleri tek şey bu ve devletin kendileri için her şeye karar vermesi gerektiğine inanıyorlar. Diğer yanda da İngilizce öğrenen, internet kullanan gençler var. Böylece Polonya'da iki kuşak arasındaki büyük bölünmeyi görüyorsunuz. Bazı ülkelerde de bu bölünme sınıflar arasında gerçekleşiyor. Bu yüzden, evrensel bir çözümün varlığından söz edemiyoruz. Bugün Batı medyası, dünyayı "uygarlıklar çatışması" denen klişeyle tanımlıyor. Ama aslında uygarlıkların kendi içlerinde çatışmalar var, mesela şu anda Danimarka'da çok kuvvetli bir milliyetçi dalga yayılıyor. Referansları ellerinde tutanlar, yaratıcı insanlar, sanatçılar mücadelelerini sadece kendi toplumları için yürütmemeli, aynı zamanda dünyanın geri kalanı için de yapmalılar bunu. Kendilerini myspace'de, chat odalarında ifade eden dünyanın elektronik elit sınıfı, yeni kabiledir. Dünyanın geri kalanının oralarda olmadığını görmek her geçen gün daha da rahatsız edici bir hal alıyor, çünkü her şey çok hızlı. En büyük yanılgılardan biri de, "çevrim içi" olunduğunda her şeyin anlaşılabileceğine inanılması, halbuki birçok insan internette bulduklarını analiz etmekten aciz. Kütüphaneye girmiş ve ne aradığını bilmez gibi bir halleri var. Bu da çok endişe verici.

Freemuse'un internet sitesinin açılışında bu aralar Ferhat Tunç'un resmi var. Toplumsal ayrımcılıklar bir yana, Türkiye'de müzik aynı zamanda mahkemelerde yargılanıyor; siz de Tunç için bir dayanışma ağı başlatmışsınız. Nedir Türkiye'nin sansür açısından durumu?

Anladığım kadarıyla, Türkiye'de Türklüğe karşı suçlar o kadar geniş tanımlanmış ki, herhangi bir şey hükümete, orduya, Türklüğe karşı olabilir... Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Sözleşmesi'nden anladığım da şu ki, bu durum yasal değil. Bence bunların Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne gidiyor olması çok sevindirici. Davalar oldu bittiye getirilip gizli kalmamış oluyor böylece.

Everett True

Bant'ın düzenlediği Avrupa Popüler Kültür Medyası Semineri'nin yapılacağı salona girdik ki, sakallı bir adam, adeta bir korsan gemisinin güvertesinde, arkadaşlarına a cappella türkü söylüyor. Meğer davetlilerden Everett True oymuş, zaten gruplar kurmuşluğu, punk'ın hızlı zamanlarında 45'likler çıkarmışlığı da varmış. Gerçek adıyla Jerry Thackray, İngiliz müzik basınının "gonzo"larından biri. Bakmayın NME'de, Melody Maker'da, Vox'da onca sene çalışmasına, daha çok fanzinlere, büyük gruplardan çok punk ve indie'cilere yakın, ahbabı Nirvana'cıların stadyum konserlerine değil de, ilk zamanlarına aşık. Müzik gazeteciliğinin duayenine mikrofon uzattık...

saç saça baş başa

İlkgençliğinizde nasıl müzikler dinlerdiniz?

Everett True: Çok dindar bir aileden geliyorum ben. Pop müzikle ilk defa 17 yaşımdayken karşılaştım. Bir takım yeni arkadaşlar edinmiştim o sıralar, çizgi-romanlara meraklıydılar, ben de sardırdım. Onlar pop dinlemeye başladılar, bense daha ziyade klasik müzik dinliyordum. Pop müziği pek sevmiyordum, ama arkadaşlarımla takılmak hoşuma gidiyordu. Dolayısıyla, "ya bu müziği seveceğim ya da yeni arkadaşlar edineceğim" diye düşündüm. 1978'den bahsediyorum. Söz konusu olan müzik de punk rock, ki o zamanların popu oydu. İngiltere'de Top 40 listelerine giriyordu punk plakları. Radyoda dinlediğim ilk şarkıyla "tamam, şimdi anladım pop neymiş" diye düşündüğümü hatırlıyorum. Blondie'nin "Denis" şarkısıydı. "Underground/mainstream" gibi ayrımlarım yoktu, önüme ne çıkarsa dinliyordum, keşfetmeye çalışıyordum. İlk aldığım albüm de The Fall'dan "Live At The Witch Trials"dı. Benim üzerimde asıl The Residents'ın etkisi vardır. Bu arada, daha plak falan satın almadan evvel bir grubun üyesiydim. Grubun adı da Blowjob'dı *(Saksofon çekmek)*. Ne demek olduğunu biliyorsunuz, değil mi? Bütün okul defterlerime bu kelimeyi yazmıştım, başım epey derde girmişti. Gruba bu adı koydular, çünkü ben teybe üflüyormuşum. *(gülüyor)* Tuhaf, deneysel bir müzik yapıyorduk, ki daha noise gruplarını da doğru dürüst dinlememiştik. Neyse işte, sonuç olarak dinlediğim ilk popüler müzik punk rock'tu. Bir de Beatles. Onları hiç dinlememiştim, ama piyano için yazılmış notalarının olduğu bir şarkı kitapları vardı bende. Benim için önemli olan aslında yeraltı çizgiromanlarıydı. Benim sıradan, orta sınıf, düzenli kiliseye giden çevrem için asıl bunlar sarsıcı ve radikaldi. Grafik seks numaraları çekerlerdi. İlk feminist görüşleri de bu dönemlerde edindim. Büyük pazarın dışında kalan gruplar arasında pek çok kadın grubu vardı. Bana bu çok doğal görünüyordu: Neden kadınlar da müzik yapmasınlar ki? Ama sonraki yirmi yıl boyunca anladım ki, o kadar da çok sayıda kadın müzik yapmıyor. Niye müzik yapmadıklarını bir türlü anlayamıyordum. Bu sorunun hayatım boyunca etkisi oldu üzerimde. Hatta bir ara "erkekler sıkıcı, ellerine gitar almalarına izin verilmemeli" diyordum. Ramones hariç.

Kadınların niye müzik yapmadıklarını bir türlü anlayamıyordum. Bir ara "erkekler sıkıcı, ellerine gitar almalarına izin verilmemeli" diyordum. Ramones hariç.

En sevdiğiniz punk grupları hangileri?

Bir Ramones kitabı yazdım, daha ne olsun? İlk defa 1979'da, Rainbow'da seyrettim onları. Abim punk rock'a daha erken uyanmıştı, Ramones severdi, bana da o öğretmişti. Ramones harbiden büyük gruptu. 1980'lerin başında bir a cappella punk/new wave grubu kurmuştum: The Legend And The Swinging Soul Sisters. Sahnede sadece Ramones şarkıları söylüyorduk. Gittiğim ilk konser Buzzcocks'undu, onları da çok severdim. Ne kadar punk dersiniz bunlara, bilemem ama, Slits, Au Pairs, Raincoats, Lydia Lunch, Liliput gibi grupları da severdim.

Bu kadın grupları, erkek gruplarına oranla da çok radikal isimler...

Evet. Lydia Lunch başlı başına şahaneydi. İlk işi "Pre-Teenage Jesus & The Jerks" insanı uçurur mesela. 1978'deki duygum, erkeklerin söyleyeceklerini uzun zamandan beri zaten söylüyor olduklarıydı. Otuz yıldan beri rock'n'roll'un dümeninde erkekler vardı. Kendini ifade etme fırsatı bulamamış insanların bu şansa kavuşmaları bana normal geliyordu. Dolayısıyla, otomatik olarak, eğer bir kadınsanız ve rock grubundaysanız, radikal olacaktınız, çünkü bu durumun kendisi alışılmamış bir şeydi.

Mesela The Slits sahne pratiğinde de böyleydi herhalde...

Ah, The Slits! Sırf onlar yüzünden Londra'ya taşındım. İlk albümleri beni çarpmıştı, o albüm sayesinde Londra gözüme çok eğlenceli, çok haşarı bir yer gibi görünmüştü.

Sadece "underground" ve punk değil, "mainstream"de de kadınlar önemli. Mesela Madonna'nın ilk şarkıları –hatta bizzat sahne ismi– hayli sarsıcıydı. O da aslında New York punk'ından geliyor sayılır.

Doğru. "Like A Prayer" birçok insanı kızdırmıştı. Punk'çılar da zaten tam da bunu yapmadı mı? Madonna'nın bunu ne amaçla yaptığı, asıl olarak kendisi için yapıp yapmadığı önemli değil, bu durumun kendisi ilginç. Ayrıca kendisinin gayet güzel şarkıları da vardır.

The Clash'e hiç takılmadınız mı?

Pek hoşlanmazdım Clash'ten. 1979'da, büyük bir sinema salonunda izlemiştim onları. Mick Jones sololar atarken, içimden "bi siktir git be oğlum" diye geçiriyordum. Punk rock'da böyle şeyler olmazdı. Şimdi de en büyük punk grubu diye bilinen grup kalkmış, gitar solo atıyordu!

1980'lerde ne yaptınız peki? O dönemde de gitar sololar rock'ta öncelikliydi.

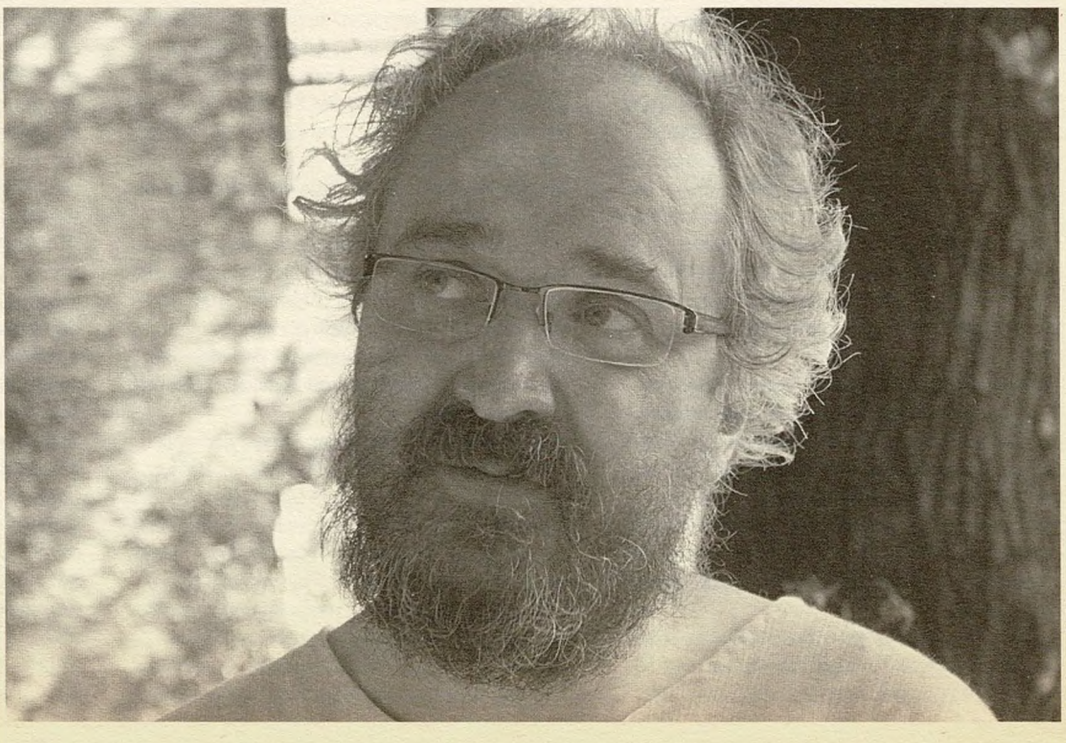

Foto: Ayşegül Oğuz

Sıkı dostlar: Kurt Cobain ve Everett True, üzerlerinde Sebadoh tişörtleriyle, 1992

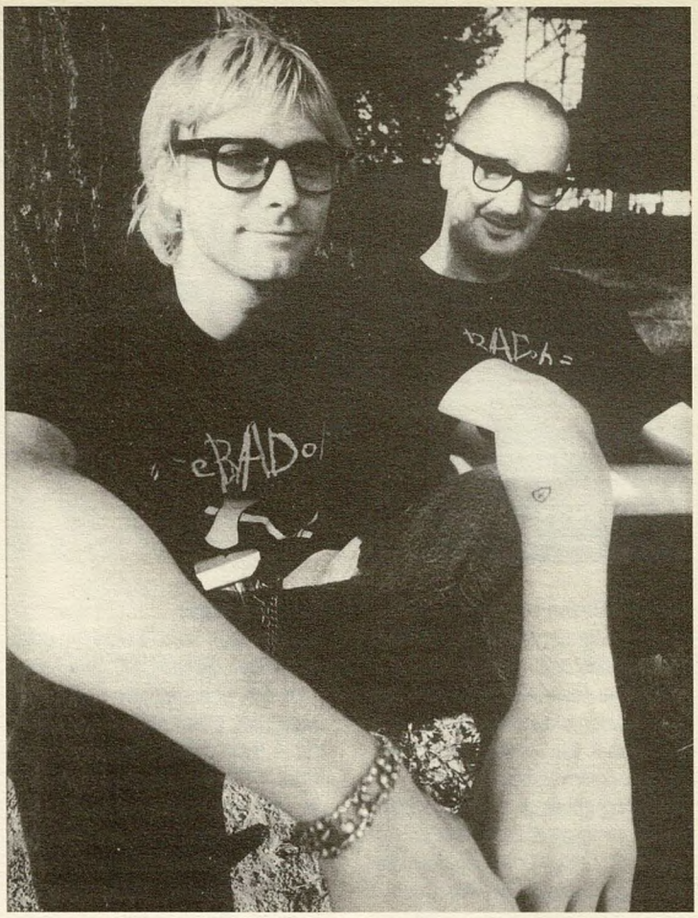

Sadece küçük, bağımsız konserlere gidiyordum. Belli bazı gitar sololarını ben de severim, ama iş şova dökülünce olmuyor. '80'lerin çoğunu görmedim bile denebilir. En azından işin ticarî boyutundan, dünyanın geri kalanına gösterilen İngiliz gruplarından haberdar değilim. '80'lerde NME'de yazmaya başladım, çünkü bütün küçük grupların konserlerine gidiyordum. "Bu grupları neden NME yazmaz ki" diye geçiriyordum içimden hep, ben de oturup kendi fanzinimi yaptım. The Legend!'dı adı. Bir gün elime birkaç sayıyı alıp NME'nin kapısını çaldım, bir editörle görüşmek istediğimi söyledim. "Aa, The Legend!, sizinle söyleşi yapmak isteriz" dedi. O zamanlar sahneye fırlayıp insanlara bağırır çağırırdım, meğer gazeteciler de bu punk rock a cappella'ya rast gelmişler, meşhur olmuşum.

Peki '80'lerde, o küçük konserlere tıkılıp kalmış olma duygusu mu vardı sizde, yoksa halinizden memnun muydunuz?

Küçük konserleri her zaman sevdim. Büyük konserlere girmek için hiç para ödemedim. NME bazı konserlere gönderirdi, ama onlardan hoşlanmayacağımı da bilirdim. Benim için büyük konser 300 kişi demektir, bu hakikaten büyük rakamdır. Orta derece bir kalabalık, yüz kişi falan olur. Ama normalde kırk-elli kişi ya da daha az insan vardır. Benim en sevdiğim konserler de bunlardır. Çok kalabalık konserlere, festivallere gitmedim, hiç de anlayamadım bunların mantığını.

Stadyum konserlerinde gruptakilerin yüzünü görmek bile mümkün olmayabiliyor. Bu mu sizi rahatsız ediyor?

Tabii. Davul sesinin sana ulaşması beş saniye tutuyor öyle yerlerde. Niye böyle bir şeye maruz kalayım ki? Hiçbir şey göremiyorsun, dans edemiyorsun... Evde otur, televizyon seyret, daha iyi.

Dead Kennedys tipi, izleyicilerin sahnede, grubun yanında durup azdığı konserler daha mı iyi sizin için?

Tastamam. Onlar da büyük gruptu, erken dönem Los Angeles punk gruplarının en iyilerinden biriydi onlar. Harika konserleri olurdu. 1981-82'de, bir anda, punk bu Yankiler tarafından yeniden icat edilmiş gibiydi. Tam o dönemlerde ben Birthday Party'den başka bir şey dinlemezdim, Nick Cave'in grubu. Mümkün olan en şaşırtıcı ve hayranlık uyandırıcı şeylerden biriydi o grup, çünkü bir an sonra ne olabileceğini asla kestiremiyordunuz. Bir gün Birthday Party konserindeyiz, en önde deli gibi dansediyorum, hepimiz gayet vahşice birbirimizin üzerinde tepiniyoruz. Biri gidip Nick Cave'i sırtından itmiş, davul setine doğru. Herkes durdu, ben hâlâ kaptırmış gidiyorum. Nick Cave doğruldu, bir baktı ki karşısında bir tek ben, mikrofon ayağını aldığı gibi... *(gülüyor)* İlk gördüğüm zamanlarda Nirvana da öyle bir gruptu, bir adım sonra ne olacağını, kimin ne çalacağını bilemezdiniz.

Nirvana'nın rock'ta devrim yaratan gruplardan biri olduğu görüşüne katılır mısınız? Mevcut şarkı yapısına müdahalede bulundukları gibi, rock'tan soğuyan birçok insanı da bu müzikle yeniden barıştırdılar...

Bir miktar katılabilirim buna. Çok iyi şeylere yol açtıklarını söyleyemem ama. Nirvana'yı takip eden grupların hiçbirini sevmedim, Nirvana hariç. Bütün o gruplar MTV'de dönüp duruyor şimdi. Pearl Jam'i de hiç sevemedim, bana onlar bu alemin Phil Collins'i gibi geliyor. Eddie Vedder iyi biri, ama müziğini sevemiyorum. Londra'daki ilk konserlerine gitmiştim, ama yazamadım, çünkü ne yaptıklarını, olaylarının ne olduğunu anlayamamıştım.

Bob Dylan için yapılan tribute konserinde Eddie Vedder'ın "Masters Of War"u söyleyişini hatırlıyor musunuz?

Hayır. Gördüğünüz gibi, büyük konserlerle işim olmaz. *(gülüyor)* Nirvana da büyük konserlere çıktı, bana hep tuhaf gelmiştir bu. O sahneye uygun olduklarını zannetmiyorum.

Sizin seveceğiniz tipte bir Nirvana konseri nasıldı?

Şu dünyanın gördüğü acayip şeydi. Sonuçta şarkı çalarlardı, ama sağları solları hiç belli olmazdı, tamamen kaotiktiler. Daha sonra büyüdüler, 1992'de iyice gösterdi kendini bu, Avrupa turnesine çıktıkların-

Kurt, son ABD turnelerinde, yirmi bin kişiye çalarlarken, beni altı ayrı konserde sahneye çıkardı, şarkı söylemem için. İzleyiciden işte o kadar nefret ediyordu.

da. Kurt bu tip izleyiciden hakikaten nefret ediyordu. Son ABD turnelerinde, büyük stadyumlarda yirmi bin kişiye çalarlarken, beni altı ayrı konserde sahneye çıkardı, şarkı söylemem için. İzleyiciden işte o kadar nefret ediyordu. *(gülüyor)*

www.pusula.com/virgul
AYLIK KİTAP ve ELEŞTİRİ DERGİSİ
virgül,
sayı 101
PUSULA YAYINCILIK İnönü Cad. Emektar Sok. No: 24/B Beyoğlu-Gümüşsuyu / İST. Tel:(0212) 252 42 80 Faks:(0212) 293 15 44

Kurt Cobain için eski zamanlara, küçük kulüplere dönmek hepten imkânsız mıydı artık?

Bence öyle yapacaktı, kendini öldürmeseydi. O kadar da zor bir şey değildi bu. Bir sürü zeki insan bunu becerebiliyor. Ama sonuçta Nirvana için küçük konser dediğin de beş bin kişi anlamına gelmişti çoktan. Nirvana konserlerini "mahrem" diye tarif edenleri duydum. Hayır, mahrem konser, sadece annene çaldığın konserdir. Yirmi bin kişinin önünde çalarak mahrem bir şeyler paylaşmış olmazsınız. İki kişiye, bir kişiye verilen konserlere de rastgeldim. Bunlar küçük konserlerdi işte. *(gülüyor)*

Grunge hadisesini yerinde takip etmek için mi gitmiştiniz Amerika'ya?

Evet, Melody Maker için. NME'den kovulmuştum, yazamadığımı söylüyorlardı, ki doğruydu. Melody Maker'la anlaştım, ilk işim Seattle'daki plak şirketi Sub Pop'u araştırmaktı. Seattle'da iyi vakit geçirmiş olmamın sebeplerinden biri de şuydu: 17 yaşımdayken, '70'lerde ne olup bittiğinden haberim yoktu, hard rock'u, metal'i filan bilmiyordum, Black Sabbath'ı, Blue Cheer'ı, AC/DC'yi dahi duymamıştım. Seattle'a gittiğimde, aynı bu duyguyla müzik yapan gruplarla karşılaştım. "Vay anasını, cennete düştüm" diye düşündüm. Tam da olması gereken tavır vardı orada. Her gencin göstereceği tepkiyi gösterdim ben de –gerçi artık genç sayılmazdım, otuzların başlarındaydım. Normalde ne yapıyorsam, orada da onları yaptım: Sahneden izleyicilerin üzerine atladım, dans ettim, deli gibi coştum durdum. Tabii ki böyle yapacaktım, çünkü eğlenceli olan bu. Bildiğim İngiliz müzik yazarlarının büyük çoğunluğu böyle değildir, dans etmez hiçbiri. Seattle'lılar beni görünce "kimmiş kardeşim bu sürekli sarhoş gezen İngiliz herif" diye düşünürdü.

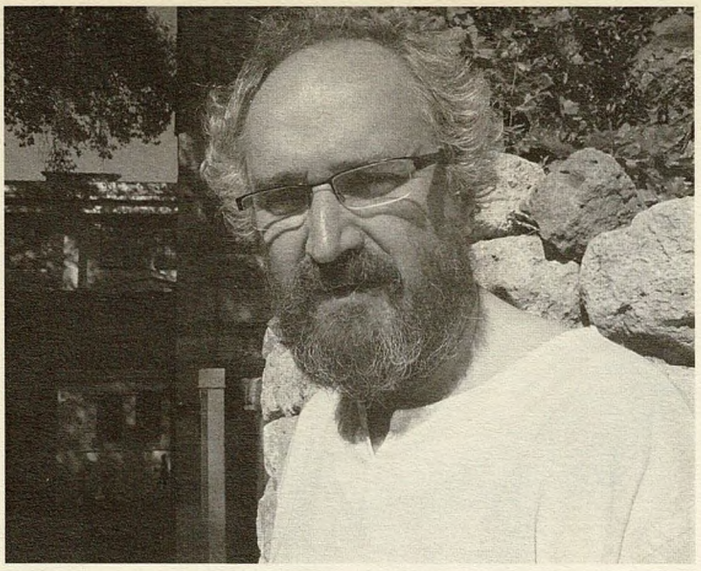

Benim için büyük konser 300 kişi demektir, bu hakikaten büyük rakamdır. Orta derece bir kalabalık, yüz kişi falan olur. Ama normalde kırk-elli kişi ya da daha az insan yeter.

Ian Anderson, Nick Kent'i hiç sevmezmiş, kendisinden daha "rock star" görünüyor diye...

Doğrudur. Benim hakkımda ileri geri konuşanlara Courtney Love şöyle dermiş: "O en azından rock star olmaya çalışıyor, siz sikimin rock gazetecilerinin tersine."

Kurt Cobain'le Courtney Love'ı sizin tanıştırdığınız doğru mu?

Benim ayarladığım bir tanışma değildi ama. Normal bir ortamdı işte, içmişsiniz, arkadaşlarınızla beraber siniz... Hole'u o sıralar çok severdim. Kim olduklarını, neye benzediklerini bilmiyordum, ama Melody Maker'da onları üç kere "haftanın single'ı" için seçmiştim. Yıl 1991, Los Angeles'da ilk defa bulunuyorum, yerel gazetelerde o sıralar Hole konserleri olduğunu okudum, onları izlemek için bir süre daha kaldım. O akşam Butthole Surfers konserine gitmiştik. Orada Beastie Boys'un menajeri John Silva'yla tanıştım. Courtney Love'ı sordum, beni ona götüreceğini söyledi. Courtney Love'la tanışmak çok heyecan vericiydi. Meğer o da benimle tanışmak için can atıyormuş. Malûm, basını sever. *(gülüyor)* Sonuçta, benimle flört etmeye başladı. Ben de onu ittim: "Bas git, groupie gibi davranmak zorunda değilsin, benimle yatmana falan gerek yok, bir şey kanıtlaman gerekmiyor." Kavga etmeye başladık. Basbayağı yerde sürükleniyorduk, birbirimize girmiştik. Böyle böyle VIP bölümüne kadar geldik. O anda odanın karşı tarafından Nirvana çıkageldi. "Nevermind"ı daha yeni yayınlamışlardı. Onları tanıyordum, Seattle'da birkaç defa sahnelerine fırlayıp mikrofonu kapmıştım. Karşında insanlar varsa bağırıp çağırmak iyidir. Neyse, Kurt bizi gördü, baktı ki sarışın bir kadınla kavga dövüş yerlerdeyim. Dünyanın en doğal şeyini yaptı, aramıza katılıp ikimize de vurmaya başladı. İşte böyle tanıştılar. *(gülüyor)* O akşam daha bir sürü hikâye olmuş, hiçbirini hatırlamıyorum. Bir masanın üstünde, tamamen harap vaziyette, çırılçıplak uyandım. Birkaç sene sonra Kurt anlattı: Hep beraber Nirvana'cıların kaldığı eve gitmişiz meğer.

Şöhret merakının yanısıra, Courtney Love'ın bir takım hasletleri de var. Mesela, rock aleminde kadınların mevcudiyetine vurgusu, kadınların güçlü bir şekilde ayakta duruşuna inancı...

Hepsini değil ama, o ağızların çoğunu benden öğrendi. '90'ların başlarında çok iyi arkadaştık. Galiba üzerinde epey etkim oldu. Bu tür tavırları iyi, ama şimdi bakıyorum da, sıradan bir Hollywood süprüntüsü oldu çıktı. Çok boktan bir müzik yapıyor, çok korkunç. Yine de iyidir ya. Herhalde. *(gülüyor)* Nirvana kitabından sonra benimle irtibata geçmeye çalıştı, ama ben pek yanaşmadım, ne yapsaydım?

Grunge'dan sonra ne yaptınız, neler dinlediniz?

Yine küçük kulüplere gitmeye devam ettim. Hâlâ da öyle. Ama şimdiye dek en çok Olympia alemlerini sevmişim, Washington-Olympia. Calvin Johnson ve Beat Happening benim için gerçek bir punk olayıydı. Nirvana da onlardan çok etkilenmişti. Kurt'ün kolunda bir "K" dövmesi vardı; K, Calvin Johnson'ın plak şirketinin adıydı. Bir yanda Fugazi'den MacKaye vardı, bir yanda Johnson. Fugazi bir punk grubu, ama benim için Beat Happening tam bir punk grubuydu, her ne kadar punk yapmasalar da. Düzeni yekten karşılarına alıyorlardı, Fugazi gibi grupları da destekliyorlardı. Bir gazeteci olarak bu gibi insanları bir nebze olsun başkalarına tanıtabildiysem, bundan gurur duyarım. Bu özellikle kadınlar için, mesela Riot Grrrl grupları için geçerli; kadınların erkeklerle eşit bir konuma erişmelerini önemsiyorum... Kurt'ün intiharından sonra birkaç sene ortalardan kayboldum, dağılmıştım. Genelde mutlu bir insan sayılmam, ama o zaman daha beter haldeydim. Çok içiyordum. Müziğe, rock'a inancımı da yitirmiştim. Punk'tan önce ne yapıyorsam, onu yapıyordum yine: Eve kapanıp piyano çalıyordum, çok iyi beceremesem de. Sonra teklif aldım, Vox'dan. "Mainstream" çalışmamı istediler. Bana ha! "Peki" dedim, "mainstream istiyorsanız, dibine kadar öyle olsun". Aslında kastettikleri "indie'nin mainstream'i"ydi, kapağa Blur falan koymak istiyorlardı. Bense Sting koyuyordum kapağa, Spice Girls yapıyordum. Bir süre böyle gitti. *(gülüyor)* Bir ara bir Amerikan gay dergisi için müzik eleştirileri yazdım. Amerikalıları silkelemek en sevdiğim işlerden biridir. Yine de birçok iyi Amerikalı tanıdım. Sonra İngiltere'ye döndüm, müzikle pek aram yoktu, bir şey dinlemiyordum. Oturup ilk kitabım "Live Through This"i yazdım, '80'lerin sonlarında, '90'ların başlarında Amerikan gruplarıyla beraber içip sarhoş oluşumun hatıratı... Kitabın adına Hole'dan bir şey çıkardım, Nirvana'dan bir şey koymayı reddetmiştim, müteveffa arkadaşımın anısına saygısızlık etmemek için. O kitabı yazışım bir vakit aldı. Sonra çok sevdiğim bir arkadaşım, çok iyi fotoğrafçıdır, Steve Gullick bir dergi yapmak istediğini söyledi. "İyi" dedim, "yap". "Hayır" dedi, "seninle". Dedim yine başladık. Böylece Careless Talk Costs Lives yayın hayatına başladı. İlk sayısı 12. sayı, geriye doğru gidiyor. Dergi bir senede bitince, Plan B'yi oradan devam ettirdik.

Plan B bildiğimiz kadarıyla bağımsız bir yayın. Nasıl döndürüyorsunuz dergiyi?

İlanlar matbaayı karşılıyor, kimseye de para ödeyemiyoruz. Steve, Careless Talk'u çok pahalı bir kâğıda basmak istemişti, fotoğrafçılar böyle şeyleri sever ya. Sağa sola mail attık, "bizi biliyorsunuz, dergi çıkarıyoruz, sevdiğimiz müzikler malûm, böyle bir dergi görmek istiyorsanız ilan verin" diye. Bir anda 5 bin pound topladık. İngiltere'de güçlü bir indie sektörü olduğu için ayakta kalabildik. Plan B için de aynı şey geçerli. Birçok küçük şirket için NME ya da Mojo'ya ilan vermenin anlamı yok, çünkü dinleyicileri bu dergileri okumuyor. Biz de dergiye giren çıkan gruplara çok dikkat ediyoruz, herhalde buna da saygı duyuyorlar. Günde yirmi-otuz CD geçiyor elime, ama daha ziyade kulaktan dönüyor işler. Bir ahbabın "şunu bir dinlesene" diyor, plak dükkânından biri bir şey söylüyor, internetten bir şeyler okuyorsun, güvendiğin bir referans seni onu dinlemeye itiyor.

Dergici değilse de, radyoda John Peel yeni grupları su yüzüne çıkarmanın erbabıydı. Sever miydiniz?

Çok iyiydi. Birçok İngiliz gibi, benim de hayatımda çok büyük bir yer tutmuştur. Gerçi onu pek fazla dinleyemezdim, çünkü bir takım konserler için dışarıda olurdum hep. Ama sonuçta tam mânâsıyla kıyak bir adamdı. Sıradan bir DJ değildi, bir tarzı vardı, çaldığı şeylere ihtimam gösterirdi. İnsanlara bir sürü güzel müzik dinletti, ki ne kadar şahane bir şeydi yaptığı.

Söyleşi: **Merve Erol**

www.ithaki.com

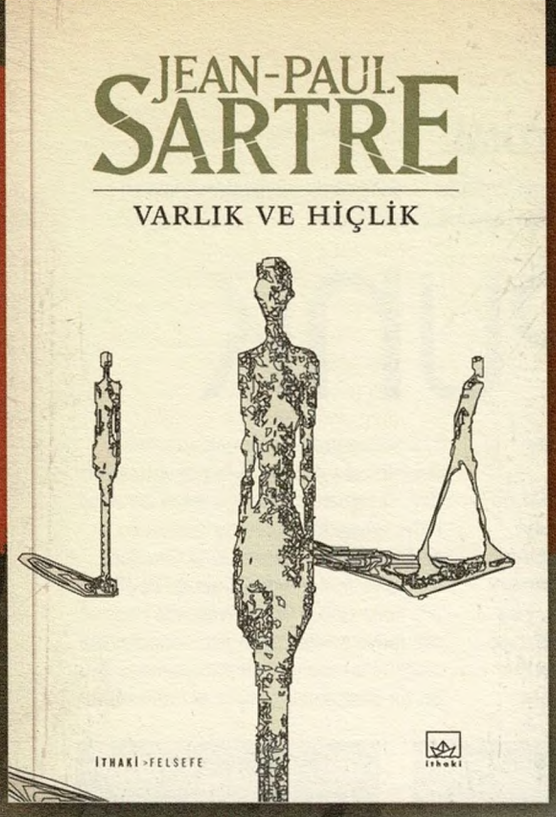

500. KİTAP

İTHAKİ'DEN VE SARTRE'DAN BİR BAŞYAPIT..

VARLIK VE HİÇLİK

Turhan Ilgaz çevirisiyle...

İnternet Satış: www.ilknokta.com

ithak

ROGUE'S GALLERY: O GEMİDE AH BEN DE OLSAYDIM

"Büyüyünce korsan olacağım" diyordu Boris Vian bir şarkısında... Jarvis Cocker, Nick Cave, Lou Reed, Lucinda Williams ve daha nicesi büyüdüler ve korsan oldular. Tarih içinden tam 43 korsan şarkısının bir araya getirildiği "Rogue's Gallery" albümü, adı üstünde bir "haydutlar resmigeçidi", bir "suçlular sergisi".

HEYAMOLA PUNK

Geçtiğimiz aylarda yeni bir albüm yayınlandı. Adı "Rogue's Gallery" ve bir Hal Willner prodüksiyonu. Öyle kısa tarafından anlatmak pek mümkün değil. Altbaşlığı "Korsan baladları, deniz şarkıları ve şanteyler" olarak yazılmış. Chantey dedikleri, aslında bir tür iş şarkısı. Örneğin Türkçede "heyamola" bir tür şantey sayılabilir... Willner, bu albümde korsanlar döneminden kalma şarkılardan oluşan bir koridora sokuyor bizi.

Hal Willner, çok özel bir müzik prodüktörü. Özellikle "tribute" albümler alanında bir efsane isim. Bu çabaları 1981 yılında Nino Rota için hazırladığı tribute albümle başladı. Bunu Thelonious Monk, Kurt Weill, Walt Disney film müzikleri, Charles Mingus, Harold Arlen, Edgar Allan Poe albümleri izledi. Willner'ı diğer prodüktörlerden ayıran, sadece böylesine ayrıksı konuları ele alması değildi elbette. Aynı albüm içinde Chris Spedding ve Steve Lacy'yi, ya da Van Dyke Parks ile Dagmar Krause'yi, bir başkasında Jeff Buckley ile Marc Ribot'yu yan yana getirmeyi düşünebilen kaç kişi vardır ki bu alemde!

Willner, sadece tribute albümler yapmadı. Özellikle ilgilendiği Beat kuşağı şairleriyle, stand-up tarihiyle ilgili "spoken word" albümleri hazırladı (William S. Burroughs, Allen Ginsberg ve Lenny Bruce). "Kansas City", "Million Dollar Hotel" gibi filmlerin soundtrack'lerinde prodüktörlüğü üstlendi. Durmak dinlenmeksizin düzenlediği çok özel konserler ise devam ediyor. Bunların arasında yer alan, Marianne Faithfull'un belki de en güzel albümü olan "Blazing Away"e dikkat çekeriz. Öte yandan, üç yıldır Leonard Cohen için hazırladığı tribute konserler, sonunda bir filme ("I'm Your Man") ve bu filmin albümüne kaynaklık etti. Hal Willner'ın uzun yıllardan bu yana Saturday Night Live şovunun müzik süpervizörlüğünü sürdürdüğünü, bir de "Whoops I'm An Indian" adlı bireysel albümü olduğunu da söyleyip dönelim korsan şarkılarına...

Hal Willner, korsan şarkıları hakkında daha önce hiçbir şey bilmiyormuş. Buna rağmen, Anti/Epitaph plak şirketi, bu tür şarkılardan oluşan bir çalışma yapmasını isteyince düşünmeden evet demiş. Keşfetmenin cazibesi... Aslında bir başlangıç noktam var diye düşünmüş: "Blood Red Roses" şarkısı... Bunu şöyle anlatıyor:

"15 yaşımdayken, durmaksızın Philadelphia'daki WDAS-FM radyosunu dinlerdim. O zamanlar WDAS eklektik bir ticarî radyo istasyonuydu ve zamanının en ilginç müziklerini çalardı. King Crimson, Dr. John, Jimi Hendrix, Captain Beefheart, Yoko Ono... Orson Welles'in hazırladığı radyo şovları, gece geç saatlerdeyse olağanüstü caz programları yayınlanırdı. Bu tür programlar sadece bol sivilceli ve

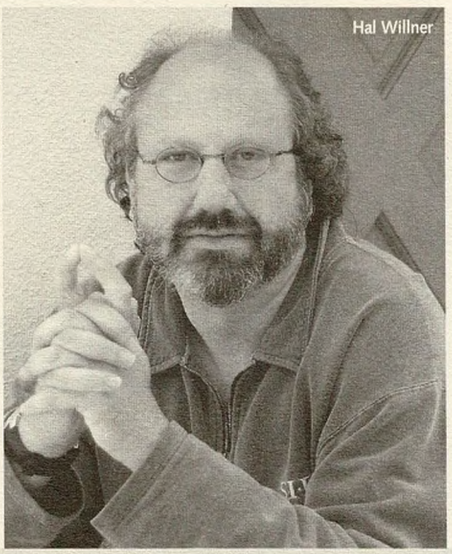
Hal Willner

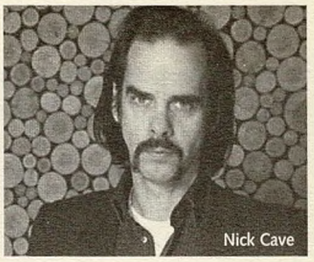
Nick Cave

Jarvis Cocker

GEMİLER SEKSEN DİREKLİ, KORSANLAR ASLAN YÜREKLİ

Korsanlar konusunda Türkiye'de yayınlanmış en yetkin kitap, David Cordingly'den "Korsanlar Arasında Yaşam" (Dost Kitabevi, Ankara 2004). Cordingly, bu kitabında romanlar ve filmlerle yaşamımıza giren korsan imgesinin kaynaklarını ve bunun ne denli gerçekçi olduğunu araştırmış. Tahta bacaklar, papağanlar, gizli adalar, defineler, korsan bayrağı, fırtınalar arasında çok yararlı bir geziye çıkarıyor bizi. Bu insanların bizi hâlâ niçin bu denli etkiledikleri sorusunu ise öyle cevaplıyor:

"İnsanların çoğu tekdüze bir yaşam sürmeye mahkûmdur. (...) Bu insanlar, çoğunlukla, kendilerini çok az tatmin eden ya da hiç tatmin etmeyen bir iş yaparak her gün can sıkıntısıyla dolu saatler geçirirler. Eve döndüklerinde onları ya aile yaşamının olağan sorunları ya da kasvetli bir yerdeki ıssız bir apartman dairesi beklemektedir. Bir korsanın yaşantısıyla taban tabana çelişen başka bir şey olabilir mi? Korsanlar, çoğumuza hükmeden kanun ve düzenlerden kaçıyordu. Onlar otoriteye karşı ayaklanan isyankârlar, kendi kurallarını kendi koyan özgür ruhlardı. Yağmurla ıslanmış sokakların gri dünyasını arkalarında bırakıp güneşe doğru yola çıktılar. Onları düşündüğümüzde gözümüzün önünde beliren sahne, bir elinde rom şişesiyle kumlara sere serpe uzanmış bir adam, yanında güzel bir kadın ve onları uzak, egzotik adalara götürmek için açıklarda demirlemiş halde bekleyen ince hatlı, siyah bir ıskunadan oluşmaktaydı."

David Cordingly'nin kitabı, bize bu ilginç alemde müziğin yeri konusunda şu tür bilgiler sunuyor: "Denizdeki yaşamın önemli başka bir parçası da müzikti. Şarkı söylemek, dans etmek, keman çalmak ve hatta küçük bando ve orkestralar kurmak, deniz kuvvetlerine ait gemilerde ve ticaret gemilerinde oldukça yaygındı. Korsanların bölük pörçük kayıtlarına bakıp müzikle ne kadar ilgili olduklarını söylemek zordur. Bartholomew Roberts tarafından hazırlanan korsan yönetim yasalarında şu kural da yer almaktadır: 'Müzisyenler Sebt gününde dinlenebilir, ama diğer altı gün ve gecede hiçbirine iltimas geçilmeyecektir.' Bartholomew Roberts'ın gemi filosundaki amiral gemisi Royal Fortune İngiliz donanma gemisi Swallow tarafından ele geçirildiğinde, gemide iki tane müzisyen vardı. Nicholas Brattler, Calabar'daki Corwall Galley'den getirilen bir kemancıydı ve korsanlara katılıp anlaşma maddelerini imzalamaya zorlanmıştı. Duruşmadaki savunmasında, 'karşı çıkmaya cesaret edemeyen mahkûmdan, aynı müziğinden olduğu gibi, faydalanıldığı' söylenir. Brattler, tıpkı 'olay sırasında pupada müzisyenlik işini icra etmekte olan' James White gibi beraat etti. Aynı duruşmada, James Barrow'un sorgusu sırasında, bazı korsanların Barrow'un tavuklarını öldürüp sonra da içki içmeye koyuldukları, böylece akşam yemeği vakti geldiğinde 'Felemenkçe bir dua kitabından İspanyolca ve Fransızca şarkılar' söyledikleri ortaya çıktı."

Peki bizim tarihimizde bu tür korsan şarkılarının izini sürebilir miyiz? Bu oldukça zor bir soru. Osmanlı İmparatorluğu'nda elbette önemli bir korsan geleneği var. Ama bunların müzikleriyle pek ilgilenen olmamış. Sınırlı da olsa ipuçlarını Halikarnas Balıkçısı veriyor. Onun Türk korsanlarını ele aldığı bir dizi romanını taradığımızda bazı bilgilere ulaşabiliyoruz. "Turgut Reis"de, romanın başlarında Atlas Okyanusu'na açılıp bir daha dönmeyen bir Cezayir korsan filosu için yazılmış türküden söz edilir: "Murad Reisin gemileri seksen direkli / İçinde korsanlar denizciler arslan yürekli / Enginlerden bir kuş geldi kondu serene / Murad Reisin gemileri çamdır dayanmaz / İçinde korsanlar denizciler uyanır uyanmaz..." Halikarnas Balıkçısı, "Uluç Reis" romanında ise korsan gemilerindeki mehter takımından söz eder. Ardından bize "lobud ve kılıç kullanmanın erbabı olduğu kadar, tambura ve saz çalmanın da ustası" olan Koca Murat'ı tanıtır. Ona "geminin âşıkı" ve "ozanı" dendiğini öğreniriz. "Yanık bir davudî sesi vardır. Demir kaldırılırken, gemiler karaya çekilirken koro halinde söylenen 'heyemola'ların (Balıkçı bir başka yerde bunlara 'eyyam ola!' der) söyleyeni odur." Direğe tırmanır, sırtını direğe dayar, türküyü salıverir. Denizciler de hep bir ağızdan ona koroluk ederler. Koca

Oğuz Aral'ın çizimi, Ülkü Tamer'in "Virgülün Başından Geçenler" kitabından

kız arkadaşı olmayan ergenlik çağı gençliğince izlenirdi. Pazar gecesi 10'da ise bilgin ve büyücü bir adamın, Gene Shay'ın sunduğu folk müzik programı vardı. Shay bu alanın en iyilerini çalardı –Cisco Houston, Dave Van Ronk, Bert Jansch, Sandy Denny, Mississippi John Hurt... Bu akşamların birinde Gene Shay, programın tümünü "deniz iş şarkıları"na (Sea Chanteys) ayırmıştı. 'Popeye' türü çizgi filmlerde duyduklarım dışında, o zamana kadar hiç böyle şarkılarla karşılaşmamıştım ve programı sonuna kadar dinlemedim bile. Ama çaldığı şarkılardan biri muhteşemdi: 'Blood Red Roses'. Zincir sesleri eşliğinde bir grup kararlı ses 'Go down ya blood red roses, go down!' diye bağırıyordu. O geceden bu yana 35 yıldır bu güçlü ve bir türlü sonu gelmeyen şarkıyı hâlâ ezbere söyler dururum."

Aslında projenin asıl sahipleri, yönetmen Gore Verbinski ve aktör Johnny Depp. "Karayip Korsanları II" filminin çekilişi sırasında doğal olarak korsan kültürü ve şarkılarıyla da ilgilenmişler. Gore eski arkadaşı (Anti Records'dan) Brett Gurewitz'e çeşitli şarkıcıların yer alacağı bir albüm yapmayı önermiş. Brett de elbette Willner'ı aramış. Willner, "Her zaman birer korsan olmayı düşledik ve becerebildiğimiz kadar da olduk. Moby Dick'le aramızda her zaman sıcak ilişkiler oldu" diyor bir konuşmasında. Birçok müzisyen gibi Hal Willner da, korsan şarkılarının gerçek punk müziği olduğunu düşünüyor ve ekliyor: "Gemilerde çalışan insanların zor yaşamına bakınız, bu enerji rock'n'roll'la özdeş bir görünüm taşıyor." Korsanlar dizisinin üçüncü filminde Keith Richards'ın, Sparrow'un babası rolünü üstlenmeyi kabul etmesinin nedeni de belki bu düşünceden kaynaklanıyor...

"Her zaman birer korsan olmayı düşledik. Gemilerde çalışan insanların zor yaşamına bakınız, bu enerji rock'n'roll'la özdeş bir görünüm taşıyor."

Willner işe eski kitapçıları, plak mağazalarını dolaşarak başlamış. E-Bay ve diğer internet satış sitelerini taramış. Bulduğu tüm plakları toplamış. Eline geçen şarkılar onda önce hayal kırıklığı yaratmış. Hemen hepsi, aynı dizeleri sürekli tekrarlayan, basit şarkılarmış. Ama giderek koleksiyonerlerin elindeki folk mirasına ulaşmış. Değişik liman kentlerinden –Liverpool, Ümit Burnu, Güney Avustralya– heyecan verici şarkılara ulaşmış. En ilginç örneklerse vakti zamanında Smithsonian Enstitüsü'nden Alan Lomax'ın prodüktörlüğünde Amerika ve Karayip bölgesinden derlenmiş eski denizci şarkılarının yer aldığı bir albüm olmuş. Bunlara bir dizi nota, kitaplarda kalmış müziği kayıp şarkı sözleri eklenmiş. Bu uzun uğraş sonunda Willner'ın elinde 400 kadar şarkı toplanmış. Sonra bu sayıyı 75'e indirmiş. Ardından albümde yer alabileceğini düşündüğü müzisyenlerle, şarkıcılarla temaslara başlamış. İlk aradığı kadim dostu Bill Frisell olmuş. Frisell onu bu aralar yaşadığı Seattle'a çağırmış, "birilerini bulur, birlikte takılırız" demiş. 14 saatliğine bir stüdyo tutmuşlar. Yanlarına Robin Holcomb, Wayne Horvitz ve Eyvind Kang'ı alıp çalışmaya başlamışlar. Aynı günlerde Seattle'da turne nedeniyle bulunan New York'lu Akron/Family'yi de aralarına katıp albümün ilk "house band"ini kurmuşlar ve kayıtlar yapmışlar. Efsanevî Seattle'lı sanatçı Baby Gramps'le, onun yıllardır repertuarında olan "Cape Cod Girls"ü albümün açılış parçası olarak kaydetmişler. Robin Holcomb "Dead Horse" adlı şarkıyı getirmiş. Bill Frisell, solo bir çalışma gerçekleştirmiş. Seattle seanslarında toplam dokuz parça kaydedilmiş.

Hal Willner albümün ikinci aşaması için Londra'da Bryan Ferry, Nick Cave, Kate St. John ve Warren Ellis'le buluşmuş. Kayıtlar Dublin, New York ve Los Angeles'da devam etmiş. Her gittiği yerde sanatçılara, dört ila 12 arasında değişen sayıda şarkı örneğini CD'ye kaydedilmiş bir halde veriyor, onların seçimlerini yapmasını bekliyor, sonra hızla stüdyoya giriyorlarmış. Bu yöntemle, "Rogue's Gallery" albümü için 60 şarkı kaydedilmiş. Bunların 43'ü albüme alınmış.

Albümün öne çıkan şarkıları arasında Nick Cave'in aşina olduğumuz o karanlık atmosferle yorumladığı "Fire Down Below" ve "Pinery Boy"u başta geliyor. Willner'ın favori şarkısı "Blood Red Roses"ı ise Sting yorumluyor. Willner, "Sting yirmi yıl önce benim Kurt Weill albümümde de yer almıştı. Mükemmeli yakalayacağını biliyordum" diyor. Albümde Sting'in söylediği diğer şarkı "Shallow Brown". Bryan Ferry ise, biri Antony'yle olmak üzere, iki şarkı yorumlamış.

Joseph Arthur'dan "High Barbary", Rufus Wainwright ve Kate McGarrigle'den "Lowlands Away", Bono'dan "Dying Sailor To His Shipmates", Mary Margaret O'Hara'dan "The Cry Of Man" ve Lou Reed'den "Leave Her Johnny" albümden seçtiğim diğer şarkılar. Hepsinin ötesinde, en sevdiğim parça, Jarvis Cocker'ın yorumu: "A Drop Of Nelson's Blood". "Rogue's Gallery", tarihin derinliklerinden gelen, pek bilmediğimiz bir geleneğin günümüz sanatçıları tarafından yeniden yorumlanması. Heyecan verici ve öğretici. Karanlık sularda dolaşmaktan hoşlanıyorsanız, ne yapıp edip ele geçirmeniz gerekli...

Gökhan Akçura

Murad meselâ şöyle bir gazel okur: "Atılsın toplar ve kurşunlar, çekilsin oklar bir bir! / Bezensin, kızıl kesilsin düşman kanıyle derya. / Duralım kahraman gibi düşmana karşı hışmiyle / Olup ateş saçan gemilerimiz tıpkı ejderhâ..."

Halikarnas Balıkçısı'nı bir yana bırakırsak, çok fazla yol alamayacağımızı göreceğiz. Karagöz oyunlarında korsan yoktur, ama sandalcılar vardır ("Sandalım geliyor varda" türküsü eşliğinde). Karadeniz türkülerindeyse gemi direkleri, hamsiler ve fırtınalar. Bu tür şarkılara yüz vereceksek, '40'lı yıllarda sahnelenen "Alabanda" revüsünün şarkılarına göz atacağız. İşte bir türküden uyarlama, Sadettin Kaynak şarkısı, "Uşaklar Çiya Çiya!": "Hey deniz Karadeniz / Suları kıpırdaşır / Göğsünde kabaranın / Uşaklar çiya çiya / Gider yere ulaşır / (...) / Geminin adı Suna / Yolladım Giresun'a / Peşinden geldiğimi / Uşaklar çiya çiya / Deyin beyim Dursun'a."

Karadeniz demişken, Yusuf Ziya Ortaç imzalı bir "Karadeniz Kantosu"ndan da söz etmek gerekir. 1921 yılında yazılmış bu kanto, galiba dergi sayfalarında kalmış: "Geminin bandırası halis yerli gezidur / Üç katlı yelkenleri Tirabuzan bezidur / Geminin direkleri kalaydandur kalaydan / Dünya yikilsa da ben vazgeçemem alaydan / Kapdandan usta olduk takaya pine pine / Panpuru yürüturuk inse suyun tipine / Denizin alti usti birdir lâz uşağuna / Olta yapib ta takar hamsiyi kuşağuna / Dalarık su içine dalguç gibi dalaruk / Koskoca kalkanlari oltasuz yakalaruk / Karadenizin alti ustinden kalabaluk / Bu paluk başka paluk bu paluk başka paluk."

Korsan türkülerinden geçtik, deniz ve gemiyle ilgili şarkılarımız için bile temel bir kaynak bulmak pek mümkün değil. Kıyıda köşede ne var diyerek folklorik kaynakları elden geçirelim. Türkü derlemelerinde sıkça karşımıza çıkan Anadolu'da okunan Cezayir türkülerinin konumuz açısından özel bir önem taşıdığını görüyoruz: "Yaz gelince gemilerimiz yağlanır / Kış olunca tersaneye bağlanır / Delikanlılar Cezayir'de eğlenir / Tunus, Tarabulus ve Cezayir of!"

Bu düzlemde yürümek isterseniz, (bulursanız) Şükrü Elçin'in "Akdeniz'de ve Cezayir'de Türk Halk Şâirleri" (1988) adlı kitabına göz atmanız gerekiyor. Melih Duygulu'nun (galiba yayınlanmamış olan) yüksek lisans tezinin konusunun "Folklorumuzda Cezayir" (1991) olduğunu da belirtelim. Halkbilimci dostumuz Sabri Koz ise, bu konuda bir çalışma yapmak istiyorsak, Mehmet Fuat Köprülü'nün "Türk Saz Şâirleri" (1962) adlı çalışmasına mutlaka bakmamız gerektiğini söyledi. 16. yüzyıldan Çırpanlı adlı Garp Ocakları'na bağlı bir saz şairine de dikkat çekti. Yine ondan öğrendiğimize göre, 17. yüzyılda Ali Ufki'nin derlediği "Mecmua-i Saz ü Söz"de (1976, hazırlayan Şükrü Elçin) nota örnekleri bile bulmak mümkün. Bir türlü ele geçiremediğimiz Coşkun Güngen'in "Şiirlerimiz ve Şarkılarımızda Deniz" (1998) adlı antolojisinde işimize yarayacak bilgi var mıdır, bilemiyoruz... Yani, anlaşılacağı gibi, Türkiye'de "Rogue's Gallery" türü bir albüm için ön çalışma bile yapmak zor zanaat...

Turhan Selçuk (Abdülcanbaz macerası "Akdeniz Fırtınası-Kara Ejderha"dan)

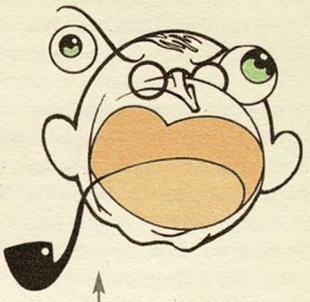

ROLL KİTAPLIĞI

Ahmet Çiğdem Toplum: Kavram ve Gerçeklik (İletişim)
Antonis Samarakis Yanlış (İletişim)
Aydın Engin Heykel Oburu –Mehmet Aksoy Kitabı (İş Kültür)
Ayşe Düzkan Erkekliğin Kitabında Yazmaz Bu (Versus)
E.P. Thompsom Avam ve Görenek (İletişim)
Gilles Deleuze Kıvrım –Leibniz ve Barok (Bağlam)
Haydar Ergülen Düzyazı: 100 Yazı (Merkez)
Henriette Asséo Çingeneler –Bir Avrupa Yazgısı (YKY)
Jean-Paul Sartre Varlık ve Hiçlik (İthaki)
Ketil Bjørnstad Müzik Uğruna (Metis)
Mihail Bakunin Devlet ve Anarşi (Agora)
Necmi Sönmez Sanat Hayatı İçerir mi (YKY)
Orhan Pamuk Sessiz Ev (İletişim)
Pauline Melville Hayaletlerin Göçü (Ayrıntı)
Pierre Bourdieu Pratik Nedenler (Hil)
Reşat Enis Kırmızı Karanfil (Yordam)
Samir Amin Avrupa ve Arap Dünyası (Versus)
Seyfi Öngider Çankaya'nın Bütün Adamları (Aykırı)
Thomas Pogge Küresel Yoksulluk ve İnsan Hakları (Bilgi Ün.)
Vaslav F. Nijinsky Nijinsky'nin Günlüğü (YKY)

Mehmet Aksoy ve "İşsiz" (1977) heykeli (foto: Erhan Atalar)

Tony Gatlif'in "Latcho Drom" filminden

Kendimize gülüyoruz belki de

Bir Roll kitabı, fırından yeni çıktı: Bugün kült addedilen "Dünyayı Kurtaran Adam"ın yönetmeni Çetin İnanç'ın kendi ağzından hayat hikâyesi, aynı zamanda, Yeşilçam'ın, bütün bir Türkiye'nin yarım yüzyıllık macerası...

Çetin İnanç: İnsanın bazı olaylara aklı ermiyor, tabiat olayı gibi. Daha önce nasıl tutulan modalardan filmler çıkarttıysak, "Dünyayı Kurtaran Adam" da öyle çıktı. Yedi-sekiz sene sonra birden absürd film, kült film, cart film, curt film diye millet konuşmaya başladı. Bir kere o zamanlar tüm dünyayı "Star Wars" modası kasıp kavurmaya başlamıştı. Japonu, Çinlisi, İtalyanı uzay işlerine girmiş, biz niye girmeyelim? Uzayda geçen bir kahramanlık öyküsü işte, uzay-avantür...

Senaryo kabaca oluştuktan sonra, hemen Nuri abi (Kırgeç) aksesuarları hazırlamaya başladı. Plastikten olmaz, bazı şeyleri pelüşten yapalım istedik. Filmde görünenlerin dışında, asıl daha güzel dekorlar hazırlayıp Kilyos'a kurmuştuk. Işıklı mışıklı uzay gemileri yapmıştık. O zaman Kilyos tam çöl. Gece yağmur indirmiş, ertesi gün bir gittik ki, hiçbir şey kalmamış sabaha. Sonra yeni bir formül bulmak lâzımdı: Kapalı sahneleri İstanbul'da, geri kalanını da en azından bir atmosfer versin diye Ürgüp'te çektik. Çekimler yirmi, yirmi beş gün sürdü. Ee, sonunda başka filmlerden parça almak mecburiyetinde kaldık tabii. Ama tepemin tasını attıran bir şey var. Bana diyorlar ki, "filmin yarısını 'Star Wars'dan araklamışsın". Bir kere on altı ayrı filmden, belgeselden görüntü kullandım ben, diğerlerini çakabilmişler mi? Yok! "Star Wars"un da anlaşılacağını bile bile koydum. Bir yandan örnek teşkil etmek istiyordum, kafasında bu tarz film yapma fikri olan varsa bana baksın, ibret alsın, bu memlekette bu kadarının olacağını bilsin diye. Her şey para, para, para... Cüneyt Arkın gibi bir yıldız nasıl böyle bir filmde oynarmış! "Dünyayı Kurtaran Adam", Kara Murat'ın bir versiyonu özünde. Mevzu kale değil, evren. Zaten Cüneyt dışında başka biri de oynayamazdı o rolü; onun gibi çevik, atlayan, zıplayan, parende atan, gözü kara başka bir oyuncu var mı? O olmasa ne Kara Muratlar olurdu, ne de bunlar. (...) Diyorlar ki, "Cüneyt Arkın ayağında koca taşlarla nasıl tekme atıyor, mukavva olduğu çok belli". Biz orada başka bir şeyin altını çiziyoruz, "öyle bir zaman gelecek ki, taşlar mukavva gibi gelecek bize" diyoruz. Taş Devri'ne de bir mesajı var. Dünya modernleşecek, modernleşecek, sonunda en iptidaî günlerine dönecek. O eldivenler falan malzeme olarak çok iyi değil tabii, biz o meyanda öyle yapabilmişiz ancak. Düşünün işte, malzememiz biraz kaliteli olsaydı, ne şahane olurdu. O kayaları yapmak için strafor bile bulamadık da, kâğıtları alçıyla sıkıştırdık. Adam ayağına kaya bağlıyor, halter kullanmıyor, kendini güçlü yapmak için iptidaî şartları kullanıyor. Hatırlarsanız, sonra o yaratıklara çarptığı zaman da bir patlama meydana geliyor. Yani yaratıkların dayanamadığı tek güç, insanın gücü. Mevzu biraz karışık gelebilir, tam anlaşılamayabilir, ben bile anlamıyorum zaten. Zaten mesele bir var oluş ve yok oluş sorunu değil mi? Öyle kolay yoldan çözmek de, anlatmak da olmaz haliyle. Geleceğin nasıl geleceğini kim biliyor ayrıca?

(...) Sonuçta insan hakkında sorular soran bir filmdir. Bir kere, dünya parçalansa da üç tane dine bir şey olmayacak diyoruz. Varoluşundan beri ölümsüzlüğün peşinde olan insanoğlu, dünya parçalansa da aynı şeyin peşini bırakmayacak diyoruz, Uzay Çağı diyoruz. 21. asrın tılsımı, beş dakika sonra olacağını bilemememizdir. İkiz Kuleler nasıl patladı, artık güvende olan hiçbir şey yoktur. Uzay Çağı budur benim fikrime göre. İsterlerse eğlensinler benim canavarlarımla. Yine yapsınlar bu komiklikte bir şey, ben yine seyrederim. Beğenmeyene de bir şey yapamam. "Abi çok gülüyoruz sayende" diyorlar, bu bile önemli bir şey değil midir? Güldürmesi beklenen şeyler çok güldürmez zaten insanı. Kendimize gülüyoruzdur belki de.

"Jet Rejisör Çetin İnanç", hazırlayan: Pınar Öğünç, Roll Kitapları

nublu RECORDS

ilhan erşahin, jesse murphy ve kenny wollosen'in love trio'su, yaşayan bir reggae efsanesi u-roy ile buluştu...

kasım'da müzik marketlerden isteyin...

nublu.net

Türkiye Dağıtım: EMI Music Turkey

Efes Pilsen Blues Festival 17

Blues'cuları buluşturan festival 17 yaşına basıyor. Bu sene ABD'den üç misafirimiz var: '70'lerin başında işe funk'la başlayan, giderek zydeco'ya gönül veren ve türün en başarılı isimlerinden biri haline gelen Buckwheat Zydeco, geleneğin aktarılmasında ve üretilmesinde önemli halkalardan biri. Louisiana - Baton Rouge ekolünden gelen Larry Garner, '90'ların başında edindiği şöhretini geliştirerek ilerliyor. Michael Powers ise New York'tan, akustiğin elektro gitarla kaynaştığı bir modern blues sahnesinden geliyor. 9 Kasım'da Samsun'da başlayacak olan festival 19 şehri ziyaret edecek ve 20 Aralık'ta, Adana'da son bulacak...

Buckwheat Zydeco

Ankara Uluslararası Caz Festivali

ODTÜ'nün memlekete hediyelerinden ODTÜ Caz Günleri 1996'da başlamıştı. Evrildi, serpildi, Ankara Uluslararası Caz Festivali oldu. Festivalin onuncu senesi, 13-25 Kasım arasında düzenleniyor. Festivalin konukları arasında Uraz Kıvaner, Fransa'dan JP Gallis & Apopsis 7, Almanya'dan Esther Keiser Trio, İtalya'dan Antonello Salis - Michele Rabbia Duo, Brezilya'dan Lica Cecato, Tuna Ötenel Quartet, Cenk Güray projesi Abis, Şefika Kutluer & Claude Bolling Trio, Re-Sim katılıyor. Charlie Haden Liberation Music Orchestra ve Carla Bley de festivalde yerlerini alacak. Programın ayrıntılarını www.acd.org.tr adresinden öğrenebilirsiniz...

Esther Keiser

Phonem By Miller

Mogwai konseriyle açılan mini-festival, Kasım'ın ilk bölümü boyunca devam ediyor. Joy Division'dan Daft Punk'a ince bir hat çizen Fransız grup Colder, 4 Kasım'da Indigo'da sahne alacak. 8 Kasım gecesi Babylon'da Fennesz var: Gitarı ve laptop'uyla sahneye yayılacak olan Avusturyalı sanatçı, rock'un ve elektroniğin binbir rengini barındıran bir ses âlemine dalacak. 10 Kasım gecesi Babylon'da, Portecho'nun ardından, funk'la punk'ı başarıyla evlendiren İngiliz grup Spectrum'u izleyebileceğiz. Festival, 11 Kasım'da Indigo'da Junior Boys ve Alman DJ/prodüktör Justus Köhncke'yle son bulacak...

Fennesz

Babylon'da bu ay

3 Kasım, 23:00 **The Whitest Boy Alive:** Kings Of Convenience'ın vokali Erlend Øye, yeni grubuyla funk'lı bir rock icra ediyor. Neşeli, dansa müsait bir rock...
4 Kasım, 23:00 **Pluma Band / William Cardoso Project:** İki yıldır çalışmalarını İstanbul'da sürdüren vurmalı üstadı William Cardoso, geleneksel Küba ezgilerini cazla harmanladığı yeni projesinde memleket altyapısından gençlere de şans tanıyor...
7 Kasım, 21:30 **Yıldız İbrahimova & Serkan Çağrı**
9 Kasım, 21:30 **Hüsnü Şenlendirici**
11 Kasım, 23:00 **Shantel:** İstanbul kulüplerini son yıllarda en çok etkileyen isimlerin başında gelen, Balkanlara gönül vermiş DJ, yeniden Babylon'da...

14 Kasım, 21:30 **Sıfır Km**
15-16 Kasım, 21:30 **Horacio El Negro Hernandez:** Carlos Santana'dan Paul Simon'a, Steve Turre'den Gonzalo Rubalcaba'ya kadar pek çok usta isimle aynı sahneyi paylaşmış bulunan Kübalı davul virtüozu, trompet, piyano ve bas eşliğinde, Latin müziğinin cazla buluştuğu noktadan bagetlerini konuşturacak.
17-18 Kasım, 23:00 **Señor Coconut:** Cover ikliminin sultanı o. '90'ların başında elektronik DJ'i olarak müzik hayatına atılan Uwe Schmidt, bir süre sonra bu yekpare, soğuk ritmlerden sıkılıp kendini Şili'ye attı, Santiago sokaklarında Latin müziği tedrisatından geçti. Dönüşünde Kraftwerk şarkılarına öyle bir Latin ayarı verdi ki, akıllara zarar. Başta Atom Heart olmak üzere sayısız mahlasla karşımıza çıkan Schmidt'in en çok alkış alan işleri de –Kraftwerk'e yaptığı gibi– Señor Coconut plakları oldu: "Smoke On The Water"dan "Beat It"e, rock salsayla en güzel onun sayesinde tanıştı. 2006 yılı Señor Coconut albümü "Yellow Fever!"ın ardından Babylon'da büyük eğlence var...
21 Kasım, 21:30 **Gevende**
22 Kasım, 21:30 **Gökhan Akçura & Baba Zula / Killing İstanbul'da:** '60'ların sonu biraz da Killing'le geçti, fotoromanla başlayan furya kısa zamanda Yeşilçam'ı istilâ etti ve Killing İstanbul'u fethetti. Bu eski zaman İskeletoru, yeniden aramıza katılıyor: Filmlerden parçalarla, röportajlarla ve tabii Baba Zula'nın "can alıcı" müziğiyle şenlenecek geceye maskeli gelmeniz rica olunur.
25 Kasım, 23:00 **Athena**
27 Kasım, 21:30 **3 Kadın & Jam Session:** Yasemin Göksu ve Yeninur Ada, Lazcadan Süryaniceye, Sefarad şarkılarından Roman havalarına, Anadolu'nun mozaiğini sergileyecek.
28 Kasım, 21:30 **Techno Roman Project**
29 Kasım, 21:30 **Esma Redzepova & Ensemble Teodosievski:** Makedonya'nın en büyük seslerinden Üsküplü Esma Redzepova, grubuyla beraber, otantik Balkan müziğinin en has örneklerini verecek.
30 Kasım, 21:30 **Ayhan Sicimoğlu & Latin All Stars**

Señor Coconut

Balans'da bu ay

3 Kasım **Nev / Yüksek Sadakat** / *4 Kasım* **Johan Gielen** / *10 Kasım* **Inner Rhythm** / *11 Kasım* **Kargo** / *15 Kasım* **Atmosfer** / *16 Kasım* **Ayşegül İnci - Yeni Harman** / *17 Kasım* **Portecho** / *18 - 25 Kasım* **Aylin Aslım / Teoman** / *22 Kasım* **Direc-t** / *24 Kasım* **Sertab Digital** / *30 Kasım* **Cem Özkan**

Peyote'de bu ay

2 Kasım **Brazzaville (Unplugged)** / *3 Kasım* **Neon / In Beetween** / *4 Kasım* **Arslonga / Can K. / Sakin** / *8 Kasım* **The Neighboors** / *9 Kasım* **Kaçak / Karantina** / *10 Kasım* **Ayyuka / Sakareller** / *11 Kasım* **Kafabindünya / DandadaDan** / *15 Kasım* **Clique / Ra** / *16 Kasım* **Golatkin / Piseriff** / *17 Kasım* **Fungu / Grangulez** / *18 Kasım* **Kınk Çizgi / Gevende** / *22 Kasım* **Düş Macunu** / *24 Kasım* **Dinar Bandosu / Rumble Fish/** *25 Kasım* **Fairuz Derinbulut Feat. Ayben** / *29 Kasım* **Kupka / Cin Düğünü**

Juliette Lewis & The Licks

Geçtiğimiz ay Metric konseriyle başlayan Radar etkinlikleri, Juliette Lewis & The Licks'le devam ediyor. "Natural Born Killers", "Cape Fear" gibi filmlerde kendini gösteren, "Strange Days" filminde vokalinin ve sahne performansının ipuçlarını veren Juliette Lewis, malûm, birkaç senedir kendini hepten müziğe verdi, grubu The Licks'le beraber yeni albümü "Four On The Floor"u da geçtiğimiz ay yayınladı. Beyazperdede çok hayran kazanan bu deli kızı sahnede izlemek için sabırsızlanıyoruz. 28 Kasım'da, İstanbul Yeni Melek'te olalım.

The Exploited

İkinci kuşak İngiliz punk'ının en dağdağalı gruplarından The Exploited, İstanbul'da. 1980'in başlarında kurulan, anti-konformist bir sokak dili yaratan grup, 1981'de ilk albümleri "Army Life"ı yayınladı. İkinci albümleri "Punk's Not Dead", klasiklerden sayılıyor. Yoluna hâlâ devam eden grup, oi'yle başlayıp thrash'e yakın bir sound tutturdu... 11 Kasım'da Yeni Melek'te düzenlenecek gecenin açılışını Poster-iti, Not Made In China, Tampon ve Dead Army Boots yapacak. Captain Hook zamanlarını özleyenlere müjde: Athena da sahne alacak...

The Wailers

Geçen sene de İstanbul'u ziyaret eden The Wailers, yeniden memlekete geliyor. Bob Marley'in, Peter Tosh'un eski takım arkadaşları, 3 Kasım'da İstanbul Yeni Melek'te. 4 Kasım'da Ankara'da, 5 Kasım'da da İzmir'de sahne alacak. Reggae'nin büyük grubu, Aston Barrett, Al Anderson dahil, orijinal kadrodan müteşekkil.

KONSERKONSERKONSERKONSERKONSER

İndigo'da bu ay

Martin Landsky

17 Kasım **Martin Landsky:** '80'lerin sonlarından itibaren Hamburg kulüplerinde, house ritmleriyle pişen Martin Landsky, Intim Recordings'le Almanya elektronik sahnesinin önde gelen figürlerinden biri haline geldi.
24 Kasım **Gus Gus:** Daha önce de çeşitli formatlarda İstanbul'u ziyaret etmiş olan Gus Gus, elektronik âlemin meşhur gruplarından biri. İndigo'da DJ-set'leriyle sahne alacaklar.
24 Kasım **Chelonis R. Jones:** New York'lu çok yönlü sanatçı, Almanya'da sürdürdüğü çalışmalarında, şarkıcılığı ve şarkı yazarlığını, edebiyatçılığını, ressamlığını bir potada eritiyor. Coon'un da vokalini üstlenen Jones, bizi deneylere sürükleyecek...

Roxy'de bu ay

Roxy, 13. yaşını 13 Kasım gecesi Sonido Teres Salsa grubu eşliğinde kutluyor. 16 Kasım'da da Levi's konser serileri başlıyor. Onor Bumbum, Colourless gibi grupların katılacağı bu ilk gecenin ardından, gruplara katılım serbest. Siz de Roxy sahnesinde yer almak isterseniz, yıl boyunca devam edecek etkinlik için demolarınızı Roxy'ye gönderebilirsiniz. Ayrıntılar www.roxy.com.tr adresinde...

Omara Portuondo

Buena Vista Social Club'ın hanımefendisi Omara Portuondo, yeniden memleketimizde arz-ı endam ediyor. 2006 turnesi kapsamında yolunu buraya da çeviren Portuondo, 26 Kasım akşamı Hilton Convention Center'da olacak.

The Carl Palmer Band

Eski progressive'cilerden kim kaldı? Carl Palmer kaldı! Yani, Emerson, Lake & Palmer'ın Palmer'ı. Grup dağıldığından bu yana müzik yapmaktan kopmayan, hızından ve tekniğinden bir şey yitirmeyen, işi bazen şova dökmekten imtina etmeyen Carl Palmer, gitarda Paul Bielatowize, basta Dave Marks'la beraber 4 Kasım akşamı İstanbul Enka Oditoryum'da, 5 Kasım'da Eskişehir'de olacak...

Duman'ın vedaı

Sokağa çıkıp sorsak, yüz kişiden kaçı "en iyi konser performansı Duman'ın" der? Herhalde epey bir yekûn tutar. Bu büyük konser grubunu mecburî vatan hizmeti nedeniyle ayrı kalacakları aylar boyunca çok özleyeceğiz. Duman, şimdilik son konserlerini 10 Kasım akşamı Yeni Melek'te verecek. En büyük asker bizim asker!

Inkubus Sukkubus

Rock sularında yüzen bir Pagan grubu. Doğaüstüne, fantazyaya meraklı bir liseli arkadaş grubu olarak 1989'da kuruldular, dokuz albümü arkalarında bıraktılar. 17 Kasım'da Bronx'da sahne alacak grubun uvertürü Neoplast.

Oceansize

Manchester'ın, ünü mahallelerini aşmış gruplarından birini konuk ediyoruz. Melodik, sentimental bir rock yapan Oceansize 1998'de kuruldu, iki albümle İngiltere'nin ufak çaplı ihraç maddeleri arasına katıldı.
10 Kasım'da Bronx'dalar...

[festival]

Avrupa Filmleri Festivali

12. Avrupa Filmleri Festivali, 3-26 Kasım arasında düzenleniyor ve 3-9 Kasım arasında Ankara konaklamasının ardından 11-16 Kasım arasında Kars'a, ardından Tiflis ve Bakü'ye de uğruyor. Sürgünlüğün, sığınmacıların, sınırların aslî tema olarak öne çıktığı festival, kısa filmlerin yanısıra, –doğumunun yüzüncü yılı vesilesiyle– Luchino Visconti ve Yuri Norstein'ın toplu gösterimlerine ev sahipliği yapacak. Lars Von Trier'nin son filmi "Emret Patronum" da Türkiyeli izleyiciyle ilk olarak festival bünyesinde buluşacak. "Gerçeküstü Filmler"de Buñuel ve Svankmajer, "Komedi Filmleri"nde "Monty Python ve Kutsal Kâse"ye ve Jacques Tati'den "Dayım"a ("Mon Oncle") dikkat. "Avrupa Avrupa" bölümünde yarışacak Aki Kaurismaki, Jens Lien, Sergej Stanojkovski, Fischer Christensen, Steen Agro, Dorota Kedzierzawska gibi mercek altına alınması gereken yönetmenlerin yeni filmleri izlenebilir. Avrupa Filmleri Festivali, bu sene de, uğramadığı şehirleri kıskandıracak gibi...

"Rocco ve Kardeşleri" (Visconti)

[konferans]

Sansüre karşı Freemuse

Her türlü şiddetin, ayrımcılığın ve sansürün izini sürüp belgeleyen Freemuse'un üçüncü uluslararası konferansı, 25-26 Kasım'da, İstanbul'da, Bilgi Üniversitesi'nde gerçekleştirilecek. (Konferans direktörü Ole Reitov'la yaptığımız söyleşiyi bu ayki Roll'un sayfalarında okuyabilirsiniz.) Konferans ilk defa Danimarka'nın dışında gerçekleştiriliyor. Asya'dan Afrika'ya, Amerika'dan Avrupa'ya, dünyanın müzik sansürü karnesini masaya yatıracak olan konferansa çeşitli akademisyenler, araştırmacılar, yapımcılar, gazeteciler katılacak. Fildişi Sahili'nden Fadal Day, Senagalli rapçi Didier Awadi, Afganistan'dan, Endonezya'dan çeşitli müzisyenlerin de katılacağı konferans, panelleriyle, dinletileriyle, herkese açık. Ama yerler sınırlı olacağı için www.bilgi.edu.tr adresinden önceden kayıt yaptırmakta fayda var. Programın ayrıntılarını www.freemuse.org adresinden öğrenebilirsiniz.

[oyun]

Etna: Bedendeki Kuyu

BiTiyatro, çalışmalarına Temmuz'da başladı ve ilk oyununu bu aya yetiştirdi. Kadrosunda Levent Öktem, Nihat İleri, Laçin Ceylan gibi oyuncuları barındıran BiTiyatro'nun oynayacağı "Etna: Bedendeki Kuyu", bireysel suç ve toplum arasındaki diyalektik ilişkiye odaklanıyor. Oyu-

nun yazarı Christine Sohn, şöyle tarif etmiş oyunu: "Günlük gerçekliğin içinde Sophie, zorbalaşma ve yabancılaşmaya karşı kendini savunmaya çalışır ve yalnızlığın en uzak köşesine sürüklenir. Yaşayanlara tahammül edemez: etrafını kafasında kurguladıklarıyla birlikte ölülerle sarar..." "Etna: Bedendeki Kuyu", 21 ve 28 Kasım'da Moda'da, Oyun Atölyesi'nde, 3-4, 17-18, 23-24 Kasım'da Ortaköy'de, Afife Jale Sahnesi'nde izlenebilir...

[rehber]

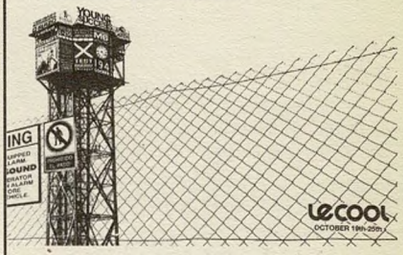

Le Cool

Haftalık ücretsiz alternatif kültür ve şehir rehberi. Şehrin dinamiğini sürekli kollayan, ama takipçilerini boğmayan bir amme hizmeti. Filmler, sergiler, konserler, partiler, mekânlar, insanlar, her hafta perşembe günleri size mail'le duyuruluyor. Duyurulardan ibaret değil, aynı zamanda bir nevi dergi: Ünlü-ünsüz İstanbulluları İstanbullulara tanıtıyor. Daha önce Barselona, Madrid, Lizbon, Amsterdam ve Londra'da konuşlanan Le Cool, şimdi İstanbul'da. Yapacağınız iş basit: www.lecool.com adresine girip İstanbul'u tıklıyorsunuz, adınızı, mail adresinizi yazıyorsunuz, sonra arkadaşlara teşekkürü bir borç biliyorsunuz. 15 Kasım'dan itibaren faaliyette...

[sergi]

Venedik-İstanbul

110 yıllık Venedik bienalinden bir sergi, İstanbullularla buluşuyor. Semiha Berksoy, Donna Conlon, Bruna Esposito, Regina Jose Galindo, Guerilla Girls, Subodh Gupta gibi 20 sanatçıdan 56 eserin sergileneceği etkinlik, 28 Ocak'a kadar İstanbul Modern Sanat Müzesi'nde görülebilir.

İstanbul'da Meltem Rüzgarı

Süreklilik arzeden bir koleksiyon membaı olma amacı güden Elgiz Çağdaş Sanat Müzesi, genç Alman ve Türk sanatçıların eserlerinden oluşan bir sergi düzenliyor. "İstanbul'da Meltem Rüzgarı" adını taşıyan sergideki eserlerin ortak teması İstanbul. "Yeni Alman Sanatı" olarak lanse edilen eserler, 5 Mart'a kadar görülebilir. *(Harman Sok. Harmancı Giz Plaza Gültepe - Levent - İstanbul / Tel: 0212 281 51 50)*

karga

KASIM 2006

01 11 06 Ça Wed	Heartbreaker	Utkan
02 11 06 Pe Thr	**Present Tense**	Elif İzbırak
03 11 06 Cu Fri	Karga	Bahadır Dilbaz
04 11 06 Ct Sat	**Sonderstab MUSIK**	Bahadır Dilbaz
05 11 06 Pr Sun	Haletiruhiye	Berk
07 11 06 Sa Tue	Becks Presents Red Star (Kod Sound System)	by DJ Nikko
08 11 06 Ça Wed	Out Of Concept	Tai-fu
09 11 06 Pe Thr	Pretty Hate Machine	İlyas
10 11 06 Cu Fri	**mainTIMEstream**	Bahadır Dilbaz
11 11 06 Ct Sat	**Saltyspinzitfunky**	Salty
12 11 06 Pr Sun	Haletiruhiye	Berk
14 11 06 Sa Tue	Becks Presents Red Star (Kod Sound System)	by DJ Nikko
15 11 06 Ça Wed	**N I N**	Bahadır Dilbaz
16 11 06 Pe Thr	**Cazır Cazır**	Deniz K.
17 11 06 Cu Fri	**Sonderstab MUSIK**	Bahadır Dilbaz
18 11 06 Ct Sat	**Akrepler Partisi** hAyAtImIzI kArArtAn pArÇAlAr	SIZZLE
19 11 06 Pr Sun	Haletiruhiye	Berk
21 11 06 Sa Tue	Becks Presents Red Star (Kod Sound System)	by DJ Nikko
22 11 06 Ça Wed	ADRIAN BELEW	Bahadır Dilbaz
23 11 06 Pe Thr	vertigo_go	Hilmi Tezgör
24 11 06 Cu Fri	**On the BEATen Tracks**	Bahadır Dilbaz
25 11 06 Ct Sat	Red Star (Kod Sound System)	by DJ Nikko and Gökçe (Live Vocals)
26 11 06 Pr Sun	Haletiruhiye	Berk
28 11 06 Sa Tue	Becks Presents Red Star (Kod Sound System)	by DJ Nikko
29 11 06 Ça Wed	Karga	Bahadır Dilbaz
30 11 06 Pe Thr	**Cazır Cazır**	Deniz K.

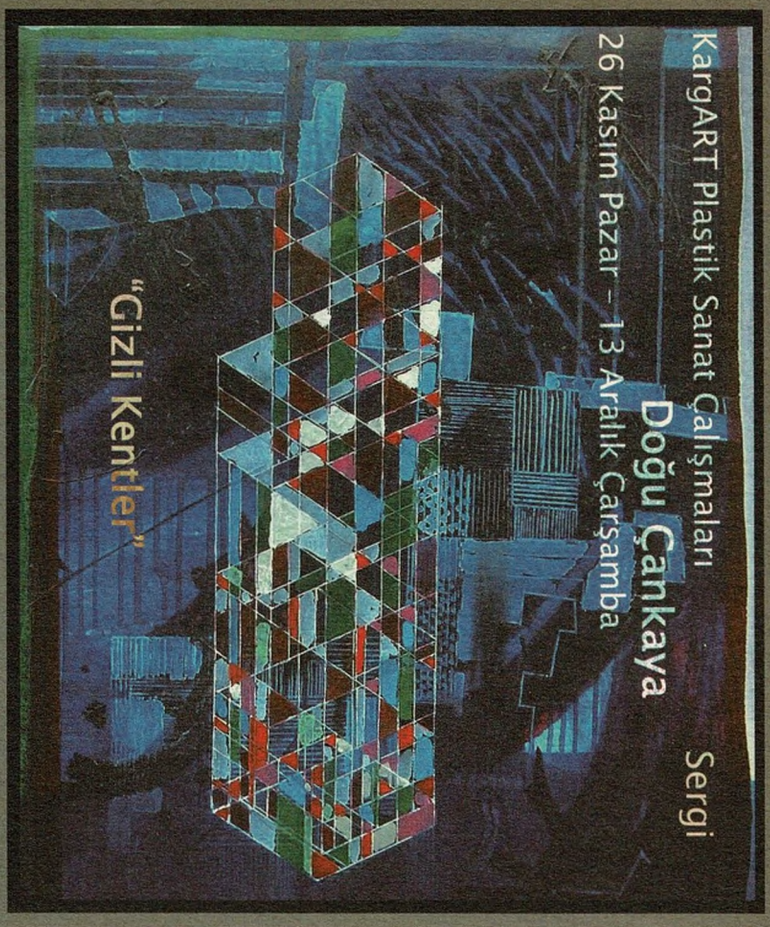

EFES Pilsen

Kadife Sokak No:16 Kadıköy İstanbul T: 0216 330 31 51 F: 0216 346 55 46
www.kargabar.org info@kargabar.org www.kargart.org info@kargart.org

kargart

SAYISAL

1. **"Numara olmakla kimliğin, bireyliğin yitirileceği söylenirse de, okul günlerime bakıyorum da, bunun pek de öyle olmadığını düşünüyorum. Birbirimize adlarımızla değil, numaralarımızla seslenirdik o günlerde. 'Hey, 72!.. 353'ü gördün mü?' 'Gördüm. Az önce 1247 ile yemekhanenin oradaydı.'** Bana 454 derlerdi. Dünyada başka İlhan'lar vardı ama, bildiğim tek 454 bendim." **Günlüğüne bu satırları düşen İlhan** hangi İlhan?
a) İlhan İrem b) İlhan Erşahin c) İlhan Mimaroğlu d) İlhan Şeşen

2. Brian Eno **bir gece rüyasında** "biz hepimiz 801'iz" **diyen bir ses duydu ve 1976 yılında yeni bir progressive rock grubunun adı bu rüyadan yola çıkılarak konuldu. Aşağıdakilerden** hangisi **801 grubunun** elemanlarından biri değildir?
a) Phil Manzanera b) Bill MacCormick c) Brian Eno d) Robert Wyatt

3. **"1000 Dolar'lık bir düğün / hemen yarın, öbür gün / davetiyeler gönderildi / ama kaçtı genç gelin..."** Kimin şarkısı **"$1000 Wedding"?**
a) Gram Parsons b) Bert Jansch c) Tim Hardin d) Tim Buckley

4. Andy Summers'ın The Police'e dahil olmasıyla **birlikte, grup bir süreliğine kimlik değiştirdi. Gong'dan Mike Howlett'i de barındıran bu kısa ömürlü dörtlü** hangi ismi kullanıyordu?
a) Four Police b) Strontium 90 c) Summer '77 d) 2nd Zone

5. **Aşağılardan hangisi bir Lemonheads şarkısı değildir?**
a) 3-4-9 b) 6ix c) 7 Powers d) K-9

6. **Sergent Garcia'nın deyimiyle "melez müzik yapan gruplar arasında iletişim sağlayan"** Radio Chango isimli web sitesi **bünyesinde,** aşağıdaki gruplardan hangisi **yer almıyor?**
a) Salida 33 b) 100 % Collègues c) Q 5 d) Zulu 9.30

7. P18 **aşağıdakilerden hangisinin** küllerinden doğmuş **bir gruptur?**
a) Les Négresses Vertes b) La Mano Negra
c) Ludwig Von 88 d) Carte Blanche

8. **Filmekimi'nde izlediğimiz** Leonard Cohen şarkıları belgeseli "I'm Your Man"de, **Jarvis Cocker'la birlikte "Death Of A Lady's Man"i yorumlayan** Beth Orton, **sahnede sırık Jarvis'le neredeyse aynı boyda gibi duruyordu. Üstelik bunu yüksek ökçeli pabuçlarına filan da borçlu değildi.** Rock dünyasının en uzun kadınlarından **Beth'in boyunu tahmin edebilir misiniz?**
a) 1.88 b) 1.91 c) 1.83 d) 1.79

9. **The Cure'un** "A Forest"ini cover'layan grup **hangisidir?**
a) 08001 b) 1349 c) OS101 d) Cz101

10. **Roll'un** bundan tam 10 yıl önce, **Kasım 1996 tarihinde yayınlanan** ilk sayısının üzerindeki fiyatı **Yeni Türk Lirası cinsinden tahmin edebilir misiniz?**
a) 7 Yeni Kuruş b) 17 Yeni Kuruş
c) 22 Yeni Kuruş d) 0,22 Yeni Kuruş

SÖZEL

1. Scarlett Johansson, **şu yeni kliplerden** hangisinin başrolünde?
a) When the Deal Goes Down (Bob Dylan)
b) Tell Me Baby (Red Hot Chili Peppers)
c) Morning Yearning (Ben Harper)
d) Idlewild Blue (Outkast)

2. **İrlandalı şarkıcı Damien Rice'ın "O" albümündeki** "The Blower's Daughter" ve "Cold Water" **şarkıları kısa sürede sinemacıların gözdesi oldu ve** aşağıdaki filmlerde kullanıldı. **Öyle ki bu sayılan filmlerden birinde, sadece** bir tanesi değil, ikisi de **yer aldı.** Hangisinde?
a) I Am David (2003, Paul Feig)
b) Stay / Gitme (2005, Marc Forster)
c) Closer / Daha Yaklaş (2004, Mike Nichols)
d) Il Caimano / Timsah (2006, Nanni Moretti)

3. Alphaville'in hangi şarkısının ismi, **1977'de kurulmuş** Liverpool'lu punk grubunun **ismiyle aynıdır? (Öyle ki bu grup, tabiri caizse "geriden süpergrup"tur. Elemanlar sonraları teker teker kendi gruplarını kurarak şöhrete erişmişlerdir: Mesela KLF, The Banshees, Lightning Seeds, Frankie Goes To Hollywood)**
a) Sensations b) Forever Young c) Big In Japan d) Romeos

4. **Roxy Music'in, 1974 tarihli "Country Life" albümü yüzünden, –kapakta iki yarı çıplak kız vardı– başı az derde girmemişti. Eveline Grunwald'la birlikte** kapak için poz veren kız kimdi **ve Can grubuyla** ne gibi bir ilişkisi vardı?
a) Michael Karoli'yle albüm yapan şarkıcı Polly Eltes
b) Michael Karoli'nin kız kardeşi Constanze Karoli
c) Can hayranı müzisyen Julian Cope'un eşi Dorian Cope
d) Holger Czukay'ın "Linear City"deki ortağı Susanne Drescher

5. Crosby, Stills, Nash & Young **dörtlüsü hep başçı ve davulcuya ihtiyaç duydu, çünkü** dördü de gitarist ve vokalistti. **Arada sırada klavyelere basan biri hariç.** Kimdi **dörtlünün** multi-enstrümantalisti?!
a) David Crosby b) Stephen Stills c) Graham Nash d) Neil Young

6. **Santana'nın altın çağlarındaki şarkıcı-orgçu** Gregg Rolie, **daha sonra** hangi grubun kurucuları arasında **yer aldı?**
a) Styx b) Eagles c) Journey d) Rush

7. **Aşağıdakilerden hangisi, ünlü caz kontrbasçısı** Charlie Haden'ın çocuklarının **kurduğu gruplardan biri değildir?**
a) Decemberists b) Metric c) that dog. d) Spain

8. **Depeche Mode'un** "Personal Jesus" **şarkısını kim** cover'lamadı?
a) Johnny Cash b) Marilyn Manson c) Gravity Kills d) Wyclef Jean

9. Parva, **aşağıdakilerden hangisinin** geçmiş yıllardaki adıydı?
a) Kaiser Chiefs b) Hard-Fi c) The Coral d) Editors

10. Rachid Taha **geçtiğimiz ay** hangi albümünün devamını **yayınladı?**
a) Tékitoi b) Diwan c) Olé Olé d) Barbès

sözel 4

sözel 2

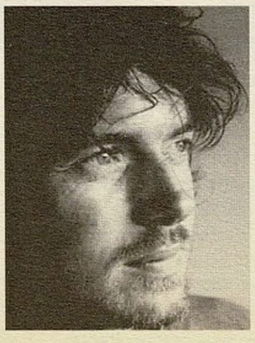

sözel 1

sayısal 5

sayısal 8

ŞİMDİ DOĞRUYA DOĞRU >> Sayısal: 1.c, 2.d, 3.a, 4.b, 5.d, 6.c, 7.b, 8.c, 9.a, 10.b Sözel: 1.a, 2.c, 3.c, 4.b, 5.b, 6.c, 7.b, 8.d, 9.a, 10.b

KISA DALGA

THE KILLERS

Bruce gibi olmak

Brit-pop gibi tınlayan, stadyumlara yakışacak iri bir müzik yapan Amerikalı rock grubu The Killers, ikinci albümü "Sam's Town"la ortalığı sallıyor...

Bugüne kadar hep İngiliz hayranlığıyla eleştirildiniz...
Brandon Flowers: Las Vegas'da büyüdüm, İngiltere bize hep uzakta bir fantazya ülkesi gibi görünürdü. Sanki müziklerinde dokunulmaz bir şeyler vardı. Bizim Amerika'da yetiştirilişimizden farklıydı her şey. Onlara imrenmemek imkânsızdı, şarkıyı İngiliz aksanıyla söylemeye varıncaya kadar. Ama artık nasıl konuşuyorsam öyle şarkı söylemek istiyorum. İlk albümde bunu yapamadım, arabada Morrissey albümleri dinlerken eşlik etmeye çok alışmıştım. Daha önce hiç Manchester'da bulunmamış olsam da, kendimi bir İngiliz gibi ifade etmeye çalışıyordum. Artık geldiğim yerden, Mojave çölünden ses vermek istiyorum.
Örnek aldığın figürler de Amerikalılaştı ga-

liba, Bruce Springsteen mesela...
Onu daha iki sene önce dinledim ilk defa ve çok sevdim. 12 yaşımda The Cars'ı duyduğum halim gibi olmuştum. Bruce her zaman yüreğini ortaya koyuyor, benim yeni-yetmeliğimde dinlediğim gruplarsa, New Order mesela, cool ve duygusal açıdan ilgisiz olmaya çalışırlardı. Bruce söylediği şeye inanıyor, bu da beni etkiliyor. Ne söylerse söylesin, dürüst. Ben de onun gibi olmak istiyorum.
Amerikalılıkla da barıştın mı bu arada?
Bu aralar kötü bir şöhreti var Amerika'nın. Nereye gitsem hissediyorum bunu. Savaştan, bütün bu olup bitenler yüzünden herhalde. Anlaşılabilir bir şey, ama pek de adil değil, çünkü biz de tesadüfen orada doğmuş insanlarız işte.
Bir Mormonsun ve dinle aran iyi. Rock'n'roll'la bu tarikat arasında bir çelişki hissetmiyor musun?
En iyisini Bob Dylan söylemiş: Hem Yahudi, hem cool olamazsın. Hem Mormon olup hem cool da olamazsın. Ama elimden geleni yapıyorum. Tanrıya inanıyorum, bu hayatımın büyük bir bölümünü kaplıyor. Bir "Hıristiyan rock'çu" olmadan da bunu başarabilirsin.
(Guardian, Contactmusic, çev: Merve Erol)

JULIETTE LEWIS & THE LICKS

Bana Çita derler

28 KASIM'DA İSTANBUL'DA

Hollywood'un asi kızı, ikinci albümü "Four On The Floor"la kendini iyice müziğe verdi, kasımda İstanbul'da...

Tatlı kız rollerinde de oynadın, ama sinemada hep asabi bir imgen oldu...
Evet, şakacı bir mizacım yoktu, öfke doluydum, çünkü anti-konformisttim. 19 yaşımdayken fotoğraf çekimlerine öylece gidip "hadi, hazırım" derdim. Brando ve de Niro gibi siyah-beyaz portreler çektirmek istiyordum, hiç makyaj yok, sadece kottişört ve olduğum gibi ben...

Sinemadan daha çok müziğe vakit ayırır oldun. Neden?
Çeşitli safhalardan geçerek oldu bu. Küçükken de müziğe çok ilgiliydim, daha sonra bir role çalışırken de hep müziği kullandım. "Natural Born Killers" için Hendrix'den "Voodoo Chile"ı dinlemiştim, gitarları patladı patlayacak bir tehlike, kaynayan bir kaos barındırıyordu... Son on senedir arkadaşlarımla beraber şarkı yazıyorum. Kendimi müzikle ifade etme ihtiyacı içinde olsam da, hep erteliyordum. Cesaret toplayamıyordum. En nihayet arzu korkuya baskın çıktı. 15 sene boyunca filmlerde oynadım, ama beni hiç tatmin etmedi bu. Film çevirmek bazen çok sıkıcı olabiliyor.
İlk albümün "Like A Bolt Of Lightning" sert ve düz bir rock albümüydü. Yeni albümünde biraz daha olgunlaşmış gibisin...
Bu albümün ilhamını Ariel Levy'nin "Dişi Şoven Domuzlar" kitabından aldım. Erkeklere özenen, böyle güçlü olunabileceğini düşünen kızlar hakkında bir kitap, üstelik erkeklerin en iğrenç taraflarını almaya çalışıyorlar. Yani yanlış yapıyorlar. Duygusal açıdan kendimi geliştirmeye çalıştım, ama içimde düşmanca bir şeyler de var. Belki de bu yüzden, klip için hep cinsellik ağırlıklı bir takım öneriler getiriyorlar, ben de bundan bıktım. Jack White'tan kamerayı becerir gibi yapmasını istiyorlar mı?
Sahnede olmaktan memnun musun?
Bence rock'n'roll son derece seksî ve diri bir şey, bir sürü ahmak adam sana bakıyor "motor bu kız" diye. Ben aslında gayet mazbut biriyimdir, ama maceracı da olabilirim. Sahnede gördüğünüz sirk cambazı, küçük, yavru bir kedi değil. Kadınsı bir güçlülük ve canlılık taşımayı seviyorum. Bir arkadaşım Çita diyor bana.
(The Guardian, çeviren: M.E.)

THE CHARLATANS

Sempatik reggae

'90 başlarından beri faaliyette olan Manchester kökenli ekip, yeni albümü "Simpatico"yu yayınladı.

"Simpatico"da reggae, dub, funk gibi türler baskın. Kimlerden etkilendin?
Tim Burgess: Evde bol bol reggae dinlerim, Gregory Isaacs ve Lee Scratch Perry başucumdadır. Bir aralar bir Curtis Mayfield dönemi de yaşadım. Gruptan Rob Collins, Bob Marley'in büyük hayranıdır. Bütün bu etkilerin albüme sızması doğal. Müzikte her zaman için keşfedilecek alanlar vardır.
Bu gerçek bir ihtiyaç mıydı, yoksa gelip geçici bir heves mi?
Bir nevi mecburî hizmet: Tıpkı Beach Boys ya da Dylan dönemlerim olduğu gibi, Curtis Mayfield'a bağlandığım bir dönemim de oldu.
Özellikle "Sunset & Vine" şarkısı dub öğelerinden geçilmiyor.
Bu normal: Benim gibi Los Angeles'da yaşıyorsanız, birçok kültürün kesiştiği bir noktadasınız demektir. Yedi yıldır oradayım. Londra'dan gına gelmişti, Los Angeles'a bir şans vermek istedim! Çok ilham verici bir yer. Gündüzleri bomboş, anlamsız gibi gözüküyor, ama geceleri karanlık bir yeraltı kültürü var. Öyle tehlikeli kulüpler var ki, bir rontgenci gibi, ancak uzaktan bakılabilir. Çok çekici, yoldan çıkarıcı, tuhaf bir şehir. Çöl, okyanus, dağlar, keşfedecek daha bir sürü şey...
Albümlerinize "Simpatico" gibi "şirin" bir isim verdiğiniz pek vaki değil.
Bu kelimeyi Keith Richards'ın biyografisinde okudum. Keith, Stones'un altın çağının prodüktörü Jimmy Miller'la beraberken ne kadar "simpatico" olduğunu söylüyordu. Bu albümü kaydederken, bizim de aramızda böyle büyük bir uyum vardı. Dahası, arkadaşlarla Meksika'ya gittiğimizde, bu kelimeyi bol bol işitiyorum.
Yeni kuşak rock grupları hakkında

ne düşünüyorsun?
Pek bayılmıyorum. Geçenlerde Kaiser Chiefs'i dinledim, önemli gelmedi bana. Arctic Monkeys'i aldım, The Kills'i dinledim, ama kendimi onlara yakın hissetmiyorum. Belki biraz Carl Barat ilginç. Onu tanıyorum, benden nasihat istedi, yardımcı olmaya çalıştım.
Esas Pete Doherty'nin nasihate ihtiyacı yok mu?
O çocuk umurumda bile değil.
(Popnews, çev: Derya Bengi)

BLACK HEART PROCESSION

Kara vicdanlı

Californialı grup, beşinci albüm "The Spell"le onuncu yılını kutluyor.

Neden isminiz Black Heart Procession?
Tobias Nathaniel: Şarkılarımızı yazmaya ve konser vermeye başladığımızda, ciddi bir gruba dönüşüp dönüşemeyeceğimizi kestiremiyorduk, yine de acilen kendimize bir isim koymamız gerekti. Nedense kırık kalpler, keder, matem imgeleri bize kendini dayattı. Ben oldum olası "procession" sözcüğünü severim, bana cenazeleri, insanların birlikte yürümelerini hatırlatır.
Karanlık ve hüzünlü müziğinizle tanındınız, ama "Amore del Tropico" albümünden bu yana daha iyimser yüzünüzü de gösteriyorsunuz.
Hayır, albümlerimizin karamsar olduğunu düşünmüyorum, ama belki de müziği icra etme tarzımız öyledir. Belki artık enstrümanlarımızla daha açık, sarih cümleler kuruyoruzdur. Müzik yaparken "bu karamsar", "bu iyimser" gibi ayrımlara gitmeyiz.
Albüme "The Spell" (Kara büyü) adını koymakla ne kastediyorsunuz?
Bu ismin ardında, dünyanın gidişatına, poli-

tik durumlara, ülkemizde son üç yılda olup bitenlere karşı tepkimiz yatıyor. Eski albümlerimizde insan ilişkilerine, aşka, kişisel duygulara daha fazla yer vardı. Ama zaman geçtikçe politik kararlar, doğal afetler derken, durum ağırlaştı. Albümümüz bunların bir yankısı.
Politik bir kimlik edindiğinizi söyleyebilir miyiz?
Hepimizin tek tek belli bir doğrultusu var, ama eylemci sayılmayız. Değişimleri herkes kadar hissediyoruz ve bu müziğe yansıyor.
"The Spell" albümü daha melankolik ve daha rock olmak üzere iki yönünüzü gösteriyor. Bu sert gitar sound'u geçmişteki müziğinize bir yenilik getiriyor.
Ben bir heavy metal gitaristi olarak başladım müziğe. 16-17 yaşlarımda, bir hoca eşliğinde caza geçtim. Bugün artık parmaklarım gitmek istediği yere kendiliğinden gidiyor. Daha içgüdüsel çalmaya başladığımın farkındayım.
San Diego, Meksika sınırına yakın bir kent. Yanıbaşınızdaki bu kültürden etkileniyor musunuz?
Bilmiyorum. Kişisel olarak caz ve metal dışında, Doğu Avrupa'dan, Rusya'dan çağdaş müzik örneklerini dinliyorum. Black Heart Procession müziğinin, özellikle geldiğimiz yere olan tepkiden beslendiğini düşünüyorum. California güneşli ve ılıman bir yerdir. Kışın yarısında gömlekle gezebilirsiniz. Biz içimize kapandık ve kendimize farklı bir çevre yaratmaya çalıştık. Farklı müziklerden ziyade, kişisel ruh halimizden ve sanattan ilham alıyoruz.
(Popnews, çev: D.B.)

CAMERA OBSCURA

Kırık kalpler derneğinde suskunuz

İskoç altılının üçüncü albümü "Let's Get Out of This Country", Lloyd Cole'a ithaf edilen "Lloyd, I'm Ready to be Heartbroken" şarkısıyla dikkat çekiyor...

Birçok grup değişik müzik türleriyle amatörce ilgilenirken, Camera Obscura bu geniş ilgi alanını mükemmelleştirme eğiliminde.

Tracyanne Campbell: Aslında egzantrik şeyler yapan bir gruba dönüşmemizi istemiyorum. Sadece bizi etkileyeni, bize doğru geleni, yapabildiğimiz kadarını yapıyoruz.

Grubun tek söz yazarı siz misiniz?

Galiba şu anda öyle. Şarkıyı gruba götürdüğümde herkes içine katmak isteği şeyi katıyor, bittiğine hep birlikte karar veriyoruz.

Şarkı sözlerine bakınca melankolik biri olduğunuzu düşünüyor insan.

Evet, galiba öyleyim.

Bir fikir üretip onun etrafında dolanarak şarkı yazmaktansa, kendinize karşı dürüstlüğün sizi daha iyi bir şarkı yazarı yaptığını düşünüyor musunuz?

Evet. Kimseye ne hakkında ve nasıl yazılması gerektiğini söylemiyorum, ama bence, oturup üzerine bir şeyler karalayacak bir hikâye bulmaya çalışmak daha zor.

Şarkılarınız bu kadar mahrem olduğu için, sizi kişisel olarak tanıdığına inanan hayranlar fenomeniyle karşılaştınız mı?

Evet. Ben de geçmişte böyle düşünüyordum. Zaten sözlere takıntım vardır. Bazı şarkı yazarları hakkında "beni ancak bu kadar iyi anlayabilir" diye düşündüğüm oldu. Bu çok doğal. İnsanlar bu yüzden müziği bu kadar sevip ona ihtiyaç duyuyorlar.

Lloyd Cole sizin için ne ifade ediyor?

Muhteşem bir şarkı yazarı ve Britanya'daki indie çevrelerinde, özellikle de Glasgow'da tanrı gibi. Bence söz yazarlarını bayağı uyandırdı. Ergenlik döneminde ve 20'lerin başında indie müzik dinliyorsanız, onu ıskalamanız mümkün değil.

John Peel grubunuz açısından nasıl bir anlam ifade ediyor?

Uzun yıllar kimse bizim albümleri çalmazken o çalıyordu. Ona her zaman bir şeyler gönderiyorduk, ayrıca birkaç tane de Peel seansı yaptık.

Doğumgününde çalmışlığınız var, öyle değil mi?

Evet, ölmeden üç ay önce çaldık, çok garip bir duygu.

Peki nasıl biriydi?

Çok tatlı bir adamdı. Aslında çok utangaçtı, belki de onu bu kadar sevmemin bir nedeni de budur, zaten biz de öyleyiz. Evine gittiğimizde bir yandan televizyona göz atarak onu bekliyorduk, işten eve döndü ve biz de öylece bakakaldık, "selâm John" demek için bile fazla çekingendik.

(Pitchfork, çev: Çiğdem Öztürk)

THE FAINT

Radyo işgalleri

Nebraskalı indie synht-rock ekibiyle ince bir muhabbet...

İlk zamanlarınızdan daha değişik bir sound'unuz var bugün. Neler gitti, neler geldi?

Jacob Thiele: Ben katılmadan önce The Faint'in müziği gitar ağırlıklıydı. Turnede epey vakit geçirmişlerdi ve farketmişlerdi ki, bir sürü gitar grubu var ortada. Farklı bir enstrümanın daha özgün bir sound'a katkısı olacağını düşünüp beni çağırdılar. Hepimiz '70'lerin sonlarının, '80'lerin başlarının ileri görüşlü gruplarının hayranıydık, synthesizer da bu gruplarda önemli bir rol oynuyordu. Bu arada gruba Dapose gitarist olarak katıldı, o da death metal'den geliyor. Bir sürü alet getirdi,

müziğimize bir gürültü unsuru kattı.

Post punk'a ve new age'e atıfta bulunan pek çok grup var. Siz kendinizi nasıl bir yere koyuyorsunuz?

Genellikle furyaların tam karşıtı şeyler yapmaktan hoşlanıyoruz. Aslında kendimizi pek çok mevcut grupla akraba hissediyoruz, ama ayrı durmayı tercih ediyoruz.

Hangi müzisyenlerden etkilendiniz?

En başa David Bowie, Brian Eno, The Kinks ve Marc Bolan'ı koyarım herhalde. Son zamanlarda en çok Yes, Man Man, TV On The Radio, White Flight ve The Horrors dinliyorum.

Neden "The Drop Kicks The Punks" diye bir şarkı yazdınız?

Hep aynı pop punk'ı duymaktan usanmıştık. Bir retro uyanışından ziyade, müzikte bir anti-hareket olarak algılamak eğilimindeydik bu durumu. Şarkı, bir fantaziden doğdu: Bir radyoyu işgal ediyoruz ve promosyoncuların sunduğunu değil, canımızın istediğini çalıp duruyoruz...

(söyleşi: Berkant İncesaraç)

SETH LAKEMAN

Dartmoor sakinleri

İngiliz folkçu, üçüncü albümü "Freedom Fields"ı yayınladı...

Ebeveynlerin de folk müziğe meraklıymış...

Kardeşim Sean'la beni folk kulüplerine götürürlerdi hep, Wadebridge Folk Festivali'nde her sene kamp yapardık. 14 yaşımdayken Sean'la beraber bir grup kurduk, Eliza Carthy, Kate Rusby, ve Cara Dillon gibi bizim kuşağımızdan folk'çu kızlarla da o zamanlar tanıştık. Kate'le beraber Equation'ı kurduğumuzda 17 yaşındaydım. Sonra Kate solo kariyere başladı, Cara geldi, ama o da ayrıldı.

Ve vokali sen üstlenmeye başladın...

Evet, ama bu beni mutlu etmiyordu. Mandolin, gitar tıngırdatmak, şarkı yazmak daha çok ilgimi çekiyordu. Üç albümün ardından ben de grubu bıraktım, o zaman vokal daha ön plana çıktı. Roger Wilson'ın sesini, Cordelia's Dad gibi grupları, sert, erkek folk sound'unu seviyordum, onlar gibi sesim olsun diye kendimi iyice sigara verdim.

Asıl parlayışın Mercury Ödülleri'ne aday gösterilmenle oldu.

Menajerim katılmamı önermişti, o sıralar işsizdim, katılım ücreti bile çok gelmişti. Küçücük yerlerde çalıyordum, ama adaylıktan sonra "Kitty Jane" en çok satan folk albümlerinden biri oldu. Yine de kendimi bir şarkıcı olarak görmüyorum hâlâ. Bir denizci olsaydım, ya da bir savaşın ortasında bulunsaydım, ya da aşık olsaydım, kendimi nasıl ifade edebileceğimi düşünüyorum söylerken.

Kendi plak şirketinden büyük firmalara geçtin bu arada...

Şirketlerin kâr adına nasıl baskı uyguladığının farkındayım. Ama bizim maliyetlerimiz zaten düşük. Sean'ın evinde sekiz yıllık emeğimizin ürünü bir stüdyo var, sadece akustik enstrümanlar kullanıyoruz. Müzik yapabildiğim sürece, sorun yok.

Şarkılarında eski hikâyelerden faydalanmayı seviyorsun: İngiliz İçsavaşı, Kelt gemilerinin enkazları, Dartmoor mitleri...

Belki de bunların ardına gizleniyorum. Kimin hakkında şarkı söylüyorsam, o role bürünmeye çalışıyorum. Belki yazdıkça daha güncel meselelere gelirim, ama bu da kiminle, neyle çevrili olduğuna bağlı. Ama halihazırda Dartmoor'da yaşıyorum, bir şey yazarken buraya sinmiş olan tarihî, dramatik, karanlık tarza iyice gömülüyorum.

(Independent, BBC, çev: M.E.)

THE ORGAN

Morrissey girls

Kanadalı beş kızdan oluşan The Organ "Grab That Gun" adlı ilk albümleri sayesinde bu yıl yaz festivallerinin gözdesiydi...

The Organ nasıl, ne zaman kuruldu?

Jenny Smyth: Yıllar önce Katie'yle beraber Full Sketch isminde bir gruptaydık. O grup dağılınca, Katie'nin ön ayak olmasıyla yeni bir grup oluşturduk.

Katie Sketch: The Organ adıyla ilk konserimizi 2001 Eylül'ünde verdik, resmî doğum günümüzü bu kabul ediyoruz.

Org grubun önemli bir parçası. Neden?

Jenny: Çünkü benim bir orgum var. Full Skatch döneminde de org çalıyordum. Diğer enstrümanlara lütfen bir de org eklenmiş değil. Dünyamızın bir parçası.

Bas gitar da şarkılarda ön planda.

Katie: Evet. Her enstrümanın belirgin bir amacı ve şarkılara katkısı var. Çoğu grupta bas, kabaca nota akışını sağlamak ve geri planda ses çıkarmak için bulunuyor. Oysa The Organ'da bas partileri melodiktir ve birçok şarkı bas gitarın üstüne inşa edilmiştir.

The Organ sık sık The Cure, Joy Division ve The Smiths'le karşılaştırılıyor. Bunların tümü erkek grupları.

Shelby Stocks: Sağda solda bize kadın gruplarından referans verildiğini hiç görmedim, belki Blondie hariç. Çoğu kadın grubu Sleater-Kinney'le karşılaştırılıyor. Neyse ki biz ondan yırttık. Beşimizin de farklı müzikal tercihleri var aslında.

Katie: Yine de bu gruplarla karşılaştırılmak harika. Her dakika kafamıza bunun kakılmasını istemem ama. Zaten The Cure, Joy Division ve Smiths bizim ortak paydamız. Her grup kendinden önceki büyük gruplarla karşılaştırılacaktır. Ben de bir sanatçıyı sahnede görmeden önce, neye benzediğini bilmek isterim.

Oldukça kasvetli sözleriniz ve melankolik bir müziğiniz var. Şarkılarınızdaki temel fikri biraz anlatır mısınız?

Katie: Şarkılar aklıma üşüşen bir takım fikirler, sözcükler ve cümlelerden oluşuyor. Neden bahsettiğini anlamakta güçlük çektiğim şarkıları, soyut şarkı sözlerini zaten pek sevmem. Sözlerin anlamlarının yeterince açık olduğunu zannediyorum. Bununla birlikte, sözler, müziği dinlerken kendiliğinden ortaya çıkıyor. Sözler yazılmadan önce müzik zaten varlık kazanmış oluyor.

Dünyanın bugünkü ağır koşullarında insanlar duygusal şarkılara daha mı çok meyleder hale geldi sizce?

Katie: Neşeli müziğin yeri ayrı, kederli şarkıların yeri ayrı. Her ne kadar ben ikincisiyle meşgul olsam da.

(Indiepoprock, Premonition, çev: D.B.)

Beş kızımın da evde şarkı söylemeleri ve müzik çalmaları hep yasaklandığı için, bazıları beni bir despot olarak görüyor. Yetersiz bir kemandan gelen neşeli bir gıygıy yok, soluğu kesilen kaygılı bir flüt yok. Ne –büyük bestecinin kendi evinde hiç müzik yok ha! Ama A. anlıyor. O, müziğin sessizlikten gelmesi gerektiğini anlıyor. Ondan gelmeli ve ona dönmeli. **JULIAN BARNES**, Sessizlik

Aslında çalarken üflemiyormuş da, gözlerini toprağa dikerek mızıkanın içine doğru anlaşılmaz bir şeyler konuşuyormuş sanki. Hatta anlaşılmaz şeyler dediğim bu şeyler, kimi zaman uzadıkça uzayan umutsuz bir yalvarışa benziyor, benzeyince de, insanların kalbinde ne kadar tel varsa tutup hepsini zangır zangır titretiyormuş.
HASAN ALİ TOPTAŞ, Uykuların Doğusu

Yo La Tengo

I Am Not Afraid Of You And I Will Beat Your Ass

(Matador)

12 albüm ve yirmi yılı devirmiş, cazdan noise-rock'a, folk'tan elektronik denemelere, dibine dalmadıkları müzik kuyusu kalmamış bir üçlü Yo La Tengo. "Electr-O-Pura" ve "I Can Hear The Heart Beating As One" gibi '90'ları tanımlayan ve kalıplara girmeyi reddeden albümlere imza atan grup, her yaptıklarıyla eleştirmenlerin onayını almayı, kısa vadeli ticarî atılımlardan uzak durmayı ve kendilerine iki elleri kanda da olsa kulak verecek bir hayran topluluğu yaratmayı başardı. Son iki albümleri, karanlık "And Then Nothing Turned Itself Inside Out" ile güneşli "Summer Sun", müzikal çeşitliliği bir süreliğine rafa kaldırıp belli seslere odaklanan, aşkı sürdürmenin zorlukları ve mükâfatlarını konu alan, eksiklerine rağmen kulak arkası edilemeyecek güzellikte albümlerdi. Yeni albümse, uzun geçmişlerine sığdırdıkları tüm güzelliklerin damıtılmış hali... Albüm, 11 dakikalık "Pass The Hatchet" ile başlıyor ve grup bir süredir pek uğramadıkları Velvet Underground'vari noise diyarlarına dalıyor. Davulcu Georgia Hubley ve basçı James McNew'un vakit kaybetmeden inşa ettikleri temel üzerine gitarist Ira Kaplan feedback duvarları dikiyor. Bu başlangıç, Yo La Tengo'nun ayrıksı taraflarını kaybetmediğinin ve albüm boyunca daldan dala atlayacağının işareti. "Beanbag Chair", pop tınılı, basit görünümlü şarkılara bir nefes Yo La Tengo ruhu üflenince sonucun ne kadar görkemli olabileceğinin kanıtı. Grup, albüm boyunca artık kanıtlayacak bir şeyi kalmayan müzisyenlerin rahatlığıyla kendilerine sınır koymadan ordan oraya zıplıyor. Ira Kaplan'ın falsetto'sunu barındıran "Mr. Tough", yaylı ve piyano uyumuyla insanın derinlerine işleyen balad "I Feel Like Going Home" ve Belle and Sebastian'a ait olsa "Best Of"larına girecek kadar sakarin ihtiva eden "The Weakest Part", ancak yılların verdiği olgunlukla yan yana getirilebilecek şarkılar. Sekiz dakikalık "Daphnia", döngüsel piyano ve gitar melodilerinin ambient seslerle çevrelendiği, hazmı daha zor olan şarkılardan. Bu kadar kısa aralıklarda kulağı tırmalamadan hem avant-garde hem de klasik olmayı becerebilen ender gruplardan Yo La Tengo. Albüm, başladığı gibi, 10 dakikayı aşkın bir feedback yumağı "The Story Of Yo La Tango" ile sona eriyor. Başlangıç ve bitiş arasına sandviç katmanları gibi dizilmiş, daha kısa süreli 13 şarkı ise, neresinden ısırsanız, ağızda pamuk gibi dağılıyor...

Yo La Tengo, bir grubun sahip olması gereken en önemli özelliklere sahip: Müzik aşkı ve kulaklarında biriktirdiklerinden yeni bir şeyler yaratma azmi. Gösterişsiz bir şekilde sadece işlerini yaptıkları, içimizden biri gibi göründükleri ve yaptıkları şarkılara "siz de yapabilirsiniz" hissi kattıkları için bu kadar seviyoruz belki Yo La Tengo'yu. Belki de kendileri müzik yapmaya başladığında hâlâ portakalda vitamin olan yeniyetmelerden daha enerji dolu ve korkusuz oldukları için. Öyle veya böyle, albümün isminde söz verdikleri gibi, ortalıktaki grupların hemen hepsinin "kıçını tekmeliyorlar". Yirmi yıldır olduğu gibi. *Yiğit Atılgan*

The Black Keys

Magic Potion

(Nonesuch Records)

The Black Keys, Akron - Ohio'lu iki çocukluk arkadaşından mürekkep bir topluluk. Biri davulcu Patrick Carney, diğeri şarkıcı/gitarist Dan Auerbach bu ahbap çavuşların. Daha 16 yaşında birlikte çalmaya başlıyorlar, o gün bugündür de ayrılmıyorlar. Retro bir gruplar. Sahaya yayılışları, oyun taktikleri bakımından White Stripes, The Kills gibiler. Diğer yandan blues'u –ya da rock'n roll'u– icat edildiği andan daha primitif çalmayı becererek benzersiz oluyorlar. Carney huşu içinde dövüyor davulunu, Auerbach yavru köpekler gibi uluyor: Jimi Hendrix, Sid Vicious'la jam mi yapıyor desek, yoksa John Lee Hooker, Robert Plant'le düet mi? Bunu Auerbach'a soracak olursak, geçmişte şöyle cevap verdiğini görüyoruz: "Blues dinleyicisi için fazla rock'uz, punk sahnesi içinse fazla blues... Anneanneme tarif edecek olsam 'sen sevmezsin' der geçerdim, ama çoğu insana basitçe rock'n'roll demek zorunda kalıyorum." Mississippili Junior Kimbrough şerefine –1930 doğumlu bu büyük müzisyen ilk albümünü ancak 1992'de kaydetme olanağı bulmuştu– 2005'de çıkardıkları cover albümleri "Sunday Nights: The Songs of Junior Kimbrough"u saymazsak, "Magic

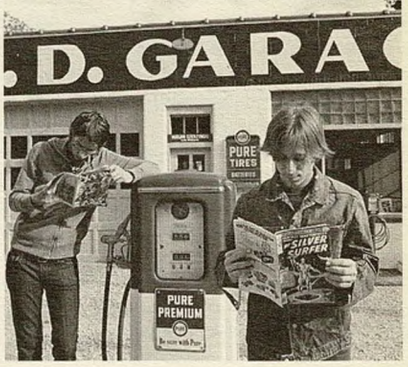

Potion" dördüncü Black Keys albümü. Biz kendilerini, çoğu dinleyicileri gibi, 2004 tarihli "Rubber Factory" ile tanıyıp sevmiştik. Yarım saatlik bu müthiş albüm, kavurup geçmişti bizi zamanında. Doğrusu, onu hiç dinlememiş olsak, "Magic Potion"ı da yere göğe koyamazdık. Ancak bugün, bu saatte "Magic Potion", "Rubber Factory"nin on dakika uzatılmış bir başka versiyonu gibi duruyor. Gelenek, tekrarlar üzerine inşa edilir. Eyvallah. Ancak, her tekrar da geleneğin kendisine bir şeyler kattığı oranda evrilip bir yere gelebilir. Black Keys şarkılarından çoğu o derece birbirine benziyor ki, insanın kendini hafiften aldatılmış hissetmemesi imkânsız. Yoksa o hissi atarsanız, "Magic Potion" taş gibi albüm, ona hiçbir lafımız yok. *İlker Aksoy*

TV On The Radio

Return To Cookie Mountain

(Interscope)

Bir ara sinema okuyan, daha sonra MTV'de yayınlanan Celebrity Deathmatch'in animasyon kadrosunda yer alan, az biraz aktörlüğe bulaşan, arada Yeah Yeah Yeahs'in "Pin" klibini de yöneten Tunde Adebimpe ile fotoğrafçı/ressam, Yeah Yeah Yeahs, Liars gibi klas New York gruplarının prodüktörlüğünü yapmış müzisyen David Sitek'in ortak projesinin adı TV On The Radio. Adebimpe, Brooklyn'e taşındığı yıllarda –kaderin cilvesi– Sitek'e komşu olmuş. Birlikte müzik yaparak, sokakta tablolarını satarak –Sitek'in satışları daha iyi olmuş hep– dostluklarını günbegün ilerletmişler, nihayet TV On The Radio ile taçlandırmışlar. Adebimpe'ye vokallerde, Sitek'e gitarlarda destek çıkan Kyp Malone ile davulcu Jaleel Bunton'un geçmişlerinde de aktörlük kariyerleri var. Basçı Gerard Smith ise metroda takılan bir flamenko gitar ustası olarak epey ün yapmış...

TV On The Radio, iki sene önce ilk albümleri "Desperate Youth, Blood Thirsty Babes"i çıkardığında ayakta alkışlanmıştı. Deneysel sularda yüzen, ama "dinlenebilirliğe" de itirazı olmayan albüm, senenin en iyi işlerinden biriydi gerçekten de. O günden sonra topluluktan gelen en önemli sesse "Dry Drunk Emperor" oldu. Hurricane kasırgasından sonra olup bitenler üzerine yazdıkları şarkıyı –"sarhoş imparator"un kim olduğu malûm herhalde– grubun bir numaralı hayranı olan David Bowie'nin de önerisiyle web sitelerinden bedava dağıttılar: "İnsanların acılarından para kazanacak halimiz yoktu."

Meğer aynı günlerde hummalı bir kayıt sürecinin de tam ortasındaymışlar. "Desperate Youth"un sefasını sürmek yerine, bir sene boyunca Sitek'in stüdyosuna kapanıp yeni albümleri üzerine kafa patlatmışlar –grubun prodüktörlük yükünü üzerine alan Sitek de aylık 350 gr. olan ot tüketimini epeyce aşmış bu zorlu süreçte. Ama harcanan zamanın, çekilen çilenin her dakikasına değmiş. Bowie'nin "Province"de vokal yaptığı, Blonde Redhead'in muhteşem solisti Kazu Makino'nun "Hours"a, Celebration'ın şantözü Katrina Ford'un "Wolf Like Me"ye seslerini hediye ettikleri "Return To Cookie Mountain" bir başyapıt olup çıkmış. Madem Bowie'den başladık, ondan gidelim, bir zamane "Low"uyla karşı karşıyayız. Aslında Funkadelic'in "Maggot Brain"i de iyi referans olur. Araya araya, deneye deneye, insanı hemen avucuna alan, kavradı mı bırakmayan bir melez müzik yaratmış adamlarımız.

İlk EP'leri "Young Liars"ı "silahlarınız yanlış tarafa nişan alıyor" diyerek açmışlardı. Geçen zamanda durumun gitgide kötüye gittiğini düşünseler de (Sitek defalarca "Apocalypse Now"ı seyretmiş kayıtlar esnasında: "Bir kıyamet albümü yapmak istemedim. Ancak bütün ipuçları dünyanın sonuna yaklaştığını gösteriyor. Biz sadece etrafımıza olup bitene kulak verdik.") "Return to Cookie Mountain", umudunu yitirmiş bir albüm değil. Adebimpe'nin en favori yazarlarından biri Arundhati Roy'muş, belki de işin sırrı ondadır. Siz de benzer hisleri paylaşıyorsanız, "Return To Cookie Mountain" tam aradığınız plak. *İlker Aksoy*

İşte, bu durum, uçsuz bucaksız bir yalnızlığın içinde tuzla buz olan adamcağızın ruhu birazcık toparlanıp kendi kendini tanır hale gelinceye, mızıkanın sesi neredeyse sessizlikle bir, eşyaların görünüşündeki tatlarla bir, ortalıkta gezinen seslerle bir oluncaya kadar sürmüş.
HASAN ALİ TOPTAŞ, Uykuların Doğusu

New York'a yeni gelmiş bir yabancıyı şaşırtan bir ilk gözlem: "Ne çok orospu var bu kentte!"
Kendisine anlatılır ki, onlar orospu değildir. İşyerlerinde sigara yasağı yüzünden sokağa çıkıp sigaralarını kapıların önünde içmek zorunda kalan kadınlardır.
İLHAN MİMAROĞLU, Geldim, Gördüm, Geçtim, Gittim

Yaşamdaki tüm başarıların kaçırılan başarısızlıklar olduğunu kim söylemiş, anımsamıyorum.
ROMAIN GARY, Kadının Işığı

Vica memnun olduğunda yalnızca ağzı değil, ensesi de gülümser.
JOHN BERGER, Kral

Geç kalsın desinler, geçmiş olsun demesinler
(Halkalı-Topkapı hattında bir minibüs yazısı)

Bonnie 'Prince' Billy

The Letting Go

(Drag City)

Bonnie 'Prince' Billy'nin gerçek anlamıyla son albümü 2003 tarihli "Master and Everyone"dı (Matt Sweeney ve Tortoise ile yaptığı işbirliklerini ya da "live" ve nev-i şahsına münhasır Nashville usûlü "greatest" albümlerini saymazsak). "M&E"nin piyasaya çıkmadan, yani "M&E" olmadan önceki adı ise "It's Expected I'm Gone"dı. Yani "Gitmiş Olmam Beklenir"di albümün beklenen adı. B'P'B'nin yeni albümünün adında da gitmek fiili yerini almış durumda. Bu kez ama, Türkçeleştirirken "gitmek" fiilini kullanmak zor. Daha çok "koyuveriş", "bırakış" gibi bir şey "the letting go". Bir şarkıda "seni bırakmışken, beni bırakmadığın için teşekkür ederim" derken, bir başka şarkıda "yaşama tutunmaktan vazgeçiş" gibi bir bağlamda yer alıyor "the letting go", tıpkı Emily Dickinson'ın bir şiirinde donmayı tarif edişi gibi (bu da albümün içindeki şarkı sözlerini de içeren sayfada yer alıyor).
Gitmek ya da gitmemek, kalmak ya da terk etmek... İki albümün de ortak teması ya da temalarından biri bu gibi. Ama her şey aynı kalmış değil B'P'B için. "M&E"de gitmeye çok daha kararlıydı; "aşkta süreklilik palavra"ydı 2003'te. Bu kez sevdiğini "geri çağırarak" bitiriyor albümü B'P'B (albüm "resmen" bittikten sonra bir parça daha sürüyor gerçi). Tabii ki bu durum her şeyin güllük gülistanlık olduğu anlamına gelmiyor, zaten kim ondan böyle bir şey bekleyebilir ki?
Will Oldham, B'P'B adını ilk kez "I See A Darkness" adlı başyapıtında kullanmıştı. Orada seks ile ölüm "Death To Everyone"da nasıl yan yana geldiyse, düzüşmenin keyfiyle ölecek olmamız arasında nasıl bağ kurulduysa, bu albümün açılışındaki "Love Comes To Me"de de ölülerin artmasıyla (?) aşık olma arasında doğrudan bir bağ kuruluyor. Her şey kırılgan bir dengede, ince bir buz tabakasının üzerinde sürüyor. Buz deyince "The Letting Go"nun İzlanda'da (buz ülkesinde yani) Björk'ün has adamı Valgeir Sigurdsson tarafından kaydedildiğini belirtmek lâzım. Bu da özellikle iki şarkıdaki, yani "Cursed Sleep" ve "The Seedling"deki muhteşem yaylı aranjmanlarının sebeb-i hikmetini bize açıklıyor.
Albümün şöyle bir hava taşıdığını da düşünüyorum doğrusu: Dışarıda kar, kış, soğuk varken ahşap bir kulübede şömine başında oturma duygusu. Sıcaklık ve soğukluğun kapı komşusu olma hali. Peki ya Faun Fables grubunun Dawn McCarthy'sinin vokallerine ne demeli? Dawn'un sesinde bir buzlar kraliçesi, bir masal havası var. Albüm İzlanda'da kaydedilmemiş olsa da olacaktı bu hava, ama her şey birbiriyle alâkalı gibi duruyor. Hatta prensin vokalleriyle kraliçenin vokallerinin farklı mekânlarda söyleniyor gibi durması da bu soğukluğu destekliyor. Kadın vokalist eşliğine de ilk kez "M&E"de rastlamıştık.
B'P'B her zaman olduğu gibi doğrudan gerçek olaylara gönderme yapmaktan kaçınıyor. Ama açılış parçasında "uçuşan ölüler" Dünya Ticaret Merkezi'nden atlayanları, geleneksel bir blues olan "Cold & Wet" ise müziğiyle New Orleans'ı, sular altında kalmış sokaklardan bahseden sözleriyle de Katrina'yı hatırlatıyor.
Ama sözler çoğu zaman sanki serbest çağrışımla, bilinç akışı tekniğiyle yazılmış gibi. Özellikle "Wai" (Hawaicede "su" demekmiş) adlı parçada bu böyle ve "Letting Go"nun ilk düşünülen adı da "Wai"mış.
"The Letting Go" elden kolay bırakılmaması gereken bir albüm. İlk başta ısınmak zor, ama her parçada en azından bir güzellik ânı yakalamak mümkün. Ve her dinleyişte bu anların sayısı çoğalıyor ve albümün tümüne doğru yayılıyor. Bir başyapıt mı? Olabilir. Gibi. Galiba. Yılın en iyi albümü mü? Bittabi! Başka hangi albümde "leoparlar gibi yiyip her gece bacakları açık yatan" kadınlara rastlayacağız ki? *Cüneyt Cebenoyan*

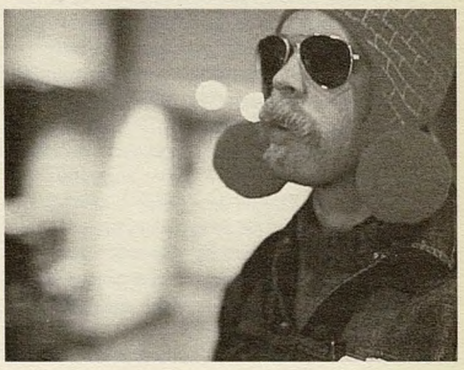

Mando Diao

Ode To Ochrasy

(EMI)

İsveçli bir grup Mando Diao. İsmin mânâsı ne derseniz, Wikipedia'nın yalancısıyız, bir anlamı yok, grubun kurucu üyelerinden Björn Dixgård rüyasında görmüş bu kelimeleri. İki gitarist (ve vokalist), barlara girip çıkmak için çok küçük olduklarından, takıldıkları park partilerinden birinde tanışmışlar. O zamanlar Dixgård'ın Butler adında bir grubu varmış. Norén de onlara katılınca, Mando Diao oluvermişler. Sene 1995. İkili altı ay kendilerini bir eve kapamış, ne okul, ne kızlar, devamlı şarkı yazmışlar. Oradan çıktıklarında artık tam bir

grup olmuşlar –Oasis'den büyük olacaklarına da inançları tammış. Önce memleketleri Borlänge'de ufak çaplı şöhret kazanmışlar –dediklerine göre İsveç'in cinayet ve uyuşturucu kullanımı en yüksek olan kentiymiş burası. 2002'de ilk albümleri "Bring 'Em In" çıkmış.
Mando Diao ne demek bilmiyoruz dedik, ama "tevazu" olmadığı kesin! Çünkü grup elemanları bu albümü Kinks'in, Small Faces'ın ve Who'nun tüm albümlerinden, Beatles'ın ve Rolling Stones'un ise pek çok işinden daha iyi olarak tanımlamışlar! 2004'de "Hurricane Bar" gelmiş. The Bravery'le, The Colour'la çalıp Amerika'da sahne almışlar –ancak en sıkı hayranları hep Japonya'da olmuş, İngilizce liriklerini İsveççeye çevirip yolluyorlarmış onlara. Şimdi de elimizde "Ode To Ochrasy" CD'leri var.
Oldukça açık bir zihinle kotarılmış, pırıl pırıl bir prodüksiyonla düzenlenmiş, oynak mı oynak bir rock'n'roll albümü "Ode To Ochrasy". Mando Diao, bir bakıyorsunuz Babyshambles gibi ses veriyor, mesela açılışı yapan "Welcome Home, Luc Robitaille"de (aynı Libertines gibi vokallerde iyi paslaşıyorlar), bir bakıyorsunuz Pulp, Nick Drake, hatta kısacık bir süre için de olsa Manu Chao gibi oluyorlar! Liriklerinde pek bir numara olmamasıysa en önemli handikapları –"Katil Kaczynski" diye bir şarkı yapıp adamcağızın manifestosundan hiç laf açmamışlar mesela...
İsveç'ten iyi gruplar çıkıyor, Hives, Kent, Hellacopters ilk aklımıza gelenler. "Ode To Ochrasy"de de cidden iyi pop müzikle karşı karşıyayız. İngiliz, Amerikalı olsalar, hayranı oldukları Oasis'le sadece ukalâlıkta değil, şan şöhrette de rahat rahat yarışmaları işten değildi. Şimdilik inşallah o da olur desek de, gelecekte adlarını Muhammed Ali, Maradona, John Lennon ya da Bob Dylan gibi diğer idolleriyle anabilmenin bizi çok daha mutlu edeceğini de eklemeden geçmeyelim. *İlker Aksoy*

CSS

Cansei De Ser Sexy

(Sub Pop)

Mesela geçen cumartesi akşamı, (mesela) Peyote'de oturmuş, arkadaşlarınızla soğuk biranızı yudumluyorsunuz. Ortam kalabalık ve gürültülü, ayakta bekleyenler var, sıkça da yeni birileri geliyor. Herkes bir şeyler konuşuyor ve arkada bazen bildik, tanıdık parçalar, bazen de ne olduğunu bilmediğiniz bir şeyler çalıyor. Derken yine öyle bilmediğiniz bir parça başlıyor, ama daha ilk saniyesinden süper eğlenceli bir şey. Funk gitarları, disko/elektro-pop arası bir müzik ve duvarlara vuran bir bas gitar, havalarda uçuşan bir parça! Üzerine bir de aksanlı İngilizceyle bir hatun vokali. Her şey çok tatlı, çok eğlenceli, çok seksî. Mekândaki muhabbetin heyecanı hafiften artıyor, herkes biraz daha hareketleniyor, ayakta olanlar dans etmeye falan başlıyorlar... Sonunda dayanamayıp yan taraftaki DJ'e "nedir bu çalan" diye soruyorsunuz. Kirli sakallı ve cool görünümlü DJ, zaten bu sorunun birilerinden gelmesini bekliyormuş gibi hafiften gülümsüyor, sigarasından rahat bir nefes alıyor ve cevaplıyor: "CSS. Let's Make Love And Listen To Death From Above". Cansei De Ser Sexy albüm tanıtımımız kısaca bundan ibaret. *Harun İzer*

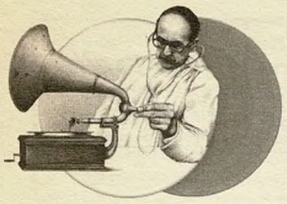

Ölüm, her işi fiyasko ile biten ve bundan hoşlananlar için bir lütuftur. O, bir baltaya sap olamayanlara ve olmak istemeyen herkese bir ödüldür. Ölüm onlara hak verir, onların zaferidir. Buna karşılık, ötekiler için, başarı uğruna sıkıntı çeken, başarılı olanlar için ne yaman bir tekzip, ne yaman bir tokattır. **CIORAN**

Çevremizde çok fazla görüntü var, dünyayı dolaşsak karşımıza çıkacak olanlar bunlar değil. Burada her şey ayağımıza geliyor, oysa yapılması gereken gidip onları yolda bulmak. **YVES SIMON**, Duygu Sapması

İnsan bir yolculuk yaparsa, anlatacak bir şeyleri olur. **ERASMUS**

Boşluğun astronotu olmak için, sana güven vererek hapseden rahat evini terk et. **DEREK JARMAN**, Mavi

The Mars Volta

Amputecture

(Universal)

Progressive rock'u nasıl bilirsiniz? Epik, uzun şarkılarıyla, deneysel seslerin sisiyle, edebî sözleri, politika/poetika göndermeleri ve "zengin" albüm kapaklarıyla, öyle değil mi? Her ne kadar Robert Fripp bu tabirden nefret etse de, etiketi kullanmadan edemeyip, King Crimson, Pink Floyd, Jethro Tull ve Emerson, Lake & Palmer gibileriyle kıyaslanan The Mars Volta'yı bir kutucuğa sokup, evet... uzun, uzunca parçaları var (16 dakikalık "Tetragrammaton" gibi), zaman zaman ezilen kedi seslerini andıran vokalleri/ambiyans sesi/akor yapan orkestra kakofonisi/sololarla bezenmiş yapısı/cazı, gitarı ve sitarı da var diyebiliriz. Liriklere gelince, Zavala'nın sözleri kara metal albümleriyle Lewis Carroll'un "nonsense" şiiri "jabberwocky" arasında gelip gidebiliyor –yani yeterince kapalı ve enigmatik. İşin görselliği de tamam: Albüm kapağı, Diego Rivera'nın resimlerinin Stalin dönemi posterleriyle harmanlanmış hali (yani grubun Porto Riko/Meksika Latinliğinin Pink Floyd/Led Zeppelin kuzeyliliği ile karışmış haline uyuyor). Kısaca, albüm progressive mi? Progressive. Bütün zamane deneyselliğinin sıkıcılığı ve ego patlatmalı gösterişi ile! Ama, ruhsuz, tuzsuz bir "konsept albümü" kıvamında bir "dinlecelik" olan "Amputecture", parça parça bakılınca, bizi enteresan yerlere de sürükleyebiliyor. Zappa'nın kemikleri sızlar mıydı, onu bilemiyoruz tabii...

Uyduruk Felemenkçeyle çiçeklendirilmiş emprovizasyon müzikleri kadar olmasa da (bkz. Omar Rodriguez-Lopez Quintet), "Amputecture"daki benzer "uçuş"larla başımızın dönmesi mümkün. Ama albümü, adamların "jam session"larına burnumuzu sokuyormuşuz huzursuzluğuyla dinlememiz daha bir mümkün. Bütün enstrümanların ve seslerin ayrı ayrı kaydedilmiş olduğunu öğrenmek, şarkıları parçalara ayırıp armoni ve ritm dersi niyetine dinlememizi sağlayabiliyor. Pek tabii ki, isteyenler gitar bölümlerinden ders çıkarabilir, opak lirikler eşliğinde yapılan deneyler, bazılarımız için beyin jimnastiği/serbest çağrışım egzersizi haline dönüşebilir. Aslında sekiz uzun parça, birbirini öyle bir şekilde takip ediyor ki, albüm bir senfoni gibi de dinlenebilir. İşte bu, cazın ve progressive'cilerin solo mastürbasyonlarından hazzetmeyenler için, söz konusu albümle ilgili yapılabilecek en zevkli şeydir.

"Amputecture", The Mars Volta'nın önceki iki albümü "De-loused in the Comatorium" ve "Francis the Mute" gibi baştan sona bir "hikâye anlatan" albüm olmasa da, sık sık karşımıza çıkan "put-kırıcı" tema albüme bir bütünlük hissi getiriyor. Kimi kritikler, İsa'yı eleştiren bu albümü ancak bir İsa sabrıyla dinleyebildiklerini beyan etseler de, albüme bir girdiniz mi alışıyorsunuz. Girince ne oluyor? Asitli psychedelic free jazz'lı bir rock'n'roll dünyası, içimizdeki histerik arıları harekete geçiriyor. Lynch filmlerinin zaman oyunlarını burada müzik formunda görebiliriz, çünkü bazı şarkılar "geriden söylenmiş" gibi! Hazır melodiler, söylenebilir şarkılar arıyorsanız, ya da "The Widow"u beğenip bu grubun yeni albümünü alayım diyorsanız, zor bir albümle karşılaşacağınızı bilip ona göre davranmanız lâzım.

"Amputecture", form olarak epiktir belki... ama albüm sihirsiz, ormansız, sürprizsiz bir hikâyecilik. Söz takıntılı bir dinleyiciyseniz, diğer The Mars Volta albümlerinde olduğu gibi dinlerken zaten karmaşık olan lirikleri deşifre etmenin zorluğunu burada da yaşayacaksınız. Sözleri okuyalım derseniz, bol bol uzuv, İsa, ve karga, kurtçuk ve domuz gibi hayvanatla karşılaşacaksınız. "Vicarious Atonement" ya da "Vekaleten Kefaret" diye çevirebileceğimiz nadide eserde, "Don't let these hands sharpen your eyes" (Bu ellerin gözlerini keskinleştirmesine izin verme) diye haykırırken, keşke daha sade bir dünyaya geri gitsem, belirsizliğin şuruplu oyunbazlığından kurtulsam dersiniz. (Ne olacağını bilmemek, heyecan dozajımızı artırsa da, çok yorucu olabiliyor!) Cansever'in dediği gibi, belki de ellerimiz "biraz ince, biraz da çok kelimeli." Daha az kelime, daha çok sessizlik dileyebilirseniz dileyiniz. *Pelin Batu*

The Decemberists

The Crane Wife

(Capitol)

Zamanımızla hiç işi olmayan bir gruptan bahsediyoruz. Ne konu ettikleri şeyler, ne müzikleri, ne de duruşları bugünün dünyasına ait. İsimlerini, Rusya'da, 1825'in Aralık ayında, I. Nikola'nın bastırdığı isyanın ateşleyicisi olan anarşistlerden alıyorlar. Dördüncü albümleri "The Crane Wife" ise Ortaçağ Japonyasına ait bir hikâyeden mülhem. Grubun yazarı Colin Meloy, kaybedenlerin, fakirlerin, ezilmiş ve aşağılanmışların, sarhoşların ve katillerin hikâyelerini 2002 tarihli ilk albüm "Castaways & Cutouts"dan beri kulaklarda dolaştırıyor. Bir kitap kurdu. Yıllar önce bir kitapçıda çalışırken çocuk reyonunda eline "The Crane Wife"ın hikâyesi geçiyor. Tabii ki fakirlik, iyi kalplilik, gerçeküstü ve gizem: Okla yaralanmış bir turnayı bulup iyileştiren fukaranın hayatı, sevip evleneceği bir kadının kapısını çalmasıyla değişir. Kadın aslında kocasına sırrını vermeyen ve tüylerinden giysiler yapıp satarak geçinmelerini sağlayan turnadır.

Neutral Milk Hotel, Belle and Sebastian ya da Arcade Fire'la adı bir okunan The Decemberists'i '70 başlarının folk etkili progresif kanadıyla anmak daha isabetli. Bu Portland-Oregon'lu beşlinin bir ayağı Britanya'ya basıyor ve bu da aslında bütün ağırlıklarını taşıyan bir zemin teşkil ediyor. Albümün ikinci parçası "Island: Come and See/The Landlord's Daughter/You'll Not Feel The Drowning" ismi gibi uzun soluklu bir parça. Cinayet, kaçırma, tecavüz. Adeta Jethro Tull'ın "Thick As A Brick"i için bir üçüncü plak yüzü... Ya da Pentangle'a, Fairport Convention'a, King Crimson'a, Traffic'e çıkarılan bir şapka. "Yankee Bayonet (I Will Be Home Then)"de Colin Meloy, Seattle'lı kadın ozan Laura Veirs'la düete girişiyor. İç savaşlarla da iştigal eden, peşinen kaybeden, potansiyel ölü veya katil asker dünyasını masaya getiren Meloy bir askeri, Veirs ise kızı oynuyor. Silahlar, askerler, korsanlar, denizciler üzerinden hikâyeler anlatırlarken, günümüze sinyal çaktıkları nadir zamanlarda, etrafımızdaki savaşlara ve savaşın efendilerine kıssadan hisse misali laf sokuyorlar.

"Shankill Butchers", '70'lerin sonunda Kuzey İrlanda'da kurbanının yaşını kollamadan, bıçak veya baltayla Katolikleri öldürmeyi iş edinmiş paramiliter çeteyi anlatıyor. Kaçırma, öldürme, kaybolma, intihar mevzularını seven ve bunları gotik bir havaya büründüren The Decemberists, bu cinayet baladıyla konuyu politik bir çizgiye çekmiş. "O Valencia", sevenlerin önünü kesen aile eşrafıyla yaşananlar ve yanıp tutuşmalar. "The Crane Wife 1&2" ile "The Crane Wife 3" ise, malûm Uzakdoğu masalı...

The Decemberists 2005 tarihli "Picaresque" albümünün başarısıyla Kill Rock Stars şirketinden Capitol Records'a geçti. "The Crane Wife"ın yapımcılarından biri Death Cab For Cutie üyesi Christopher Walla, diğeriyse Laure Veirs'in yapımcısı Tucker Martine.

Belli kavramların oluşturduğu bir bütünün etrafına doluyorlar notalarını ve sözcüklerini. Tıpkı konsept kuşağı abileri gibi. Meylettikleri konular değişmese de, her albümde bunları farklı paketler halinde sunuyorlar. Hatırlatmak lâzım ki –geçen sene Morrissey cover'larından bir EP çıkaran– Colin Meloy, yeni kuşağın müzikteki en parlak edebî kişiliklerinden biri olarak kabul ediliyor. *Cem Sorguç*

Ah, bu insan yüzleri! Her şeyi bağladığımız, durmadan yanıldığımız, istediğimiz kadar bol hasletler, adilikler, iyilikler, kötülükler, delilikler, akıllılıklar, sevdalar yüklediğimiz insan yüzleri! Yanılsam da zararı yok! Bu yüze olmazsa ötekine yükleriz saydıklarımızı. Yanılmamız muayyen bir insan içindir, insanlar için değil. O halde yanılmıyor sayılırız. **SAİT FAİK ABASIYANIK**, Son Kuşlar

Boşluktaki sözcüğü bulmak aniden boşalmaktır. **PASCAL QUIGNARD**, Adı Dilimin Ucunda

Sevgim benim ağırlık merkezimdir; o nereye giderse, ben de oraya giderim. **ST. AUGUSTINE**

Arılar da bizler gibi korku uzmanıdır. Onlar korkuyu sokar. **JOHN BERGER**, Kral

En zor şey, karanlık bir odada bir kara kediyi bulmaktır, özellikle odada kedi yoksa. **KONFÜÇYUS**

ÖZÜR
Geçen sayıdaki Janis Joplin kapağımız Arslan Eroğlu'nun kaleminden çıktı. Belirtmeyi unutmuşuz.

LILY ALLEN
Alright, Still
(EMI)

Bugünlerde 21 yaşındaysanız, yapabileceğiniz birçok şey var; dünyanın neresinde olursanız olun. Tekstil işçisi olabilirsiniz, kabile yaşlılarıyla birlikte evleneceğiniz genci kararlaştırabilirsiniz, dördüncü dövmenizi yaptırabilirsiniz, yapay bronz teninizle pahalı mağazaları gezebilirsiniz, intihar mektubunuzu tekrar tekrar yazabilirsiniz, arkadaşlarınızla sokakta kol kola şarkı söyleyebilirsiniz, hocalarınızla kavga edebilirsiniz, en samimi öfke sizinkidir, ailenizle arayı bozabilirsiniz, sırt çantanızı kapıp memleketinizi gezebilirsiniz. Ya da kendi albümünüzü kaydeder, internette dağıtır, ucuz bütçeli klipler çeker, meşhur olursunuz.

Bu sonuncusunu kendisine yol yapmış bir kız, Lily Allen, daha "işe girişmesinin" üstünden bir yıl geçmeden, ilk albümü "Alright, Still"i yayınlamış, konser biletleri tükenen, moda dergisi POP'a poz veren, yeni dönemin en ilham veren isimlerinden sayılan bir müzisyen oldu. O artık "bir haykırsam belki duyulur sesim" diyen kendi halinde kız değil. Lily Allen geçtiğimiz aralık ayında kendi blog sitesini açtı ve kayıtlarını MySpace'de yayınlamaya başladı. Bu tarihten bugüne kadar sitesini tüm dünyadan on binlerce kişi okumaya başladı. İlk başladığı günlerde de, şimdi de kimi insanlar onu bütün şöhretini aktör babasına borçlu olmakla suçluyor. Bu doğru sayılmaz, çünkü aslında şöhretini birçok şeye borçlu.

Öncelikle Lily Allen, çağımızda en sevilen şeylerden birini yaptı, dökküldü, saçıldı. İnternet günlüğünde onun hayatıyla ilgili tüm detayları, aile kavgalarını, gece gezmelerini, şarkıların yapım aşamasında olanları ya da şarkıların hikâyelerini, günlük talihsizliklerini ya da stüdyoda Babyshambles elemanları ekipmanını çalmasın diye evhamlı evhamlı kapıyı kilitlediğini, yani her şeyi okumak mümkün.

İkincisi, Lily Allen, albümünde, bir menajerin kendisine sağlayabileceklerini sonuna kadar kullanmış. İyi prodüktörler (Mark Ronson ve Greg Kristin) ona fikirlerini açmış ve kendi yolunu bulması için yardımcı olmuş. İstediği "sample"lara kavuşmuş. Örneğin "Knock 'Em Out"taki uzun piyano riff'i için Earl King'in "Big Chief"inden, "Littlest Things" için "Emmanuelle" filminin Pierre Bachelet imzalı tema müziğinden, "Smile" için Jackie Mittoo'nun "Free Soul"undan yararlanmış. İyi müzisyenlerle çalışma fırsatı olmuş. Bütün bunlarla beraber albüm, iyi besteler yapan ve sahip olduğu hoş sesi rahatça, dilediğince kullanabilen bir kızın çalışmaları olduğu için, ortaya güzel, gerçekten güzel şarkılar çıkmış.

Ayrıca Lily Allen, kızlar için kızların ağzından şarkılar yazıyor. Örneğin "Everything's Just Wonderful" şarkısında "sıfır beden" kültürüne savaş açıyor ("Kıymalı spagettimi yiyip günlerce ve günlerce ve günlerce düşünmek istemiyorum / Dergiler her zaman kilo vermekten bahsediyor / Eğer şu kotlardan alırsam Kate Moss'a benzeyebilirim"). Lily aynı zamanda erkeklere nasıl kafa tutulur, kulüplerde ısrarcı adamlara ne mazeretler bulunur ("hafta sonu evleniyorum, düğünüm var", "ya, evet, hamileyim, altı aya kadar doğacak", "gitmek zorundayım, evim yanıyor" ve son olarak "AİDS var bende") biliyor ve bildiklerini paylaşmaya hazır. Ama durun, bütün bunlardan daha öncesi de var. Bir sürü kadından bir sürü çocuğa sahip babası (dört kadından toplam yedi çocuk!) Keith Allen, kızına daha küçücükken hem kendi geniş, özellikle Brit-pop açısından zengin arşivini açtı, hem de onu son derece faydalı çevrelere soktu. Lily, şimdi bile, Glastonbury'de dört gün boyunca kamp ateşi çevresinde, aile dostu Joe Strummer'dan dinlediği reggae ve dub parçalarının etkisinde olduğunu söylüyor. New-wave ve dub'la arası çok iyi olmasına rağmen, dinlediği müziklerden farklı bir müzik yapmak istemiş. Nasıl şarkılar yazacağına karar verememiş ama, bir sürü rock grubunun çevrelerindeki kızlar, bira içmek ve partilerle ilgili şarkı yapması, onu, kendi hayatıyla ilgili şarkılar yapabileceği konusunda ikna etmiş. Şimdi de bunu yapıyor.

"Alright, Still"in açılış şarkısı, neredeyse tüm albümün özeti gibi. "Smile", esasında kalp kırmış bir eski sevgiliye öfke şarkısı olsa da ("Seni ağlarken ilk gördüğümde / Evet, gülümserim / En kötüsü bir süre kendimi kötü hissederim, ama sonra sadece gülümserim / Yoluma gider gülümserim"), sanki çok mutlu günleri anlatır gibi bir melodiye sahip. Tıpkı günlüğünde sık sık kavga ettiğini okuduğumuz (bu kavgalardan birinde eşyaları kırıp dökmüşlükleri de var) erkek kardeşinin tembelliğinden yakındığı "Alfie" ya da crack kullanan fahişeleri anlatan "LDN" gibi. Albüm ne anlatırsa anlatsın, asla karanlık olmuyor. Bazen hayal kırıklığı, bazen asabiyet, bazen hüzün eklense de, sözler nasıl olursa olsun, hep umut ve neşe hissettiren sesler var.

"Alright, Still", punk, reggae, ska, dub, hiphop ve poptan hoşlanan, mücevherleri, bisikletleri, partileri ve içki içmeyi seven bir kızın, yine tüm bunlardan etkilenerek yaptığı ve bunlardan bahseden görkemli, ama sade albümü. Bir pop müzik albümü ama, sadece poptan hoşlanıyorsanız, ilk başta sıkılabilirsiniz. Ayrıca poptan nefret ediyorsanız bile, şarkıların sample ve melodiler aracılığıyla size hatırlattığı müzikler, albümü sevmenize neden olabilir. Son olarak, Lily Allen yapmak istediği şeyi işte şöyle anlatıyor: "Gençler için müzik yapmak istiyorum, özellikle kızlar için. Onların ellerindeki tek şey, yalnızca düzüşmek isteyen indie grupları, bu da çok üzücü. Ve, daha büyük insanların dinleyince çocukluk ve ergenlik dönemlerini hatırladıkları bir müzik de yapmak istiyorum. Ama özellikle genç çocuklara 'Vay be, işte budur. Çük emiyorlar, uyuşturucu alıyorlar, şahane!' dedirten bir şey..." *Haziran*

DARKEL
Darkel
(EMI)

Son zamanlarda solistlere bir şeyler oldu! Thom Yorke ve James Dean Bradfield'dan sonra, Air'in Jean Benoit Dunckel'i de solo albümüyle karşımıza çıkmış bulunmakta. Karate Kid'in fon müziği olabilecek bir retro-zıpırlığıyla başlayan albüme haksızlık etmeyelim, her zevke hitap edebilecek eklektik bir yapıya sahip: Air'in uzayı, serinliği; huzuru ve Iggy Pop'un Berlin günlerinden yadigâr pop muzırlığı ile Darkel dans da ettirebilir, hipnotize de edebilir bizleri.

Androjen sesli bir Fransız erkeğinin İngilizce söylediği albüm, "aksanlı erkek" fetişizmi olanlar için son derece cezbedici olabilir, özellikle de, "We belong to the earth doesn't belong to us" derken. Hayır, bozuk grameri değil, o güzel "r"leri tav edebiliyor insanı. "Wanda Adında Bir Balık"tan tanıdık gelebilecek bu hastalığınız yoksa, sorun değil, vokallerin üstündeki battaniyemsi elektronika, kelimeleri unutturabiliyor, unuttururken de bizi meyveli, kelebekli bir yerlere sürüklemeyi başarıyor.

Ve şarkılar... Dans için "Destroy TV", hipnoz için "Bathroom Spirit" diyerek hayatınızı kolaylaştırabiliriz. Her ne kadar, albümün en pop şarkısının "televizyonlarınızı imha edin" sözlerine sahip olması tuhaf olsa da, bunu kurcalamanın, her yerde parodi aramanın bir mânâsı yok, şarkı gayet güzel zıplatıyor ve evden çıkmadan önce vitamin niyetine alınabilecek şarkılar listesinde kendine güzel bir yer edinmeyi hak ediyor. İşin "hava" tarafına değinecek olursak, "How Brave You Are" ve "Bathroom Spirit" Air-sevenlere hoş bir teneffüs olacaktır. Tuvalet ruhlarının temiz ve soğuk olması iyi bir şey olsa gerek.

Kadınlara gelince, Air'in kiraz-çiçeği kızları ve intiharcı bakirelerinden çok, incili ve deli (eden) kadınlar var burada ("Pearl", "Beautiful Woman"). Dunckel her şeyden önce aşk'la ilgili bir albüm yaptığını beyan ederken, "genç ve güzel" kadınlarını gece'ye akarken çizmiş. Ama bu kadın(lar) nefret/aşk ve iyi/kötü'nün arasındaki limbo'da uçuştuklarından, kızgınlık ve saldırıdan çok, kayıp olma durumu üzerinde durulmuş. "Mülkiyet bir illüzyondur" diyen bir adama da bu uyar zaten ("My Own Sun").

Albümü kapatırken, eğer "easy listening" diye bir şey varsa, bu olsa gerek diyebiliriz. Pop'uyla da, "elektro-şok blues"uyla da rahat ve kolay hazmedilen bir albüm olmuş. Hadi dansa ya da transa. *Pelin Batu*

ONŞARKI

Benjy Ferree In The Countryside
Emily Haines & Soft Skeleton Doctor Blind
Gülben Ergen Lay La Lay Lalay
Jarvis Cocker Baby's Coming Back To Me
John Legend Save Room
Mastretta Mosley
Paul Robeson Joe Hill
PG Six Old Man On The Mountain
Rachid Taha Ecoute-moi camarade
The Raveonettes Love in a Trashcan

ROLL DİSKO OTUZ

YİRMİALBÜM

Anjani Blue Alert
Beirut Gulag Orkestar
Bert Jansch The Black Swan
Boban Markovic Orkestar Boban I Marko
Bob Dylan Modern Times
Dresden Dolls Yes, Virginia
Efsun Duy Sesimi
Easy Star All-Stars Radiodread
James Dean Bradfield The Great Western
Johnny Cash American V: A Hundred Highways
Lambchop Damaged
Lloyd Cole Antidepressant
Los Lobos The Town and The City
Nazan Öncel 7'n Bitirdin
Paul Weller As Is Now
Pinhani İnandığın Masallar
Portecho Undertone
Sergent Garcia Mascaras
Scissor Sisters Ta Dah
Scott Walker The Drift

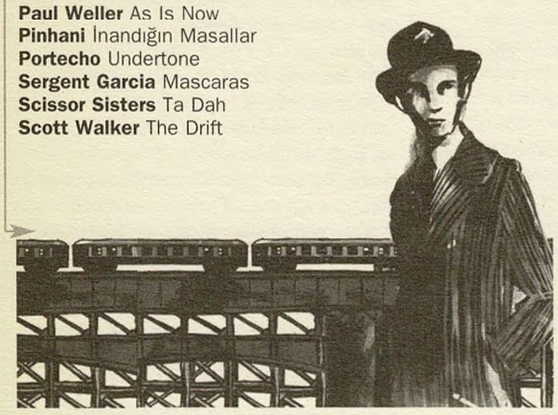

UYKULU ŞARKILAR

A Song For Sleeping - **Stone Temple Pilots** • Acı Ninni - **Ahmet Kaya** • Apansız Uyanırsan - **Taner Şener** • Asleep and Dreaming - **Magnetic Fields** • Aşk Başlar - **Vega** • Bir Uyku Sessizliği - **Düş Sokağı Sakinleri** • Big Sleep - **Simple Minds** • By The Time We Sleep The Deepest Sleep - **Decadence** • Dans ton sommeil - **Salvatore Adamo** • Daysleeper - **R.E.M.** • Don't Wake Me Up - **The Microphones** • Dört Kişilik Düş - **Bülent Ortaçgil** • E Bebeğim e - **Kayahan** • Fall Into Sleep - **Mudvayne** • Fear Of Sleep - **The Strokes** • Go To Sleep - **Radiohead** • Good Night - **Beatles** • Goodnight Kiss - **Black Box Recorder** • Göğsümde Uyu (Aşkım) - **Doğuş** • Göz Göze Uyuyalım - **Gülay** • Gözler Uykuda - **Fatih Erkoç** • I Need Some Sleep - **The Eels** • I Went To Sleep - **Beach Boys** • If Only Tonight We Could Sleep - **The Cure** • I'll Sleep When I'm Dead - **Warren Zevon** • In the Arms of Sleep - **Smashing Pumpkins** • İyi Uykular - **Feridun Düzağaç** • Le grand sommeil - **Etienne Daho** • Le sommeil - **Barbara**• No Sleep Blues - **The Incredible String Band** • Pillow Time - **The Monkees** • Prensesin Uykusuyum - **Redd** • Sekiz Olur Uyanmaz - **Bülent Serttaş** • Sen Uyurken - **Kargo** • Sen Uyurken Gideceğim - **Oğuz Yılmaz** • Singing In My Sleep - **Semisonic** • Sleep - **Garbage** • Sleep All Day - **Jason Mraz** • Sleep Like A Child - **Joss Stone** • Sleep To Dream Her - **Dave Matthews Band** • Sleep Walking - **Cabaret Voltaire** • Sleeping With the Lights On - **Pat Green** • Smile in Your Sleep - **Silverstein** • Sonsuza Değin - **Ilhan İrem** • Talking in Your Sleep - **Crystal Gayle** • To Go To Sleep - **British Sea Power** • Une femme qui sommeille - **Julie Zenatti** • Uyandı - **Hardal** • Uyanır Uyanmaz Gelemem - **Demet Sağıroğlu** • Uyku - **Mor ve Ötesi** • Uyku Kardeşim - **Fikret Kızılok** • Uykuda mısın - **Müslüm Gürses** • Uykularım Delik Deşik - **Sinan Erkoç** • Uykun Olsam - **Zuhal Olcay** • Uykunun Son Saatleri - **Mehmet Güreli** • Uykusuz Her Gece - **Ajda Pekkan** • Uyumam Sensiz - **Emel Müftüoğlu** • Uyur iken uyardılar - **Ruhi Su** • Uyuyakalmışım - **Gündoğarken** • Uyusun da büyüsün - **Mircan** • Uyut Beni - **Kurban** • Wake Me Up Before You Go-Go - **Wham!** • When You Sleep - **Cake** • Why Are We Sleeping? - **Soft Machine**

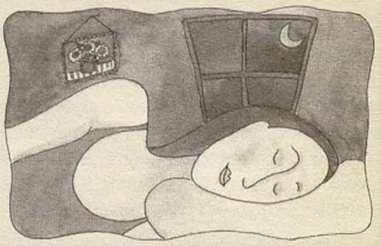

İNGİLTERE ALBÜMLER

1. **The Killers** Sam's Town
2. **Scissor Sisters** Ta-Dah
3. **Razorlight** Razorlight
4. **James Morrison** Undiscovered
5. **Snow Patrol** Eyes Open
6. **Evanescense** The Open Door
7. **Fratellis** Costello Music
8. **Paolo Nutini** These Streets
9. **Lili Allen** Allright, Still
10. **Luther Vandross** The Ultimate

İNGİLTERE SINGLE'LAR

1. **My Chemical Romance** Welcome To The Black...
2. **Razorlight** America
3. **Bob Sinclair & Cutee B** Rock This Party
4. **Scissor Sisters** I Don't Feel Like Dancin'
5. **Girls Aloud** Something Kinda Ooooh
6. **Meat Loaf** It's All Coming Back To Me Now
7. **P Diddy ft. N. Scherzinger** Come To Me
8. **James Morrison** Wonderful World
9. **Lil' Chris** Checkin' It Out
10. **Ordinary Boys** Lonely At The Top

AMERİKA ALBÜMLER

1. **Rod Stewart** Still The Same...
2. **Evanescense** The Open Door
3. **Lloyd Banks** Rotten Apple
4. **Jimmy Buffett** Take The Weather With You
5. **Tony Bennett** Duets: An American Classic
6. **The Killers** Sam's Town
7. **Justin Timberlake** FutureSex/LoveSounds
8. **George Strait** It Just Comes Natural
9. **Hinder** Extreme Behavior
10. **Ludacris** Release Therapy

=16 *Dört kere dört onaltı: Plakçılarda hangi albümler satıyor, kulüplerde hangi parçalar çalıyor?*

DEFORM / Beyoğlu
1. **Primal Scream** Riot City Blues
2. **Glissandro 70** Glissandro 70
3. **Can** Soon Over Babaluma
4. **Tobias Fröberg** Somewhere In The City

ZİHNİ / Kadıköy
1. **Wolfgang Haffner** Shapes
2. **Esbjörn Svensson Trio** Tuesday Wonderland
3. **Wollny / Kruse / Schaffer** [em] II
4. **Lars Danielsson** Mélange Bleu

KARGA / Kadıköy
1. **Thom Yorke** The Clock
2. **Tom Waits** November
3. **The Black Heart Procession** Hot Just Words
4. **Robert Fripp & The League Of Gentlemen** Under Heavy Manners

ARAF / Beyoğlu
1. **Nouvelle Vague** Dance With Me
2. **Beirut** Postcards From Italy
3. **Ska Cubano** Big Bamboo
4. **Selim Sesler** Meşk Havası

ZERO / Kadıköy
1. **Mogwai** Mr. Beast
2. **Placebo** 10th Anniversary
3. **Darkel** Darkel
4. **Zero 7** The Garden

KARGA / Beyoğlu
1. **Red Hot Chili Peppers** Stadium Arcadium
2. **Tool** 10.000 Days
3. **Kate Bush** Aerial
4. **Almora** 1945

MELEK / Beyoğlu
1. **Yuri Yunakov** Balkanalia
2. **Sergent Garcia** Herencia Africana
3. **Buju Banton** Champion
4. **Ömer Faruk Tekbilek** Ole Aman

BAYKUŞ / Beyoğlu
1. **Jazzamor** Tonight
2. **Gnarles Barkley** Crazy
3. **Depeche Mode** In My Shoes
4. **Red Hot Chili Peppers** Dani California

[ORHAN GENCEBAY & ARİF SAĞ]

Gençlik çağlarında aynı yollarda beraber yürüyen, aynı yağmurda beraber ıslanan iki dev müzisyeni, Orhan Gencebay ve Arif Sağ'ı MESAM tarafından yayınlanmaya başlanan Vizyon dergisi buluşturdu. Bu tarihî söyleşinin tamamı sadece Roll'da.

BAĞLAMAYLA BAĞLANDIK

Küçük yaşlarınızdan itibaren yolunuz sık sık kesişti, öyle değil mi?

Arif Sağ: Biz Orhan'la 1961'de tanıştık ve birbirimizi sevdik. Aradan 45 sene geçti. Zaman zaman ters düştük, dünya görüşlerimiz farklılaştı, müzikteki tercihimizi farklı kullandık. Ama birbirimizi sevmekten hiç vazgeçemedik. Ortak özelliğimiz, bağlamaya aşırı tutkulu olmamız. Cağaloğlu'nda, Cumhuriyet gazetesinin eski yerinin hemen altındaki Aksaray Türk Musikisi Cemiyeti'ne devam ederdik. Orhan'la oradan çıkar, Şişli'ye kadar sazlar elimizde, konuşa konuşa yürürdük. Şişli'de bir meyhanemiz vardı, orada iki kadeh demlenirdik, kendimizi yumuşatırdık, evlerimize dönerdik. 16 yaşlarındaydık ve bu yıllarca sürdü... Bağlamanın bir dünya enstrümanı olmasında, çocukluk yıllarımızdan bu yana ciddi katkılarımız oldu. Türkiye'de milyonlarca çocuk bizim gibi bağlama çalmaya çalıştı. Bu kadar uzun yıl birlikte olduğumuz halde, üslûplarımız farklıdır. Adresleri birbirine karıştırmadık.

Orhan Gencebay: Temel değerlerimizi hatmettikten sonra, su katılmadık halk müziği tavırları içtikten sonra, sazımızda başka ne sesler var diye araştırmalara başlamışız ve dünyayla ilgilenmişiz.

Nida Tüfekçi, Aksaray Türk Musikisi Cemiyeti'nde hocanız mıydı?

Sağ: Evet. Yaşamımın her noktasında Nida Tüfekçi var. Belki babamla bile o kadar yakın olmamışımdır. Karakter olarak da benzerim, bir dolu huylarını aldım.

Nida Tüfekçi'nin zor adam olduğu söylenir!

Sağ: Biz de zor adamlarız! *(gülüyor)* Yaptığımız iş zor çünkü. Biz müziğin felsefesinin içine daldık. Oraya daldığınız zaman, dünyaya bir bütün olarak bakmaya başlıyorsunuz. O zaman, zor görünen adamlar size zor gelmiyor. Nida Tüfekçi, halk müziğinde ciddi anlamda muhafazakârdı. Ama muhafazakârlığa ihtiyaç vardı. Ben çağdaş bir insanım, dünya görüşümü herkes bilir. Bazen müzikte koruma duygusunun doğru olduğunu düşünüyorum... Biz Orhan'la otururduk, sabahlara kadar bağlama çalardık.

Gencebay: Birbirimize bir bakışımız yeterdi. Anında ne demek istediğimizi anlar ve o havaya girerdik.

Sağ: Biz 15-16 yaşımızda, bugünkü konservatuar bitirmiş çocuklardan daha hızlı nota okuyorduk. Belki daha çocuktuk, ama İstanbul'da müzikten anlayan herkesin "işte bu iki çocuk" diye bahsettiği dönemdi. Bizi bir araya getirip dinlemek için ne oyunlar oynanırdı.

Gencebay: Belediye konservatuarında aylık konserler verilirdi. Biz de bu konserlerde ikimiz birlikte solist olarak çıkardık, tıklım tıklım dolardı biz çalacağız diye.

Sağ: Bizim ilk konser salonlarımız, bağlama yapım ustalarının dükkânlarıdır. İnsanlar kafamıza üşüşürdü. Bir bakardık, tam sekiz saattir bağlama çalıyoruz. *(gülüyor)*

Gencebay: Ben Samsun Musiki Cemiyeti'nde çok şey öğrenmiştim. Böyle dernekler, Halkevleri çok hizmet vermiştir insanlarımıza. Kültürümüzün korunduğu, yayıldığı yerlerdir. Devletin yapamadığını bu kurumlar yapmıştır. Ama onlar '70'li yıllarda kapatıldı, terör ve anarşi yuvası haline gelebiliyor düşüncesiyle. Bu, yürek yarasıdır. Buraları kültür merkezleriydi ve maalesef sonraki nesiller buralardan yararlanamadı. Sonradan gittiğimiz Aksaray Musiki Cemiyeti de böyle bir dernekti. Nida abi orada şefti. Nida abinin değerini çok iyi bilenlerdenim. Hele Yozgat mızrabı, onun lanse ettiği harika bir tavırdır. Hepimizi etkilemiştir. Arif'le daha oraya gelmeden, birbirimizi tanıyana kadar hazırlığımız vardı yani... Ama bağlama çalarken daha nelerle karşılaştık! Mesela gitar, ud, keman veya kanun daha asil kabul edilir. Bağlama keş aletidir, hapishane aletidir, kırsal insanın aletidir: Böyle laflar ağırımıza gidiyordu. Halbuki kırsal insanı her şeyimizin özüdür. "Yahu bu telli tahtanın ne günahı var? Bunda bizim ruhumuz var" diyorduk. Bunun mücadelesini verdik.

Sağ: Bir dönem, Orhan'la ben olmadan plak yapılamaz oldu. Bağlamaya karşı böyle tuhaf duygular besleyen müzik camiasının şefleri olduk biz. Gizli gizli intikamlar aldık. Öyle zor notalar yazıyorduk ki, sırf çalamasınlar diye. *(gülüyor)* Biz çalalım, onlar kendi enstrümanlarıyla çalamasınlar, bağlamanın ne biçim alet olduğunu anlasınlar! Bağlamaya saygı uyandırmaktı istediğimiz. Ben bunu yaptım. Orhan, sen de yaptın. Saatlerce uğraşıp çalamıyorlardı. Uzaktan bakıp kıh kıh kıh gülüyorduk.

Orhan bey, siz halk müziğinin içinden gelmenize rağmen, o alanda kalmadınız, adı sonradan arabesk konan başka arayışların içine girdiniz.

Gencebay: Ben aynı zamanda Türk sanat müziğiyle de ilgilenmiştim, 12-13 yaşımda tanbur çalmaya başlamıştım babamın ısrarıyla. 13 yaşımda makamları tanıyordum... Şöyle düşünüyordum: Bağlama halk müziğinin sembolüdür, halk müziğini çalacağız, bu bizim mirasımız, bizim özümüzdür. Ama bağlamada başka sesler de yok mu? Bunları da öğrenip bu müziğin üstüne bir katkım olsun istedim. Bu bakışla halk müziğinin dışına çıktım. Ama halk müziğinin özünü ve ruhunu küçüklükten itibaren hatmetmiş biriydim. Önce özünü tanı, ondan sonra onun dışına çık. Ama bunu bilmeden, tanımadan bazı şeyleri yapmaya kalkıştıkları zaman eksik oluyor.

Bu dönemden sonra aranızdaki irtibat gitgide azaldı mı?

Sağ: Bir gün Orhan bana, "gel, seninle bir çalışa-

16 YAŞLARINDA CAĞALOĞLU'NDAN ÇIKAR, SAZLAR ELİMİZDE KONUŞA KONUŞA YÜRÜRDÜK. ŞİŞLİ'DEKİ MEYHANEDE İKİ KADEH DEMLENİR, EVİMİZE DÖNERDİK.

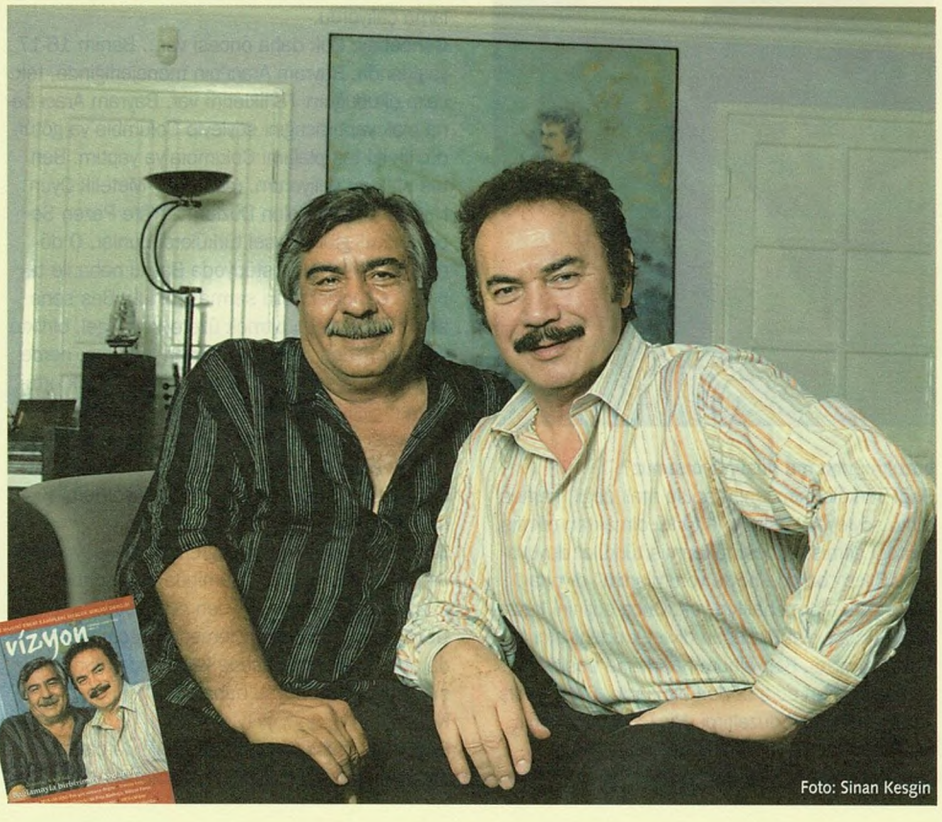

Foto: Sinan Kesgin

lım" dedi. Artık çocuklarımız olmuştu, belli bir dönem geçmişti. Sene herhalde '82-'83. Orhan'la bir araya geldik, her gün buluşuyoruz. Halk müziğindeki klasik eserleri birlikte çalıyoruz, belli bir virtüozite bakışı içerisinde çalışıyoruz. Bir gün bu geldi, "çalamayacağım" dedi. Niye? Bir baktım, parmağı su toplamış, şişmiş. *(gülüyor)*

Gencebay: Hayli zamandan beri halk müziğinde yeni oluşumları bilmiyordum eser olarak. O sırada başka oluşumlarım vardı. Ama bazı eserleri Arif hocadan dinleyince bayıldım. İcralarının zorluğu beni kamçıladı. Hemen banta kaydettirdim. Mesela "Deli Derviş" gibi eserlerdi bunlar.

Sağ: Bu eserler daha evvelden de vardı, ama bozuk düzenle çalınanları ben bağlamaya aktarmıştım, üzerlerinde oynamıştım...

Gencebay: Mesela "Çarşamba"ya Arif'in çok katkıları vardı. Benim de katkılarım olurdu, "Köroğlu" çaldığım zaman, insanların tüylerini diken diken ederdi icabında... Bantı alıp eve gittim. Eserleri hemen geçeceğim ya, o gün 15 saat çalışmışım. Uzun zamandan beri o kadar çalışmamıştım. *(gülüyor)* İçimdeki o şevkle ertesi gün 13 saat, daha ertesi gün 12 saat çalışmışım. O ezgileri hemen geçmek istiyorum, öyle bir iştahım var... Üç-beş gün sonra o eserleri geçtim, çok keyiflenince ben bu sefer katkıya başladım. *(gülüyor)* O sırada, o hızla "Nihavend Uvertür"ümü yaptım. Halk müziğinin dışında bir eserdir bu. Bir gün bana İrlandalı bir müzikolog profesör geldi. Özellikle o parça için gelmiş. "Bunu yaparken Vivaldi'den mi etkilendiniz?" dedi. "Hayır, Vivaldi'yi severim, ama bu benim eserim" dedim. Zor bir eserdir, üç buçuk dakikalık, senfonik olmaya müsait, Doğu-Batı sentezi gibi bir yapıydı. Bir taraftan "Deli Derviş"leri geçerken, bir taraftan da böyle bir eser oluşturmuştum.

Sağ: Hani "Sev beni" diye bir şarkın var ya senin...

Gencebay: "Hatasız Kul Olmaz".

Sağ: Evet, o işte... Ne kadar çalışmıştık onu, hatırlıyor musun? Üç gün stüdyodan çıkmadık, onu çaldık. Senin o eski parçaları bir dinle. Onlarda bir saflık var. Sen "Hatasız Kul Olmaz"ı sonra bir daha hiç çaldın mı?

Gencebay: En son Fatih Akın'ın filmi ("İstanbul Hatırası") için burada çalıp söyledik.

Sağ: O şarkıda acayip bir saflık var. Bağlamalarla obuanın bu kadar lezzetli uyum sağladığı nadir eserlerdendir.

Gencebay: Onun altındaki ritm, kostak kostak Ankara tavrıdır... Kapanıp çalışmak deyince, aklıma bir şey geldi: Erkin Koray bir keresinde ekibiyle stüdyoya kapanmıştı. Üç gün sonra bir parçayla çıkmışlardı: "İlâhi morluk, nedir bu zorluk". *(gülüyor)*

O yıllarda piyasa ile TRT arasında bir tercih yapma durumunda kaldınız mı?

Gencebay: Unkapanı dediğimiz yer, dünyaya açılan penceredir, bir pazar yeridir. Burada iyi de vardır, kötü de. Üretimin yapıldığı ve yayınlandığı birinci yerdir. TRT ise üretmekten ziyade, varolanı icra eder.

Sağ: Üretmekten ziyade tüketirler, adını doğru koyalım.

Gencebay: Üretmezler, icra ederler. İyi icra etseler, çok mutlu olacağız. Kötü yapıyorlar demiyorum, ama daha iyi yapabilirler açıkçası. Biz de bir zamanlar TRT sanatçısıydık. Kendi isteğimizle ayrıldık.

TRT'nin müziği gerçekten koruduğunu düşünüyor musunuz?

Sağ: Bazen icraatı doğru yapsanız da kalitesiz olabilir. Ben burada iki parçayı oluşturabilmek için günlerce çalışırken, TRT'de dört parçayı yarım saatte çalıyorlarsa, ikisinin arasındaki farkı görebilirsiniz. TRT'de memur mantığı vardır, saatler ayarlanmıştır, gelirsin ve mecburen çalarsın. Mecburen sanat olmaz.

Gencebay: Sanat memuriyete sığmaz.

Sağ: Devletin sanatçısı da olmaz. Devlet beni koruyacak, destekleyecek. Yapması gereken budur, eğer yapmak istiyorsa. Bana nasıl sanat yapacağımı devlet tavsiye edemez. Eserimde belki hükümeti, devleti, sistemi eleştireceğim. Sana maaş vereni eleştirebilir misin? Disiplin suçundan atarlar. Sanatçının özgür olması, zamanı da özgür kullanması gerekiyor. TRT'de bunları bulamadık. İyi ki çekip gitmişiz, ondan sonra kendimizi bulduk.

Gencebay: TRT'de değerlerimizi ileriye götürmeli. Birincisi, mirasımızı korumaya yönelik çalışmalar olmalı. Bu, misyonerlik gerektirir. İkincisi, bunu günümüze taşımak gerekmektedir. Özünü koruyarak, günün şartlarına uygun şekilde yorumlar yaparak taşımalıyız. Üçüncüsü, bu değerlerden yararlanarak daha serbest yeni ürünler üretmeliyiz. Dördüncü başlık da şu: Dünyadaki tüm insanların ürettiği her değere saygı duyarak, bunlarla ilgilenmeliyiz. TRT'de bu çalışmalardan sadece ilki yapılıyor, yapılabildiği kadar. Varolanı koruyorlar, ama yeni yorumlara müdahale ediyorlar.

Türkülerin yorumlanması sizce halk müziğinin önünü açıyor mu? Yoksa tam tersine, geleneğin bozulduğunu mu düşünüyorsunuz?

Sağ: Türküler kimsenin tapulu malı değil, herkes türkü söyleyebilmeli. Ama türkü olmaktan çıkmış, kalitesi gitmiş, ifadesi tükenmiş türküler duyuyorum. Çıkıp "ben de böyle yorumladım" diyorlar. Böyle yorumlama hakkın yok. Önce orijinini kavrayacaksın... Nejat Birdoğan diye bir edebiyatçı arkadaşım vardı. Ben albüm hazırlığına başladığımda ona telefon edip sözleri okurdum. O da yanlış kullanılan sözleri düzeltirdi. Hiç yüksünmedim ben bundan. Şimdi bu arkadaşlara diyorum ki, okuyacaksanız, bir bilene danışın. Hiç danışmıyorlar, sonra da "biz okuyoruz, ama beğenmiyorlar" diyorlar, "ben kendim gibi okurum" diyorlar.

Gencebay: Kendi gibi okuyor denilen kişinin, ne derece kendi gibi okuduğunu biz anlarız. Bilen anlar.

Sağ: Sokaktaki çocuk bile anlar... Yorum, eseri bozmak değildir, esere güç katmaktır.

Örnekler üstünden gidersek, mesela Edip Akbayram Aşık Mahzuni Şerif'i iyi yorumlamıyor mu?

Sağ: Edip kendi tarzıyla halkla buluşmuş ve tarzını bozmuyor. Onu o noktada alkışlıyorum. Ama Mahzuni Şerif yorumu yerine, ben Mahzuni Şerif dinlerim. Orijinden daha çok haz alırım. Arif Sağ da güzel Veysel çalar, ama Arif Sağ'ı ne yapayım, ben Veysel dinlerim. *(gülüyorlar)*

Galiba tam TRT'den kopuş döneminizde sık sık girip çıktığınız, "hayat okulu" tabir ettiğiniz bir yer var: Abdullah Nail Bayşu'nun evi.

Sağ: Benim kayınpederim olur. Ben kayınpederimi sevmezdim ilk zamanlar. Sevmezdim derken, tanımıyorum bile. Bir gün stüdyoda karşılaştık. Ben çalarken geldi, "sen adam olmazsın" dedi, gitti. Ben bozuldum. Gençlik dönemlerim, iyiyiz ya, biraz da şımarığız. "Kim bu adam" dedim. "Bizim baba" dedi. "Başlarım senin babana" dedim. *(gülüyor)* Sonra öğrendim ki, o hareketi bizi kamçılamak için yapmış. Bizim kamçılanmamız için o tür laflara ihtiyaç var mı? *(gülüyorlar)*

Gencebay: Bayşu babanın evi, müzik dünyasının buluştuğu yerdi. Müzik ve film çalışmalarının pa-

BAZI KONULARDA RESMİ İDEOLOJİNİN BAKIŞIYLA BİZİM BAKIŞIMIZ AYNI OLMAZ. ERMENİ DUDUKÇU GASPARYAN'I DİNLEDİĞİMDE OTURUP AĞLADIM.

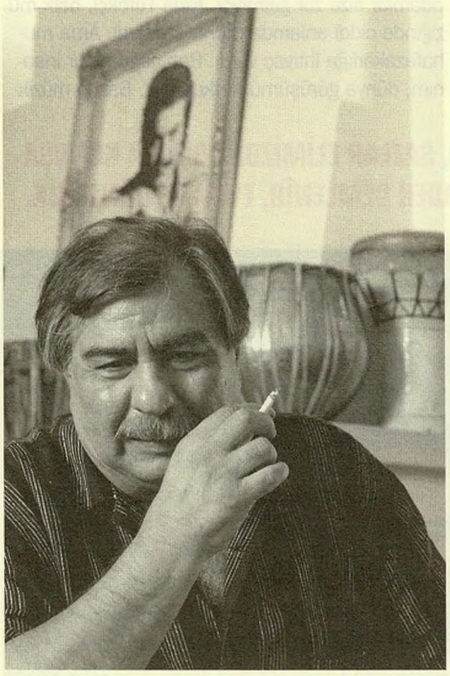

zarlandığı bir yerdi aynı zamanda.

Sağ: Rahmetli Yılmaz Güney bile gelirdi.

Gencebay: Abdullah Nail Bayşu hepimizin sevip saydığı ağabeyimiz, babamızdı. Baba orada iş adamı gibi maestroydu. İş adamı gibi diyorum ama, çok iyi söz yazma yeteneği de vardı. Halk müziğini çok severdi. Dolu eserde imzası vardır.

Sağ: Orhan benden daha önce onunla tanışmıştı. Çünkü o sıralarda Orhan, Ahmet Sezgin'e bağlama çalıyordu.

Gencebay: Çok daha öncesi var... Benim 16-17 yaşlarında, Bayram Aracı'nın menejerliğinde, tek çalıp okuduğum 78'liklerim var. Bayram Aracı bana plak yaptıracağını söyleyip Columbia'ya götürdü. İlk iki taş plağımı Columbia'ya yaptım. Ben taş plaktan geliyorum. *(gülüyor)* "Metelik Oyun Havası", "Yeni Yolun Düzleri", "Yâre Pazen Seçemedim" gibi yöresel türkülerdi bunlar. O dönemde, '60-'61'de stüdyoda Bayşu baba ile tanıştık. Canciğer kuzu sarması olduk. Beş sene sonra, askerliğim bitmek üzereyken, "gel, birlikte çalışalım" dedi. Baktım ki zaten bekârım, nerde akşam orda sabah, içeride güzel bir müzik ortamı var, Şişli'deki evinde kalmaya başladım. '67-'68 arası o ortamdaydım. Ta ki evleninceye kadar. İlk eşim Azize hanımı da orada tanıdım. Küçüktü, 14 yaşındaydı, ona ders veriyordum. Kısmet işte.

Sağ: Biz o evde camiayı öğrendik, piyasayı öğrendik, dostluklar kurduk. Camiada bizim dönemimizden olan herkes o evden geçmiştir.

Gencebay: Şunu da söylemeden geçmeyelim: Nida abinin birinci derecede kızdığı adamların başında geliyordu Bayşu baba.

Neden?

Sağ: Nida abinin o muhafazakârlığıyla çatışıyordu. Halk müziğinde bestekârlık olmaz derdi Nida

abi. İyi güzel de, üretim de yapılmalı. Birileri üretecek ki, belli bir süreç içerisinde o da halk müziği niteliğine dönüşsün.

Gencebay: Aşık Veysel'in seslendirdiklerinin çoğu kendi ürettikleridir. Ama aralarında ustaların türküleri de vardır. "Kul Olayım Kalem Tutan Ellere", "Bülbül" onun sanılır, o okudu diye...

Sağ: Tabii, Veysel'in okuduğu bir sürü "usta malı" vardır.

Gencebay: "Makber"i, artık millî marş gibi olan o eseri Hafız Burhan okudu diye Hafız Burhan'ın eseri sanıyorlardı. Sonra müziğinin Hızır Bey'e ait olduğunu –sözleri ise Abdülhak Hamit'e aittir– tesbit ettik. Halk müziğinde de bu bilgiler radyo arşivlerindedir. Rahmetli üstadımız Muzaffer Sarısözen gibilerinin yazmış oldukları notlarda duruyor onlar.

Sağ: Ben Veysel Baba'yı tanıdım. Aşık Veysel kendi parçalarının sonunda Veysel tapşırmasını (mahlas) kullanır. Bu bizim bahsettiğimiz ona ait olmayan eserlerde Veysel tapşırmasını kullanmıyor zaten.

Gencebay: "Ozan" ne demektir diye baktığımızda, eski Türklerde "oz" ve "an" ayrıdır. "Oz" demek, öbür tarafa göçerken günahsız olabilme halidir. Ve yakılarak ölmeyi hak etmiş kişiye "oz" denir. Hani şimdi "Oz Büyücüsü" diyorlar ya... Bu özelliğe sahipse ve kopuz çalıyorsa, ona da "ozan" denir. Kutsallığı vardır, ozanın sazı duvarda asılıdır, yere konmaz. Her bir telin ayrı bir saygınlığı vardır. O kopuza kimse dokunmaz. Dedeler hem kopuz çalarlar, hem davul çalarlar. Dede, insanları toplamak için davul çalar. İnsanlara bilgi vermek için kopuzunu çalar, sözlerini söyler. Genelde ozanların çoğu âmâdır. Veysel baba, bu anlamdaki ozanların sonuncusudur.

Sağ: Her şiir yazan ozan değildir. Şiirini niye yazdığını bilecek. Toplumsal içeriği şiirine taşıyorsa, toplumu yönlendiriyorsa, ozandır. Toplumu yönlendirmiyorsa, güzel şeyler yazıyorsa, sadece şairdir. Ama ozanın o kutsallığının ötesinde, karizmatik önderliği vardır. Ozanlar toplumu yönlendirirler. Mesela Dede Korkut kopuzu eline alıp harp ilan edebilir... Günümüzde de var böyleleri. Birkaç sene önce Erzurum'da bir infial oldu, Naim Hoca'yı götürdüler, ancak o durdurdu. Naim Hoca dur deyince dururlar, ama vali dur deyince durmazlar. Bir sürü laf edilir, bilimadamları bir sürü şey söyler, onları dinleyip "hıı, hıı" derler, ama yarın unuturlar. Ama mesela bir halk ozanı bu fikrin çok kısa bir cümlesini söyler, akıllara çivi gibi çakılır ve kalır. Şamanlıktan gelen bir şey aslında bu. Şamanlarda ozan öyle bir konuma geliyor ki, toplumun en başı oluyor. Her şey ona danışılır. Sistemi yönetenler bile gidip ondan destur alırlar. Hacı Bektaş Veli döneminde, onun söylediklerini alıp resmiyete koymuşlardır. "Hace", "hoca" demektir biliyorsunuz. Aslında Hacı Bektaş'ın "hacı"lıkla ilgisi yok. Hace Bektaş, Hoca Bektaş, öğretici Bektaş anlamındadır.

Gencebay: İslâmî değerlerin getirileri ayrıdır, Şamanizminkiler ayrıdır. İkisini karıştırmamak gerekiyor. Ama onlar da İslâmiyete illâ ters düşen şeyler değildir.

Sağ: İslâmiyete ters de düşebilir, bu doğaldır. İslâmiyeti kimlerin nasıl yorumladığına bağlı. Hoca Bektaş bundan 800 yıl önce diyor ki: "Kadınlarınızı okutunuz beyler, kadınlarını okutmayan topluluklar topluluk olamaz." Aradan 800 yıl geçmiş, bugün açıyorsunuz televizyonu, "haydi kızlar okula" diye sloganlar var. Hoca Bektaş mı daha ilerde, biz mi daha ilerdeyiz?

Gencebay: Mevlâna da diyor ki, taa 1200'lerde, "bize inkılâp lâzım beyler". İnkılâp demek, devrim demektir. *(gülüyorlar)* Bağlamaya geri dönecek olursak, kopuz, bağlamamızın atasıdır...

Sağ: Bağlamanın bir özelliği daha var. İnsan sesinin tınılarıyla bağlamanın tınıları denk düşer. Bağlamanın sesini insan sesi sanırsınız. Bir de viyolonselin sesi insan sesine yakındır.

Gencebay: Bağlama as aletlerden biridir. Piyano ve gitarla aynı kategoriye girer: Eşlik enstrümanı gerektirmez, tek başına da dinlenir.

Sizin bağlamada yeni ve farklı sesler aramaya yönelik bir takım çalışmalarınız var...

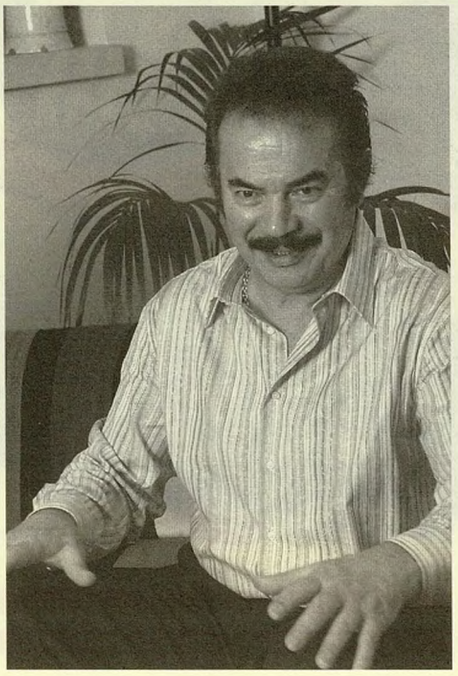

Gencebay: Bağlamada asırlardan beri sevdiğimiz, kabul ettiğimiz, hatta misyonlar oluşturduğumuz yollarımız var. Bunun haricinde gideceğimiz yollar da olabilir. Onları da araştıralım istedim ve bunların adına da "serbest çalışmalar" dedim. Yaptığımız çalışmalar hiçbir zaman son değil. Daha neler neler var. Bağlamanın içinde o kadar çok zenginlik var ki, bunu ortaya çıkartana teşekkür ederiz, bu çalışmalar bitmez.

Sağ: Bizim ustamız Ramazan Güngör vardı. Yöredeki lâkabıyla Topal Ramazan dediğimiz. Bu adam üç telli küçücük cura çalardı. Biz hâlâ onun çaldığını çözmüş değiliz. Biri çıkıp "ben virtüoz oldum, uçtum" dediğinde Ramazan hâlâ orada duruyor. Allah rahmet eylesin, Ramazan oradan diyor ki, "yok, uçmadınız, beni daha aşamadınız". Bu çok önemli. Neşet Ertaş çaldığında bağlamasından ateş çıkıyor. Neşet Ertaş orada dururken, sen nasıl uçtun? Dur bir dakika. Bunun farkında değiller. Önce bunları tanımaları lâzım. Biz bir bütünün parçalarıyız. Arif Sağ, Neşet Ertaş, Talip Özkan, Orhan Gencebay bir bütünün parçası. Bu işi ancak bu parçaları bir araya toplayarak çözeriz. Bu parçaları bir araya toparlayıp yeni yazılımlar, bağlamada yeni şekillenmeler gerçekleştirilebilir. Türküleri bilmeden, özünü bilmeden kalkıp aranje yapmaya çalışıyorlar. "Uşşak" sesini atmaya kalkıyorlar. Atamazsın binlerce yıldır orada olan sesi. Onun üzerine armoni yapabiliyorsan yap. Flamenkocular da makam kullanıyorlar. Kendilerine göre özel armoniler oluşturmuşlar ve bunda direnip dünyaya kabul ettirmişler. Biz de müziğimizi bozmadan nasıl çağdaşlaştıracağımızı düşünmeliyiz. Yoksa üç günlük armoni bilgisiyle on bin yıllık kültürü bir yere adapte edemezsin.

Orhan Gencebay'la temel farklılıklarınız neler? Siz de serbest çalışmalar yaptınız mı?

Sağ: Yaparız tabii. Benim de var halk müziği bestelerim. Benim yaptığım daha folklorik, daha köylü müziği. Orhan'ın yaptığı daha kentli.

Gencebay: Ama ben de kırsalı kullanıyorum. Kırsalın duyarlılığından esinlenerek, özünü bozmadan, farklı yorumlar yapıyorum. Ben bir orijinali alıp da değiştirmedim. O duyarlılıkla başka bir şey oluşturuyorum ve bu oluşturduğum şey kırsalı yansıtıyor.

Sağ: Adını zaten "Türkî" ve "Şarkî" olarak koymuşuz. Biri Türkvari, diğeri şarkvari. Birini bir millete, diğerini bir coğrafyaya mal etmişiz. Sarayda yapılan müzik, şark müziği.

Gencebay: Osmanlı, Türk sanat müziği diye adlandırılan bir sistem oluşturmuş. 1826'ya kadar bu müzik Enderun'da gelişirken, bir anda Batılılaşma adına Donizetti Paşa'ya teslim ediliyor her şey. Mehter takımı da bando oluyor.

Sağ: Enderun'un özelliği şudur: Bugünkü İran'daki gibi dinî boyutu ağırlıklı müzik türüdür yapılan. Anadolu'dan kopuktur.

Gencebay: Osmanlı topraklarında, binlerce yıldan beri, her yörenin kendine ait özelliklerini yansıtan, halkın oluşturduğu yapılar var. Halk müziğimizin, folklorumuzun yanısıra, elit kesimin, Osmanlı ekabirinin ve saray çevresinin oluşturmuş olduğu, kendi tebasının içindeki bütün kültürlerin de kreması olacak derecede kişisel beceriler sistemi var. Dokuzuncu asırda Farabi'yle –kanunun mucididir– başlar, zamanımıza kadar gelir. Bu sisteme Musevisi, Türkü, Acemi, Lazı, Arabı, Rumu, Ermenisi, herkes hizmet etmiştir. Şöyle bir şey de vardır: Elit kesimin müziği dediğimiz saray müziği, İstanbul'da tekke ve zaviyelerde çalınıyor, söyleniyor. Ama Osmanlının tayin ettiği uç beyleri, sancak beyleri, valiler de gittikleri yerlere bunları götürüyorlardı. Mesela Mısır'ın müziğinin temeli Osmanlıdır... Urfa'da halk divanları vardır, orada saraydan ilhamla, saraya nazire olarak yeni yapılar oluşturulmuştur. Bu yerlerde bağlama yoktur, tanbur vardır. Bağlama ailesindedir, ama Türk sanat müziğinin temel sazıdır.

BU HAVZADA KİM VARSA, BU SANATA KATKISI VAR. ERGENEKON BİZİM DE, İLYADA DEĞİL Mİ? BİZİM, YANİ TÜM İNSANLIĞIN. İKİSİNE DE SAHİP ÇIKACAĞIZ.

Sağ: Ama bağlama kadar kabiliyetli bir saz değildir. Kabiliyetsizdir.

Gencebay: Doğru. Ama tınısı güzeldir. Ben de çaldığım için biliyorum... Anadolu'da çok farklılıklar var. Biz sanıyorduk ki, bildiğimiz bağlama türü her tarafta çalınıyor. Ama öyle değil. Mesela İsmail Hakkı Bey'in anılarında geçiyor: 1916'da, Kırşehir'de ekabir birinin düğününe gidiyor. Meydan sazı, kanun, sine kemanı, zilli maşa, el zili, darbuka ekibiyle bir icra görüyor... Bir Hollandalı gezgin, 1840'larda Anadolu'yu gezmiş. Muğla'da tesadüfen gittiği bir köyün kahvesinde âşıklar yarışması varmış. Hatta "o gün kahveci bayağı çay sattı" diye yazıyor anılarında. Âşıkların çoğu âmâ. "Âşıklar oturmadan önce yaylılar yerlerini aldı" diyor. Haydaa! Yaylı sazlardan bahsedince çok şaşırdım. O dönem ıklığ, Türkmen kemanisi, kıyak gibi sazlar, yani kopuzun yayla çalınan cinsleri kullanılıyormuş...

Türk sanat müziğiyle ilgili Cumhuriyet dönemin-

GENCEBAY'DAN LAZ FIKRASI
Lazın biri Beyoğlu'ndan geçerken bir müzik mağazasından bir melodi duymuş, çok hoşuna gitmiş, içeri girip "ha bu çalan nedur?" demiş. Rodrigo'nun Re Minör Gitar Konçertosu, demişler. "İyi, iyi" demiş, "paga da bunun kemençelisinden ver".

deki uygulamalar hakkında ne düşünüyorsunuz?

Gencebay: Enderun'un kapatılmasından sonra, Cumhuriyetin kuruluşuna kadar resmî el müzikten uzaklaşıyor. 1930'lardan itibaren Türk sanat müziği eserleri toparlanmaya başlanıyor. Ama hâlâ tam olarak toparlanamamış. Benim karşı geldiğim tezler var. Mesela Itrî'nin eseri, Hacı Arif Bey'in eseri: Bu eserler notaya 100-150 sene evvel alınmış. O zaman kaç kişi nota biliyordu? Itrî 1600'lerde yaşamış. Aradan 400 yıl geçmiş. Itrî'nin duyarlılığı bu notalarda var mı gerçekten? Gerçekten böyle mi bestelemiş? Acaba notaya doğru mu alındı? Bunlar tahminî oluyor. Elbette böylece günümüze intikal etmişler, ama biri kendi yorumunu katıp bozmuş olabilir. Böyle bozan ustalar varsa, yandık bittik.

Bu durum halk müziği için de geçerli değil mi?

Gencebay: Halk müziğinde daha farklı bir yapı var. Ama halk müziğinde de tırpanlamanın yanlışlıklarını belirtmek isterim. Koskoca Türk halk müziğinde 6500 tane onaylanmış eser var. Türk Sanat Müziği ise 20 bin civarında. Toplamda Türk kültürüne ait eser 30 bine varmıyor. Nedir bunun nedeni? Araştırmacılık eksik. Arşivler duruyor. Bir de tırpanlamak. Ve 6500'ün içinde de, sadece 300-500 tanesi ilgi görüyor.

Sağ: TRT dönemindeki tırpanlamaya, canımız acıdığı için kızıyoruz. Bestelenen yeni parça halk türküsü olursa olur, yoksa kaybolur gider. Bırakın halk kendi kararını kendi versin... Olay şurada başlıyor: Osmanlı, sarayda yaptığı müziği halkla paylaşmamış. Osmanlı 700 yıl "kabiliyetsiz Türkmenler" diye Türk toplumunu aşağılamış. Müziğini, edebiyatını dışlamış. Katiyetle saraya yaklaştırmamış. Mesela "Menengiç dalından odun mu olur, Türkmen mayasından kadın mı olur?" diye bir türkü var. Anadolu'da başka bir dünya yaşanıyor. Ta Cumhuriyetin ilanına kadar bu böyle... Ama halk kendi eserlerini o gizlilik içinde korumuş. Yıllarca insanlar bağlamalarını evlerinden dışarı çıkaramamışlar. Erzurum'da düğünleri ilâhilerle yaparlardı. Davul-zurna çalınması bile günahtı. Halay, horon oynanamıyordu... Bu süreçler sanatı, müziği durduruyor.

ERKİN KORAY BİR KERESİNDE EKİBİYLE BİRLİKTE STÜDYOYA KAPANMIŞTI. ÜÇ GÜN SONRA BİR PARÇAYLA ÇIKMIŞLARDI: "İLAHİ MORLUK, NEDİR BU ZORLUK".

Gencebay: Kemençe çalınmıyor, tabuta benzetiliyor diye. "Ha bu tabut gibi şey günahtır." *(gülüyor)*

Sağ: Dertli'nin bağlama için yazdığı "Şeytan bunun neresinde" çok önemlidir... Anadolu'da son 500 yıldır İslâmiyetin sanatsal anlamda yanlış uygulamaları ciddi bir sansür oluşturdu. Buna direnen iki topluluk var: Çingeneler ve Aleviler. Hiçbir koşul bunların müzik yapmasını engelleyemedi. Öyle bir hale gelmişti ki, paralı ölü ağlayıcıları kiralanıyordu. Kendi ölüsüne bile ağlamayı günah sayan bir zihniyet oluşmuştu. Bazı yerlerde halktan insanların çalması ayıp sayılırdı, Romanlara, abdallara çaldırırlardı.

Bunlar dışlanan insanlar, öyle değil mi?

Sağ: Evet, dışlanan insanlar. Bundan birkaç sene evvel (2002) Abdi İpekçi Spor Salonu'nda Bin Yılın Türküsü diye bir konser verdik. 1500 bağlama vardı. Ben bir konuşma yaptım. Aleviler ibadetlerinde saz çalıp deyiş söylerler ve bunu kısık sesle yaparlar. Duyulmasın diye, başlarına bir bela gelmesin diye... Konuşmamda şunu söyledim: "Bugüne kadar volümümüzü kısmıştık. Ama artık yükseltiyoruz. Bu yüzden 1500 sazı buraya koyduk." Artık kendi kültürümüzü sergilemekten korkmuyoruz. Şunu da söylemem lâzım: Halk enstrümanı olup da dünyada kabul görmüş çok az enstrüman vardır. Sitar vardır, flamenkoların gitarı vardır. Bir de bağlama vardır.

Gencebay: Gitarın atası uddur, Endülüs döneminde Emevilerce oluşturulan bir yapıdır. Oradaki çeyrek ses buradan gitmektedir, Türk ve Arap motiflerini, İslâmî motifleri içermektedir.

Sağ: Endülüs bölgesinde yaşayan flamenkocular, yani Çingeneler, Asya kökenli olduklarını söylediler. Hazer denizinin güneyinde yaşayan, göçle Endülüs'e yerleşen insanlar bunlar. Makamlarından flamenkonun Asya kökenli bir müzik olduğu anlaşılıyor. Arap müziğine fazla takıldıklarını düşünmüyorum İspanyolların. Tomatito'yla da çaldım ben, biliyorsunuz.

Gencebay: Baskların da kökeni tamamıyla Kafkasya'dır. DNA'larıyla tespit edilmiştir. Katalanların da İspanyol olmadığı bir gerçektir. İspanyolları da pek sevmezler. Endülüsler ayrı bir kültürdür, ama İspanyollarla bütünleşmişlerdir. 10. asırdan itibaren, Emeviler döneminde Arapların birliği varsa da, aslında bu makamsal zenginliğin kaynağı birinci derecede Türklerdir... Avrupa'ya ilk giden, en büyük kültürü kuran Etrüsklerdir. Fransa, Portekiz, İspanya'da mağaralarda bulunan sekiz-on bin yaşındaki yazıların benzerleri Orta Asya'da, Anadolu'da vardır. 41 Türk lehçesinin harfleriyle yazılmıştır bunlar. 4200 yıl evvel devlet olan Etrüsklerin kim olduğu iki sene evvel Toscana'da bir üniversitede araştırılmıştır ve kemiklerinden yüzde 97 Türk oldukları ortaya çıkmıştır. Demek ki, kabile devleti olarak Avrupa'da ilk devleti kuran Türklerdir. Romalılar da "bizim atalarımız Etrüsklüler" derler.

Sağ: Anadolu'yu biraz farklı düşünmek de lâzım. Anadolu bir dolu kültürün ortak yaşadığı bir yer. Anadolu, bir kültür köprüsü. Dünyanın her yerine giden kültür burdan dağılmış. Dünyanın her yerinden gelen kültür burda buluşmuş. Dolayısıyla Anadolu'da yaptığımız müzik tam bir Asya müziği değil. Azerilerden, Özbeklerden de çok farklı Anadolu'nun müziği. Bağlama dombradan gelmiş belki ama, çok gelişerek gelmiş. Başka kültürlerle buluşmuş çünkü. Çokkültürlü bir gelişme var Anadolu'da. Ben bir Erzurum deyişi çalarken aldı-

ğım zevki bir zeybek veya bir Karadeniz türküsü çalarken de alıyorum. Onu tamamlıyor gibi geliyor bana. Özbeklerin Azerilerden veya Türkmenlerin Özbeklerden aynı hazzı aldıklarını sanmıyorum.

Gencebay: Daha evvel bütün Orta Asya'ya Türkistan deniyormuş, sonra bölmüşler. 41 Türk lehçesi soy olarak aynıdır. Sadece lehçeler farklıdır.

Sağ: Böyle iddialı Türkçülük yapmamak lâzım. O bizi başka yerlere götürür. *(gülüyor)*

Gencebay: Aslına bakarsan, hepimiz Afrika'dan geliyoruz... Afrika birinci vatansa, ikinci vatan da Orta Asya. Orta Asya'da bir tek Türkler yok ki. İnsanlar var.

Sağ: Hah, şöyle söyle. Orhan hızını aldı mı tarihe girer. Oğlum, gel bu yana. *(gülüyor)*

Gencebay: Folklor dünya malıdır. 2000 nesil boyunca insanlar ırklaşmışlar, böylece çeşitli DNA'lar oluşturmuşlar. Biz ırkçılıktan yana değiliz, biz insanız. *("Sen de Haklısın" şarkısından bölümler okuyor)* "Bu nasıl hak aranışı / bu nasıl hak dağılışı / herkes farklı farklı ister / bu nasıl fark yanılışı / haklıyız haklı / yaşadığımız için / haklıyız haklı / insan olduğumuz için."

Anadolu müziğinde Türkmenlerin etkisi ortada. Fakat bunun yanısıra mesela Ermeni müzisyenlerle ciddi bir kültür alışverişi olduğunu biliyoruz.

Sağ: Ermenilerle Anadolu'da yaşayan Türkmenlerin, yani Asya'dan gelenlerin kültürel çatışması yok. Müzikten mutfağa kadar ciddi bir farklılık yok. Ermeni müziği dinlediğim zaman kendi müziğimizi dinlemiş gibi oluyorum, etkileniyorum. Onlar da bizi dinleyince aynı şeyi hissediyor. Ermenistan'daki evlerde bizim kasetlerimize rastlarsınız. Amerika'da konsere gittiğimde salonun yarıdan çoğu Ermeni idi. Ve mendil çıkarıp ağlayan insanlarla karşılaştım. Ege'ye doğru gidildiğinde Rum kültürüyle benzerlikler var. Bir Yunan şarkısı dinliyorsunuz ki, bir zeybek türküsünün uzantısı. Bazı konulara resmî ideolojinin bakışıyla bizim bakışımız aynı olmaz. Ben kültür adamı olarak kültür birliğimize inanıyorum. Kültürel boyutlar lank diye üst üste oturuyor kardeşim. Ermeni dudukçu Gasparyan'ı dinlediğimde oturup ağladım. Binali Selman'ı dinlediğimde ne kadar duygulanıyorsam, Gasparyan'ı dinlediğimde de o kadar duygulanıyorum.

Gencebay: Türk sanat müziği de Arabı, Ermenisi, Rumu, Musevisi, hepsinin katkısıyla oluşmuştur. Bu havzada kim varsa, bu sanata katkısı var. Melodilerin siyaseti olmaz. Güneydoğu'da yaşayan birçok Arap kökenli vatandaşımız var. Ama onlar da bizden. Ergenekon bizim de, İlyada değil mi? Bizim derken, tüm insanlığın. İkisine de sahip çıkacağız.

Sağ: Ama bugün bile halk müziğiyle sanat müziği hâlâ barışamamıştır. Ben barışmasından yanayım. Bunun ortası bulunmalıdır. Ama teslimiyetçilikle falan değil. Ortak yanlarımız olarak bu iki müziği barıştırmak lâzım.

Mesela Orhan Gencebay bu iki müziği barıştıran isimlerden biri değil mi?

Sağ: Bir bakıma öyle. Ama bu Orhan Gencebay'ın tek başına yapmasıyla olmaz. İki camianın birbirini kabul etmesi gerekiyor. Mesela konsevatuarda hâlâ ayrıcalıklı konumlar var gibi geliyor bana. Sanki düşman kardeşler. Bu iki müziğin ortak yanlarını ortaya çıkarıp yeni bir Türkiye müziği gerçekleştirmek ve onunla evrensel müziğe giriş yapmak lâzım. Orhan'ın çalışmalarının bu yolda bir altyapı oluşturduğu düşünülebilir.

Gencebay: Klasik Batı müzikçilerinde de, hepsi için söylemiyorum, bu bakış fazlasıyla var. Kendilerinden olmayan yapılara küçük gözle bakabiliyorlar.

Sağ: Devletin desteğinden çıkar senfonileri, bakalım bir daha öyle oluyorlar mı? Ben "Konçerto"yu yazdığımda, Köln Filarmoni'yle çalıştım. Alman Cumhurbaşkanı Roman Herzog bu işin hamiliğini üstlendi. Ben Türkiye'de böyle bir cumhurbaşkanı, başbakan göremedim şimdiye kadar. Hatta o yetmiyormuş gibi, arkama vergiciler takıyorlar, ne yapıyor bu adam diye. Kaçakçının peşine polisi takar gibi peşimize polis takıyorlar. Konser yapıyorsun, bir bakıyorsun, maliyeci orda oturuyor: "Kaç bilet sattın?" Sormuyor ki, "cebinden kaç para gitti?"

İkiniz en son ne zaman birlikte çaldınız?

Sağ: 20 senedir birlikte çalmadık.

Gencebay: Bakarsınız önümüzdeki günlerde otururuz, yeni bir şeyler üretip çalarız. Hepimizin kendi meşguliyetleri var. Biz birbirimizi çok sevdiğimiz için, yeri geldiğinde, yerlerde güreşiriz de..

Sağ: Kimse yokken ama. *(gülüyor)*

En son ne zaman güreştiniz?

Sağ: Gençken, ben Zagor okurdum, Orhan Red Kid okurdu. Düldül konuştuğu zaman gülmekten ölürdü Orhan. Gece aynı odada yatıyorduk. Bir bakıyordum, bu hah hah hah diye gülüyor. "Ne oldu" derdim, "bak, bak, gene at konuştu" derdi. *(gülüyor)* Yani biz çizgi-roman okuduğumuz zamanlarda da beraberdik.

Söyleşi: **Derya Bengi**

Renklerle yaşamak için...
Lizge müzik sunar
iki yeni albüm

Cd+Kitap

Oraya hiçlikle girilir, hiçlikle çıkılır. Ölü girilir ölü çıkılır. Orada kul, peygamber, Tanrı herkes eşittir. Ast üst, yaradan yaradılan, mevki, makam, sıfat yoktur. yekcan yek vücud
(Seyid Süleyman Şahin)

Munzuro Dersim torê novedaro
Hey Munzur, Dersim senin için nöbettedir

tüm müzik marketlerde

Dağıtım:Arda Müzik
Yapım:Lizge Müzik
www.lizgemuzik.com

ansiklopedi

a→

ALLEN, KEITH

İngiliz komedyen, oyuncu, yandan müzisyen. 1953'de Galler'de, Swansea'de doğdu. '80'lerin başında "The Comic Strip Presents..." başlıklı bir dizi televizyon filminde rol aldı ve Comedy Store isimli mizah kulübünün en çok alkış alan simalarından oldu. Kardeşi Kevin'in ilk yönetmenlik denemesi "Twin Town", "Shallow Grave" adlı Danny Boyle macerası, BBC için mi-

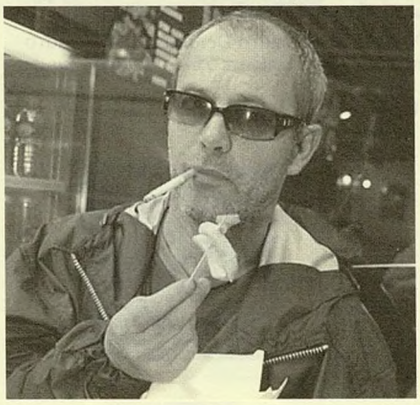

ni-diziler halinde çekilen Dickens romanı "Martin Chuzzlewit" en çok tanındığı rollerdi. "Trainspotting"deki sessiz torbacı da oydu. "24 Hour Party People" filminde de yerini aldı.
Keith Allen, Damien Hirst ve Blur'ün basçısı Alex James'le kurduğu Fat Les grubuyla da tanınıyor. Grup, 1998 Dünya Kupası için İngiliz millî takımının resmî şarkısı "Vindaloo"yu yazmıştı. New Order'ın İngiltere'de 1 numara olabilmiş tek hiti "World In Motion"ın altında Keith Allen'ın imzası var. Happy Mondays konserlerinde sahneye fırlamayı iş edinen Allen, futbol marşı "England's Irie"yi de Black Grape ve Joe Strummer'la beraber seslendirmişti. Zaten bir futbol delisi, Fulham F.C. fanatiği. Takım için grubu Colin and the Cottagers'la kaydettiği marşları, kulübü satın alan Mohamed Al Fayed'e de söyletmişti... En son BBC'nin "Robin Hood" dizisinde Nottingham Şerifi olarak kameralar karşısına geçmeye hazırlanan Keith Allen, zampara bir kişilik olarak da tanınıyor. Sekiz çocuğu var. Halen aktris Tamzin Malleson'la beraber yaşıyor; kızları Teddie bu sene doğdu.

Ç→

ÇİNGENE

Dün bahar bayramı idi, yani bayramların en tabiîsi! Papatya, gelincik ve bülbül âlemi içinde hayattan bir günün acılarını unutmak için, bütün şehir halkının şen bir kafile hâlinde döküldükleri yeşil istikametleri takip ederek Kâğıthane Deresi'ne indim. Bu mahzun ve karanlık vadide baharı görmek hayaliyle, tozlu ve dolaşık yollar üzerinde saatlerce taban tepmiş ve ter dökmüş olanların –her sene olduğu gibi– bu sene de kendi

saffetlerine acı acı gülümsediklerinden şüphe etmiyorum.
Benim Kâğıthane'de aramaya gittiğim ne kuş, ne de çiçek idi; sırf Çingene görmek ve zurna dinlemek iştiyakıyla, şu sonu gelmez bir akşam alacalığının kederine müstağrak olan iki dağ arasına gittim. Çingene, insanın tabiata en yakın kalan güzel bir cinsidir. Zannedilir ki bu tunç yüzlü ve fağfur dişli kır sakinleri, beşerî şekle istihale etmiş birtakım neşeli yeşil ağaçlardır. Çingene, bizzat bahardır. Çocukluğumda gördüğüm baharlardan bugün hatırımda kalan hayal, yeşil, kırmızı, sarı şalvarlar giymiş, şarkı söyleyen ve el çırpan bir alay genç kız içinde, tahta zurnasını çalıp, bu musikinin vahşi kahkahaları andıran müşabih akisleriyle yeşil vadileri uzun uzun inleten genç bir Çingene'dir.
Heyhat! Dün Kâğıthane Deresi'nde aksisedaya hâkim, yalnız bozuk fonograf sesleri idi.
Ahmet Hâşim, "Bize Göre"

e→

EMPERYAL OTELİ

(...) emperyal oteli'nin resmini çektim
akşam saçaklarından damlıyordu
kapısında durmanı söylemiştim
yüzün zambaklara benziyordu
cumhuriyet bahçesi'nde insanlar geziyordu
tepebaşı'ndaki küçük yahudiler
asmalımescit'teki rum kemancı
böyle rüzgârsız kalmışlığımız
bu bizim çektiğimiz sancı
el ele tutuşmuş geziyordu
gazeteler cinayeti yazıyordu
haliç'e bir avuç kan dökülmüştü

emperyal oteli'nde üç gece kaldık
fazlasına paramız yetmiyordu
gözlerin gözlerimden gitmiyordu
dördüncü gece sokakta kaldık
karanlık bir türlü bitmiyordu
sirkeci garı'nda sabahladık
bilen bilmeyen bizi ayıpladı
halbuki kimlere kimlere başvurmadık
hiçbiri yüzümüze bakmıyordu
hiç kimse elimizden tutmuyordu
ben hiç böylesini görmemiştim
vurdun kanıma girdin kabulümsün
Attilâ İlhan

EVERETT TRUE'NUN ZIVANADAN ÇIKIŞLARI

20. yüzyıl başı İngiltere'sinin Kıllanan Adam'ı. Kahramanımız Everett True, yaşlıca, sürekli takım elbise ve melon şapka giyen, aksi bir adam. İki karelik hikâye basit: İlk bölümde kah-

ramanımıza abuk subuk bir şeyler söyleyen ya da ters bir harekette bulunan vatandaş, ikinci karede paparayı ve köteği yer! Bu hiddetten nasibini almayan tek insan olan karısı, icabında lafla, icabında üzerine yürüyerek, Everett True'nun feveranlarını bizzat ona karşı kullanır... A.D. Condo ve J.W. Raper tarafından yaratılan ve ilk olarak 22 Temmuz 1905'te yayınlanmaya başlayan bant, 1927'ye kadar devam etti. 1980'lerin ortasında yeniden hatırlanan ve popülarite kazanan çizgi-karakterin maceraları yeniden basıldı...

r→

RIPERTON, MINNIE

Unutulmaz r&b ve soul şarkıcısı. Yedi oktava kadar çıkabilen, yumuşak, duygulu sesiyle tanınır. 1947'de Chicago - Illinois'de doğdu, sekiz kardeşin en küçüğüydü. Müziği çok seven ailesi, dansa başlayan küçük kızlarındaki ses yeteneğini erken keşfetti. Opera eğitimi alan Minnie Riperton, '60'ların hareketli ortamında, funk'a ve soul'a meyletti. 15 yaşında The Gems'e katıldı ve Ramsey Lewis, Etta James, The Dells gibi Chess Records sanatçılarına vokal yapmaya başladı. The Gems'le plaklar doldurduktan sonra, prodüktör Billy Davis için, Andrea Davis adıyla, iki 45'lik yayınladı. Funk dozu yüksek, psychedelic bir soul-rock grubu olan Rotary Connection'la çalışmaya başlayan Riperton, 1970'e kadar bu grupta kaldı. Aynı yıl ilk solo albümü "Come To My Garden"ı yayınlamasının ardından, evleneceği ve beraber şarkılar yazacağı Richard Rudolph'la tanıştı. 1973'te Stevie Wonder'ın grubu Wonderlove'da çalışmaya başlayan

"Mask (Mbuya)", anonim, 19.yy sonu / Kongo

Riperton'ın ikinci albümü "Perfect Angel"ın prodüktörlüğünü de Stevie Wonder üstlendi. İlk üç single'la orta halli bir başarı kazanan albüm, Riperton'ın kızı Maya için yazdığı "Lovin' You" şarkısıyla tam mânâsıyla patladı.
Daha sonra yayınladığı "Adventures In Paradise", "Stay In Love", "Minnie" gibi albümleri bu şarkının yol açtığı sükseyi sürdüremese de, Minnie Riperton, r&b sahnesinin önde gelen şarkıcılarından biri olarak yerini korudu. Ancak ölüm Riperton'ı dünyadan erken ayırdı: 1976 yılında teşhis edilen meme kanseri fazlasıyla ilerlemişti. Teşhisten sonra sahneye çıkmaya devam eden Riperton, Amerika Kanserle Mücadele Derneği'nin de önde gelen destekleliyicilerinden biri oldu. 12 Temmuz 1979'da bir hastane odasında son nefesini verirken, kocasıyla beraber, Stevie Wonder'ın onun için yazdığı şarkıyı dinliyorlardı...
Kuş seslerini, enstrümanları taklit edebildiği geniş oktavlı sesiyle tanınan Minnie Riperton'ın sesi, ölümünden sonra, Peabo Bryson'dan Michael Jackson'a, çeşitli sanatçıların düetlerine dahil oldu; başta "Lovin' You" ve "Everytime He Comes Around" olmak üzere birçok şarkısı cover'landı, sample'landı.

t→

TOPAL KOŞMA

Sana da öğreteyim dağdan dağa aşmayı
Bir sen söyle, bir ben topal koşmayı

Halk dilindeki –tabii şiir ve müziğindeki– mizahın, aynı zamanda gerçekçiliğin, aynı zamanda açıklığın, aynı zamanda "metafor"un; dönüştürmenin, sembolleştirmenin, dolayısıyla şifrelemenin örneği olarak alınabilir "topal koşma". Topal, bir "engellilik" durumunu ifade ediyor, yürüme engelliliğini. Koşma'ysa tam tersini; yürümenin özel bir durumunu, hız ve ritim kazanmış durumunu. Yürüme engellilikle koşmanın bir araya gelmesi, bir başka özel durum. Ama sık sık yaşanan da bir durum.
Sözcüklerden hareketle anlam aramayı bırakırsak, "Koşma", bir şiir türü. Türkçe şiirin en eski, belki de ilk hali. (1970'lerde "şiir" yerine "koşuk" sözü önerilmişti?!)
Fuad Köprülü de koşma'yı "hece vezninin en eski ve en rağbet gören şekli" olarak nitelendirir: "Divan-i Lugati'ı-Türk'de 'recez, kaside' diye tarif edilen koşug'ları, Türk şiirinin en eski yani beste ile güftenin ayrılmadığı zamanlara ait bir kalıntısı olarak kabul edebiliriz; çünkü koşmak kelimesi, 'güfteye beste zam ve terdif etmek' manasındadır. şık tarzında koşma, müstakil ve çok kullanılan bir nazım şeklidir, ayrı bir bestesi, hususi bir terennüm tarzı vardır." (Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar)
Müzik ve şiir yönünden "koşma"nın gerek söz yapısı, uyak düzeni, gerek ritm-icra, usûl, hatta yöresel uygulama yönünden kendi içinde çeşitli türleri var. Düz koşma, musammat koşma, yedekli koşma, ayaklı koşma, Ankara koşması vb. gibi. Bu özel türlerden biri de Topal Koşma: Uyak ve ezginin çok ön planda olmadığı, tema ağırlıklı, düz söyleyişle (resitatif) başlayıp, giderek yerleşik ezgilerin, çoğunlukla da oyun havasının kullanıldığı bir yapısı var.
Modern Türk edebiyatındaysa Nezihe Meriç'in 1956'da yayımlanan ikinci öykü kitabının adı olarak karşımıza çıkıyor "Topal Koşma". Meriç'in, kitaba verdiği ada uygun bir düzen tutturduğu dikkat çekiyor. 1952-56 yıllarında kaleme alınmış, birbirinden bağımsız, aynı zamanda birbirine eklemenen 10 öykü var kitapta. Hepsi de aynı adı taşıyor: "Susuz". Öyküler yazım tarihlerini de izleyerek 1, 2, 3... diye sıralanıyor. Karşımızda 50 yıl öncesinden bir Topal Koşma... Belki de bugünden! *(Z.C.)*

Büyük kentlerde yaşadıkları için mi böyle katı, içine kapanmış, somurtkan, sinirli oluyorlar? Büyük kent, yenilmez, diş geçirilmez, yok edilemez gücüyle onları dört bir yandan sarıyor, sıkıştırıyor, eziyor, boğuyor. -mu?- Ufukları yok çünkü. Evlerin -evlerin.. evlerin.. evlerin- sokakların- yan yana.. iç içe.. Üst üste..- gökyüzüne gerilmiş tellerin, gökyüzüne çıkan yokuşların, diklemesine büyük taş binaların, bacaların arasında; birbirleriyle yüz yüze, soluk soluğa, omuz omuza yaşıyorlar. Birbirlerinden nefret mi ediyorlar? Kırları, güneşi, yeşili mi istiyorlar? Gökyüzünü çok yükseklerde, en üst kat camlarında, baca deliklerinde, yeşili çekmiyen bacaların ve kent dumanlarının isine karışmış bulduklarıı için mi böyle sarı suratlı, kinli, hırçın oluyorlar? Bütün bunlar için mi âşık olmuyorlar, gülmüyorlar, genç, kuvetli, neşeli, yeşil, beyaz, mavi olmuyorlar? Omuzlarında bir yük -Günlük yaşam bir kat karabasan gibi omuzlarına çökmüş- kırgınlığın, bezginliğin, bulanık sarılığında, içlerine çekilip somurtmuşlar. Bütün bunlardan ötürü mü -mü.. mü.. mü.. ne?- böyle olmuşlar. Yoksa başka bir şeyler mi var? Aradıkları veya kaybettikleri ne? Yoksa aradıkları ya da kaybettikleri bir şey yok mu? -Hiç bir şeyin olmaması. (mı?) - Ekmek peşinde koşanlar, para hırsına tutulanlar, kanseri olanlar, dosyalar, makineler, arasında kendini unutanlar, kumarbaz olanlar, hovarda olanlar, çirkin olanlar, hayvan olanlar, insan olmayanlar -lar.. lar..- var. İyi hoş. Ya ötekiler? Aradıkları ya da kaybettikleri bir şeyi olmayanlar? Yoksa bu, hiçlik duygusu mu? Çaresizlik, aşağılık duygusu...
Bir şey var. Bir şey ama ne?
Nezihe Meriç *("Topal Koşma", "Susuz I"den)*

u→

UPANİŞAD

Hinduizmin felsefî ve mistik teorisini oluşturan, hikmetler aktaran kitaplar. "Upanişad", "yanıbaşına oturmak" anlamına geliyor, Hindu öğrencilerinin ustalarına, hocalarına yakın oturması, böylece bilgeliğe, Tanrıya ermeye yakınlaşması işaret ediliyor. Resmî olarak 108 adet Upanişad'ın varlığı kabul ediliyor. En eski iki Upanişad, MÖ 800-700 yılları arasında yazılan "Brihadaranyaka Upanişad" ve "Çandogya Upanişad". Yine eski metinlerden "Kaushitaki Upanişad", "Taittiriya Upanişad", "Kena Upanişad", "Aitareya Upanişad", "Mundaka Upanişad", "Katha Upanişad" muteber kitaplar arasında. "Svetasvatara", "Maitrayani", "İşa" ve "Prasna"yla beraber ortak kabul gören Upanişadlar listesi tamamlanıyor. Geriye kalanlar daha çok mezhepsel eğilimler gösterse de, okunmamaları yönünde herhangi bir düstur bulunmuyor.
Veda'ların ardından yazılan Upanişadlar, fiziksel arınma yolları değil, ruhanî ve derun'i öğretilerden oluşur. Amaç evrenin birliğine vakıf olmak, evren ve Tanrıyla "bir" olmak, gerçeği ararken insanın kendi doğasına yakınlaşmak ve hakikati, Tanrı bilgisini bulmaktır.
Upanişadlar, Sufizmi ve neo-Platonculuğu da etkiledi. Batılı düşünürler arasında bu metinleri ve aktardığı bilgileri en çok el üstünde tutan Schopenhauer oldu. Şöyle diyordu: "İnsan düşüncesinin en yüksek ürünleri ve bilgeliği... Dünyada var olabilecek en doyurucu ve en yükseltici eser; yaşamımın tesellisi oydu, ölümümün de tesellisi o olacaktır..."

ü→

"ÜÇ DEFİN"DE LEVON HELM

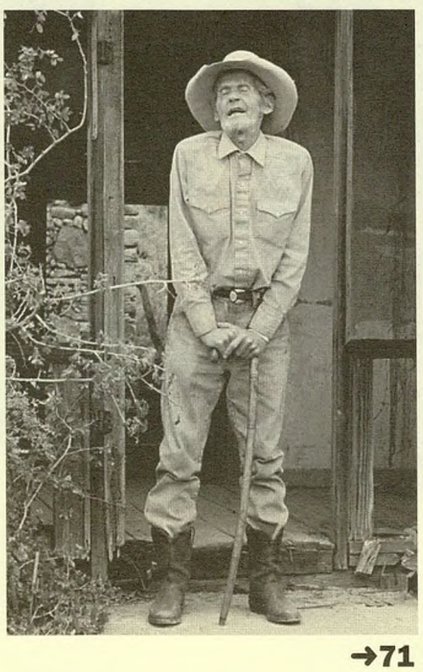

Levon Helm, "Üç Defin" (Tommy Lee Jones, 2005) filminde yaşlı âmâ adam rolünde

Foto: Serkan Seymen

"Türkiye'de bir üst-kültür var. Batı kültürü bizde Aydınlanmacıların iddia ettiği gibi bir "özgürleştirmecilik" unsuru olarak kullanılmıyor, konsere gidip "aman ne kadar seçkin olduk" demek için kullanılıyor. "Ayaktakımından yüksek olduk, daha da yükselmemiz ancak Batı simgelerini kullanarak olur" diye kullanılıyor. Geri kalanlara da "arabesk magandalar", "hayvanlar" diye davranılıyor. Bunu tiksinti verici buluyorum. Bunun Batılılaşma değil, Batı simgelerini alarak, ekonomik olarak zaten ezdiğin halkı kültürel olarak da bir kere daha aşağılamak ve ezmek olduğunu düşünüyorum. Özellikle büyük medyamızın bütün davranış kalıplarında bu var. Bir seçkin, yüksek elitler için ve onların reklamları için Batılılaşmış sayfalar ve programlar var, bir de ayaktakımı için piyangolar, diziler, sefillikler var. Bu işlerin sahipleri de esas parayı o ayaktakımından kazanıyorlar ve bunun üzerinden hava atmayı ve prestij kazanmayı, kendilerinin de aslında zevk almadığı operalar ve konserlerle yapıyorlar. Türkiye'de yalnızca ekonomik pastanın bölünüşü açısından içler acısı haksızlık ve sınıflar arasında inanılmaz bir uçurum yok. Buna koşut olarak, bir de, bu ekonomik zaferi, yani bir azınlığın büyük çoğunluğun gelirini elinden alıp olağanüstü bir şekilde hakim olmasını, bir de kültürel olarak perçinleme arzusu var. O insanların o paraları hak ettiklerini de, nostalji edebiyatında, "İstanbul'a yeni gelmiş ayılar"dan kırk yıllık İstanbulluların çektiklerini, Batı kültürüyle incelmiş insanların lahmacunculardan çektikleri ıstırabı okurken anlıyoruz. Bu paraları kazandıktan sonra, bir de kendi ekonomik zaferlerini daha da benimsetmek için kullandıkları bir yöntem bu... Ama şu ayrım yapılsın isterim: Ben Batılılaşmacıyım. Türkiye'nin bazı değerler açısından Batılılaşmasından yanayım. Ama Batı kültürü bizde, özellikle de askerî darbeciliğin coştuğu son altı-yedi yılda, "opera-müzik, işte Atatürkçülük" oldu. Şu anda Türkiye, gelir dağılımı bozukluğu açısından dünyada önde gelen ülkelerden biri. Yani çok küçük bir azınlık çoğunluğun ürettiğine el koyuyor. Bu, kabaca asker gücüyle tutulabilir biraz, fakat bunu bütün toplumda kabul edilebilir bir boyuta getirmek ve ezilenlerin de buna hak vermesi için, onların da "evet, ne yazık ki biz de operadan anlayamıyoruz" deyip evde ağlamaları gerek. Mutlak zafer şudur: Ayda 150 milyonla dört kişiye bakan, bir gecekonduda oturan ve günde on saat çalışan insanın kendi gibi binlerce kişinin emeğini emen, ürettiği zenginliği alan bir başkasının karşısında öfkelenmemesidir, ona hak vermesidir. Bu hak verme de, "evet, siz bu paraları hak ediyorsunuz, çünkü ben operaya gidemiyorum, hâlâ bu alçak İbrahim Tatlıses'ten zevk alıyorum, herhalde ben bir hamam böceğiyim" demesidir. Ortak noktamız Batı modernizmi olan bazı dostlarımız da bu zihniyete hizmet ediyor. Batı'nın eleştirel yanı bir kenara bırakılıyor ve Batılılaşmacılık, bir azınlığın olağanüstü ekonomik zaferini –bütün halkın kanını emmesine paralel olarak– perçinlemesi haline geliyor."

Orhan Pamuk, Roll, sayı 38, Ocak 2000

Nobel Edebiyat Ödülü hayırlı, uğurlu, helâlü hoş olsun...